

Regeringens skrivelse

2005/06:85

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen
under 2005

Skr.
2005/06:85

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 2 mars 2006

Bosse Ringholm

Mona Sahlin
(Statsrådsberedningen)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2005 i enlighet med 10 kap. 1 § riksdagsordningen. Skrivelsen behandlar övergripande Europeiska unionens utveckling, förbindelser med omvärlden, det ekonomiska och sociala samarbetet, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	15
DEL 1 DEN ÖVERGRIPANDE UTVECKLINGEN I EUROPEISKA UNIONEN.....	17
1 Samarbete i svenskt och europeiskt intresse	17
1.1 Information till och samråd med riksdagen	19
2 Europeiska rådet under 2005	20
2.1 Europeiska rådets möte den 22–23 mars	20
2.2 Europeiska rådets möte den 16–17 juni	21
2.3 Informellt möte med stats- och regeringscheferna den 27 oktober	22
2.4 Europeiska rådets möte den 15–16 december.....	23
3 Utvidgningen	24
3.1 Kommissionens utvidgningsstrategi	24
3.2 Bulgarien och Rumänien.....	25
3.3 Turkiet.....	26
3.4 Kroatien.....	26
4 Det konstitutionella fördraget.....	27
5 Unionens finansiella perspektiv – långtidsbudgeten	28
5.1 Luxemburgs ordförandeskap	28
5.2 Brittiska ordförandeskapet	28
6 Lissabonstrategin.....	29
6.1 Halvtidsöversynen av Lissabonstrategin.....	29
7 Ett område för frihet, säkerhet och rättvisa	31
DEL 2 EU:S FÖRBINDELSER MED OMVÄRLDEN	33
8 Utrikes- och säkerhetspolitik.....	33
8.1 Förenta nationerna – omfattande EU-samarbete.....	33
8.2 Den europeiska säkerhets- och försvarspolitikerna	34
8.3 Den europeiska försvarsbyrån.....	37
8.4 Europarådet och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE)	37
8.5 Den internationella brottmålsdomstolen	38
8.6 EU:s arbete för att främja respekten för mänskliga rättigheter i världen	38
8.7 Nedrustning och icke-spridning.....	38
8.7.1 Massförstörelsevapen.....	38
8.7.2 Lätta vapen, särskilt inhumana konventionella vapen samt minor.....	39
8.8 Strategisk exportkontroll.....	39
8.8.1 Krigsmateriel	39
8.8.2 Produkter med dubbla användningsområden..	39
8.9 Sanktioner	40
8.10 Kris- och katastrofberedskapen inom EU	40
9 Den gemensamma handelspolitiken	41
9.1 Svenska prioriteringar i handelspolitiken	41
9.2 Världshandelsorganisationen (WTO)	41

9.2.1	Utvecklingsdagordningen från Doha.....	41
9.2.2	Tvistlösning	43
9.2.3	Handelspolitiska skyddsåtgärder	43
9.3	EU:s övriga handelspolitik.....	43
9.3.1	Textil och konfektion.....	43
9.3.2	Allmänna preferenssystemet.....	44
9.3.3	Regionala avtal	44
9.3.4	Ekonomiska partnerskapsavtal	45
9.4	Övriga handelspolitiska frågor.....	45
9.4.1	Lissabonseminariet	45
9.4.2	EU:s arbete med företags sociala och miljömässiga ansvar.....	46
9.4.3	TRIPS och hälsa.....	46
10	Utvecklingssamarbete.....	46
10.1	En ny utvecklingspolicy för EU.....	46
10.2	Utvecklingsbistånd i det nya finansiella perspektivet.....	47
10.3	Biståndsvolymer	48
10.4	Samstämmighet i de olika politikområdena.....	48
10.5	Översyn av Cotonou-avtalet	49
10.6	Humanitärt bistånd.....	49
11	EU:s bilaterala och regionala förbindelser	50
11.1	Europeiska ekonomiska samarbetsområde (EES) och Europeiska frihandelssammanslutning (EFTA).....	50
11.1.1	Schweiz.....	50
11.2	Nordliga dimensionen och regionalt samarbete i norra Europa	50
11.3	Östeuropa och Centralasien	51
11.3.1	Centralasien	51
11.3.2	Moldavien	52
11.3.3	Ryssland.....	52
11.3.4	Vitryssland.....	52
11.3.5	Ukraina.....	53
11.3.6	Utvecklingssamarbete och biståndsinsatser i regionen	53
11.4	Västra Balkan.....	53
11.4.1	Albanien.....	54
11.4.2	Bosnien och Hercegovina	54
11.4.3	Makedonien	54
11.4.4	Serbien och Montenegro.....	55
11.4.5	Kosovo	55
11.4.6	EU:s bistånd till västra Balkan	55
11.5	Barcelonaprocessen.....	56
11.5.1	Strategiska partnerskapet	56
11.6	Mellanöstern	57
11.6.1	Israelisk-palestinska konflikten	57
11.6.2	Irak	57
11.6.3	Iran	58
11.7	Nordamerika	58
11.7.1	USA	58
11.7.2	Kanada	59

11.8	Afrika	59
11.8.1	Östafrika, Afrikas horn	60
11.8.2	Södra Afrika.....	60
11.8.3	Centralafrika	60
11.8.4	Västafrika.....	61
11.9	Latinamerika och Karibien	61
11.9.1	EU-Mercosur	61
11.9.2	Colombia.....	61
11.9.3	Venezuela.....	62
11.9.4	Kuba.....	62
11.9.5	Haiti	62
11.9.6	Mexiko	62
11.9.7	Bolivia.....	62
11.9.8	Utvecklingsamarbete med Latinamerika.....	62
11.10	Asien	63
11.10.1	Kina.....	63
11.10.2	Japan	63
11.10.3	Nordkorea	63
11.10.4	Burma.....	64
11.10.5	Indonesien.....	64
11.10.6	Indien	64
11.10.7	Afghanistan.....	64
11.10.8	Asien-Europa mötet (ASEM) och EU-ASEAN	65
11.10.9	Utvecklingsamarbete med Asien.....	65
DEL 3 EKONOMISKA OCH FINANSIELLA FRÅGOR.....		66
12	Den ekonomiska och monetära unionen.....	66
12.1	Stabilitets- och tillväxtpakten	66
12.2	Det svenska konvergensprogrammet	67
12.3	Det strukturpolitiska samarbetet	67
13	Skatter.....	69
13.1	Företagsbeskattning	69
13.2	Skattepaketet	69
13.3	Mervärdesskatt.....	70
13.4	Punktskatter.....	72
13.5	Administrativt samarbete på skatteområdet.....	73
14	EU:s budget	73
14.1	Budgetens utgifter och inkomster	73
14.2	Sveriges avgift och återflöde	74
15	Skydd av EU:s finansiella intressen	75
15.1	Åtgärder för förbättrad styrning och kontroll	75
15.2	Beviljande av ansvarsfrihet för kommissionen.....	76
15.3	Revisionsrättens årsrapport för budgetåret 2004	76
16	Statistik.....	77
16.1	Förbättrad styrning av det europeiska statistiska systemet.....	77
16.2	Beslut fattade på statistikområdet	77
DEL 4 RÄTTSLIGA OCH INRIKES FRÅGOR.....		79
17	Grundläggande rättigheter	79

17.1	EU:s byrå för grundläggande rättigheter.....	79
17.2	Programmet Grundläggande rättigheter och medborgarskap	79
18	Civilrättsligt samarbete.....	80
18.1	Domstolars behörighet samt erkännande och verkställighet av domar	80
18.2	En europeisk exekutionstitel för obestridda fordringar ...	80
18.3	Ett europeiskt betalningsföreläggande	81
18.4	Ett europeiskt småmålsförfarande.....	81
18.5	Medling i civilrättsliga tvister	81
18.6	Förordning om föräldraansvar (ny Bryssel II-förordning)	82
18.7	Anslutning till 1996 års Haagkonvention	82
18.8	Tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I)	83
18.9	Tillämplig lag för förpliktelser utanför avtalsförhållanden (Rom II)	83
18.10	Underhållsbidrag.....	83
18.11	EG:s delgivningsförordning.....	84
18.12	Ett europeiskt rättsligt nätverk på privaträttens område ...	84
19	Polissamarbete, straffrättsligt samarbete och tullsamarbete.....	84
19.1	Horisontella frågor	84
19.1.1	Organiserad brottslighet.....	84
19.1.2	Människohandel.....	85
19.1.3	Ömsesidig utvärdering om genomförande av internationella åtaganden	85
19.1.4	Informationsutbyte för att förebygga och bekämpa brott	86
19.1.5	Brottsförebyggande frågor.....	86
19.1.6	Terrorism	87
19.1.7	Narkotika	88
19.2	Det straffrättsliga samarbetet	89
19.2.1	Den europeiska arresteringsordern	89
19.2.2	Lagring av teletrafikuppgifter.....	90
19.2.3	Ett europeiskt bevisupptagningsbeslut	90
19.2.4	Diskvalifikationer	91
19.2.5	Straffprocessuella tvångsmedel	91
19.2.6	Överförande av dömda personer.....	91
19.2.7	Det europeiska rättsliga nätverket	92
19.2.8	Eurojust.....	92
19.3	Materiell straffrätt	92
19.3.1	Sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi.....	93
19.3.2	Narkotikabrott.....	93
19.3.3	Förverkande av vinning av brott.....	93
19.3.4	IT-brott.....	94
19.3.5	Utsläpp från fartyg	94
19.3.6	Vissa processuella rättigheter i brottmål.....	95
19.3.7	Straffrättsliga åtgärder på immaterialrättsområdet	95
19.4	Polis- och tullsamarbete	95
19.4.1	Europol.....	95

	19.4.2	Annat polissamarbete.....	96
	19.4.3	Schengen och övriga gränskontrollfrågor.....	96
20		Visering, asyl, invandring och annan politik som rör fri rörlighet för personer	97
	20.1	Horisontella frågor	97
	20.2	Skapandet av ett gemensamt europeiskt asylsystem.....	97
	20.2.1	Miniminormer för asylprocedurer	97
	20.2.2	Förstärkt samarbete mellan asylmyndigheterna	98
	20.2.3	Ramprogrammet för solidaritet och förvaltning av migrationsströmmar	98
	20.3	Harmonisering av den europeiska migrationspolitiken ...	98
	20.3.1	Fri rörlighet för flyktingar	98
	20.3.2	Forskare från tredje land	99
	20.3.3	Ekonomisk migration.....	99
	20.3.4	Återvändande	99
	20.3.5	Återtagandeavtal	100
	20.3.6	Åtgärder mot olaglig invandring	100
	20.4	Viseringspolitiken	100
	20.5	Migration i yttre förbindelser.....	101
	20.5.1	Regionala skyddsprogram	101
	20.5.2	Migration och utveckling.....	101
21		Skydd och beredskap	102
	21.1	Finansiellt instrument för snabbinsatser vid stora olyckor, katastrofer eller terroristangrepp.....	102
	21.2	Skydd av kritisk infrastruktur	102
DEL 5 SYSSLESÄTTNING OCH SOCIALPOLITIK, HÄLSO- OCH SJUKVÅRD			103
22		Tillväxt och sysselsättning	103
	22.1	Prioriterade verksamheter och mål	103
	22.2	EU:s sysselsättningsstrategi	103
23		Arbetsmarknadsfrågor och sociala frågor	105
	23.1	Arbetsrätt.....	105
	23.1.1	Information till och samråd med arbetstagare	105
	23.1.2	Skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens	106
	23.1.3	Arbetsvillkor för personal uthyrd av bemanningsföretag.....	106
	23.1.4	Flytträtt m.m. av tjänstepensioner	107
	23.2	Arbetsmiljö	107
	23.2.1	Förslag till nytt arbetstidsdirektiv	107
	23.2.2	Optisk strålning.....	108
	23.2.3	Ett nytt maskindirektiv	108
	23.3	Sociala dialogen	108
	23.4	Social trygghet	109
	23.4.1	Öppna samordningsmetoden på det sociala området	109
	23.4.2	Samordning av systemen för social trygghet	110

23.5	Nytt direktiv om erkännande av yrkeskvalifikationer	110
24	Jämställdhet	111
24.1	EU:s femte handlingsprogram för jämställdhet	111
24.2	Förbud mot diskriminering vid handel med varor och tjänster	111
24.3	Omarbetning av direktiv om likabehandling av kvinnor och män i arbetslivet	111
24.4	Förslag till inrättande av ett europeiskt jämställdhetsinstitut	112
24.5	Resultatindikatorer för jämställdhet.....	112
24.6	Jämställdhet i olika rådskonstellationer	112
25	Folkhälsa.....	113
25.1	Gemenskapsprogram för hälsa och konsumentskydd.....	113
25.2	EU:s folkhälsoprogram	113
25.3	Ojämlighet i hälsa	113
25.4	Jämställdhet och hälsa.....	114
25.5	Pandemiberedskap	114
25.6	Europeiska smittskyddsmyndigheten i Stockholm	115
25.7	Kost, fysisk aktivitet och hälsa	115
25.8	Psykisk hälsa.....	116
25.9	Strategi för att minska alkoholskador	116
25.10	Narkotikafrågor.....	117
26	Hälso- och sjukvård	117
26.1	Patientsäkerhet	118
26.2	Vårdrelaterad information med hjälp av IT – eHealth....	118
26.3	Upphandling av vård i annat land	119
26.4	Hälso- och sjukvårdspersonals rörlighet inom EU	119
26.5	Europeiska referenscentrum för högspecialiserad vård ..	119
DEL 6 KONKURRENSKRAFTSFRÅGOR – INRE		
MARKNADEN, INDUSTRI OCH FORSKNING SAMT		
KONSUMENTPOLITIK.....		
27	Inre marknadens utveckling	120
27.1	Konkurrenskraftsrådet.....	120
27.2	Kommissionens strategi för den inre marknaden.....	120
27.3	Administrativt samarbete/SOLVIT.....	121
27.4	Associationsrätt.....	121
27.5	Redovisnings- och revisionsfrågor	122
27.6	EG-direktiv inom legal metrologi.....	122
28	Fri rörlighet för varor.....	123
28.1	Tullunionen moderniseras.....	123
28.2	Tekniska handelshinder	124
28.2.1	Harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning	124
28.2.2	Ömsesidigt erkännande av varor	125
28.2.3	Anmälningsprocedurer.....	125
28.2.4	Provning och certifiering	125
28.2.5	Standardisering	126
28.3	Offentlig upphandling.....	126

28.4	Pyrotekniska artiklar	127
28.5	Den europeiska läkemedelslagstiftningen.....	127
28.5.1	Särskilt förslag om läkemedel till barn	127
29	Fri rörlighet för tjänster och kapital.....	128
29.1	En strategi för tjänster på den inre marknaden	128
29.2	Fri rörlighet för finansiella tjänster	129
29.2.1	Försäkringsfrågor.....	129
29.3	Värdepappersmarknaden.....	130
29.4	Bankfrågor	130
30	Immateriellrätt	132
30.1	Upphovsrätt.....	132
30.2	Patent.....	132
30.2.1	Förslag till förordning om gemenskaps- patent.....	132
30.2.2	Förslag till beslut om inrättandet av ett domstolssystem för gemenskapspatent.....	132
30.2.3	Patent på datorrelaterade uppfinningar	133
30.3	Varumärken.....	133
30.3.1	Parallellimport	133
30.3.2	Nya bestämmelser om gemenskapsvaru- märken	133
30.4	Formskydd	134
30.5	Förhandlingar om utvecklingsfrågor, upphovsrätt, patentlagsharmonisering samt skydd för traditionell kunskap och folklöre m.m.....	134
31	Näringspolitik.....	135
31.1	Näringspolitik i en vitaliserad Lissabonprocess	135
31.1.1	Entreprenörskap och företagande	136
31.1.2	Ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation	136
31.1.3	Industripolitik i EU	136
31.1.4	Regelförbättring inom EU	137
31.1.5	Kemikalieförordningen (REACH).....	139
31.2	Konkurrensfrågor.....	140
31.3	Statsstöd	141
32	Konsumentpolitik	142
32.1	Gemenskapsprogram för hälsa och konsumentskydd.....	142
32.2	Direktivet om otillbörliga affärsmetoder.....	142
32.3	Ett nytt omarbetat förslag om konsumentkrediter	143
32.4	Fortsatt arbete för ökad produktsäkerhet och säkra tjänster.....	143
32.5	Översyn av konsumentskyddslagstiftningen.....	143
33	Turism.....	144
34	Forskning och innovation	144
34.1	EU:s sjunde ramprogram	145
34.2	Handlingsplan för forskning och innovation	145
34.3	Säkerhetsforskning.....	146

34.4	Kollegial granskning av Sveriges forsknings- och innovationspolitik	146
34.5	ESPN – ett forskningsprogram för Europas territoriella utveckling.....	146
34.6	Den europeiska rymdpolitiken.....	147
34.7	Implementeringen av bioteknikstrategin.....	147
35	Regional- och strukturpolitik.....	148
35.1	Strukturfondsprogrammen under innevarande programperiod 2000–2006.....	148
35.2	Den europeiska sammanhållningspolitiken efter år 2006.....	148
35.3	Territoriell sammanhållning.....	149
35.4	Städers bidrag till Europas tillväxt och sociala sammanhållning	150
35.5	Skogsfrågor	150
35.5.1	Handlingsplan för skogsbruk	151
35.5.2	Import av skogsprodukter till EU	151
DEL 7 TRANSPORTER, ELEKTRONISKA		
KOMMUNIKATIONER OCH ENERGI		
36	Transporter	153
36.1	Frågor som rör flera transportslag.....	153
36.1.1	Galileoprojektet utvecklas	153
36.1.2	Programmet Marco Polo II är utan pengar ...	153
36.2	Landtransporter	154
36.2.1	Vägtrafiksäkerhet.....	154
36.2.2	Förlikning om yrkestrafikfrågor	154
36.2.3	Eurovinjettdirektivet – beskattning av tunga lastbilar.....	155
36.2.4	Tredje järnvägspaketet.....	155
36.2.5	Passagerarrättigheter vid internationella busstransporter	156
36.3	Sjöfart.....	157
36.3.1	Hamntjänstdirektivet.....	157
36.3.2	Förhindrande av föroreningar till sjöss.....	157
36.3.3	Tredje sjösäkerhetspaketet – Erika 3	157
36.3.4	Attraktivare yrke för sjömän.....	158
36.4	Luftfart	158
36.4.1	Funktionshinderades rättigheter	158
36.4.2	Faktiska flygbolag och svarta listor	158
36.4.3	Luftfartsskydd.....	159
36.4.4	Ett europeiskt flygledarcertifikat	159
36.4.5	Förhandlingarna EU-USA i hamn	159
36.4.6	Stöd till flygplatser och flygbolag	160
37	Elektroniska kommunikationer – informationsteknik och samhället.....	160
37.1	Översyn av direktiv om elektronisk kommunikation.....	160
37.2	i2010 – det europeiska informationssamhället för tillväxt och sysselsättning.....	160
37.3	eContentplus	161

37.4	Europeiska byrån för nät- och informationssäkerhet (Enisa)	161
37.5	Europeiska unionens radiospektrumpolitik.....	162
37.6	E-handel	163
37.7	Internet	164
37.8	Olagligt och skadligt innehåll på Internet.....	164
37.9	Världstoppmöte om informationsområdet.....	164
37.10	Rättsinformation	165
38	Energi	165
38.1	Eko-design för energiförbrukande produkter.....	165
38.2	Energiinfrastruktur och försörjningstrygghet för el.....	166
38.3	Grönbok om effektivare energiutnyttjande	167
38.4	Strålskydd och kärnsäkerhet	168
DEL 8 JORDBRUK OCH FISKE		169
39	Den gemensamma jordbrukspolitiken.....	169
39.1	Marknadsordningarna	169
39.1.1	Reform av marknadsordningen för socker ...	169
39.1.2	Förenklningar av den gemensamma jordbrukspolitiken.....	170
39.1.3	Handelsavtal avseende vin mellan EU och USA	170
39.1.4	Ny importregim för bananer	170
39.1.5	Tullavtal om ris med USA och Thailand	171
39.1.6	Förutsättningarna för odling av hampa i Sverige	171
39.2	Landsbygdsutveckling	171
39.2.1	Förslag till nytt regelverk för landsbygdsutveckling för perioden 2007–2013	172
39.3	Miljöåtgärder i jordbruket.....	172
39.3.1	Gödselmedel – kadmium	172
39.4	Djurskydd och djurhälsa	172
39.4.1	Hög aktivitet avseende fågelinfluensa (aviär influensa)	172
39.4.2	Förslaget om skydd av slaktkycklingar	173
39.4.3	Fortsatt förbättrad BSE-situation gör att lättnader i regelverket övervägs.....	174
39.4.4	Direktiv om fisksjukdomar m.m.....	174
40	Den gemensamma fiskeripolitiken.....	174
40.1	Resursbevarande åtgärder	175
40.1.1	Östersjön och Nordsjön	175
40.1.2	Förslag till ny förvaltning av fisket i Medelhavet.....	175
40.1.3	Europeisk ål – hotad av utrotning	176
40.2	Fiskerikontroll.....	176
40.2.1	EU:s fiskerikontrollmyndighet – för ökad samordning och effektivitet	176
40.3	Strukturpolitiken	177

40.3.1	Den europeiska fiskerifonden för 2007–2013	177
40.4	Marknadspolitiken	177
40.4.1	Utvärdering av den gemensamma organisationen av marknaden för fiskeri- och vattenbruksprodukter	177
40.4.2	Miljömärkning av fisk	177
41	Livsmedelspolitiken	178
41.1	Förbättrade regler för närings- och hälsopåståenden	178
41.2	Förbättrade regler för berikning av livsmedel	178
41.3	Genetiskt modifierade organismer (GMO).....	179
41.4	Genetiska resurser	179
41.5	Tillämpningsföreskrifter om hygien- och kontrollpaketet	179
41.6	Salmonellafria köttberedningar.....	180
41.7	Gränsvärden för dioxinlika PCB:er i livsmedel.....	180
DEL 9 MILJÖ	.....	181
42	Miljö	181
42.1	Horisontella miljöfrågor.....	181
42.1.1	Hållbar utveckling.....	181
42.1.2	Lissabonstrategin, miljöintegration och bättre lagstiftning	181
42.1.3	FN:s kommission för hållbar utveckling höll sitt 13:e möte.....	182
42.1.4	Århuskonventionen.....	182
42.1.5	Miljöfinansieringsinstrumentet Life + ...	183
42.1.6	Beslut om infrastruktur för geografisk information.....	183
42.2	De tematiska strategierna.....	183
42.2.1	Luftstrategin.....	183
42.2.2	Marina strategin	184
42.3	Marin miljö	184
42.3.1	Nya regler ska förbättra badvattnets kvalitet	184
42.3.2	Politisk överenskommelse om förslaget till grundvattendirektiv	185
42.4	Kemikalier och resurs- och avfallsfrågor.....	185
42.4.1	Beslut om EU:s nya kemikalielagstiftning REACH.....	185
42.4.2	Förhandlingarna om en global kemikalie- strategi.....	186
42.4.3	Förbud mot ftalater i leksaker.....	187
42.4.4	EU-strategi för kvicksilver	187
42.4.5	Sverige protesterade mot att åter tillåta DekaBDE	187
42.4.6	Flera förslag om genetiskt modifierade organismer	188
42.4.7	Cartagenaprotokollet om biosäkerhet	188
42.4.8	Nedmontering av fartyg.....	188
42.4.9	Förlikning om avfall från utvinningsindustrin förbättrar för gruvindustrin	189

42.4.10	Transport av avfall	189
42.5	Klimatförändringar	189
42.5.1	Sveriges agerande i klimatförhandlingarna ..	189
42.5.2	Rådslutsatser antogs om flygets inverkan på klimat	190
42.5.3	Fluorerade växthusgaser	190
DEL 10 UTBILDNING, UNGDOM OCH KULTUR		191
43	Utbildningsfrågor	191
43.1	Växande intresse för utbildningsprogrammen	191
43.2	Integrerat program för livslångt lärande	192
43.3	Gemensamt ramverk genom Utbildning 2010	192
43.3.1	Referensram för kvalifikationer för livslångt lärande.....	193
43.3.2	Europass – en europeisk meritportfölj	193
43.4	Arbetsprogram bidrar till samarbete över Atlanten	193
44	Ungdomsfrågor.....	194
44.1	Ungdomspolitiskt samarbete.....	194
44.2	Programmen Ungdom och ”Aktiv ungdom 2007–2013”	195
44.3	Idrottens ställning inom EU.....	195
45	Kultur och medier.....	196
45.1	Ramprogrammet Kultur 2000 och föreslagna Kultur 2007.....	196
45.2	MEDIA-programmen och det föreslagna MEDIA 2007	197
45.3	TV-direktivet.....	197
45.4	Programmet medborgare för Europa	198
45.5	Kulturhuvudstäder, arkivsamarbete, filmarv och Europeiska året för interkulturell dialog 2008	198
DEL 11 EU:S INSTITUTIONER M.M.		200
46	Institutionernas verksamhet.....	200
46.1	Europeiska unionens råd – rådet	200
46.2	Europeiska kommissionen	200
46.2.1	Allmänt	200
46.2.2	Genomförande av direktiv	201
46.2.3	Överträdelseärenden	201
46.3	Europaparlamentet	202
46.4	Europeiska gemenskapernas domstol	203
46.5	Europeiska revisionsrätten	204
46.6	Övriga institutioner	204
46.6.1	Regionkommittén.....	204
46.6.2	Europeiska investeringsbanken (EIB)	205
46.6.3	Europeiska investeringsfonden (EIF)	205
46.6.4	Europeiska centralbanken (ECB)	205
46.7	Öppenhet och insyn.....	205
46.8	Personalpolitik i EU:s institutioner	206
46.9	Svenska språket och regelförbättring.....	206
Bilaga 1		209
Mål av svenskt intresse vid EG-domstolen och EG:s förstainstansrätt under år 2005		209

1 REGISTER	209	Skr. 2005/06:85
2 SLUTLIGT AVGJORDA MÅL UNDER 2005	212	
2.1 Mål i vilka talan väckts vid EG-domstolen eller EG:s förstainstansrätt	212	
2.2 Mål om förhandsavgörande	213	
3 PÅGÅENDE MÅL	224	
3.1 Mål i vilka talan har väckts vid EG-domstolen eller EG:s förstainstansrätt	224	
3.2 Förhandsavgöranden.....	229	
Bilaga 2	247	
Viktigare domar meddelade av EG-domstolen under år 2005	247	
Bilaga 3	257	
Viktigare domar meddelade av EG:s förstainstansrätt under år 2005 ...	257	
Bilaga 4	261	
Pågående överträdelseärenden 2005	261	
1 JUSTITIEDEPARTEMENTET	261	
1.1 Mål i EG-domstolen	261	
1.2 Motiverade yttranden.....	261	
1.3 Formella underrättelser.....	262	
2. UTRIKESDEPARTEMENTET	263	
2.1 Mål i EG-domstolen	263	
2.2 Motiverade yttranden.....	263	
2.3 Formella underrättelser.....	265	
3. FÖRSVARSDPARTEMENTET	266	
3.1 Mål i EG-domstolen	266	
3.2 Motiverade yttranden.....	266	
3.3 Formella underrättelser.....	266	
4 SOCIALDEPARTEMENTET.....	266	
4.1 Mål i EG-domstolen	266	
4.2 Motiverade yttranden.....	267	
4.3 Formella underrättelser.....	268	
5 FINANSDEPARTEMENTET.....	272	
5.1 Mål i EG-domstolen	272	
5.2 Motiverade yttranden.....	273	
5.3 Formella underrättelser.....	280	
6 UTBILDNINGS- OCH KULTURDEPARTEMENTET	285	
6.1 Mål i EG-domstolen	285	
6.2 Motiverade yttranden.....	285	
7 JORDBRUKSDPARTEMENTET	286	
7.1 Mål i EG-domstolen	286	
7.2 Motiverade yttranden.....	288	
7.3 Formella underrättelser.....	288	
8 MILJÖ- OCH SAMHÄLLSBYGGNADSDPARTEMENTET	290	
8.1 Mål i EG-domstolen	290	

8.2 Motiverade yttranden.....	291	Skr. 2005/06:85
8.3 Formella underrättelser.....	292	
9 NÄRINGSDEPARTEMENTET	294	
9.1 Mål i EG-domstolen	294	
9.2 Motiverade yttranden.....	296	
9.3 Formella underrättelser.....	297	
Bilaga 5	301	
Beslut i rådet under 2005 som Sverige inte stött	301	
Bilaga 6	303	
Lista över Internetadresser.....	303	
Källhänvisningar i texten	303	
Viktiga länkar.....	304	
Internetadresser för Dig som vill veta mer	305	
Lagstiftning	305	
Språkvård, terminologi och förkortningar	306	
Europeiska unionens framtid och den allmänna opinionen	307	
Europaparlamentet	307	
Europeiska kommissionen	307	
Dokument/ytterligare information	308	
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 2 mars 2006	309	

Regeringen har fortsatt att verka för sina övergripande mål i EU-samarbetet: en långsiktigt hållbar tillväxt, full sysselsättning och en god social och miljömässig utveckling; en öppen, effektiv och jämställd union med en väl fungerande inre marknad; en extern politik som syftar till ett nära samarbete med EU:s grannländer och som bidrar till en rättvis och hållbar global utveckling, en öppen handel och internationell fred och säkerhet.

EU-samarbetet har varit fortsatt intensivt under 2005 och avsatt betydelsefulla resultat.

Efter intensiva förhandlingar nåddes i december en överenskommelse om EU:s långtidsbudget för 2007–2013. Det beslutades samtidigt om en översyn av hela budgetstrukturen 2008/2009. Europeiska rådet ska därefter kunna ta ställning till genomförande av reformer, inklusive modernisering av den gemensamma jordbrukspolitikerna.

Efter att det blev nej till det nya konstitutionella fördraget i de franska och nederländska folkomröstningarna valde flera medlemsstater, däribland Sverige, att tills vidare inte gå vidare med godkännande av detta. Vid Europeiska rådets möte i juni utlystes en reflektionsperiod avsedd att möjliggöra en breddad framtidsdebatt där medborgarna, det civila samhället, arbetsmarknadens parter och de politiska partierna engageras.

Beslut har fattats att inleda anslutningsförhandlingar med Turkiet och Kroatien. I december fick Makedonien kandidatlandsstatus, utan att ett datum för förhandlingsstart fastställdes. I övrigt präglades utvidgningsarbetet under året av Bulgariens och Rumäniens kommande medlemskap.

Vid vårtoppmötet gjordes en halvtidsöversyn av EU:s tillväxtstrategi (Lissabonstrategin) som ledde till ökad konkretisering och förankring i medlemsstaterna genom nationella handlingsprogram för att omsätta gemensamma riktlinjer för tillväxt och sysselsättning till nationell politik. På bl.a. svenskt initiativ antogs en ungdomspakt med särskild inriktning på förbättrade möjligheter till utbildning och arbete för unga.

Arbetet med en reviderad strategi för hållbar utveckling har fortsatt. Det handlar om att ha ett brett perspektiv på välfärd där miljömässiga, sociala och ekonomiska åtgärder ska samverka. Sverige har verkat för att hållbarhetsstrategin får en nära koppling till Lissabonstrategin.

Likaså fortsatte arbetet med att utveckla en gemensam EU-strategi när det gäller de internationella förhandlingarna om klimatförändringar. Under året togs ett viktigt steg mot en ny kemikalielagstiftning (REACH). Den lägger ett tydligt ansvar på industrin att bedöma och hantera risker med kemikalier. Syftet är att skapa en väl fungerande marknad för kemiska ämnen och att säkerställa att människors hälsa och miljön inte kommer till skada vid tillverkning och användning av kemikalier.

Förhandlingarna om nya direktiv för handeln med tjänster respektive arbetstid har fortsatt, och varit föremål för debatt, under året.

När det gäller samarbetet inom rättsliga och inrikes frågor har arbetsprogrammet för ett område med frihet, säkerhet och rättvisa (Haagprogrammet) konkretiserats med en handlingsplan. Planen innehåller över 280 åtgärder och berör bl.a. brottsbekämpning och asyl- och migrationsfrågor.

FN:s högnivåmöte ägde rum i New York i september under ledning av statsminister Göran Persson och Gabons president. EU har spelat en central roll och har varit mycket engagerat både i arbetet inför och i uppföljningen av toppmötet.

EU:s ansträngningar för en fredlig utveckling i Mellanöstern har fortsatt under året, bl.a. genom medlemskapet i den så kallade kvartetten (som utöver EU består av Ryssland, USA och FN). EU har verkat aktivt för att understödja samtal mellan Israel och den palestinska myndigheten. EU:s fältnärvaro i regionen har ökat markant under året.

Barcelonaprocessens dialogstiftelse i Alexandria, som har uppkallats efter Anna Lindh, invigdes i april. Svenska institutet i Alexandria och Alexandriabiblioteket är gemensamma värdar för stiftelsen.

Ett informellt möte med stats- och regeringscheferna hölls i oktober i Hampton Court utanför London. Vid detta behandlades frågor om forskning och utveckling, demografi, energi, migration och EU:s roll i världen. Statsminister Göran Persson tog initiativ till en jämställdhetspakt och ett utvecklat samarbete rörande bioenergi. Dessa initiativ kommer att drivas vidare under nästa år.

DEL 1 DEN ÖVERGRIPANDE UTVECKLINGEN I EUROPEISKA UNIONEN

Skr. 2005/06:85

1 Samarbete i svenskt och europeiskt intresse

Under 2005 fortsatte regeringen att verka för sina övergripande mål i EU-samarbetet: en långsiktigt hållbar tillväxt, full sysselsättning och en god social och miljömässig utveckling. Unionen ska vara öppen, effektiv och jämställd med en väl fungerande inre marknad. EU:s externa politik ska syfta till ett nära samarbete med EU:s grannländer. De yttre förbindelserna ska bidra till en rättvis och hållbar global utveckling, öppen handel och internationell fred och säkerhet.

Framtidsdebatt om EU:s inriktning, långtidsbudgeten och utvidgningen

Tretton medlemsstater har godkänt EU:s nya konstitutionella fördrag. Sedan det blev ett nej i de franska och nederländska folkomröstningarna, har flertalet övriga medlemsstater valt att tills vidare inte gå vidare med sina ratificeringsprocesser. I juni utlystes en reflektionsperiod. Under denna period kommer regeringen att söka bidra till en fördjupad diskussion om EU:s sakfrågor. Regeringen fattade beslut under hösten om ett förnyat och breddat uppdrag till den parlamentariskt sammansatta EU 2004-kommittén.

Efter intensiva förhandlingar nåddes i december en överenskommelse om EU:s långtidsbudget för 2007–2013. Det beslutades samtidigt om en översyn av hela budgetstrukturen 2008/09. Europeiska rådet ska därefter kunna ta ställning till genomförandet av reformer, inklusive modernisering av den gemensamma jordbrukspolitiken.

Aktuellt under året har varit Bulgariens och Rumäniens medlemskap i EU och medlemskapsförhandlingar med Kroatien och Turkiet. Sverige har varit pådrivande i EU:s utvidgningsprocess och har ägnat särskild uppmärksamhet åt de förhandlingar som inleddes med Turkiet och Kroatien i oktober. Inriktningen har varit att Bulgarien och Rumänien ska bli medlemmar i EU så snart som möjligt, dock senast den 1 januari 2008, under förutsättning att de är redo för medlemskap.

EU:s tillväxtstrategi (Lissabonstrategin) och EU:s strategi för hållbar utveckling

Lissabonstrategin har fokus på hållbar tillväxt och sysselsättning med utgångspunkt i ekonomiska, miljömässiga och sociala reformer. Under hösten tog medlemsstaterna fram egna nationella handlingsplaner för hur strategins målsättningar och de gemensamma riktlinjerna för den ekonomiska politiken och sysselsättningen omsätts i nationell politik. Regeringen presenterade en nationell handlingsplan för riksdagen och kommissionen i oktober efter samråd med berörda organisationer.

Hållbar utveckling innefattar ett brett perspektiv på välfärd där såväl miljömässiga, sociala och ekonomiska dimensioner ska samverka. Hållbarhetsstrategin är uppbyggd kring sex trender, bl.a. klimathotet, den åldrande befolkningen i EU och hälsa. Regeringen fäster stor vikt vid hållbarhetsstrategin och verkar för att denna strategi har en nära koppling till Lissabonstrategin.

Frågor om den inre marknaden, jämställdhet, miljö och handelspolitik

EU har nått mycket långt i ambitionen att undanröja kvarvarande handelshinder inom EU, men ytterligare kan göras vad gäller t.ex. rörligheten av tjänster och på varuområdet. Regeringen har drivit på arbetet med att säkerställa den fria rörligheten på den inre marknaden och verkat för att ett dynamiskt företags- och innovationsklimat gynnas.

Regeringens övergripande målsättning i EU-samarbetet är full sysselsättning, att förbättra kvaliteten och produktiviteten i arbetet och att öka den sociala sammanhållningen. Regeringen har verkat för fokus på genomförandet av överenskomna åtgärder och utbyte av goda exempel. Likaså har Sverige verkat för att hela EU:s politik ska genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv. Vid det informella toppmötet i oktober tog statsministern initiativ till en jämställdhetspakt. Detta initiativ kommer att drivas vidare under 2006.

Under året fortsatte regeringen agera för att ytterligare stärka EU-samarbetet på miljöområdet i syfte att hantera de stora miljöproblemen både inom EU och globalt. De gemensamt beslutade miljökraven i EU måste motsvaras av en ambitiös miljöpolitik i varje medlemsland. Regeringen har arbetat för att ökad energieffektivitet och utsläppshandel särskilt ska prioriteras. Effektivare användning av energi leder bl.a. till förbättrad konkurrenskraft och mindre miljöpåverkan.

EU:s sjätte miljöhandlingsprogram innehåller sju tematiska strategier. Under hösten presenterade kommissionen strategierna för luftkvalitet, marin miljö, avfallsåtervinning och naturresursanvändning. Luftstrategin är avgörande för att Sverige ska nå sina miljökvalitetsmål eftersom en stor del av miljöproblemen härrör från utsläpp i Europa.

Under året togs ett viktigt steg mot en ny kemikalielagstiftning (REACH). Den lägger ett tydligt ansvar på industrin att bedöma och hantera risker med kemikalierna. Syftet är att skapa en väl fungerande marknad för kemiska ämnen. Den ska säkerställa att människors hälsa och miljö inte kommer till skada vid tillverkning och användning av kemikalier. Förslaget kommer att bli föremål för en andra behandling i Europaparlamentet och rådet innan det slutligen kan fastställas.

EU:s handelspolitik formas framför allt i multilaterala förhandlingar i världshandelsorganisationen (WTO) och i EU:s bilaterala och regionala handelsförhandlingar. Regeringens mål är att värna och utveckla öppna, enkla, rättvisa och legitima ramvillkor för internationell handel och investeringar. Under hösten präglades EU-arbetet framför allt av den pågående förhandlingsrundan (Doharundan) i WTO. Sverige var pådrivande i de överläggningar som ledde fram till att EU i oktober kunde lägga fram ett nytt förhandlingsbud och senare under ministermötet i Hongkong gick med på ett slutdatum för exportsubventioner.

Som anges i EU:s säkerhetsstrategi bör EU axla ett tydligare ansvar i arbetet för en säkrare och rättvisare värld. EU:s förmåga att genomföra fredsfrämjande insatser och krishanteringsuppdrag har utvecklats starkt under senare år. Regeringen har fortsatt verkat för sitt övergripande mål att EU:s förbindelser med övriga världen ska främja de gemensamma värden som bl.a. bygger på frihet, demokrati och mänskliga rättigheter. Regeringen har arbetat för att EU tar sitt globala ansvar för att bidra till en mer rättvis utveckling, fattigdomsbekämpning, internationell säkerhet och aktivt bidra med fredsfrämjande insatser. Regeringen har vidare verkat för att EU bör agera till stöd för FN och andra multilaterala organisationer samt agera för att stärka folkrätten.

Arbetsprogrammet för ett område för frihet, säkerhet och rättvisa (Haagprogrammet) har konkretiserats med en handlingsplan. Den innehåller mer än 280 åtgärder och berör bl.a. brottsbekämpning och asyl- och migrationsfrågor. Regeringen har verkat för att EU genom gemensamma insatser förbättrar möjligheterna för de nationella brottsbekämpande myndigheterna att effektivt samverka mot den gränsöverskridande brottsligheten.

1.1 Information till och samråd med riksdagen

Regeringsformen och riksdagsordningen innehåller föreskrifter om regeringens information till och samråd med riksdagen. Regeringen ska fortlöpande informera riksdagen om vad som sker inom ramen för samarbetet i EU. Regeringen fullgör sin informationsskyldighet på olika sätt.

Regeringen ska fortlöpande informera riksdagen om sin syn på betydelsefulla förslag från kommissionen (10 kap. 2 § riksdagsordningen). Detta sker bland annat genom att regeringen överlämnar faktapromemorior. Under 2005 överlämnades 75 promemorior. Faktapromemoriorna återfinns på riksdagens webbplats (se bilaga 6 Lista över Internetadresser).

Regeringen är skyldig att hålla EU-nämnden informerad om frågor som ska behandlas i rådet och samråda med nämnden om den svenska ståndpunkten i betydelsefulla rådsärenden och i andra frågor som nämnden bestämmer. Under 2005 ägde samråd rum inför samtliga möten i rådet och i Europeiska rådet. En samlad redovisning av de fall där Sverige röstat nej eller avstått från att rösta i rådet återfinns i bilaga 5.

Utskotten ska följa arbetet inom EU inom sina respektive områden (10 kap. 3 § riksdagsordningen). Regeringen är skyldig att informera utskotten om arbetet inom utskottens ämnesområde om utskotten begär det (4 kap. 10 § riksdagsordningen). Information till fackutskotten har under året lämnats fortlöpande av departementen.

Under året hölls möten i Bryssel den 22–23 mars, den 16–17 juni och den 16–17 december. I oktober hölls ett informellt möte med stats- och regeringscheferna utanför London.

Europeiska rådets uppgifter är att ”ge unionen de impulser som behövs för dess utveckling och fastställa allmänna politiska riktlinjer för denna utveckling”. Resultaten av Europeiska rådets möten presenteras på rådets webbplats (se bilaga 6) i form av skriftliga slutsatser.

2.1 Europeiska rådets möte den 22–23 mars

Huvudfrågan vid Europeiska rådets vårtoppmöte var halvtidsöversynen av Lissabonstrategin.

Lissabonstrategins fortsatta giltighet underströks och stats- och regeringscheferna manade till en nystart genom ett partnerskap för tillväxt och sysselsättning. Det slogs fast att man i det fortsatta arbetet skulle mobilisera alla resurser inom strategins tre dimensioner (den ekonomiska, sociala och miljömässiga) för att bättre utnyttja synergierna mellan dessa. Sverige argumenterade starkt för detta synsätt. Det fastslogs vidare att medlemsstaterna framöver skulle utarbeta nationella handlingsprogram för genomförandet av Lissabonstrategin mot bakgrund av så kallade integrerade riktlinjer.

Europeiska rådet betonade att ytterligare ansträngningar krävdes för att skapa en fullt fungerande inre marknad. Frågan om tjänstedirektivet kom att stå i fokus för diskussionen. Några länder, inklusive Sverige, betonade särskilt att medlemsstaternas problem måste beaktas i den fortsatta förhandlingen. Europeiska rådet fastslog att alla ansträngningar skulle göras för att säkra en bred samsyn bland medlemsstaterna om ett direktiv som skapar en fullt fungerande inre marknad för tjänster samtidigt som den europeiska sociala modellen bevaras. Arbetet med regelförbättring skulle planenligt drivas vidare. Därutöver betonades det bidrag som handelspolitiken kunde ge i arbetet för ökad tillväxt och Europeiska rådet lyfte fram vikten av att nå ett ambitiöst resultat i Doha-förhandlingarna (se vidare kap. 9.2.1).

Stats- och regeringscheferna framhöll att målet om full sysselsättning krävde jämställdhetsåtgärder, förbättrad barnomsorg och ökade insatser avseende livslångt lärande. Sverige underströk därutöver särskilt vikten av miljöpolitikens bidrag till tillväxt och sysselsättning. Europeiska rådet bekräftade på svenskt initiativ att miljödriven tillväxt, åtgärder för ökad energieffektivitet och uppföljningen av handlingsplanen för miljöteknik var särskilt viktigt. Vidare bekräftades EU:s målsättning att investera 3 procent av BNP i forskning och utveckling. Det gemensamma initiativet till en ungdomspakt som Sverige, Frankrike, Tyskland och Spanien föreslagit antogs.

Utöver uppföljningen av Lissabonstrategin bekräftade Europeiska rådet finansministrarnas överenskommelse om reformering av stabilitets- och tillväxtpakten. Revideringen av EU:s hållbarhetsstrategi diskuterades också. Europeiska rådet betonade också EU:s beslutsamhet att gjuta nytt

liv i förhandlingarna om utsläppsminskningar genom att utveckla en EU-strategi på medellång och lång sikt för att bekämpa klimatförändringar.

När det gällde yttre förbindelser underströks att EU avsåg spela en framträdande roll i FN:s reformprocess. Vidare konstaterades att det inte fanns enighet om att inleda medlemskapsförhandlingarna med Kroatien. En särskild grupp fick i uppgift att rapportera till rådet för allmänna frågor och yttre förbindelser (GAERC) om Kroatiens samarbete med Haagtribunalen.

2.2 Europeiska rådets möte den 16–17 juni

Två frågor dominerade dagordningen, dels medlemsstaternas processer för godkännande av det konstitutionella fördraget, dels förhandlingarna om EU:s långtidsbudget för 2007–2013.

En deklARATION om godkännandeprocessen för det konstitutionella fördraget antogs. Flertalet länder förordade en reflektionspaus och en grundlig debatt om EU:s roll. Med hänsyn till bl.a. resultaten i de franska och nederländska folkomröstningarna pekade stats- och regeringscheferna på behovet av en intensifierad och bred debatt.

Europeiska rådet kunde vid mötet inte nå en överenskommelse om EU:s långtidsbudget för 2007–2013. Diskussionen rörde främst den totala storleken på budgeten, strukturen på budgeten samt nettopositionen för vissa medlemsstater. Finland, Nederländerna, Spanien, Storbritannien och Sverige ansåg inte att det förslag som lades fram av ordförandeskapet på kvällen den 17 juni var acceptabelt. Flera andra medlemsstater reste också enskilda invändningar mot förslaget.

Utöver dessa huvudfrågor antog Europeiska rådet en deklARATION med principer för hållbar utveckling som ger vägledning för översynen av hållbarhetsstrategin. Europeiska rådet godkände, inom ramen för Lissabonstrategin, tjugofyra riktlinjer för tillväxt och jobb 2005–2008 och den samlade makroekonomiska och mikroekonomiska politiken samt sysselsättningspolitiken. Synergieffekterna mellan Lissabonstrategins tre dimensioner (ekonomisk, social och miljö) bekräftades.

Europeiska rådet antog en handlingsplan i 283 punkter för utveckling av ett område med frihet, säkerhet och rättvisa enligt det så kallade Haagprogrammet. En strategi för hur unionen ska agera i rätts- och migrationsfrågor gentemot tredje land skulle antas av rådet före slutet av året, vilket Sverige bl.a. drivit under rådsarbetet. Vidare gjordes en sedvanlig årlig uppföljning av genomförandet av handlingsplanen mot terrorism. Framsteg med rättsliga och inrikes frågor, finansiering av terrorism, räddningstjänst, skydd av kritisk infrastruktur, externa relationer och säkerhets- och försvarspolitiken, lyftes särskilt fram. Europeiska rådet beslutade också att ett antal frågor i handlingsplanen skulle prioriteras särskilt under hösten, bl.a. de svenska initiativen om informationsutbyte mellan brottsbekämpande myndigheter och lagring av trafikdata.

Europeiska rådet betonade behovet av att fullt ut genomföra toppmötesbeslutet om utvidgningen från december 2004, vilket innebar att Bulgarien och Rumänien kan anslutas 2007 och att förhandlingarna med Kroatien och Turkiet kan inledas när ställda krav uppfyllts. Europeiska

rådet bekräftade att övriga länder på Västra Balkan har ett medlemskaps-perspektiv.

Vad gäller yttre förbindelser välkomnades rapporten av FN:s general-sekreterare inför FN-toppmötet i september och Europeiska rådet bekräftade att EU-länderna senast 2010 ska nå en ny biståndsnivå på 0.56 procent av BNI. Europeiska rådet välkomnade också G8-avtalet om 100 procent skuldavskrivning till de mest skuldsatta fattiga länderna. Europeiska rådet konstaterade att möjligheten att öppna samtalen om Kosovos framtida status kommer att bero på FN:s översyn av uppfyllandet av de fastställda kriterierna. Europeiska rådet framhöll sitt stöd till Israels tillbakadragande från Gaza. Europeiska rådet välkomnade också det sätt på vilket valen i Libanon hade genomförts.

2.3 Informellt möte med stats- och regeringscheferna den 27 oktober

Vid informella toppmötet antogs inga slutsatser. Mötets syfte var att ha en bred och öppen politisk dialog om viktiga utmaningar för EU:s verksamhet i stort, såsom frågor om social rättvisa och konkurrenskraft. Diskussionen koncentrerades kring fem frågor;

1. Forskning och utveckling
2. Demografi
3. Energi
4. Migration
5. EU:s roll i världen

Statsministerns förslag om en jämställdhetspakt och om ökad produktion och användning av bioenergi fick stöd. Kommissionen fick i uppdrag att återkomma med en delrapport till Europeiska rådets möte i december och slutrapport under det österrikiska ordförandeskapet. Även tjänstedirektivet, skatteharmonisering, stabilitetspakten, utvidgningen och WTO nämndes.

Vad gällde forskning och utveckling (FoU) fanns bred enighet om att EU måste öka satsningarna. Det mesta borde dock göras nationellt. Flera länder underströk vikten att uppnå målet i Lissabonstrategin att avsätta 3 procent av BNP till forskning. Kommissionen föreslog bl.a. att utländska forskare som studerat på europeiska universitet bör ges permanent uppehållstillstånd medan ett par länder föreslog sammanslagningar av universitet i Europa och andra betonade ökat samarbete mellan forskning och näringsliv. Vissa föreslog finansiering genom Europeiska investeringsbanken.

Man konstaterade att den demografiska utvecklingen och arbetsutbudet var ett stort problem i Europa. Utbudet av arbetskraft måste öka och arbetslösheten bekämpas. Sverige föreslog en jämställdhetspakt för EU med syfte att öka möjligheterna för kvinnor på arbetsmarknaden. Flera länder framhöll vikten av barnomsorg och familjepolitik och några betonade behovet av pensionsreformer.

Beträffande energi diskuterades behovet av att bättre knyta samman energinätverken i Europa och att skapa en verklig inre marknad för

energi. Flera länder efterfrågade mer samarbete kring energipolitiken mot bakgrund av att 90 procent av energiförbrukningen i Europa kommer att behöva importeras. Vissa länder framhöll även de höga energipriserna. Sverige underströk att EU måste prioritera energisektorn som ett led i att uppnå hållbar utveckling.

Det fanns en önskan om att vidta mer samordnade åtgärder mot illegal migration och samtidigt uppmärksamma fördelarna med arbetskraftsinvandring. Vissa länder ansåg att migration borde bli en större fråga i EU:s grannskapspolitik och EU-samarbetet med Afrika.

Tre uttalanden gjordes om jordbävningen i södra Asien, Irans uttalande om Israel respektive Syrien.

2.4 Europeiska rådets möte den 15–16 december

Europeiska rådets möte ägnades nästan uteslutande åt långtidsbudgeten. En överenskommelse om EU:s långtidsbudget 2007–2013 nåddes. Överenskommelsen innebar åtaganden på 862 miljarder euro över perioden vilket motsvarar 1,045 procent av EU:s BNI. Förhandlingarna med Europaparlamentet ska genomföras under det österrikiska ordförandeskapet.

På svenskt initiativ underströk Europeiska rådet EU:s stöd för ett effektivt multilateralt system baserat på rättsstatens principer och bekräftade sitt åtagande att fullt ut genomföra besluten vid FN:s högnivåmöte i september. Vidare rapporterade kommissionens ordförande och den höge representanten om arbetet med att följa upp Europeiska rådets informella möte i Hampton Court den 27 oktober. Europeiska rådet noterade också en gemensam österrikisk/brittisk rapport om de nationella debatterna i medlemsstaterna med anledning av reflektionsperioden om det konstitutionella fördraget. Arbetet med en internationell fond för Irland för att främja fred och försoning noterades.

Europeiska rådet antog tre strategier. För det första antogs en EU-strategi om Afrika och vikten av en förstärkt politisk dialog mellan EU och Afrika betonades. Afrikastrategin ska regelbundet ses över fr.o.m. 2006. För det andra antogs en övergripande strategi för migration med inriktning på Afrika och Medelhavsområdet. Strategin innehåller åtgärder för att dels öka det operativa samarbetet mellan medlemsstaterna i EU, dels för att fördjupa dialogen och samarbete med afrikanska stater och grannländer i Medelhavsområdet. Vikten av att stödja ursprungs- och transitländernas utvecklingsansträngningar och av förebyggande åtgärder som t.ex. att minska fattigdomen, öppna marknader och skyddet av mänskliga rättigheter betonades. För det tredje antogs en EU-strategi mot terrorism som anger ramarna för arbetet med att förhindra radikaliserings och rekrytering till terrorism, skydda medborgare och infrastruktur, motarbeta terrorister samt för att bättre bemöta konsekvenserna av attacker.

Hållbar utveckling, hållbar energi och klimatfrågor behandlades vid toppmötet delvis mot bakgrund av svenska initiativ. Europeiska rådet avser att i juni 2006 anta en ambitiös och övergripande strategi för hållbar utveckling som innehåller mål, indikatorer och ett effektivt övervakningsförfarande där EU:s prioriteringar och mål för hållbar utveckling sammanförs i en tydlig och konsekvent strategi. Europeiska

rådet välkomnade de framsteg som gjorts 2005 med att utveckla en EU-strategi för att ge kraft åt de internationella förhandlingarna om klimatförändring. EU kommer att utveckla strategin för att bidra till genomförandet av Kyotoprotokollet. Betydelsen av ett integrerat tillvägagångssätt och strategier för att investera i renare och mer hållbar energi lyftes fram. Europeiska rådet välkomnade också klimatförändringsprogrammet och kommissionens avsikt att utforma en handlingsplan för energieffektivitet.

När det gällde jobb och tillväxt välkomnade stats- och regeringscheferna medlemsstaternas nationella handlingsprogram och kommissionens Lissabonprogram liksom kommissionens förslag till förenkling av EU:s lagstiftning för att minska bördor för näringsliv och medborgare. Rådet och Europaparlamentet uppmanades att ge hög prioritet åt detta arbete. Europeiska rådet noterade framstegen i förhandlingarna om tjänstedirektivet.

Europeiska rådet hade för avsikt att lösa frågan om sänkta momssatser men hänvisade frågan tillbaka till rådet för ekonomiska och finansiella frågor (Ekofin).

När det gäller yttre förbindelser gav Europeiska rådet Makedonien status som kandidatland, men utan att ange något datum för förhandlingsstart. De framsteg som Makedonien gjort för att uppfylla Köpenhamns-kriterierna respektive genomförandet av stabiliserings- och associeringsavtalet välkomnades särskilt. Innan ytterligare steg tas ska en allmän diskussion om kommissionens strategi för utvidgningen hållas. Hänsyn måste också tas till EU:s förmåga att ta emot ytterligare medlemmar.

Europeiska rådet antog en deklaration om Medelhavet och Mellanöstern som handlade om fredsprocessen, Syrien/Libanon, Iran och Irak samt Barcelonaprocessen. Deklarationen innehöll bl.a. ett kraftfullt fördömande av den iranske presidentens uttalanden som ifrågasätter om förintelsen ägt rum. Vidare välkomnades de irakiska valen som ett ytterligare steg mot demokrati och stabilitet i Irak. Beträffande fredsprocessen i Mellanöstern uppmanas samtliga palestinska fraktioner, inklusive Hamas, att ta avstånd från våld och att erkänna Israels rätt att existera.

Europeiska rådet godkände också den halvårsvisa ordförandeskapsrapporten om unionens aktiviteter på säkerhets- och förvarsområdet, en strategi för att bekämpa olaglig ansamling och handel med små och lätta vapen samt en deklaration om ramverket för EU:s utvecklingspolitik. Slutligen ombads det österrikiska ordförandeskapet att fortsätta arbetet med att förbättra det konsulära samarbetet.

3 Utvidgningen

3.1 Kommissionens utvidgningsstrategi

Den 9 november presenterade kommissionen ett strategipapper för den fortsatta utvidgningsprocessen. Vägledande för denna strategi är principerna konsolidering, konditionalitet och kommunikation. Med detta

menas att EU står fast vid åtaganden gentemot Turkiet och länderna på västra Balkan. Man ska hålla fast vid de villkor som ställs i närmandeprocessen, ta hänsyn till unionens förmåga att ta emot fler medlemmar samt bättre kommunicera utvidgningens fördelar till medborgarna. Vidare tydliggörs de steg som länderna på västra Balkan ska följa mot ett medlemskap. Dessa steg är fyra:

1. Upprättande av ett stabiliserings- och associeringsavtal.
2. En tids godtagbart genomförande av detta avtal.
3. Ansökan om medlemskap och erhållande av status som icke-förhandlande kandidatland, men med tillgång till alla delar av förmedlemskapsstödet.
4. På kommissionens rekommendation beslutar rådet att inleda anslutningsförhandlingar när ansökarlandet bedöms ha uppnått en tillräcklig nivå.

Särskilt viktigt att notera är steg tre där kommissionen för in nivån kandidatlandsstatus utan förhandlingsstart men med tillgång till förmedlemskapsstöd. Den speciella lösning som tidigare gällt för Turkiet lyfts fram i strategin som generellt tillämplig för västra Balkan. Vid EU:s ministerrådsmöte den 12 december välkomnade medlemsstaterna kommissionens strategi och höll en inledande diskussion om denna. Man beslutade att återkomma till strategin under 2006.

3.2 Bulgarien och Rumänien

Vid Europeiska rådets möte i december 2004 avslutades anslutningsförhandlingarna med Rumänien och Bulgarien. Efter att Europaparlamentet gett sitt samtycke kunde det gemensamma anslutningsfördraget undertecknas den 25 april. Enligt detta fördrag ska länderna anslutas till unionen den 1 januari 2007, förutsatt att de är redo för medlemskap. I och med undertecknandet av anslutningsfördraget har Bulgarien och Rumänien kunnat delta som aktiva observatörer i ministerrådet samt dess förberedande organ. En nyhet jämfört med anslutningsfördraget för de tio nya medlemsstaterna, som blev medlemmar 2004, är att det i anslutningsfördraget för Bulgarien och Rumänien finns en särskild uppskjutandeklausul. Den innebär att kommissionen, om den bedömer att ett land/länderna inte är redo, kan rekommendera rådet att fatta beslut om att senarelägga anslutningen med ett år. Sveriges ratificering av anslutningsfördraget planeras till våren 2006. En proposition kommer att överlämnas till riksdagen för beslut i mars 2006.

Den 25 oktober presenterade kommissionen uppföljningsrapporter för Bulgarien och Rumänien. I dessa redogör kommissionen för sin översyn av de åtaganden de bägge länderna gjorde under anslutningsförhandlingarna. Rapporterna visar att Rumänien och Bulgarien överlag har gjort fortsatta framsteg. Båda länderna fortsätter uppfylla de politiska Köpenhamnskriterierna och betraktas som fungerande marknadsökonomier. Kommissionen bedömer att de kan träda in som medlemmar 2007 förutsatt att omedelbara åtgärder vidtas på ett antal identifierade områden. I regel handlar det om genomförandet av reformer och ny

lagstiftning samt vidareutveckling av den administrativa kapaciteten. Kommissionen avser presentera nya uppföljningsrapporter till rådet och Europaparlamentet i maj 2006 med rekommendation om huruvida en anslutning bör ske 2007 eller skjutas upp till 2008 för respektive land.

3.3 Turkiet

Vid EU:s ministerrådsmöte den 3 oktober kunde anslutningsförhandlingar med Turkiet inledas då landet uppfyllt de villkor som fastslogs vid Europeiska rådets möte i december 2004. Dessa villkor var att Turkiet undertecknat ett tilläggsprotokoll till Ankaraavtalet, som utsträckte tullunionen till samtliga medlemsstater i EU, samt att sex lagar beträffande främst rättsskipning och föreningsfrihet antagits och trätt i kraft. Lagarna trädde i kraft i april respektive juni och den 29 juli undertecknade Turkiet tilläggsprotokollet. Vid undertecknandet framhöll dock Turkiet i en särskild deklARATION att underskriften inte innebar ett erkännande av Republiken Cyperns regering men att man fortsatt skulle stödja FN:s ansträngningar att nå en lösning i Cypernfrågan. Den 21 september enades medlemsstaterna om en EU-deklARATION som svar på Turkiet-deklARATIONEN. I den framhöll EU vikten av att Turkiet på ett icke-diskriminerande sätt tillämpar Ankaraavtalet, att man endast erkänner Republiken Cypern, att Turkiets erkännande är en del av anslutningsprocessen och att en översyn av framsteg i nämnda frågor ska ske 2006. Vidare underströk EU sitt fortsatta stöd för den FN-process som syftar till att nå en lösning på Cypernfrågan.

Efter öppnandet av anslutningsförhandlingarna inledde kommissionen i oktober en genomgång av EU:s regelverk med Turkiet (tillsammans med Kroatien). Denna så kallade screeningprocess beräknas ta ett år och innebär att kommissionen förklarar EU:s regelverk för kandidatländerna. När ett förhandlingskapitel varit föremål för så kallad screening kan kommissionen rekommendera rådet att öppna detta kapitel för förhandling.

Den 9 november presenterade kommissionen den årliga översynsrapporten om Turkiets uppfyllande av Köpenhamnskriterierna. I rapporten framhålls att Turkiet fortsätter att tillräckligt uppfylla de politiska Köpenhamnskriterierna samt bedöms vara en fungerande marknadsekonomi. Kommissionen pekar dock på att Turkiets reformtakt avtagit under 2005. Lagstiftning har antagits men genomförandet och tillämpningen av den nya lagstiftningen måste förbättras.

3.4 Kroatien

Den 3 oktober fattade EU:s ministerråd beslut om öppnande av anslutningsförhandlingar med Kroatien sedan Jugoslavientribunalen i Haag konstaterat att Kroatien samarbetade fullt ut med denna. I december greps den av tribunalen åtalade kroatiska generalen Ante Gotovina. Kroatiens Stabiliserings- och Associeringsavtal med EU, som syftar till att harmonisera handeln och dialogen som ett led i den pågående EU-närmandeprocessen, trädde i kraft tidigare under året. Som ett första steg

i anslutningsförhandlingarna inledde kommissionen i oktober den så kallade screeningprocessen med Kroatien. I kommissionens översynsrapport från november anses Kroatien fortsatt uppfylla de politiska Köpenhamnskriterierna samt bedöms vara en fungerande marknadsökonomi. Fortsatta reformer på flera områden är dock nödvändiga, bl.a. i den rättsliga sektorn.

4 Det konstitutionella fördraget

Drygt hälften av medlemsstaterna har godkänt det konstitutionella fördraget, som överenskommit vid Europeiska rådet i juni 2004. Den 29 maj respektive den 1 juni höll Frankrike och Nederländerna folkomröstning om fördraget. I båda fallen blev resultatet nej. I ljuset av detta antog stats- och regeringscheferna i EU:s medlemsstater den 16–17 juni en deklARATION, där de konstaterar att resultaten av folkomröstningarna var ett uttryck för oro bland medborgarna i dessa länder. Samtidigt framhölls i deklARATIONEN att utfallet av folkomröstningarna i Frankrike och Nederländerna inte innebar ett ifrågasättande av ratifikationsprocessen i övriga medlemsstater. Man utlyste vidare en reflektionsperiod och bestämde sig för att återkomma till frågan under första halvåret 2006.

Reflektionsperioden ska enligt deklARATIONEN användas till att möjliggöra en bred debatt i medlemsstaterna, som ska involvera medborgarna, det civila samhället, arbetsmarknadens parter, nationella parlament och politiska partier. Den debatt som redan pågår ska intensifieras och breddas.

Som en del i det svenska arbetet under reflektionsperioden, beslutade regeringen den 20 oktober om ett nytt uppdrag till den parlamentariska kommitté som under namnet EU 2004-kommittén arbetat med att främja den svenska EU-debatten. I och med det nya uppdraget läggs större fokus på de sakpolitiska frågor som dagligen förhandlas och beslutas om inom ramen för EU-samarbetet. Ett mål med kommitténs nya uppdrag är att debatten om vad Sverige vill i EU och hur vi vill att det framtida EU ska se ut, intensifieras och breddas till alla delar av samhället. För att bidra till en fördjupad EU-debatt blir en del av kommitténs uppdrag att undersöka möjligheterna att initiera ett debattforum, med deltagande från såväl allmänhet som grupper och organisationer som berörs av de beslut som fattas inom EU.

Inför Europeiska rådet den 15–16 december sammanställdes en lägesrapport om reflektionsperioden och EU-debatten. Rapporten hade formen av koncisa redogörelser från samtliga medlemsstater. Det österrikiska ordförandeskapet kommer inför Europeiska rådet i juni 2006 att fortsätta arbetet med uppföljning av reflektionsperioden.

5 Unionens finansiella perspektiv – långtidsbudgeten

Skr. 2005/06:85

5.1 Luxemburgs ordförandeskap

Vid Europeiska rådet 16–17 juni gjordes ett försök att nå en överenskommelse om EU:s långtidsbudget för perioden 2007–2013. Den totala utgiftsnivån som föreslogs var 1,06 procent av EU:s BNI eller 872 miljarder euro (ca 7 848 miljarder kronor) för sjuårsperioden (2007–2013). Fördelningen mellan utgiftskategorierna skiljde sig något åt jämfört med kommissionens förslag. Framför allt gjordes neddragningar på tillväxt och sysselsättning, rättsliga och inrikesfrågor samt yttre förbindelser.

I förslaget ingick också viss kompensation till Nederländerna, Tyskland och Sverige för den höga EU-avgift dessa länder betalar. Dessutom föreslogs förändringar i den särskilda rabatt som Storbritannien har på sin EU-avgift.

Det visade sig dock omöjligt att nå en överenskommelse. Finland, Nederländerna, Spanien, Storbritannien och Sverige accepterade av olika skäl inte ordförandeskapets kompromissförslag.

Sverige hade tre huvudsakliga invändningar mot det kompromissförslag som presenterades vid Europeiska rådet i juni. Det var för dyrt, inte tillräckligt framåtsyftande och tog inte i tillräcklig omfattning hänsyn till det svenska nettoproblemet (dvs. risken för en ökande negativ balans mellan vad vi betalar och vad vi får tillbaka från EU-budgeten).

5.2 Brittiska ordförandeskapet

När Storbritannien tog över ordförandeklubban 1 juli inleddes en serie bilaterala konsultationer med samtliga medlemsstater. Dessa pågick under perioden juli–september. Under november fördes diskussioner i allmänna rådet. Den 5 december presenterade det brittiska ordförandeskapet ett nytt förslag. Detta förslag diskuterades sedan vid en ministerkonklav den 7 december. Inför Europeiska rådet (15–16 december) presenterades ett reviderat förslag den 14 december. Vid Europeiska rådet gjordes ytterligare justeringar i förslaget vilket betydde att en överenskommelse kunde nås.

Den totala utgiftsnivån som föreslogs var 1,045 procent av EU:s BNI eller 862 miljarder euro (ca 7 758 miljarder kronor) för sjuårsperioden (2007–2013). Fördelningen mellan utgiftskategorierna var i stort sett identisk jämfört med vad som tidigare föreslagits. På inkomstsidan fanns kompensation till Nederländerna, Tyskland, Österrike och Sverige för den höga EU-avgift dessa länder betalar. Dessutom gjordes förändringar i den särskilda rabatt som Storbritannien har på sin EU-avgift, så att den minskar med 10,5 miljarder euro över sjuårsperioden jämfört med om regelverket varit oförändrat.

Jämfört med kompromissförslaget från det luxemburgska ordförandeskapet innebär det brittiska förslaget en klar förbättring på alla de tre punkter som ledde till att Sverige röstade nej i juni.

Utgiftsnivån är 10 miljarder euro lägre och kommer i slutet av perioden att nå regeringens mål om högst 1 procent av EU:s BNI. Utgiftsstrukturen är beloppsmässigt i stort sett densamma som i juniförslaget, men andra förändringar har skett. Det tydliggörs att forskningsutgifterna ska öka med 75 procent till år 2013. Tidigare fanns ingen sådan markering. Vidare öronmärks stora delar av utgifterna inom sammanhållningspolitiken till Lissabonrelaterade åtgärder. Även detta är nytt. En översynsklausul förs också in som innebär att kommissionen 2008/2009 ska lämna en rapport med förslag på hur EU:s budget kan moderniseras. Sammantaget ger detta en viss förbättrad utgiftsstruktur på kort sikt med möjlighet till stora förändringar på sikt.

Även Sveriges nettoposition, dvs. avgiften minus återflöde, förbättras jämfört med juniförslaget. Sverige får en rabatt på sin BNI-avgift på 150 miljoner euro och en lägre momsbaseavgift. Dessutom får Sverige ett ökat återflöde från landsbygdsutvecklingsfonden. Sammantaget ger detta en förbättrad nettoposition i procent av BNI.

Nu kommer överenskommelsen att formaliseras i ett interinstitutionellt avtal mellan rådet, Europaparlamentet och kommissionen. När det gäller budgetens intäktssida kommer överenskommelsen att läggas fast i ett nytt så kallat egna medelsbeslut dvs. principer för hur medlemsstaternas avgifter ska betalas. Dessutom ska ett antal förordningar beslutas för att ge rättslig grund till de utgifter som läggs fast i långtidsbudgeten.

6 Lissabonstrategin

Vid EU:s toppmöte i Lissabon mars 2000 enades stats- och regeringscheferna om en gemensam strategi för att öka tillväxten och sysselsättningen, driva på ekonomiska reformer samt stärka den sociala sammanhållningen i unionen. Vid mötet satte man ett strategiskt mål för unionen, att bli världens mest konkurrenskraftiga region för hållbar ekonomisk tillväxt, fler och bättre jobb samt social sammanhållning till år 2010. Året därpå, under det svenska ordförandeskapet, lades en miljödimension till de ekonomiska och sociala dimensionerna för att säkerställa hållbar tillväxt i Europa.

6.1 Halvtidsöversynen av Lissabonstrategin

Sedan toppmötet i Lissabon i mars 2000 har ett stort antal beslut och reformer antagits och viktiga framsteg har gjorts, inte minst för att förverkliga den inre marknaden. Trots det har genomförandet av reformarbetet gått allt för långsamt i medlemsstaterna och halvvägs mot Lissabonstrategins måldatum framstod målen än mer avlägsna. Det var bakgrunden till Europeiska rådets beslut i mars 2004 att genomföra en halvtidsöversyn av strategin vid vårtoppmötet 2005 i syfte att öka det politiska åtagandet från medlemsstaterna och stärka genomförandet av

strategin på nationell nivå. Sverige var en stark förespråkare för genomförandet av halvtidsöversynen för att säkerställa strategins fortsatta giltighet som ett gemensamt instrument för ökad hållbar tillväxt och sysselsättning.

Kommissionens vårrapport

I början av februari presenterade kommissionen sin årliga vårrapport inför halvtidsöversynen och vårtoppmötet. Rapporten handlade allra mest om att snabbt skapa förutsättningar för ekonomisk tillväxt och sysselsättning. Ekonomiska reformer och reformer på arbetsmarknaden gavs därför högsta prioritet. Insatser inom miljöområdet och viss del inom sociala området tonades ner.

Rapporten pekade ut tre prioriterade områden i ett åtgärdsprogram för Lissabonstrategin; *Göra Europa till ett mer attraktivt område för investeringar och arbete; Kunskap och innovationer för tillväxt samt Skapa jobb.*

Vårrapporten gav upphov till en intensiv debatt i och mellan medlemsstaterna och i europeisk media om Lissabonstrategin framtida inriktning. Sverige drev inför toppmötet vikten av en fortsatt bred integrerad ansats i Lissabonstrategin där en aktiv välfärdspolitik och progressiv miljöpolitik, parallellt med ekonomiska reformer, bidrar till högre tillväxt och sysselsättning.

Europeiska rådets vårtoppmöte

Europeiska rådets möte i mars kan beskrivas som en nystart för Lissabonstrategin. Ett viktigt framsteg för Sverige var att toppmötet bekräftade strategins tredimensionella ansats.

För att öka det politiska åtagandet från medlemsstaterna och stärka genomförandet av strategin på nationell nivå beslutade stats- och regeringscheferna att samlade riktlinjer för unionen och medlemsstaternas genomförande av Lissabonstrategin skulle upprättas. Riktlinjerna omfattar de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken och sysselsättningsriktlinjerna. Vidare uppmanades medlemsstaterna att lägga fram nationella handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning. Ett viktigt syfte var att i högre grad involvera de nationella parlamenten och andra nationella aktörer i arbetet med genomförandet av Lissabonstrategin.

Samlade riktlinjer för tillväxt och sysselsättning

I april presenterade kommissionen sitt förslag till samlade riktlinjer för perioden 2005–2008 (se faktapromemoria 2004/05:FPM66). Förslaget till riktlinjer fokuserade på tillväxt och sysselsättning inom ramen för målsättningarna för hållbar utveckling. De fokuserar på reformer för ökad tillväxtpotential och fler och bättre jobb inom unionen med bibehållen sund makroekonomisk politik.

Förslaget till integrerade riktlinjer behandlades i rådet (bl.a. i Ekofinrådet, rådet för sysselsättning och social frågor, konkurrenskraftsrådet, miljørådet och utbildningsrådet) under våren och Europeiska rådet kunde

vid toppmötet i juni ställa sig bakom ordförandeskapets reviderade förslag. I förhandlingarna välkomnade Sverige kommissionens förslag men betonade vikten av att, i enlighet med slutsatserna från vårtoppmötet, samtliga tre dimensioner (ekonomiska, sociala och miljö) fortsatt ska ingå som tre inbördes beroende och ömsesidigt förstärkande delar av Lissabonstrategin. Sverige framhöll betydelsen av ett integrerat jämställdhetsperspektiv i riktlinjepaketet samt verkade för att riktlinjerna betonade ökad frihandel och konkurrens för att främja förutsättningarna för hållbar tillväxt och sysselsättning. Sverige verkade också för att vikten av ett ökat arbetskraftsutbud uppmärksammades i riktlinjerna. Sverige fick gott gehör för dessa ståndpunkter i de slutliga integrerade riktlinjerna.

Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning

Sveriges nationella handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning (skr. 2005/06:33) lades fram den 21 oktober och presenterades samma dag för kommissionen. Programmet anger regeringens prioriteringar för perioden 2005 till 2008, och presenterar de politiska initiativ som regeringen har påbörjat eller planerar för perioden. Alla politiska åtgärder som redovisas i handlingsprogrammet har lagts fram eller kommer att läggas fram för riksdagen i en budgetproposition eller i andra riksdagspropositioner.

7 Ett område för frihet, säkerhet och rättvisa

Europeiska rådet antog den 5 november 2004 det nya femåriga arbetsprogrammet för genomförande av ett område med frihet, säkerhet och rättvisa – det så kallade Haagprogrammet (se närmare avsnitt 7 i Årsboken om EU 2004). Rådet uppmanade samtidigt kommissionen att presentera en detaljerad handlingsplan för programmets konkreta genomförande. En sådan handlingsplan antogs av rådet för rättsliga och inrikes frågor den 2–3 juni och noterades av Europeiska rådet den 16–17 juni samma år. Handlingsplanen anknyter mycket nära till programmets struktur och innehåller cirka 280 konkreta åtgärder. Handlingsplanen täcker in grundläggande rättigheter, asyl- och migrationsfrågor, straffrättsliga och civilrättsliga frågor samt polissamarbete. Allt är dock inte lagstiftningsåtgärder. Här ryms också sådant som utvärderingar, rapporter, grönböcker och liknande.

Haagprogrammets handlingsplan måste läsas tillsammans med andra handlingsplaner särskilt på narkotika- och terrorismbekämpningsområdet. Vid Europeiska rådets möte i december antogs även en strategi för de yttre förbindelserna på området frihet, säkerhet och rättvisa. Kampen mot terrorism, organiserad brottslighet, illegal invandring och förbättrad migrationshantering prioriteras i strategin. I huvudsak är det fråga om att använda befintliga instrument – men att göra det på ett mer pro-aktivt och pelaröverskridande sätt med bättre samstämmighet och samordning mellan olika politikområden. Europeiska rådet antog samtidigt en övergripande strategi för migration med inriktning främst på Afrika och Medelhavsområdet.

Vad gäller svenska initiativ kan konstateras att en politisk överenskommelse uppnåddes om rambeslutet om informationsutbyte mellan brottsbekämpande myndigheter vid rådet för rättsliga- och inrikes frågor den 1–2 december. Rådet nådde även en politisk överenskommelse om direktivet om lagring av trafikuppgifter (där Sverige var medförslagsställare) som accepterades av Europaparlamentet.

Ett fortsatt intensivt arbete kan förutses med frågor över hela det rättsliga och inrikes området. Det handlar bl.a. om åtgärder för att genomföra principen om tillgänglighet vid informationsutbyte, där ett förslag till rambeslut om dataskydd i tredje pelaren kommer att stå i centrum. Vidare fortsätter genomförandet av principen om ömsesidigt erkännande av domar och beslut. Där ingår fortsatta förhandlingar om ett förslag om förenklat överförande av fängelsedömda inom EU. Sverige är en av tre förslagsställare till denna förenkling (se faktapromemoria 2004/05:FPM58).

På asyl- och migrationsområdet inleddes 2005 arbetet med pilotprojekt för regionala skyddsprogram och diskussionerna om sambandet mellan migration och utveckling fördjupades. Ett fortsatt arbete med detta liksom med bl.a. viseringspolitiken och utvecklandet av databasen VIS förutses.

8 Utrikes- och säkerhetspolitik

Samarbetet inom EU:s andra pelare benämns den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP). Målen med GUSP är bl.a. att skydda unionens gemensamma värden och intressen, stärka unionens säkerhet och främja internationellt samarbete. Medlemsstaterna ska stödja unionens utrikes- och säkerhetspolitik i en anda av lojalitet och ömsesidig solidaritet. Samarbetet är mellanstatligt till sin karaktär och beslut fattas i huvudsak med enhällighet.

8.1 Förenta nationerna – omfattande EU-samarbete

Det reformarbete som präglade FN under år 2004 har ytterligare intensifierats, med sikte på FN:s högnivåmöte som ägde rum i New York 14–16 september under ledning av svenske statsministern och Gabons president. EU har spelat en central roll och har varit mycket engagerat både i arbetet inför toppmötet och i den uppföljning av toppmötets beslut som för närvarande pågår. Särskild prioritet har fästs vid skapandet av en fredsbyggande kommission och ett råd för mänskliga rättigheter, samt för att reformera och stärka FN-sekretariatet och den ekonomiska och sociala kommittén. Andra angelägna frågor inbegriper ökade ansträngningar för att uppnå millennieutvecklingsmålen och för att enas om en heltäckande konvention mot internationell terrorism som inkluderar en definition av terroristhandlingar. Inom utvecklingsområdet har även centrala frågor som rör miljö, handel, migration och jämställdhet berörts. Även om enighet råder om vikten av att stärka och reformera säkerhetsrådet, har EU:s medlemsstater skilda synpunkter på hur detta bör ske.

FN-toppmötet har varit föremål för diskussioner vid Europeiska rådets samtliga möten under året. Även ministerrådet har vid ett antal tillfällen under året antagit slutsatser som har spelat en viktig och positiv roll för högnivåmötets resultat och som väglett EU:s agerande. Slutsatserna har dels identifierat prioriterade sakfrågor, dels betonat vikten av en nära och kontinuerlig dialog med andra viktiga länder och grupper. För att skapa samsyn kring vikten och brådskan av att nå framsteg har FN-reformarbetet varit en viktig fråga i EU:s politiska dialog. Ett nära och intensivt EU-samaråd i framför allt New York, har möjliggjort för EU och medlemsstaterna att påverka och påskynda beslut.

De reformer FN fattat beslut om kommer att prägla EU:s arbete i FN under en lång tid framöver. Sverige innehar ordförandeskapet för den 60:e generalförsamlingen och har därmed en central roll i uppföljningen av toppmötesbesluten. EU kommer även fortsättningsvis att vara en viktig samtalspartner och förslagsställare som verkar för ett starkare FN på alla nivåer.

Flera nya krishanteringsinsatser inom ramen för den europeiska säkerhets- och försvarspolitiken (ESFP) har påbörjats under året. Arbetet med att förbättra unionens förmåga att bedriva såväl militär som civil krishantering har fortsatt.

Den militära ESFP-insatsen Althea har fortsatt att tillhandahålla säkerhet i Bosnien och Hercegovina. Styrkan består av ca 6 400 personer, varav ett svenskt bidrag om ca 70 personer med omfattande ledningsansvar för logistik i Altheas norra område samt samverkans- och observationspersonal, stabsofficerare och militärpolis. Efter en översyn i slutet av året beslutade ministerrådet att insatsen ska fortsätta i ungefär samma omfattning 2006. EU:s första krishanteringsinsats, polisinsatsen i Bosnien och Hercegovina (EUPM) uppfyllde per utgången av 2005 sitt ursprungliga mandat att stödja uppbyggnaden av ett uthålligt polisväsende. På inbjudan av regeringen och efter en utvärdering av insatsens resultat beslutade ministerrådet att polisinsatsen i Bosnien och Hercegovina ska förlängas med ytterligare två år. En nedskärning från 500 till 170 poliser kommer att ske och mandatet inriktas på kampen mot den organiserade brottsligheten och genomförandet av landets polisreform. Sverige har haft 14 personer i insatsen under året. EU:s särskilda representant som också är Hög representant, svarar för samordningen mellan EU:s olika instrument i landet.

EU:s polisinsats i Makedonien (Proxima) har under året rådgett och observerat den makedonska polisen. Sverige har under året bidragit med tio poliser till Proxima. Insatsen avslutades den 14 december i enlighet med mandatet. EU:s stöd till Makedonien på detta område kommer framdeles att genomföras av gemenskapens biståndsprogram. För att överbrygga verksamheten från Proxima till EG:s projekt kommer en mindre EU-grupp för rådgivning i polisfrågor att verka under det första halvåret 2006.

I juli avvecklades EU:s insats till stöd för rättssektorn i Georgien (Themis). Den hade då under ett års tid bistått de georgiska myndigheterna med att utarbeta en reformstrategi. Sverige har till insatsen bidragit med en åklagare. Viss personal har överförs från insatsen till kontoret för EU:s särskilde representant (EUSR) för Södra Kaukasien för att på så sätt ge fortsatt stöd till rättsväsendet. Inom EUSR-kontoret har det också skapats en grupp för gränsfrågor. Som ett resultat av en förfrågan från den georgiska regeringen efter att OSSE stängt sin gränsobservatörsinsats tidigt 2005 beslutade EU att genom en sådan grupp stödja reformen av den georgiska gränsmyndigheten, rådde de lokala gränsvakterna och följa situationen vid Georgiens gräns. Av gränsstödsgruppens nio experter är en svensk.

Efter en begäran från Ukraina och Moldavien beslutade EU att sätta upp en gränsstödinsats mellan de två länderna (EUBAM Moldova/Ukraine). EU-insatsen består av en EG-ledd fältmission och en förstärkning av kontoret för EU:s särskilde representant för Moldavien.

I Demokratiska republiken Kongo har EU utökat sin verksamhet på det säkerhetspolitiska området. EU:s polisinsats (EUPOL Kinshasa) startade i april och har till uppgift att stödja den nationella integrerade polis-enheten (IPU). Sverige bidrog under året med en expert till den ca 25

personer starka insatsen. EUPOL Kinshasa fortsätter under 2006, bl.a. för att stödja IPU-styrkan i dess uppgifter i de förutsedda nationella valen i landet. I juni påbörjades ytterligare en ESFP-insats i landet, EU:s rådgivningsgrupp för säkerhetssektorreform (EUSEC DR Congo). Detta är EU:s första insats av detta slag. Gruppen har till uppgift att ge råd till den kongolesiska regeringen och försvarsmakten avseende arméns reform, organisation och verksamhet. Som ett särskilt projekt knutet till detta har EU beslutat att bistå med rådgivning och utrustning för ett nytt löneadministrativt system för armén.

Under 2005 har EU:s och EU-ländernas stöd till Afrikanska Unionens fredsbevarande operation i Darfur i Sudan (AMIS) ökat och sedan sommaren tagit formen av en gemensam militär och civil insats. Stödet ges i nära samarbete med Nato och FN. EU bistår med utbildning, rådgivning, kapacitetsbyggnad och utrustning för AMIS militära styrka och poliskontingent. På den militära sidan bidrar EU också med egna observatörer samt transport av AMIS trupp och polis. Vid utgången av 2005 bidrog Sverige med sex poliser och fyra militärer. Stödet till Afrikanska unionen utgör en del av genomförandet av en handlingsplan för ESFP-stöd till fred och säkerhet i Afrika

I juli inleddes EU:s insats för stöd till Iraks polis- och rättsväsende. Insatsen går ut på att EU:s medlemsstater ger kurser till sammanlagt ca 700 seniora befattningshavare i Iraks poliskår och rättsväsende. Kurserna ges i EU-länderna och ett litet sambandskontor i Bagdad har hand om kontakterna med de irakiska myndigheterna. Insatsen är ett viktigt EU-bidrag för stabilitet och säkerhet i Irak. Sverige bidrog med instruktörer till kurser som hölls i Köpenhamn i november och december.

Under året har EU även fattat beslut om två krishanteringsinsatser på de palestinska områdena. En polisinsats (EUPOL COPPS) kommer att inledas den 1 januari 2006 med mandat att stödja den palestinska polismyndigheten i dess reguljära verksamhet, framför allt i genomförandet av en reformplan och genom att koordinera bilateralt bistånd. Insatsen bygger på den rådgivande EU-grupp som redan verkat under 2005 och där en svensk ingått. I slutet av november påbörjades EU:s gränsstöd-insats på gränsen mellan Gaza och Egypten (EUBAM Rafah). EU beslutade att erbjuda sig som tredje part till den överenskommelse om gränspassage som Israel och den palestinska myndigheten ingått. På detta sätt medgavs att gränspassagen öppnades och att EU konkret kunde bidra till en positiv utveckling i Gaza och till bättre förutsättningar för en återupptagen fredsprocess. Sverige bidrar med personal samt omfattande stöd för insatsens logistik.

Efter medling av Finlands förra president, Martti Ahtisaari, under-tecknade den 15 augusti den indonesiska regeringen och GAM-rörelsen en fredsöverenskommelse gällande konflikten i provinsen Aceh. EU uppdrogs att övervaka hur överenskommelsen genomförs och man påbörjade därför en civilobservatörsinsats, Aceh Monitoring Mission. Insatsen sker tillsammans med fem sydöstasiatiska länder. Sverige beslutade att bidra med merparten av insatsens logistik och regeringen gav detta uppdrag till Statens Räddningsverk. Sverige bidrar vidare med 25 observatörer och logistikexperter av insatsens totalt 240 personer.

EU har bedrivit ett omfattande arbete med att förbättra sina militära förmågor inom ramen för kapacitetsmålet för 2010. Arbetet med en

behovskatalog för 2005 har slutförts. Behovskatalogen specificerar vilka förmågor som behövs för att EU ska kunna genomföra de typer av krishanteringsinsatser som anges i fördraget och i EU:s säkerhetsstrategi. Större tonvikt än tidigare har lagts vid förbandens kvalité, förmåga att sätta in förband på kort varsel, uthållighet och interoperabilitet. I nästa steg ska medlemsstaterna anmäla sådana militära förmågor som möter kraven i resurskatalogen.

Arbetet med EU:s militära snabbinsatsstyrkor har fortsatt under 2005. Riktlinjer för styrkornas standard, logistik och strategiska transporter samt för rådets procedurer för snabbt beslutsfattande har utarbetats. Sverige har tillsammans med Finland, Norge och Estland bekräftat sitt tidigare åtagande att den gemensamma nordiska styrkan står i beredskap, samtidigt med en spanskledd styrka, under första halvåret 2008.

Arbetet för att uppnå det civila kapacitetsmålet för 2008 har omfattat att ta fram scenarier och att definiera krav på de nödvändiga civila förmågorna för EU:s krishantering. Medlemsstaterna har förnyat sina åtaganden i en ministerkonferens i november och där anmält nya typer av expertkategorier till EU:s förfogande, bl.a. inom gränsbevakning, organiserad brottslighet, människohandel och mänskliga rättigheter. I juli godkände rådet ett koncept för civila snabbinsatsgrupper, vilket grundar sig på ett svenskt initiativ från 2004. Målsättningen är att EU vid slutet av 2006 ska kunna tillhandahålla upp till 100 civila experter på endast fem – tio dagars varsel.

Sverige har inom ESFP framgångsrikt drivit frågan om säkerhetsrådets resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet. En handlingsplan för att genomföra resolutionens principer i alla EU-insatser har antagits. Handlingsplanen är också ett bidrag till EU:s jämställdhetsarbete. En uppförandekod för personal i EU:s krishanteringsinsatser har också utarbetats.

Samarbetet inom utbildning för krishanteringsuppdrag har stärkts. En europeisk "säkerhets- och försvarshögskola" har bildats genom beslut av ministerrådet. Den utgörs av ett nätverk av nationella institut i medlemsstaterna och EU:s institutioner. Högskolan har 2005 redan gett sina första kurser. Sverige kommer genom Försvarshögskolan och tillsammans med Finland att stå för en kurs under 2006. Utbildning för civila insatser har, med finansiellt stöd från EG, fortsatt genom ett samarbete mellan en rad institut inom EU. Folke Bernadotte-akademien har varit sammanhållande för detta samarbete.

De brittiska, österrikiska och finska ordförandeskapen har gemensamt gjort frågan om civil-militär samverkan till en prioriterad uppgift. Under 2005 har ett koncept för planering av krishanteringsinsatser utarbetats. Det ger riktlinjer för hur EU redan på analys- och planeringsstadiet ska utforma de civila och militära instrument som man avser sätta in för konflikthantering och deras relation till varandra. EU har under hösten utarbetat riktlinjer för stöd inom ramen för ESFP för säkerhetssektorreform. Tack vare sin bredd av olika instrument är EU väl lämpat att genomföra aktiviteter för att stödja reformering av säkerhetssektorn.

Programmet för förebyggande av väpnade konflikter, som antogs under det svenska ordförandeskapet, har fortsatt att följas upp. I rådets geografiska arbetsgrupper har det bedrivits ett särskilt arbete med att identifiera konflikter på ett tidigt stadium och att vidta relevanta

förebyggande åtgärder. EU har förstärkt sin dialog med viktiga partner, bl.a. FN och Afrikanska unionen. Den gemensamma ståndpunkten om förebyggande och hantering av konflikter i Afrika uppdaterades under våren 2005.

8.3 Den europeiska försvarsbyrån

Året 2005 var den europeiska försvarsbyråns (EDA) första verksamhetsår. Ca 80 personer arbetar vid EDA. Fokus har legat på att identifiera och utveckla metoder för att stärka kapacitetsbristerna, till stöd för ESFP. EDA har etablerat sex integrerade utvecklingsgrupper som täcker berörda kapacitetsområden. Liknande arrangemang finns på forsknings- och utvecklingssidan. De flesta grupperna har integrerats i EDA:s arbete. EDA arbetar nära med EU:s deltagande medlemsstater i dessa grupper. EDA:s styrelse, som består av deltagande länders försvarsministrar, har under året beslutat att etablera ett frivilligt regelverk med en uppförandekod för att söka öppna upp och stärka konkurrensen på den europeiska marknaden för försvarsmateriel. Det långsiktiga målet med denna uppförandekod är att försöka uppmuntra europeisk konkurrenskraft. EDA har också tagit ett första steg inom särskilda materielrelaterade områden samt övertagit arbetet inom den Västeuropeiska försvarsmaterielgruppen (WEAG) som därefter kunnat läggas ned.

8.4 Europarådet och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE)

EU är en viktig aktör inom såväl Europarådet som Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE). De båda organisationerna spelar betydelsefulla roller i arbetet för att stärka demokrati, respekten för de mänskliga rättigheterna och rättsstatens principer i medlems- respektive deltagarländerna. Europarådets normer och verksamhet ger i unionens kandidatländer ett viktigt bidrag till demokratisering och reformer avseende de politiska Köpenhamnskriterierna. Europarådets verksamhet är också relevant för EU:s grannskapspolitik i Östeuropa samt i samarbetet med Ryssland, västra Balkan och Turkiet.

Sverige arbetar aktivt för att främja samarbetet på det konfliktförebyggande området mellan EU och de båda organisationerna samt mellan EU och OSSE även när det gäller krishantering. EU utarbetar för närvarande ett förslag angående samarbetet mellan Europarådet och EU. Vad gäller OSSE finns sedan december 2004 en av rådet antagen strategi för EU:s arbete inom OSSE.

Ett av de prioriterade områdena som EU definierat inom ramen för sitt arbete med civil krishantering är främjandet av rättsstatens principer, vilket tillhör såväl Europarådets som OSSE:s kärnområden. Vid Europarådets toppmöte i Warszawa i maj fattades beslut om att fördjupa samarbetet mellan Europarådet och EU. Vid toppmötet beslutades även att Europarådet ska fokusera mer på kärnområdena, dvs. mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Utvecklingen av

8.5 Den internationella brottmålsdomstolen

EU har under året fortsatt att stödja och samarbeta med den internationella brottmålsdomstolen för att förebygga folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser, och för att se till att straffriheten för förövarna av dessa upphör. EU har bl.a. kontaktat ett stort antal länder för att uppmuntra dessa att ansluta sig till domstolens stadga, att genomföra de lagändringar som krävs för att leva upp till stadgans bestämmelser, samt att på annat sätt värna om domstolens oberoende.

8.6 EU:s arbete för att främja respekten för mänskliga rättigheter i världen

EU fortsätter sitt arbete för att öka skyddet för och främja de mänskliga rättigheterna över hela världen. I arbetet förfogar EU över flera instrument, bland annat klausuler i avtal om handel och utvecklings-samarbete, politiska påtryckningar, tekniskt bistånd, initiativ i FN och offentliga avsiktsförklaringar. EU verkar för att de mänskliga rättigheterna genomsyrar alla delar av utrikespolitiken såsom utvecklingspolitiken, handelspolitiken och säkerhetspolitiken. EU:s representant för mänskliga rättigheter har aktivt verkat för detta.

Sedan några år tillbaka för EU särskilda dialoger om mänskliga rättigheter med Kina och Iran samt konsultationer om mänskliga rättigheter med Ryssland.

I FN är EU en central aktör inom de olika organ som behandlar mänskliga rättigheter och tar flera initiativ. EU var djupt involverat i förhandlingarna för etablerandet av ett särskilt råd för mänskliga rättigheter.

EU:s arbete mot dödstraffet, mot tortyr samt till förmån för barn i väpnade konflikter har fortsatt i enlighet med de särskilda riktlinjerna på dessa områden. EU har under året även särskilt uppmärksammat försvarare för mänskliga rättigheter genom en särskild kampanj.

Se även EU:s särskilda årliga rapport om mänskliga rättigheter (dok. ST12416/05).

8.7 Nedrustning och icke-spridning

8.7.1 Massförstörelsevapen

Under 2005 präglades EU-samarbetet av förberedelserna för och deltagande i Icke-spridningsavtalets (NPT) översynskonferens i maj och FN:s toppmöte i september. Inför NPT:s översynskonferens antog rådet en gemensam ståndpunkt den 25 april.

EU har också ägnat året åt att fortsätta uppföljningen av den strategi mot spridning av massförstörelsevapen som rådet antog 2003. Detta skedde bl.a. genom flera konkreta gemensamma åtgärder, varav en för ekonomiskt stöd till Organisationen för förbud av kemiska vapen som antogs i december.

Den politiskt mest uppmärksammade frågan under 2005 var förhandlingar kring Irans kärntekniska program, där EU – i synnerhet Frankrike, Storbritannien och Tyskland samt den Höge Representanten Solana – fortsatte att spela en aktiv roll.

8.7.2 Lätta vapen, särskilt inhumana konventionella vapen samt minor

Inom ramen för FN:s handlingsplan om små och lätta vapen (SALW) lade EU i början av året fram ett gemensamt förslag till ett folkrättsligt bindande instrument för spårning och märkning av illegala SALW. Instrumentet slutförhandlades i FN i juni. Enighet uppnåddes inte om ett legalt bindande instrument, utan om ett svagare politiskt dokument. FN:s handlingsplan och detta nya dokument utgör grunden för fortsatt arbete på området. EU fortsätter att finansiera konkreta insatser, bland annat förstörelse av lätta vapen och ammunition i Ukraina. EU:s engagemang i förhandlingarna kring 1980-års konvention om särskilt inhumana vapen förblir starkt. Diskussioner om reglering av fordonsminor pågår. När det gäller truppminor verkar EU för att så många stater som möjligt ansluter sig till Ottawakonventionen, att lagren av truppminor förstörs, att minröjning främjas och att hjälp ges till minoffren.

8.8 Strategisk exportkontroll

8.8.1 Krigsmateriel

EU:s uppförandekod för vapenexport, som antogs som en politisk överenskommelse 1998, anger minimiregler för vilka riktlinjer som bör gälla vid krigsmaterielexport och innehåller även en mekanism för informationsutbyte och konsultationer mellan medlemsstaterna i syfte att uppnå ökad samsyn. Under 2004 och början av 2005 gjordes en revidering och modernisering av uppförandekoden. Avsikten är att den nya texten ska antas som en gemensam ståndpunkt, vilket för svensk del gör den folkrättsligt bindande.

8.8.2 Produkter med dubbla användningsområden

EU-länderna har inlett ett gemensamt arbete för att på nationell nivå och gemenskapsnivå bättre leva upp till EU:s strategi mot spridning av massförstörelsevapen och FN:s säkerhetsråds resolution 1540. Som ett led i detta sker en identifiering av önskade ändringar i EU:s så kallade dual-use förordning (kontroll av produkter med dubbla användnings-

områden) och framtagning av riktlinjer och anvisningar för nationell tillämpning av förordningen. Exempel på sakfrågor är exportkontroll i samband med transitering, omlastning, förmedlande verksamhet samt produkter utanför kontrollistor.

8.9 Sanktioner

Under 2005 har EU genomfört FN-sanktioner, infört nya självständiga sanktioner samt förstärkt, förlängt eller moderniserat de befintliga sanktionerna mot Burma, Demokratiska republiken Kongo, Elfenbenskusten, Irak, Liberia, Moldavien, Sudan, Uzbekistan, Vitryssland och Zimbabwe. EU har förutom detta under året beslutat om sanktioner mot personer och enheter som saknar särskild koppling till ett bestämt tredje land eller region. Sanktionerna gäller de som har samröre med talibanerna, Usama bin Ladin eller al-Qaida nätverket, de som är involverade i andra terroristhandlingar, de som med våld motarbetar genomförandet av stabilitetsavtalet (Ohrid-avtalet) i före detta jugoslaviska republiken Makedonien, de som är åtalade av, eller motarbetar det arbete som utförs av, Internationella tribunalen för det forna Jugoslavien, samt de som misstänks för inblandning i mordet på Libanons f.d. premiärminister Rafik Hariri. Under 2005 har även EU:s rekommendationer om genomförande och utvärdering av sanktioner, liksom EU:s bästa praxis för ett effektivt genomförande av sanktioner, uppdaterats.

8.10 Kris- och katastrofberedskapen inom EU

Rådet för allmänna frågor och yttre förbindelser antog den 31 januari en handlingsplan för uppföljning av flodvågskatastrofen. I november antog rådet ordförandeskapets dokument för uppföljning av genomförandet av handlingsplanen. Sverige föreslog bl.a. att den civil-militära cellen bör kunna användas för strategisk förberedande planering av större EU-koordinerade insatser till stöd för egna medborgare vid kriser utanför EU:s gränser och att det för planering och genomförande av sådana insatser skapas en pelaröverskridande funktion i EU. EU:s samordning vid en kris- och katastrofsituation förstärks. Vidare betonas vikten av att stärka och utveckla samarbetet mellan gemenskapsmekanismen för räddningstjänst, Europeiska unionens lägescentral och den civil-militära cellen och likaså med det konsulära samarbetet.

Storbritannien anordnade i april en gemensam konsulär kris- och katastrofövning i London. Vidare sammankallade ordförandeskapet i september ett extraordinärt konsulärt möte om pandemisk influensa som beredskap för eventuella samordnade åtgärder.

9.1 Svenska prioriteringar i handelspolitiken

Sveriges mål är att värna och utveckla öppna, enkla, rättvisa och legitima ramvillkor för internationell handel och investeringar. Detta gynnar såväl Sveriges export, import och investeringar som utvecklingsländernas möjligheter att delta i världshandeln och dra nytta av globaliseringens fördelar. Sverige verkar för att detta synsätt ska få genomslag i EU:s gemensamma handelspolitik både i världshandelsorganisationen (WTO), och i andra forum, inklusive de bilaterala och regionala handelsavtalen. Syftet är att skapa förutsättningar för tillväxt, sysselsättning och hållbar utveckling i Sverige, i övriga EU och i omvärlden.

9.2 Världshandelsorganisationen (WTO)

WTO bildades 1995 och efterträdde GATT som huvudorgan för multilaterala handelspolitiska förhandlingar. WTO administrerar bland annat avtalen om varuhandel (GATT), tjänstehandel (GATS), handelsrelaterade immaterialrätter (TRIPS), jordbruksavtalet (AoA), teko-handelsavtalet (ATC) och tvistlösningsavtalet (DSU). I december 2005 hade WTO 149 medlemmar och ytterligare ett trettiotal förhandlade om medlemskap.

9.2.1 Utvecklingsdagordningen från Doha

De WTO-förhandlingar som går under benämningen Utvecklingsdagordningen från Doha, eller Doharundan, inleddes i november 2001 och förlängdes i juli 2004 med målet att avslutas under 2006. Riksdagen meddelades regeringens bedömning av läget i Doharundan samt prioriteringarna inför WTO:s ministermöte i Hongkong den 13–18 december och slutfasen av förhandlingarna i regeringens skrivelse *Ökad välfärd och global utveckling – svensk handelspolitik i WTO:s Doharunda* (skr. 2005/06:9).

EU:s gemensamma ståndpunkter fastlades i rådsslutsatserna från oktober 1999. Dessa rådsslutsatser utgör tillsammans med de kompletteringar och preciseringar som gjorts därefter, senast vid råds-mötet i november 2005, alltjämt kommissionens mandat i förhandlingarna.

Doharundan under 2005

I början av 2005 rådde stor uppslutning bland WTO:s medlemmar bakom målet att nå ett genombrott vid ministermötet i Hongkong på fem områden: jordbruk, industrivaror, tjänstehandel, regelfrågor inklusive handelsprocedurer samt frågor relaterade till utvecklingsländernas särskilda intressen. Dessa fem huvudområden sammanfaller praktiskt

taget helt med de förhandlingsområden som regeringen prioriterar högst i Doharundan.

Avsikten var att WTO:s allmänna råd i slutet av juli skulle utgöra en milstolpe då konkreta framsteg skulle avrapporteras. Miniministermötet i Dalian den 12–13 juli gav hopp om att nå resultat. EU och USA gick bl.a. med på att arbeta utifrån ett förslag om tullsänkningar på jordbruksområdet som presenterades av den så kallade G20-gruppen bestående av 20-talet utvecklingsländer med Brasilien, Indien, Kina och Sydafrika i spetsen. De positiva signalerna från Dalianmötet kunde dock inte tillvaratas i det löpande förhandlingsarbetet i Genève.

Under hösten höjdes aktiviteten i förhandlingarna. Huvudaktörer som EU, USA, Indien och Brasilien träffades på ministernivå i olika konstellationer. I oktober presenterade EU ett nytt förhandlingsförslag med tonvikt på jordbruk som ett svar på ett utspel från USA. Detta föregicks av besvärliga interna diskussioner där ett antal medlemsstater in i det längsta försökte hindra ett nytt EU-initiativ. Sverige hade gärna sett ett ännu mer generöst bud på jordbruksområdet eftersom detta hade gett mer skjuts åt förhandlingarna och dessutom ökat möjligheterna till rörelse från andra förhandlingspartners på områden där Sverige har starka intressen som industrivaror och tjänster.

Givet problemen att överbrygga motsättningarna kom WTO-medlemmarna i november överens om att skruva ner förväntningarna på ministermötet i Hongkong betydligt. Några framsteg gjordes ändå under ministermötet i Hongkong, framför allt avseende frågor av särskilt intresse för utvecklingsländerna. De viktigaste överenskommelserna var ett slutdatum för utfasning av exportsubventionerna till 2013 samt besluten om tull- och kvotafritt marknadstillträde för de minst utvecklade länderna (MUL) och om att fortsätta arbetet med att stärka det handelsrelaterade biståndet (Aid for Trade). Vidare enades man om en färdplan för 2006 som innebär att beslut om detaljerade riktlinjer för förhandlingarna om jordbruks- och industrivaror ska fattas senast den 30 april 2005.

Sveriges mål är att nå ett ambitiöst slutresultat i Doharundan under 2006. Sverige har alltsedan Doharundan inleddes arbetat aktivt för att EU ska visa ledarskap och kompromissvilja. Sverige var också pådrivande i de överläggningar som ledde fram till att EU i oktober kunde lägga fram ett nytt förhandlingsbud och senare under ministermötet i Hongkong gick med på ett slutdatum för exportsubventioner. Sverige har också gjort ansträngningar för att minska den klyfta som funnits mellan rika och fattiga länder efter WTO-ministermötet i Cancún 2003 bl.a. genom en dialog och samarbete med Brasilien, Indien, Sydafrika och andra länder i Afrika. Utvecklingshänsyn är en integrerad del i förhandlingarna och måste genomsyra varje enskilt förhandlingsområde.

Parallellt har insikten hos WTO-medlemmarna ökat om att förbättrat marknadstillträde för fattiga länder måste kompletteras med stöd till dessa att delta i förhandlingarna liksom att utveckla sin kapacitet såväl att producera som att exportera och importera. Sverige avsätter därför fortsatt betydande resurser till området. Beslut om att öka det handelsrelaterade biståndet med 30 procent fattades under hösten.

EU var i november involverad i 24 tvister med följande länder: Argentina, Australien, Brasilien, Indien, Kanada, Korea, Mexico, Thailand och USA. Ungefär hälften av dessa tvister är med USA och det rör sig framför allt om antidumpnings-, utjämnings- och skyddsåtgärder. De allra flesta tvisterna i WTO löses på ett tillfredsställande sätt men några har visat sig vara svårlösta och politiskt känsliga och har därför fått mycket uppmärksamhet. Aktuella tvister innefattar: "Airbus/Boeingtvisterna", som tar fasta på EU:s och USA:s statsstöd till flygindustrin. "Byrdtvisten", gäller den amerikanska lagstiftningen med innebörden att de antidumpningstullar som europeiska företag betalar tillfaller de amerikanska företag som begärt införandet av åtgärderna. "Foreign Sales Cooperation"-tvisten, där rådet antog en förordning i början av året som tillfälligt drog tillbaka de strafftullar som EU infört gentemot USA:s otillåtna exportsubventioner till vissa företag. Förordningen innebar att strafftullarna kan återinföras om den nya amerikanska lagstiftningen visar sig oförenlig med WTO:s regelverk. En överprövningsrapport väntas i februari år 2006.

9.2.3 Handelspolitiska skyddsåtgärder

Sverige har en kritisk syn på tillämpningen av de handelspolitiska skyddsåtgärderna såsom antidumpning, utjämningsåtgärder och subventioner. Vi anser att dessa åtgärder i allmänhet är emot konsumenternas intressen och hindrar eller fördröjer anpassning av näringslivet och därmed försämrar förutsättningarna för ekonomisk tillväxt. Sverige vill därför ändra WTO-avtalen så att de så långt möjligt begränsar användandet av sådana åtgärder.

Bland de mest svårlösta frågorna under 2005 om handelspolitiska skyddsåtgärder var införandet av provisoriska antidumpningsåtgärder mot importen av odlad atlantlax från Norge. En klar majoritet av medlemsstater röstade till slut för förslaget om införandet av minimipriser medan Sverige röstade emot. Definitiva åtgärder diskuteras för närvarande i den så kallade antidumpningskommittén i Bryssel.

9.3 EU:s övriga handelspolitik

9.3.1 Textil och konfektion

Handeln med textil- och konfektionsvaror (tekovaror) har begränsats i olika avtal i mer än 40 år. Den 1 januari avskaffades alla tekokvoter mellan WTO:s medlemsstater som ett resultat av att WTO-avtalet om textil och konfektion utlöpte. Sverige har välkomnat att tekobegränsningarna avvecklats.

Kina blev medlem i WTO i december 2001 och öppningen av tekoområdet var Kinas främsta vinst med anslutningen till WTO. Kina fick emellertid acceptera en speciell skyddsklausul som gav andra WTO-

medlemmar möjlighet att begränsa textlexporten från Kina t.o.m. 2008. USA införde tidigt skyddsåtgärder mot Kina och efter starka påtryckningar från de tekoproducerande länderna i EU inledde kommissionen förhandlingar med Kina. Dessa resulterade i en uppgörelse den 10 juni om begränsningar, i form av kvoter, för en betydande del av Kinas tekoexport till EU t.o.m. 2007. Kvoterna i avtalet med Kina blev mycket snabbt fyllda. Ett akut läge uppstod med miljontals plagg tillverkade i Kina liggande i hamnarna i EU. Nya förhandlingar inleddes med Kina och den 7 september antog EU:s medlemsstater en uppgörelse om hur överskottsvarorna skulle behandlas. Sverige motsatte sig inte uppgörelsen men avgav tillsammans med Danmark en röstförklaring. Däri betonas betydelsen av att EU:s ekonomi blir konkurrenskraftig och att ländernas beslut att stödja förslaget var nödvändigt för de europeiska importörernas, detaljisternas och konsumenternas skull. Sverige menar att den europeiska tekoindustrin har haft gott om tid för att omstrukturera och förbereda sig på den öppning som alla visste skulle komma.

9.3.2 Allmänna preferenssystemet

Arbetet under året har präglats av långdragna förhandlingar innan beslut kunde tas om en ny rådsförordning i ([EG] nr 980/2005) för att erbjuda utvecklingsländerna fortsatta tullförmåner vid export till EU.

Förslaget innehöll ett nytt element genom att erbjuda tullfrihet för de utvecklingsländer som har ratificerat och tillämpar internationella konventioner inom områdena arbetsrätt, mänskliga rättigheter och andra centrala områden. Detta ligger helt i linje med svensk inställning att uppmuntra framsteg på dessa områden.

Sverige var pådrivande för att uppnå ett mer generöst system, där samtliga produkter omfattas av systemet och kombinera detta med ökade tullättnader och moderniserade ursprungsregler. Den inställningen hade dock inte majoriteten av medlemsstaterna. Produkttäckningen har dock breddats i förordningen, vilket är en fördel för utvecklingsländerna, trots att samtliga produkter fortfarande inte ingår.

Ett utslag i WTO:s tvistlösningsorgan 2004, med innebörden att EU:s allmänna preferenssystem i vissa delar måste ändras så att länder inte diskriminerades, medförde att ett delsystem med tullfrihet trädde i kraft den 1 juli och resterande delar av förordningen gjorde så först vid årsskiftet 2005/2006.

9.3.3 Regionala avtal

Antalet regionala och bilaterala avtal ökar kraftigt världen över. Länder som tidigare haft en restriktiv syn på denna typ av avtal, framför allt i Asien, har nu ändrat sin inställning. Trots att EU aviserat en öppnare hållning till nya handelsförhandlingar har i praktiken ingen ändring skett. Sverige anser dock att EU bör agera för att svenska och europeiska företags konkurrensmöjligheter säkerställs fullt ut – genom frihandelsavtal – i synnerhet på viktiga marknader. Ambitioner fanns att göra framsteg under 2005 i pågående förhandlingar med Mercosur (Argentina, Brasilien, Paraguay, Uruguay), men det lyckades inte.

Det finns bland många industriländer en allmän uppfattning, som Sverige delar, att WTO:s regler för regionala avtal ytterligare behöver stärkas och förtydligas för att bl.a. undvika att handelshinder skapas mot länder utanför avtalen. Stärkandet och förtydligandet kan ske genom en ökad öppenhet samt klarare definitioner av begreppen täckningsgrad och övriga handelsregleringar samtidigt som utvecklingsaspekten ska tas tillvara. Under året har förhandlingar om detta pågått i WTO och samsyn finns om att fortsätta för att nå beslut om konkreta ändringar i regelverket.

9.3.4 Ekonomiska partnerskapsavtal

Under året fortsatte förhandlingarna om ekonomiska partnerskapsavtal mellan EU och Afrika, Västindien samt Stilla havet (AVS-länderna). Förberedelsearbetet skedde i de regionala grupperna för att identifiera situationen för regionen och finna behoven av stöd till analys och/eller anpassning av t.ex. regelverk eller standardkrav.

Utvecklingsaspekten har under året kommit mer i fokus för diskussionerna genom bl.a. uttalanden av handelskommissionär Mandelson om att sätta utveckling i fokus samt agerande från Storbritannien i egenskap av ordförande under det sista halvåret 2005. Sverige har aktivt agerat för att utvecklingsaspekten ska bli en integrerad del i processen och har lämnat stöd till såväl kommissionären som ordförandens ökade aktivitet i denna del.

Vid ett formellt möte hösten 2005 mellan EU och den Västindiska gruppen inleddes fasen för substansförhandlingar. Tidigast under det första halvåret 2006 förväntas dock ett första utkast till avtalstext presenteras. Under 2006 kan förväntas att även de övriga regionala grupperna inleder den formella fasen med substansförhandlingar.

9.4 Övriga handelspolitiska frågor

9.4.1 Lissabonseminariet

Sverige har länge verkat aktivt för att stärka den externa handelspolitiken inom ramen för Lissabonstrategin. I februari anordnade regeringen ett högnivåseminarium i Stockholm som leddes av näringsministern. Huvudtalare var kommissionär Mandelson. Representanter från näringsliv och de fackliga organisationerna deltog samt högre tjänstemän från andra EU-länder.

Seminarier fastslog den externa handelspolitikens betydelse för att uppnå målen inom Lissabonprocessen, vars syfte är att göra EU till världens mest dynamiska och konkurrenskraftiga ekonomi år 2010. Slutsatserna från seminariet har sedan varit vägledande för det fortsatta arbetet med den yttre dimensionen av Lissabonprocessen och betydelsen av den externa handelspolitiken uppmärksammades i vårtoppmötets slutsatser.

Högnivåseminariet blev därmed ett avstamp för att markera den externa handelspolitikens vikt i Lissabonstrategin. Detta har lett till att temat har förts upp på EU:s dagordning och kommissionen planerar ett meddelande för 2006 i frågan.

9.4.2 EU:s arbete med företags sociala och miljömässiga ansvar

Företagens roll för en ekonomisk men också social och miljömässigt hållbar utveckling är av betydande vikt. Under året har arbete pågått med att följa upp kommissionens meddelande från 2002 om *Företagens sociala ansvar – näringslivets bidrag till en långsiktig stabil utveckling* i syfte att presentera en vitbok under 2006. Grunden är rekommendationer från det flerpartsforum med deltagande från kommissionen, företag, fackföreningar och enskilda organisationer som presenterades 2004. I linje med forumets rekommendationer lanserade kommissionen under året en kampanj för att öka medvetenheten om företags sociala och miljömässiga ansvar med särskilt fokus på små- och medelstora företag och de affärsmässiga fördelarna av att arbeta med frågorna.

9.4.3 TRIPS och hälsa

EU, med starkt engagemang från Sverige, var pådrivande bakom WTO-beslutet 2003 om handelsrelaterade aspekter av immateriella rättigheter (TRIPS) och hälsa. Beslutet innebär att länder som saknar inhemsk produktion av läkemedel ges möjlighet att vid hälsoproblem (t.ex. aids, malaria och tuberkulos) importera billiga kopior av patenterade läkemedel.

I slutet av 2004 lämnade kommissionen förslag till en förordning om tvångslicenser som genomför WTO-beslutet inom EU. Efter intensiva trepartssamtal mellan rådet, kommissionen och Europaparlamentet träffades under hösten en uppgörelse i den första behandlingen mellan rådet och Europaparlamentet om förordningens innehåll. Europaparlamentet röstade igenom förordningen den 1 december. Ett antagande i rådet förväntas ske inom kort.

Sverige, som ställer sig bakom den förordningstext som rådet och Europaparlamentet träffat överenskommelse om, är positivt till att förordningen kommer på plats så snart som möjligt och verkar fortlöpande för att så ska kunna ske.

10 Utvecklingssamarbete

10.1 En ny utvecklingspolicy för EU

En gemensam policydeklaration för EG:s utvecklingssamarbete antogs år 2000. Kommissionen har varit drivande bakom idén att göra en översyn

av denna policy under 2005, bland annat för att inkludera utvecklingsmålen, Johannesburg och Parisdeklarationen.

I juli presenterade kommissionen ett förslag till ny policy (KOM(2005) 311). Det brittiska ordförandeskapet lade därefter fram ett nytt förslag till policy som behandlades vid det informella biståndsministermötet i Leeds den 24–25 oktober. Ordförandeskapet föreslog, liksom kommissionen tidigare gjort, en tudelad policy, där den första delen förväntades vara en politisk deklARATION och avsågs gälla för hela EU, medan den andra delen tillsammans med det nya budgetinstrumentet skulle styra EG-biståndet. Policyn skulle vara tillämplig på samtliga utvecklingsländer, oavsett region, och ha långsiktig giltighet.

Sverige välkomnade den nya policyn för utvecklingssamarbetet eftersom den ger en möjlighet att samla alla de åtaganden som EU gjort de senaste åren och stärka styrningen av EG-biståndet. Tillsammans med andra medlemsstater lyckades Sverige genomdriva att dessa åtaganden fick ordentligt genomslag i dokumentet. Sverige framhöll behovet av en mer koncis politisk deklARATION vad gällde EU-delen och en EG-del som operativt styrinstrument för EG-biståndet. Andra frågor som Sverige lyfte fram var bl.a. fattigdomsbekämpning och fokus på låginkomstländer/minst utvecklade länder, samstämmighet, harmoniseringsagendan samt integration av horisontella frågor som mänskliga rättigheter, jämställdhet, barnets rättigheter och miljö.

Den nya utvecklingspolicyn antogs av biståndsministrarna den 21–22 november. Sedan även Europaparlamentet godkänt policyn under-tecknades den av kommissionens ordförande José Manuel Barroso, Europaparlamentets talman Josep Borrell Fontelles och rådets ordförande Tony Blair den 20 december i Bryssel.

10.2 Utvecklingsbistånd i det nya finansiella perspektivet

I september 2004 presenterade kommissionen ett förslag till uppdelning inom budgetkategori 4 (det utrikespolitiska området) i EU:s långtidsbudget för 2007–2013. Förslaget innehöll sex instrument (förordningar). Ett av dessa avser ekonomiskt samarbete och utvecklingssamarbete med länder som inte omfattas av något av de två andra geografiska instrumenten, grannskapinstrumentet och instrumentet för anslutningen.

Förhandlingarna om det nya utvecklingsinstrumentet inleddes i januari/februari. Genom utvecklingsinstrumentet regleras användningen av bistånd till utvecklingsländer som förvaltas av kommissionen. Kommissionens förslag till förordning kritiserades framför allt för den dubbla juridiska grunden, dvs. att man blandade samman utvecklingssamarbete och ekonomiskt samarbete med industrialiserade länder som t.ex. USA och Japan samt att fattigdomsbekämpning inte var tillräckligt framträdande i förordningen.

Kommissionens förslag till utvecklingsinstrument förkastades av Europaparlamentets utvecklingsutskott. Bakgrunden var framför allt Europaparlamentets minskade inflytande i samband med att en rad budgetlinjer skulle försvinna, vilket betydde att Europaparlamentets möjligheter att påverka inom ramen för den årliga budgetprocessen reducerades. Europaparlamentet pekade även på att fattigdomsmålet inte

belystes tillräckligt, svårigheten att beräkna offentligt utvecklings-samarbete samt att ekonomiskt samarbete och utvecklingssamarbete inte borde blandas samman.

Storbritannien presenterade i början av september ett omarbetat förslag till förordning. Förslaget skulle tillgodose medlemsstaternas och Europaparlamentets kritik avseende den dubbla rättsliga grunden genom två tydligt åtskilda kapitel för utvecklingssamarbete respektive ekonomiskt samarbete, vilket är i linje med den svenska inställningen. Sverige betonade fattigdomsbekämpning och ansåg att hela utvecklingsinstrumentet skulle kunna räknas som offentligt utvecklingssamarbete (ODA).

Frågan förväntas fortsätta diskuteras under våren 2006.

10.3 Biståndsvolymer

Inför FN:s högnivåmöte om genomförandet av Millenniedeklarationen och millenniemålen i september 2005 arbetade kommissionen fram förslag som skulle ligga till grund för EU:s bidrag till toppmötet (KOM(2005) 132; KOM(2005) 133). I kommissionens förslag ingick bl.a. att sätta upp nya nivåer för offentligt utvecklingssamarbete (ODA).

Kommissionen förslag innebar dels kollektiva åtaganden, dels individuella mål med skillnad mellan de nya medlemsstaterna, EU10, och övriga EU15. De nya delmålen för ODA-volymer till 2010 som föreslogs var 0,51 procent av BNI (bruttonationalinkomsten) för EU15 och 0,17 procent av BNI för EU10 samt ett kollektivt mål på 0,56 procent för EU25. Man föreslog även ett förnyat åtagande för EU15 på 0,7 procent av BNI till 2015 samt ett nytt individuellt mål för EU10 på 0,33 procent av BNI till 2015. Biståndsministrarna kom överens om de föreslagna ODA-nivåerna i rådet den 23–24 maj.

Sverige var aktiv i frågan och stödde kommissionens förslag att sätta upp nya delmål för ODA-volymer eftersom tydliga delmål är av betydelse för att nå slutmålet om en ODA-volymer på 0,7 procent av BNI till 2015.

10.4 Samstämmighet i de olika politikområdena

Inför FN:s högnivåmöte om översynen av Millenniedeklarationen och millenniemålen arbetade kommissionen även fram ett meddelande om samstämmighet (KOM(2005) 134). Samstämmighetsfrågorna har rättslig grund i EG-fördraget, där det i artikel 178 fastställs att EG ska beakta målen för utvecklingssamarbetet då den genomför sådan politik som kan beröra utvecklingsländerna. Sverige hade en positiv inställning till kommissionens förslag och drev samstämmighetsfrågorna i enlighet med den svenska politiken för global utveckling. Sverige anser att EU har stor potential att bidra till millenniemålen genom att öka samstämmigheten i sin politik.

EU:s relationer med de så kallade AVS-länderna, 78 länder i Afrika, Västindien (Karibien) och Stilla havet, regleras övergripande genom Cotonou-avtalet, som undertecknades år 2000 och har en giltighet om 20 år med möjlighet till revidering vart femte år. Avtalet har en bred ansats där bistånd, handel och politisk dialog inkluderas. Det övergripandet målet för samarbetet är fattigdomsbekämpning, hållbar utveckling och en gradvis integrering av AVS-länderna i världsekonomin. Stor vikt läggs vid den politiska dialogen. Det finns en tydlig partnerskaps- och ägarskapstanke i avtalet.

Kommissionen lade i februari 2004 fram ett förslag till översyn av avtalet. Med grund i ett mandat från medlemsstaterna fördes sedan förhandlingar mellan kommissionen och AVS-länderna om ändringar i avtalet. Vid AVS-EU ministerråd den 23 februari fattades beslut om revidering av avtalet och det reviderade avtalet undertecknades vid AVS-EU ministerråd i juni. De största ändringarna i avtalet återfinns i den politiska delen där nytt textinnehåll om bl.a. terrorismbekämpning, internationella brottmålsdomstolen och en klausul om icke-spridning av massförstörelsevapen infördes. Avtalet innehåller även vissa ändringar i fråga om biståndstekniska förfaranden som syftar till att underlätta hanteringen av bistånd i fält.

Ratificeringsprocessen beräknas ta cirka 18–30 månader. I samband med undertecknandet av avtalet antogs ett separat beslut om övergångsåtgärder av AVS-EU ministerråd. Detta innebär att merparten av de ändrade bestämmelserna i avtalet kommer att tillämpas provisoriskt till dess att avtalet formellt träder i kraft. Bestämmelserna om tilldelning och användning av nya medel kan emellertid inte tillämpas förrän medlemsstaterna har enats om det interna avtal som reglerar nivån på biståndet under perioden 2008–2013.

10.6 Humanitärt bistånd

Kommissionens humanitära kontor (ECHO) förfogade 2005 över en budget på 495,5 miljoner euro med möjligheten att vid behov utnyttja ytterligare 221 miljoner euro. Detta gör gemenskapen till en av världens största givare av humanitärt bistånd. De vägledande principerna för ECHO:s verksamhet under 2005 byggde vidare på de riktlinjer som fastslagits under föregående år. Det innebär särskilt fokus på följande områden: en mer noggrann och genomgående inriktning mot de områden där humanitära behov är störst, en fortsättning av den betoning på bortglömda kriser som ECHO inledde 2001, samt en förstärkning av kontorets arbete med fyra övergripande frågor. Dessa fyra frågor handlar om säkerställande av en smidig övergång från humanitär hjälp till utvecklingssamarbete, barnfrågor, tillgång till dricksvatten samt katastrofberedskap.

Vidare har uppföljning av stödet till de drabbade av flodvågen den 26 december 2004 varit en prioritering för ECHO, liksom arbetet med åtgärder inriktade på att förebygga katastrofer i områden särskilt drabbade av naturkatastrofer.

Sverige har under senare år förespråkat ett närmare samarbete mellan ECHO och humanitära FN-organ. Kommissionens nya ramavtal med humanitära FN-organ respektive enskilda organisationer och internationella organisationer har tillämpats sedan ett par år tillbaka. Sverige betonar att detta samarbete bör stärkas ytterligare. Sverige har under året även fortsatt att uppmuntra ECHO till en fortsatt aktiv medverkan i processen om gott humanitärt givarskap. Sverige har haft en löpande kontakt med ECHO om en rad olika humanitära frågor och söker ständigt förbättra dialogen och verka för samsyn i multilaterala frågor.

11 EU:s bilaterala och regionala förbindelser

11.1 Europeiska ekonomiska samarbetsområde (EES) och Europeiska frihandelssammanslutning (EFTA)

Medlemmar i EFTA är Norge, Island, Schweiz och Liechtenstein. Norge, Island och Liechtenstein deltar även i EES-samarbetet. EES-avtalet innebär att väsentliga delar av regelverket för EU:s inre marknad även gäller i och gentemot Norge, Island och Liechtenstein. Dessutom innefattas i EES-samarbetet ett antal så kallade angränsande politikområden, t.ex. forskning, utbildning och statistik samt även en utrikespolitisk dialog.

EES-rådet är det övergripande politiska organ som styr EES-samarbetet. Vid de två sedvanliga mötena på ministernivå noterades att samarbetet fungerar väl. En fråga som ägnades uppmärksamhet var anpassningen av avtalet med anledning av EU:s utvidgning.

11.1.1 Schweiz

Schweiz valde 1992 att ställa sig utanför EES. I syfte att knyta Schweiz närmare gemenskapens inre marknad har bilaterala förhandlingar mellan gemenskapen och Schweiz pågått inom 16 olika områden i olika omgångar från slutet av 1994 till 2004.

Vid folkomröstningar i juni och i september i år röstade en majoritet av schweizarna för en anslutning till Schengen- och Dublinkonventionerna samt för protokollet om fri rörlighet för personer.

11.2 Nordliga dimensionen och regionalt samarbete i norra Europa

Den andra handlingsplanen för unionens politik för den Nordliga dimensionen (ND) sträcker sig till den 31 december 2006. En första årlig framstegsrapport för genomförandet av handlingsplanen utgavs av kommissionen den 30 maj (dok. SEC(2005) 688). Under året inleddes ett intensivt arbete avseende ND-politikens framtid efter 2006. Ett viktigt etappmål nåddes den 21 november då det fjärde ND-utrikesministermötet

hölls i Bryssel. EU:s utrikesministrar och ansvarig kommissionär samt utrikesministrarna från partnerländerna (Ryssland, Norge och Island) antog då politiska riktlinjer för en mellan EU och partnerländerna gemensamt överenskommen ND-politik. Förhandlingar om innehållet i den framtida politiken inleddes mellan unionen och de tre partnerländerna i december. ND förutses i mångt och mycket bli ett regionalt uttryck för samarbetet inom de fyra gemensamma områdena mellan EU och Ryssland.

Det svenska ordförandeskapet för ND:s Partnerskap för hälsa och socialt välbefinnande avslutades med ett hälsoministermöte i Stockholm den 18 november. Mötet befaste intresset för partnerskapet från samtliga deltagande länder. Litauen valdes till ny ordförande för en tvåårsperiod med Norge som vice ordförande.

Under året lämnades ytterligare finansiering till miljöområdet inom ND:s miljöpartnerskap. Hittills har tio projekt godkänts för finansiering. Den första insatsen, Sydvästra reningsverket i S:t Petersburg, invigdes under året. Inom kärnsäkerhetsområdet har arbetet inletts med att ta fram andra delen av en strategisk plan, för projekt på Kolahalvön. Dessutom har fem kärnsäkerhetsprojekt fått finansiering från miljöpartnerskapet.

EU:s engagemang för regionalt samarbete i Östersjöområdet visas också genom kommissionens deltagande i Östersjöstaternas råd (CBSS) och i Barentsrådet (BEAC). Vid CBSS:s och BEAC:s utrikesministermöten samt vid Östersjötoppmöten på regeringschefsnivå deltar normalt både EU-ordförandeskapet och kommissionen. Utrikesministermöten hölls under året i CBSS, i Szczecin den 9–10 juni, samt i BEAC, i Harstad den 9–10 november.

11.3 Östeuropa och Centralasien

11.3.1 Centralasien

EU:s relationer med länderna i Centralasien (Kazakstan, Kirgizistan, Tadzjikistan, Turkmenistan, Uzbekistan) har utvecklats och EU har ingått Partnerskaps- och samarbetsavtal med alla länderna. Avtalen med Tadzjikistan och Turkmenistan har dock ännu inte ratificerats av samtliga medlemsstater. EU:s insatser i Centralasien har efterhand ökat och år 2005 uppgick de till ca 66 miljoner euro. En särskild representant för Centralasien har utsetts och den politiska dialogen med de fem länderna har utvecklats. I samarbete med FN och OSSE stödjer EU kampen mot terrorism, droger och kriminalitet. De grundläggande frågorna om demokrati, pressfrihet och respekten för de mänskliga rättigheterna ägnas fortsatt uppmärksamhet. Regimskiftet i Kirgizistan har medfört ökat fokus på landet. Mot bakgrund av de uzbekiska myndigheternas urskillningslösa våld mot demonstranter i Andizjan, har Uzbekistan ett flertal gånger behandlats i EU. Den 3 oktober beslutade EU att införa vapenembargo mot Uzbekistan och reserestriktioner för dem som var direkt ansvariga för våldsinsatserna.

11.3.2 Moldavien

Under året låg EU:s fokus på Moldavien främst på två områden; dels upprättandet av en gränsövervakningsmission, dels på konflikten i Transnistrien, utbrytarrepubliken i östra Moldavien. På initiativ av Ukraina har under sommaren och hösten förhandlingar förts mellan parterna i konflikten mellan Moldavien och utbrytarrepubliken Transnistrien med medverkan av medlarna Ryssland, Ukraina och OSSE. EU och USA har blivit inbjudna att framöver delta som observatörer i dessa förhandlingar. Ukraina och Moldavien bad i början av sommaren EU om hjälp med att anordna en gränsövervakningsinsats mellan Moldavien (främst Transnistrien) och Ukraina. Redan den 1 december kunde EU:s gränsövervakningsmission inledas. Under året har kommissionen öppnat ett delegationskontor i huvudstaden Chisinau. I november förnyade och utökade rådet de viseringssanktioner mot flera nyckelpersoner i Transnistrien som infördes 2003. Detta till följd av uppmärksammade stängningar av skolor i området.

11.3.3 Ryssland

EU:s och Rysslands strävan att utveckla ett strategiskt partnerskap framskred med fortsatt hög ambitionsnivå. Bland annat genomfördes två toppmöten, i Moskva den 10 maj och i London den 4 oktober, och samarbetsformerna sågs över. Båda parter har mycket att vinna, både politiskt och ekonomiskt, på fortsatt integration och samarbete. Grunden för samarbetet mellan EU och Ryssland utgörs av partnerskaps- och samarbetsavtalet. Det största framsteget under toppmötet i Moskva var antagandet av planer för de fyra samarbetsområdena (ett gemensamt ekonomiskt område, extern säkerhet, rättsliga och inrikesfrågor samt utbildning, vetenskap och kultur). Toppmötet i London fokuserade till största del på genomförandet av dessa planer. EU och Ryssland enades även om att ingå avtal om viseringslättnader respektive återtagande. Under året har EU i dialogen med Ryssland strävat efter att nå ett hållbart slut på Tjetjenien-konflikten och att motverka och lagföra brott mot de mänskliga rättigheterna. Respekten för demokratiska fri- och rättigheter är en grundförutsättning för att EU:s samarbete med Ryssland ska kunna utvecklas.

11.3.4 Vitryssland

EU:s relationer med Vitryssland var fortsatt ansträngda. Inga bilaterala politiska kontakter mellan EU och Vitryssland förekom. EU protesterade regelbundet mot bristen på demokratisk utveckling och respekt för de mänskliga rättigheterna i landet. Sverige har under året fortsatt aktivt drivit vikten av ett ökat engagemang från EU:s sida i Vitryssland och i rådets slutsatser från den 7 november bekräftas EU:s ambition att intensifiera stödet till en demokratisk utveckling i landet och viljan att fortsätta stödja det civila samhället. Vidare fokuserar man bland annat på det kommande presidentvalet i Vitryssland 2006 och vikten av att det genomförs rättvist och demokratiskt i enlighet med internationella

normer. Under 2005 har EU beslutat att förlänga de viseringsförbud som infördes 2004 mot delar av det vitryska ledarskapet. Skr. 2005/06:85

11.3.5 Ukraina

Relationerna mellan EU och Ukraina har under året främst fokuserat på hur man kan bredda och fördjupa samarbetet inom ramen för den europeiska grannskapspolitiken och den handlingsplan för samarbetet som antogs i februari. Handlingsplanen kompletterar partnerskaps- och samarbetsavtalet från 1998 och konkretiserar innehållet i samarbetet mellan EU och Ukraina de närmsta tre åren. Innan handlingsplanen hade hunnit antas inträffade den så kallade orangea revolutionen i Ukraina. Detta ledde till att rådet i februari, samtidigt som den tidigare framförhandlande handlingsplanen antogs, också antog slutsatser med åtgärder i form av ett tiopunktsprogram för att ytterligare stärka samarbetet. Den 1 december hölls det årliga toppmötet mellan EU och Ukraina i Kiev. Under toppmötet noterades särskilt de framsteg som ägt rum i relationerna under året, såsom inledandet av förhandlingar om viseringsförenklningar. EU aviserade även att man inom kort avsåg ge Ukraina marknadsekonomistatus i antidumpningssammanhang. Vidare välkomnade EU den positiva utvecklingen i Ukraina vad gäller ett förbättrat medieklimat liksom ansträngningarna inom demokrati, rätts-samhälle och respekt för mänskliga rättigheter. Samtidigt underströks behovet av fortsatta framsteg i Ukraina.

11.3.6 Utvecklingssamarbete och biståndsinsatser i regionen

Programmet för stöd till de nya oberoende staterna (Tacisprogrammet) är Europeiska gemenskapens främsta instrument för biståndsinsatser i Östeuropa, södra Kaukasien och Centralasien. Det övergripande syftet med programmet är att stödja övergången till en marknadsekonomi med särskild tonvikt på att stödja demokrati och utveckling av ett rättssamhälle. Under år 2005 har förhandlingarna fortsatt om det nya grannskapsinstrumentet Europeiska grannskaps- och partnerskapsinstrumentet (ENPI), som ska ersätta Tacis från och med 2007. Den totala Tacis-budgeten för 2005 uppgick till cirka 515 miljoner euro.

11.4 Västra Balkan

Folkomröstningarna i Frankrike och Nederländerna våren 2005 avvisade förslaget till konstitutionellt fördrag för EU. Detta resultat bidrog till en stor osäkerhet bland länderna på Västra Balkan om det EU-perspektiv om medlemskap som utfästs vid toppmötet i Thessaloniki 2003. Europeiska rådets toppmöte i Bryssel i juni bekräftade dock åter Västra Balkans EU-perspektiv. I november presenterade kommissionen ett förslag till ny utvidgningsstrategi för godkännande av medlemsstaterna. Under 2005 tog samtliga länder i regionen viktiga steg i EU-närmandet.

11.4.1 Albanien

Förhandlingar om ett SA-avtal (Stabiliserings- och Associeringsavtal) med EU inleddes 2003 och pågår fortfarande. Parterna är i princip överens om de olika delarna i avtalet men innan förhandlingarna kan avslutas krävs omfattande reformarbete för att stärka Albanien's möjligheter att genomföra sina åtaganden enligt avtalet. Kommissionen har i första hand pekat på stora brister i genomförandet av befintlig reformlagstiftning som förklaring till varför förhandlingarna om ett SA-avtal inte avslutats. I den översynsrapport som kommissionen publicerade i november noterades dock vissa framsteg även om behovet av kraftfulla åtgärder för att bekämpa organiserad brottslighet och korruption kvarstod.

11.4.2 Bosnien och Hercegovina

Bosnien och Hercegovina tog under året viktiga steg i sitt närmande till EU. I oktober lyckades man sluta överenskommelser om de sista frågorna av de 16 punkter som kommissionen satt upp som villkor för förhandlingar i sin genomförbarhetsstudie från 2003. Sedan entiteten Republika Srpskas parlament slutligen godkände den sista avgörande frågan om en polisreform gav rådet den 21 november klarsignal till att inleda förhandlingar om ett Stabiliserings- och Associeringsavtal med Bosnien och Hercegovina. Förhandlingarna inleddes den 25 november. Samarbetet med Jugoslavientribunalen i Haag (ICTY) har förbättrats under 2005 och är en fortsatt central fråga för EU-närmandet. Dessa framsteg till trots är vägen till ett EU-medlemskap ännu mycket lång och kommer att ställa stora krav på politisk vilja och fordra omfattande resurser. Mandaten för EU:s polission (EUPM) och för den militära missionen (EUFOR) har förlängts. EU:s särskilde representant, tillika Hög representant, har fått ett justerat mandat som stärker dennes koordineringsroll.

11.4.3 Makedonien

Makedonien strävar efter EU-medlemskap och i november presenterade kommissionen en positiv avis. På basis av kommissionens rekommendation fattade Europeiska rådet den 15–16 december beslut om att tilldela Makedonien kandidatlandsstatus utan datum för förhandlingsstart.

Den 1 november tillträdde EU:s nyutnämnde särskilde representant i Makedonien (EUSR). För första gången i EU:s historia gavs en EUSR mandat att representera både rådet och kommissionen i ett land. EU:s rådgivande polisinsats i Makedonien (Proxima) har under året observerat den makedonska polisen. Insatsen avslutades den 14 december i enlighet med mandatet. Polisreformen kommer att fortsätta med internationellt stöd även efter Proxima, i form av en mindre, rådgivande polisinsats (EUPAT). Sverige kommer att delta i denna grupp med en eller två personer. EUPAT är verksam från och med den 15 dec 2005 till och med den 15 maj 2006, varefter stöd till polisreformer kommer att ske i form av ett så kallat twinning-projekt som innebär myndighetssamverkan för att stödja Makedoniens förvaltning att anpassa sig till EU:s lagstiftning.

11.4.4 Serbien och Montenegro

Skr. 2005/06:85

Under 2005 gjordes stora framsteg i Serbien och Montenegros EU-närmande inom Stabiliserings- och Associeringsprocessen. I april gav kommissionen ett positivt utlåtande om landets kapacitet att starta förhandlingar om ett Stabiliserings- och Associeringsavtal (SA-avtal) med EU. Beslut togs av EU:s utrikesministrar 3 oktober och förhandlingarna inleddes den 7 november. Ambitionen är att ett avtal ska kunna färdigförhandlas under år 2006. Bakgrunden till kommissionens positiva utlåtande var de framsteg i samhällsreformerna som gjorts, samt tydliga förbättringar i samarbetet med Internationella krigsförbrytartribunalen för f.d. Jugoslavien i Haag (ICTY). Fortsatt fullt samarbete med tribunalen är en förutsättning för fortsatta förhandlingar. En övergripande komplicerande faktor i förhandlingarna om SA-avtalet är den osäkra framtiden för statsförbundet Serbien och Montenegro. Detta med anledning av Montenegros planerade folkomröstning 2006 om självständighet, vilket noga bevakas av kommissionen och medlemsstaterna.

11.4.5 Kosovo

I samband med utnämmandet av FN:s särskilda sändebud i november inleddes processen med att avgöra Kosovos framtida status. EU har under året förberett sig för en aktiv roll inför de internationellt ledda förhandlingarna om Kosovos framtida status. När frågan är avgjord kommer EU att behöva ta ett större ansvar än tidigare. EU:s framtida roll i Kosovo kommer fortsatt att ha fokus på bl.a. institutionsbyggande, stärkande av den politiska och institutionella stabiliteten samt säkra att de lokala myndigheterna tar direkt ansvar för Kosovos administration. Arbetet inom ramen för EU:s särskilda process för Kosovo fortsatte under 2005 och kommer även fortsatt att vara av betydande vikt för Kosovos närmande till EU.

11.4.6 EU:s bistånd till västra Balkan

EU utgör den i särklass största givaren till västra Balkan med stöd om ca 600 miljoner euro per år via instrumentet Gemenskapsbistånd för återuppbyggnad, utveckling och stabilitet (CARDS). CARDS fokuserar på tekniskt bistånd för stöd till Stabiliserings- och Associeringsprocessen, och syftar till att främja ett EU-närmande för Albanien, Bosnien och Hercegovina, Kroatien, Makedonien, Serbien och Montenegro inklusive Kosovo. Inför EU:s nästa finansiella perspektiv (2007–2013) föreslås CARDS ersättas av Instrument för förmedlemskap (IPA). Det nya instrumentet har förhandlats under året och kommer sannolikt att stå färdigt under 2006. I Serbien och Montenegro inklusive Kosovo samt i Makedonien, hanteras CARDS-biståndet av en byrå för återuppbyggnad (EAR). Byråns mandat löper ut den sista december 2006.

Partnerskapet Europa-Medelhavet, också kallat Barcelonaprocessen, upprättades i Barcelona 1995 av utrikesministrarna från EU:s dåvarande medlemsstater och tolv Medelhavspartners: Marocko, Algeriet, Tunisien, Egypten, Israel, Jordanien, Syrien, Libanon, Turkiet, Cypern och Malta samt den palestinska myndigheten. Genom EU:s utvidgning 2004 omfattar processen i dag 35 stater, dvs. de 25 EU-medlemsstaterna och tio partnerländer. Barcelonadeklarationen från 1995 är grunden för partnerskapet som omfattar bl.a. politisk dialog, ekonomiskt samarbete samt en dialog mellan kulturer och civilisationer.

Under 2005 hölls ett utrikesministermöte i Luxemburg den 30–31 maj. I Barcelona hölls den 27–28 november det första toppmötet med stats- och regeringschefer med anledning av processens tioårsjubileum. Toppmötet antog ett arbetsprogram för de kommande fem åren och en gemensam uppförandekod beträffande terrorism.

Barcelonaprocessens Anna Lindh-stiftelse för dialogen mellan kulturer och civilisationer har förlagts till Alexandria i Egypten, där Svenska institutet i Alexandria och det egyptiska Alexandriabiblioteket gemensamt är värdar för stiftelsen. Stiftelsen invigdes den 20–21 april i närvaro av den svenska utrikesministern och den egyptiske kulturministern. Under våren upprättades ett svenskt nätverk för stiftelsen med Statens museer för världskultur i Göteborg som kontaktpunkt.

EU:s bistånd till partnerländerna för perioden 2000–2006 uppgår till 5,35 miljarder euro. Biståndet ska gå till ekonomisk omvandling, till stärkande av den socioekonomiska jämvikten och stöd för utveckling av det civila samhället samt till regionalt samarbete.

11.5.1 Strategiska partnerskapet

EU:s strategiska partnerskap med Medelhavsområdet och Mellanöstern lanserades genom beslut av Europeiska rådet i juni 2004. Det bygger på existerande strukturer och politik och kan sägas utgöra summan av unionens relationer med regionen. Några nya instrument infördes inte. För Medelhavsländerna fortsätter den 2005 tioårsjubilerande Barcelona-processen som förut och dessa länder ingår dessutom i unionens grannskapspolitik. För övriga länder är basen för samarbetet svagare. Av såväl historiska som dagsaktuella skäl för unionen en särskild politik gentemot Irak och Iran (se avsnitt 11.6). Det strategiska partnerskapet handlar därför i praktiken mycket om relationerna till staterna på den arabiska halvön. Med länderna i Gulfstaternas samarbetsråd (GCC) finns ett äldre samarbetsavtal. Ett frihandelsavtal EU-GCC är nu under slutförhandling, vilket tillsammans med Saudiarabiens upptagande 2005 i världshandelsorganisationen WTO kommer att bidra till en liberalisering i regionen. Frihandelsavtalet kommer även att innehålla stadgar om samarbete vad gäller mänskliga rättigheter, kamp mot terrorism, icke-spridningsfrågor och migration. På så sätt vidgas möjligheterna till en bredare samverkan med dessa länder. Det fattiga Jemen står utanför GCC. En konfliktförebyggande plan för landet antogs av unionen 2005. Jemen omfattas av EU:s utvecklingsbistånd.

11.6.1 Israelisk-palestinska konflikten

EU:s ansträngningar för en fredlig utveckling i Mellanöstern har fortsatt under året, bl.a. genom medlemskapet i den så kallade kvartetten (som utöver EU består av Ryssland, USA och FN). EU har genom den höge representanten och dess särskilde representant för fredsprocessen i Mellanöstern verkat aktivt för att understödja samtal mellan Israel och den palestinska myndigheten. EU har fokuserat särskilt på Israels tillbakadragande från Gaza och situationen i och kring östra Jerusalem. EU:s fältnärvaro i regionen har ökat markant under året i form av EU:s insats för att övervaka gränskontrollstationen vid Rafah mellan Gaza och Egypten samt EU:s utvidgade insats till stöd för uppbyggnaden av den palestinska civilpolisen. Sverige tillhör de största givarna till båda dessa förtroendeskapande och säkerhetsfrämjande insatser. Under hösten har EU bistått den palestinska myndigheten i förberedelserna av parlamentsvalet den 25 januari 2006, som övervakas av en observatörsmission från EU i vilken flera svenskar väntas ingå.

11.6.2 Irak

EU:s Irakpolitik lades fast i en strategi som antogs av Europeiska rådet i juni 2004. Strategins huvudsyfte är att främja utvecklingen av ett demokratiskt och stabilt Irak, med en livskraftig ekonomi och integrerat i det internationella samfundet. Den 22 juni stod EU och USA gemensamt värdar för en internationell Irakkonferens i Bryssel. Vid konferensen presenterade den irakiska regeringen sina prioriteringar för de kommande tolv månaderna. EU och Irak skrev under en gemensam politisk deklaration i samband med FN:s generalförsamlingsmöte 21 september. Deklarationen utgör grunden för den politiska dialogen mellan EU och Irak och sedermera för ett bilateralt handels- och samarbetsavtal. Som ett första steg i den politiska dialogen gjordes ett trojkabesök i Bagdad 24–26 oktober. Kommissionen är närvarande i Bagdad och avsikten är att i början av 2006 etablera en permanent EU-delegation. EU bedriver även en insats på polis- och rättsområdet. EU har under 2005 även givit stöd inför parlamentsvalen i januari och december samt folkomröstningen om konstitutionen i oktober. Under 2005 bidrog kommissionen med ca 200 miljoner euro i bistånd, mestadels kanaliserat via FN:s återuppbyggnadsfond för Irak. Kommissionen har för avsikt att under 2006 fortsätta samarbetet med de irakiska myndigheterna om rättssäkerhet och mänskliga rättigheter samt utveckla insatserna för kapacitetsutbyggnad av Iraks administration och institutioner. Sverige verkar för ett ökat EU-engagemang i Irak.

Tyskland, Frankrike, Storbritannien och EU:s höge representant uppnådde i november 2004 en uppgörelse – den så kallade Parisöverenskommelsen – med Iran. Den innebar att all iransk anrikning av uran och relaterad verksamhet skulle suspenderas tills dess att ett långsiktigt arrangemang hade framförhandlats som ger garantier för att Irans kärntekniska program endast har civilt syfte. EU återupptog då de tidigare avbrutna förhandlingarna med Iran om ett avtal om handel och samarbete (TCA), parallellt med förhandlingarna om garantier på det kärntekniska området. Till TCA-förhandlingarna kopplades, liksom tidigare, krav på framsteg i den kärntekniska frågan, respekt för mänskliga rättigheter, förhållningssätt i terrorismfrågor och till fredsprocessen i Mellanöstern. Båda förhandlingarna ställdes på nytt in i augusti när Iran frångick Parisöverenskommelsen. De tre europeiska länderna och den höge representanten gjorde, med stöd av övriga EU, klart för Iran att ett villkor för att återuppta förhandlingarna var att Iran återgick till att följa Parisöverenskommelsen. I september stödde EU m.fl. en resolution som antogs av det internationella atomenergiorganets (IAEA) styrelse. I resolutionen slås det fast att Iran, genom att under en lång följd av år hemlighålla deklareringspliktig kärnteknisk verksamhet, har brutit mot sitt kärnämneskontrollavtal under ickespridningsfördraget (NPT).

EU har öppet kritiserat Iran för landets bristande respekt för de mänskliga rättigheterna. FN antog i generalförsamlingen en resolution om situationen för de mänskliga rättigheterna i Iran, som EU var medförslagsställare till. Det senaste mötet med Iran i den särskilda dialogen om mänskliga rättigheter ägde rum den 6 juni 2004.

11.7 Nordamerika

11.7.1 USA

Transatlantiska relationen

Efter omvalet av president Bush i november 2004 har USA:s administration visat ett tydligt intresse för att ytterligare stärka samarbetet med EU, något som välkomnats från europeiskt håll. Relationen har dryftats i olika EU-sammanhang och bilateralt mellan europeiska ledare och med amerikanska kontakter. Den transatlantiska utrikespolitiska dialogen har under året fördjupats och konkretiserats, bl.a. har en strategisk dialog om Östasien inletts.

Toppmöte EU-USA

Det årliga toppmötet mellan EU och USA ägde rum i Washington i juni. Agendan var bred och inkluderade bl.a. ekonomiskt samarbete, Kina, Mellanöstern, Afrika och Ryssland. Behovet av goda transatlantiska relationer betonades av båda sidor. Vidare antogs åtta gemensamma deklARATIONER om mänskliga rättigheter och demokrati, nedrustning och

terrorism, ickespridning av massförstörelsevapen, FN-stadgan, Afrika, Mellanöstern, ekonomiskt samarbete samt immaterialrätt. Dessa deklARATIONER ligger till grund för det fortsatta transatlantiska samarbetet i frågorna.

Fortsatt ekonomiskt samarbete

Den vid toppmötet antagna gemensamma deklARATIONEN om ett förstärkt ekonomiskt partnerskap har följts upp. Överenskommelse har nåtts inom EU om en gemensam plattform för det fortsatta arbetet och vid det första informella ekonomiministermötet mellan EU och USA antogs ett gemensamt arbetsprogram för att genomföra toppmötesöverenskommelsen. Särskilt fokus läggs på regleringsfrågorna, ett område som Sverige prioriterar.

Handelspolitikens område

Samarbetet mellan USA och EU på det handelspolitiska området är fortsatt bra. Visserligen finns det fortfarande ett antal olösta handelspolitiska tvister, men dessa berör enbart en mycket liten del av den mycket omfattande handeln över Atlanten.

Förhandlingarna om ett nytt avtal på vinområdet har slutförts och ett preliminärt avtal har undertecknats. Förhandlingar har under året förts om ett nytt luftfartsavtal och en överenskommelse har nu träffats. Avtalet ska, när det träder i kraft, ersätta medlemsstaternas bilaterala avtal med USA.

11.7.2 Kanada

Den år 2004 överenskomna partnerskapsagendan och förhandlingar om ett handels- och investeringsfrämjandeavtal (TIEA) utgjorde stommen i dialogen mellan EU och Kanada. Två toppmöten ägde rum – ett i juni och ett i november. Diskussionerna fokuserade på klimatförändring, handelspolitik inklusive TIEA, visumfrågor, FN-reformer och samsyn mellan EU:s och Kanadas agerande i Afrika och Mellanöstern. Avtal om kanadensiskt deltagande i EU:s krishanteringsinsatser samt om informationsutbyte för flygpassagerare slöts under året, liksom ett avtal mellan Kanada och Europol.

11.8 Afrika

Europeiska rådet antog i december en Afrikastrategi kallad EU och Afrika: Ett strategiskt partnerskap. Strategin bygger på befintliga instrument för samarbete med Afrika, t.ex. Cotonouavtalet och EU:s freds- och säkerhetsstrategi för Afrika och betonar vikten av samstämmighet mellan samtliga politikområden av betydelse för Afrikas hållbara utveckling.

11.8.1 Östafrika, Afrikas horn

Skr. 2005/06:85

Den allvarliga krisen i Darfur, Sudan, har regelbundet behandlats av rådet, och rådsslutsatser har antagits vid flertalet möten. Dessa slutsatser har uttryckt stöd för fredssträngningar och för den Afrikanska unionens viktiga roll. Under året beslutade FN:s säkerhetsråd om sanktioner mot parterna i Darfur samt om att hänföra situationen i Darfur till den internationella brottmålsdomstolen (ICC). Ett nära samarbete sker mellan EU och den Afrikanska unionen, bl.a. genom ett omfattande stöd från EU (inkl. över 160 miljoner euro ur den så kallade Fredsfaciliteten) och genom EU:s militära och civila stödinsats till Afrikanska unionens observatörsmission, där EU bl.a. bidrar med militära experter, civilpolis och transporter samt logistik- och kommunikationsexpertis.

EU har under året fortsatt följa fredsprocessen mellan Etiopien och Eritrea och genom rådsslutsatser uttryckt stor oro över de ökade spänningarna i konflikten och uppmanat parterna att avbryta den ökade mobiliseringen kring gränsen, samt särskilt uppmanat Etiopien att ta omedelbara steg för att en demarkering av gränsen ska kunna genomföras. I Etiopien har EU haft en mycket aktiv roll efter de nationella valen i maj som såg ut att utgöra ett viktigt framsteg för demokratiseringen av Etiopien men som drabbats av svåra bakslag med upplopp. Sverige bidrog med flera observatörer i EU:s valobservatörsmission.

Sverige har haft en framträdande roll vad gäller fredsprocessen i Somalia och har verkat för en aktiv EU-hållning. Sverige har under året agerat för att följa upp den överenskommelse som antogs i Stockholm 2004 om principer för samarbetet med Somalias övergångsregering.

11.8.2 Södra Afrika

Rådet förlängde i februari de riktade sanktionerna mot Zimbabwe och antalet personer som omfattas av sanktionerna har utökats. Detta gjordes bl.a. mot bakgrund av de omfattande rivningar av kåkstäder som den zimbabwiska regeringen genomförde under sommaren. EU är fortsatt en stor humanitär givare i Zimbabwe.

En översyn av det särskilda samarbetsavtalet mellan EU och Sydafrika har påbörjats.

Ytterligare handelsliberalisering eftersträvas. Det särskilda samarbetsrådet mellan EU och Sydafrika möttes i Bryssel i november. Förutom genomgång av avtalet innefattar dialogen också regionala politiska frågor.

11.8.3 Centralafrika

EU är en viktig aktör till stöd för fred och säkerhet i Stora Sjö-området och har bl.a. ett särskilt sändebud för regionen. EU och medlemsstaterna, inklusive Sverige, har tillhandahållit både politiskt och finansiellt stöd till den internationella konferensen om fred, säkerhet, demokrati och utveckling i Stora Sjö-regionen. EU:s polisinsats i Demokratiska Republiken Kongo påbörjade sitt arbete under våren. Även rådgivningsgruppen för

säkerhetssektorreform (EUSEC) påbörjade sitt arbete under våren. EUSEC ska ge rådgivning till den kongolesiska försvarsmakten för reformering av den nationella armén. Båda insatserna sker inom ramen för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. Skr. 2005/06:85

11.8.4 Västafrika

Kabinettssekreterarens uppdrag som EU-ordförandeskapets särskilde representant i Mano River-området fortsatte under 2005. I den särskilde representantens mandat ingår bl.a. att föra en dialog med alla berörda aktörer, inklusive FN och den regionala samarbetsorganisationen Västafrikanska staternas ekonomiska gemenskap (ECOWAS). Syftet är att skapa förutsättningar för fred, återuppbyggnad och demokratisering.

EU har fortsatt stödja genomförandet av fredsprocessen i Liberia, bl.a. genom stöd till avväpning, demobilisering och återintegrering av före detta kombattanter. Valobservatörer från EU var närvarande vid presidentvalet den 11 oktober.

EU fortsatte att nära följa utvecklingen i Elfenbenskusten och stödja genomförandet av det fredsavtal som undertecknats mellan regeringen och rebellerna.

Dialogen mellan EU och ECOWAS har fortsatt. Under året har ministertrojkor mötts vid två tillfällen.

11.9 Latinamerika och Karibien

EU och Latinamerika och Karibiens utrikesministrar möttes i Luxemburg den 26–27 maj. Centrala frågor som diskuterades rörde regional integration, social sammanhållning, handel och FN-reformer. Nästa toppmöte mellan EU och Latinamerika och Karibien äger rum på stats- och regeringschefsnivå i Wien i maj 2006.

11.9.1 EU-Mercosur

Förhandlingarna om ett associeringsavtal med Mercosur (Argentina, Brasilien, Paraguay och Uruguay) återupptogs under året, trots att Doharundan inte avslutats. Målet är att få till stånd ett avtal senast sommaren 2006.

11.9.2 Colombia

EU:s utrikesministrar antog 3 oktober rådsslutsatser om Colombia mot bakgrund av det nya legala ramverk som ska ligga till grund för fredsprocessen. Rådet delade i många avseenden den kritik som riktats mot den nya lagen främst från mänskliga rättighetssamfundets och det civila samhällets sida. Rådet ansåg samtidigt att lagen, om den genomförs på ett effektivt och öppet sätt, kan bidra till en fredlig lösning på konflikten. Rådet bekräftade EU:s starka engagemang för Colombia och avsåg att framför allt inrikta ett fortsatt stöd till offren för konflikten, till lokala

11.9.3 Venezuela

I samband med parlamentsvalet i Venezuela 4 december fanns EU på plats med valobservatörer. Sverige bidrog med tre observatörer. EU:s valobservatörsmision rapporterade att valen genomfördes tekniskt korrekt och var fredliga, till stor del beroende på det låga valdeltagandet. Missionen rapporterade även att Venezuela är fortsatt starkt polariserat med utbredd misstro till valprocessen och att oppositionen valde att dra sig ur med kort varsel.

11.9.4 Kuba

Den kubanska frysningen av relationerna till EU-ambassaderna i Havanna hävdades i början av året efter EU:s beslut att tillfälligt upphäva de så kallade juniåtgärderna vilka hade inneburit begränsat kultur- och besöksutbyte samt inbjudandet av dissidenter till EU-ländernas nationaldagsmottagningar. Samtidigt formaliserade EU sina kontakter med oppositionen. Kuba vägrar dock fortsatt att samverka med EU kring biståndsprojekt.

11.9.5 Haiti

EU har återupptagit sitt utvecklingssamarbete med Haiti. Den politiska och den socioekonomiska situationen i landet har dock snarast förvärrats under året. Höstens planerade val sköts samtidigt upp till i början av 2006.

11.9.6 Mexiko

EU:s relation med Mexiko har fördjupats under 2005. Under året inledde EU arbete med att revidera frihandelsavtalet med Mexiko. Samtidigt förhandlades det om en uppgraderad politisk dialog.

11.9.7 Bolivia

I april antogs en EU-handlingsplan för Bolivia. Handlingsplanen bör ses mot bakgrund av den politiska turbulens som präglat landet. Planen identifierar ett antal områden där EU på kort och medellång sikt kan bidra till en demokratisk utveckling och ökad stabilitet.

11.9.8 Utvecklingssamarbete med Latinamerika

Under 2005 har den så kallade Asien- och Latinamerikakommittén (ALA) behandlat förslag till sjutton insatser i Latinamerika till ett

sammanlagt belopp av cirka 254,4 miljoner euro. Sexton av dessa insatser har godkänts. Vidare har kommissionens förordning avseende stöd till internflyktingar i Asien och Latinamerika 2005–2006 behandlats. Kommissionen har också börjat utveckla nya landstrategier, avsedda att ersätta de nuvarande från och med 2007.

11.10 Asien

11.10.1 Kina

Den politiska dialogen mellan EU och Kina fortsätter att utvecklas. Det årliga toppmötet ägde rum den 5–6 september i Peking. I det gemensamma dokumentet erinras om hur mycket relationerna utvecklats under de 30 år som gått sedan de diplomatiska förbindelserna inleddes. Ett flertal avsiktsförklaringar undertecknades, bl.a. om sysselsättning och sociala frågor samt om dialog om energifrågor och transportstrategier. En gemensam deklaration om klimatförändringar och energiresursfrågor tillkännagavs. Diskussionerna om ett eventuellt hävande av EU:s vapenembargo fortsatte under början av året, men har under hösten avstannat. Dialogen och seminarierna mellan EU och Kina om mänskliga rättigheter utgör en fortsatt viktig del av EU:s politik gentemot Kina. EU och Kina står i begrepp att inleda förhandlingar om ett ramavtal som ska täcka mångfalden och bredden i relationen och ersätta det mer begränsade handels- och ekonomiavtalet från 1985. Sverige har under förberedelserna av förhandlingarna framhållit att det är angeläget att viktiga grundprinciper om bl.a. mänskliga rättigheter och nedrustning/ickespridning återspeglas i avtalet.

11.10.2 Japan

EU försöker målmedvetet stärka det strategiska samarbetet med Japan. Vid det årliga toppmötet, som hölls i maj, diskuterades såväl de bilaterala förbindelserna som flera av de mest aktuella frågorna på den internationella agendan. Handels- och investeringsförbindelserna mellan EU och Japan är väl utvecklade. Under 2005 fortsatte även avregleringsdialogen med syfte att ytterligare förbättra förutsättningarna för handel och investeringar.

11.10.3 Nordkorea

De två dominerande frågorna i EU:s relation till Nordkorea under året har varit Nordkoreas eventuella kärnvapenprogram samt budskapet att landet från och med 1 januari 2006 inte längre önskar ta emot humanitärt bistånd utan endast utvecklingsbistånd. EU har uttryckt starkt stöd för de sexpartssamtal (mellan Syd- och Nordkorea, Kina, USA, Japan och Ryssland) om kärnvapenfrågan som inleddes 2003 och som under början av hösten tillfälligt gick in i en mer intensiv fas. EU har vidare uttryckt

oro över Nordkoreas budskap att landet inte längre önskar ta emot humanitärt bistånd eftersom EU anser att behov av sådant bistånd kvarstår i landet. EU har även i såväl Kommissionen för de mänskliga rättigheterna som i FN:s generalförsamling lagt fram resolutioner angående situationen för de mänskliga rättigheterna i Nordkorea. Sverige har inom EU fortsatt att verka för att vidmakthålla en regelbunden politisk dialog med Nordkorea.

11.10.4 Burma

Den politiska situationen i Burma liksom situationen för de mänskliga rättigheterna fortsätter att försämrans och militärjuntans isolationistiska tendenser blir allt tydligare. Omvärldens, och därmed EU:s, möjligheter att föra dialog med regimen blir allt mer begränsade. EU reviderade i april den gemensamma ståndpunkten om Burma (bl.a. justerades visumrestriktionerna för medlemmar av regimen för att bättre återspegla det ombildade burmesiska ledarskapet). Syftet är att genom fortsatta sanktioner upprätthålla ett tryck på regimen med krav på förändring.

11.10.5 Indonesien

EU:s stöd till det tsunamidrabbade Indonesien, både kollektivt och från enskilda medlemsstater, var mycket omfattande. EU:s engagemang i den hårt drabbade Aceh-provinsen utgjordes också av en civil observatörsinsats för att övervaka den fredsöverenskommelse som nåtts mellan Indonesiens regering och separatist rörelsen GAM i augusti. EU beslutade också att förstärka dialogen med Indonesiens regering inom de områden där sådan redan förs, bl.a. terrorismbekämpning, religiös tolerans, fortsatt demokratisering, ekonomiska, rättsliga och säkerhetssektorreformer samt för hållbar utveckling. EU välkomnade Indonesiens avsikt att påbörja förhandlingar med EU om ett partnerskaps- och samarbetsavtal.

11.10.6 Indien

Vid toppmötet mellan EU och Indien i september antogs en gemensam handlingsplan för hur samarbetet ska fördjupas inom ekonomi, politik och handel. Det strategiska partnerskapet mellan EU och Indien som upprättades 2004 har därmed konkretiserats och ytterligare stärkts. Bland annat har en gemensam högnivågrupp bildats som ska se över hur den bilaterala handeln kan underlättas. Sverige tog aktiv del i EU:s förhandlingar om den nya handlingsplanen och välkomnar den dialog och det samarbete inom en rad nyckelområden som nu förestår.

11.10.7 Afghanistan

Under 2005 inriktade sig EU:s engagemang i Afghanistan på parlamentsvalet som hölls den 18 september. EU stödde valet med 17,5 miljoner euro och bidrog även med en valobservatörsmision i vilken Sverige del-

tog med fyra valobservatörer. EU är fortfarande en av de största biståndsgivarna i Afghanistan. Styrkor från EU:s medlemsstater utgör huvuddelen av den internationella säkerhetsstyrkan (ISAF). Den 16 november undertecknades en gemensam deklARATION om partnerskap mellan EU och Afghanistan. Deklarationen drar upp riktlinjerna för EU:s och Afghanistans relationer för de närmaste åren och behandlar bl.a. återuppbyggnad, säkerhet, narkotikabekämpning, mänskliga rättigheter och jämställdhet.

11.10.8 Asien–Europa mötet (ASEM) och EU-ASEAN

Under året genomfördes sedvanliga ministermöten för utrikes- och finansministrar i maj respektive juni samt möte mellan kulturministrar i juni. Det planerade handelsministermötet i september i Rotterdam fick dock ställas in och genomfördes istället på tjänstemannanivå eftersom ASEAN bojkottade deltagande på grund av Nederländernas beslut att, i enlighet med EU:s gemensamma ståndpunkt om Burma, inte utfärda visum till Burmas minister. Diskussioner inleddes inom EU om hur Burmas deltagande vid ASEM-möten i Europa ska hanteras i framtiden, närmast inför toppmötet 2006 i Helsingfors. Ett stort antal möten på expertnivå har genomförts under året inklusive den mer informella dialogen mellan regionerna inom ramen för Asien-Europa stiftelsen (ASEF). Det svenska deltagandet har varit omfattande. Bland annat har Sverige, tillsammans med Vietnam, Nederländerna och Filippinerna, genomfört en konferens om hiv/aids i Vietnam. ASEAN och samarbetet mellan EU och ASEAN har getts allt större uppmärksamhet. Ett möte på utrikesministernivå genomfördes i Jakarta i mars. Förhandlingar med vissa ASEAN-länder om partnerskaps- och samarbetsavtal har inletts och detsamma gäller en diskussion om möjligheten till frihandelsavtal mellan EU och ASEAN-länderna.

11.10.9 Utvecklingssamarbete med Asien

Utvecklingssamarbetet med Asien regleras genom den så kallade ALA-förordningen, som även omfattar Latinamerika. Under året behandlades förslag till insatser i Asien om totalt 1,3 miljarder euro. 297 miljoner euro avser återuppbyggnad efter tsunamin, varav 200 miljoner till Indonesien (Aceh), 95 miljoner till Sri Lanka och 2 miljoner till Maldiverna. Viktiga frågor som Sverige drivit är att projekten och de nationella programmen ska ha en klar fattigdomsinriktning samt ha fokus på mänskliga rättigheter, jämställdhet, demokrati, minoriteters rättigheter, miljö och korruption.

12 Den ekonomiska och monetära unionen

12.1 Stabilitets- och tillväxtpakten

Under 2004 inleddes diskussioner om en reformering av stabilitets- och tillväxtpakten. Efter att kommissionen i september 2004 klargjort sin syn på reformer av EU:s finanspolitiska ramverk diskuterades frågan intensivt under hösten 2004 och i början av 2005. Den 20 mars enades Ekofin-rådet om reformer genom att anta rapporten ”Improving the implementation of the Stability and Growth Pact”. Rapporten godkändes av Europeiska rådet den 22–23 mars. Det svenska ägerandet diskuterades i EU-nämnden vid flera tillfällen.

Ekofin-rådets beslut genomfördes genom förändringar i förordningarna (1466/97/EG) om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken samt (1467/97/EG) om påskyndande och förtydligande av tillämpningen av förfarandet vid alltför stora underskott. Ändringar infördes genom de nya förordningarna (1055/2005/EG) respektive (1056/2005/EG). Vidare gjordes justeringar i den så kallade uppförandekoden för utformningen av stabilitets- och konvergensprogram. Den nya uppförandekoden antogs av Ekofin-rådet i september.

Överenskommelsen ändrar inte på de grundläggande reglerna för finanspolitiken i EG-fördraget. Referensvärdena för budgetunderskott på högst 3 procent av BNP och för den offentliga sektorns skuld på högst 60 procent av BNP ligger fast. Genom överenskommelsen uppnåddes en balans mellan å ena sidan en förstärkning av den förebyggande delen av pakten och, å andra sidan, en ökad flexibilitet i tillämpningen av proceduren mot alltför stora underskott.

Beträffande pågående underskotts-förfaranden beslöt rådet i januari att Ungern inte hade gjort tillräckligt för att efterleva rådets rekommendation från juni 2004. Rekommendationen innebar att Ungern ska åtgärda sitt underskott senast år 2008. En ny rekommendation utfärdades därför i början av mars. Inte heller den ledde emellertid till att tillräckliga åtgärder vidtogs, vilket resulterade i att rådet i november tog ett beslut enligt EG-fördragets artikel 104.8 om att rekommendationen inte efterlevts. En ny rekommendation är att vänta i början av 2006. Eftersom Ungern inte är med i valutaunionen är sanktioner inte aktuella. Kommissionen har dock möjligheten att föreslå att stöd från sammanhållningsfonderna stoppas.

Inte heller Grekland befanns av rådet ha vidtagit tillräckliga åtgärder för att åtgärda sitt alltför stora underskott. I februari beslöt rådet därför att trappa upp processen och utfärda ett föreläggande enligt EG-fördragets artikel 104.9. Mot bakgrund av betydande upprevideringar av

underskottet för år 2004 och de ekonomiska kostnader det skulle medföra att åtgärda underskottssituationen till år 2005, gavs Grekland emellertid ett extra år, till 2006, för att få ned underskottet under 3 procent. När det gäller Nederländerna lyckades den nederländska regeringen komma under 3 procentgränsen redan år 2004, dvs. ett år tidigare än vad som krävts i rådets rekommendation. I juni avbröt därför rådet underskottsförfarandet mot Nederländerna.

Två nya förfaranden p.g.a. underskott har inletts av rådet under året, mot Portugal och Italien. I Portugals fall återupptogs förfarandet efter att rådet i maj 2004 avslutat det då pågående förfarandet, eftersom landet bedömdes ha kommit under 3 procentgränsen. Detta byggde emellertid i hög utsträckning på engångsåtgärder, något som den nya portugisiska regeringen inte ville upprepa. Underskottet beräknades därmed öka till 6,2 procent av BNP under innevarande år. Mot bakgrund av den svaga ekonomiska utvecklingen i Portugal och storleken på underskottet, medgav rådet en utökad tidsfrist till år 2008 innan underskottet skulle bringas under 3 procent. Av motsvarande skäl medgav rådet att den italienska underskottssituationen skulle vara åtgärdad senast år 2007.

Kommissionen presenterade i september en rapport enligt EG-fördragets artikel 104.3 med anledning av att underskottet i Storbritannien för andra året i rad överskridit 3 procent. En rekommendation om att rådet ska besluta om att starta underskottsförfarandet är att vänta från kommissionen i början av 2006.

12.2 Det svenska konvergensprogrammet

I december 1998 överlämnade Sverige sitt konvergensprogram till kommissionen och rådet. Det behandlades av Ekofin-rådet 1999 och fick ett gott mottagande. Så var även fallet då den sjätte uppdateringen av programmet behandlades av Ekofin-rådet i januari. Regeringen tog i november beslut om den sjunde uppdateringen som överlämnats till kommissionen och rådet. Huvudbudskapet i det uppdaterade programmet är att det medelfristiga mål för överskotten i de offentliga finanserna som redovisades i konvergensprogrammet 1998 ligger fast och att överskottet 2005 ligger i linje med överskottsmålet. Programmet kommer att behandlas av Ekofin-rådet i början av år 2006.

12.3 Det strukturpolitiska samarbetet

En stor del av det strukturpolitiska samarbetet inom EU sker inom ramen för den multilaterala övervakningen i enlighet med artikel 99 i EG-fördraget. Grunden för övervakningen är de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken, vilka antas av rådet. Lissabonstrategin, som syftar till att göra EU till världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska ekonomi år 2010, täcks till stor del av de allmänna riktlinjerna.

Under 2005 skedde en halvtidsöversyn av Lissabonstrategin med fokus på tillväxt och sysselsättning utifrån strategins tre dimensioner (ekonomisk, miljömässig och social). Samtliga relevanta aktörer, inklusive rådet, levererade underlag inför Europeiska rådet i Bryssel 22–23

mars. Vid detta Europeiska råd beslutades om den fortsatta inriktningen av det strukturpolitiska samarbetet och genomförandet av Lissabonstrategin med fokus på tillväxt och sysselsättning. Det beslutades om en mer effektiv process där varje medlemsstat ska ta fram en nationell handlingsplan för hur strategins målsättningar ska genomföras och för hur de gemensamma riktlinjerna för den ekonomiska politiken och sysselsättningen omsätts i nationell politik. Denna handlingsplan ersätter tidigare rapporter på sysselsättningsområdet samt produkt- och kapitalmarknadsområdet (den så kallade Cardiffrapporten). Regeringen presenterade en nationell handlingsplan för tillväxt och sysselsättning för riksdagen den 21 oktober efter samråd med berörda organisationer.

Regeringen har under året verkat för att det fortsatt ska ske en ambitiös uppföljning av medlemsstaternas politik på det strukturpolitiska området och för att den ekonomiska, sociala och miljömässiga ansatsen i Lissabonstrategin ska genomsyra handlingsplanerna. Regeringen har vidare arbetat för att de nationella handlingsplanerna ska ligga till grund för multilateral granskning med länderjämförelser och utbyte av goda exempel. Ett viktigt inslag i detta har varit att verka för att användandet av länderspecifika rekommendationer och resultattavlor fortsatt blir en viktig del i uppföljningen av det strukturpolitiska samarbetet inom kommittén för ekonomisk politik, sysselsättningskommittén och rådet. Rådet genomförde i december den årliga granskningen av medlemsstaternas framsteg med strukturreformer.

För att öka den långsiktiga tillväxten inom EU driver regeringen frågan om bättre genomförande av strukturreformer i EU, samt vikten av ett ökat arbetsutbud inom unionen för att uppnå en långsiktigt hållbar tillväxt och uthålliga offentliga finanser mot bakgrund av kommande demografiska utmaningar.

Regeringen har under året prioriterat arbetet med den externa dimensionen, dvs. att öka EU:s ekonomiska öppenhet mot omvärlden, som blev en integrerad del av Lissabonstrategin efter Europeiska rådet i mars. Denna prioritering har omsatts i agerande inom olika fora med syfte att verka för att EU ska öppna sina varu-, tjänste- och kapitalmarknader mer mot omvärlden. Regeringen anser att globaliseringens möjligheter bäst tas tillvara genom att bygga så kallade sociala broar för att underlätta för människor att hantera förändringar som följer av den strukturuomvandling som globaliseringen medför. Det bör ske genom utbildning och livslångt lärande, sociala skyddsnet i form av omställningsförsäkringar samt en effektiv och välriktad arbetsmarknadspolitik.

13 Skatter

13.1 Företagsbeskattning

En gemensam konsoliderad bolagsskattebas

Vid Ekofin-rådets informella möte i september 2004 diskuterades frågan om att införa en gemensam bolagsskattebas på EU-nivå. Skattebasen är åtminstone inledningsvis tänkt att fungera parallellt vid sidan av nuvarande nationella bestämmelser. Modellen innebär att en gemensam skattebas räknas fram för alla EU-företag i en koncern. Basen fördelas sedan mellan de stater där företagen är verksamma. Staterna tillämpar sin bolagsskattesats på sin andel av skattebasen. Kommissionen avser att undersöka om det är möjligt att ta fram ett förslag till lagstiftning som riktar sig mot samtliga medlemsstater eller, om detta inte kan uppnås inom en rimlig tidsperiod, möjligheten att införa en gemensam skattebas genom ett närmare samarbete mellan vissa av medlemsstaterna. Kommissionen har tillsatt en arbetsgrupp med företrädare för samtliga medlemsstater som under året träffats vid fyra tillfällen. Därutöver har fyra undergrupper skapats för att diskutera frågor av mer teknisk natur. Sverige deltar i alla grupperna.

Fusionsdirektivet

Kommissionen föreslog år 2003 ändringar i det så kallade fusionsdirektivet i syfte att uppdatera, klargöra och bredda direktivets tillämpningsområde. Syftet med direktivet är att gränsöverskridande omstruktureringar av bolag i olika medlemsstater inte ska missgynnas skattemässigt jämfört med sådana förfaranden som avser bolag i samma medlemsstat. Förslaget till ändringar (se faktopromemorian 2003/04:FPM66) innebär bl.a. att fler företag och transaktioner ska omfattas av direktivet. Ekofin-rådet antog ändringsdirektivet (2005/19/EG) den 15 februari.

13.2 Skattepaketet

Skattepaketet består av tre delar, ett direktiv om beskattning av inkomster från sparande i form av räntebetalningar, ett direktiv om ett gemensamt system för beskattning av ränte- och royaltybetalningar mellan närstående bolag i olika medlemsstater samt en uppförandekod mot skadlig skattekonkurrens på företagsbeskattningens område. Skattepaketet antogs den 3 juni 2003.

Sparandedirektivet innebär ett automatiskt utbyte av information mellan medlemsstaterna om räntebetalningar som möjliggör beskattning i den medlemsstat där betalningsmottagaren har sitt skatterättsliga hem-

vist. Direktivet tillämpas från den 1 juli och är införlivat i svensk rätt genom ändringar i lagen (SFS 2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter.

Ränte- och royaltydirektivet innebär att källskatter inte ska tas ut på ränte- och royaltybetalningar som görs mellan närstående företag i olika medlemsstater. Direktivet är införlivat i svensk rätt genom lag (SFS 2004:614) om ändring i inkomstskattelagen (SFS 1999:1229). Några av de nya medlemsstaterna har medgetts övergångstider för tillämpningen av direktivet. Kommissionen har bl.a. föreslagit en ändring av direktivet (KOM(2003) 841) som syftar till att säkerställa att direktivets förmåner endast omfattar betalningar till företag som faktiskt beskattas för dessa i den mottagande staten. Ändringen av direktivet togs upp vid Ekofinrådets möte i juni men enighet kunde inte nås.

Arbetet med uppförandekoden har fortsatt i en särskild arbetsgrupp. Gruppen granskar nya skatteåtgärder och bevakar avvecklingen av sådana skatteåtgärder som ansetts skadliga.

13.3 Mervärdesskatt

Reducerade skattesatser

Kommissionen har sett över de reducerade skattesatserna och nollskattesatserna på mervärdesskattedirektivet. Förslag till förändringar lämnades i juli 2003 (se faktapromemoria 2003/04:FPM28). Syftet med förslaget är att åstadkomma förenkling, rationalisering och likformighet. Förslaget behandlades vid flera möten i rådet under 2005 utan att medlemsstaterna kunde enas om omfattningen av området för lågmoms.

Förslaget till omarbetad version av sjätte mervärdesskattedirektivet

I ett förslag från kommissionen (KOM(2004) 246) föreslås att det sjätte mervärdesskattedirektivet ska upphävas och ersättas med en ny rättsakt med omarbetade bestämmelser för det gemensamma systemet för mervärdesskatt. Direktivet har sedan det infördes genomgått omfattande förändringar och därigenom blivit svårgenomträngligt och svårt att tillämpa. Den omarbetning som därmed blivit nödvändig innebär emellertid inte att reglerna ändras i sak, avsikten är endast att göra regelverket mer överskådligt. Förslaget har under år 2005 behandlats i rådsarbetsgruppen för skatter vid ett flertal tillfällen.

Beskattningsland vid tillhandahållande av tjänster

Enligt nuvarande EG-regler ska tjänster som huvudregel mervärdesskattas i det land där den som tillhandahåller tjänsterna är etablerad. Som en följd av utvecklingen på marknaden har den nuvarande ordningen ansetts svår att tillämpa både av skattskyldiga och av skattemyndigheterna. Kommissionen föreslog därför 2003 att man, i de fall tjänsterna tillhandahålls mellan företagare i olika länder, som huvudregel ska lägga om beskattningen från det land där tillhandahållaren är etablerad till det land där kunden är etablerad (se faktapromemoria

2003/04:FPM65). Syftet med förslaget är att öka rättssäkerheten för aktörerna och att upprätthålla den grundläggande principen om att mervärdesskatten ska tillfalla konsumtionslandet. I juli kompletterade kommissionen sitt förslag genom att även reglerna för gränsöverskridande handel med tjänster mellan företagare och konsumenter ska ändras (se faktagromemoria 2005/06:FPM3). Förslaget syftar till att i större utsträckning uppnå beskattning i konsumtionslandet och innebär att vissa tjänster som tillhandahålls på distans ska beskattas i den medlemsstat där kunden är bosatt. Det gäller bl.a. telekommunikationstjänster, elektroniska tjänster samt radio- och TV-sändningar. Förslaget behandlas för närvarande i rådsarbetsgruppen för skatter.

Förenkling av administrativa skyldigheter för företag med gränsöverskridande handel

Kommissionen lämnade 2004 ett förslagspaket (KOM(2004) 728) som innehåller olika åtgärder som syftar till att förenkla de administrativa skyldigheterna i fråga om mervärdesskatt för företag som har gränsöverskridande handel. En viktig åtgärd är att företag, som är skattskyldiga för försäljning i medlemsstater som de inte är etablerade i, elektroniskt ska kunna vända sig till en enda skattemyndighet, nämligen myndigheten i den medlemsstat företaget är etablerat ("en enda kontaktpunkt"). Företagen ska där fullgöra alla sina skyldigheter när det gäller registrering och lämnande av deklARATION. En annan åtgärd är den modernisering och förenkling som föreslås när det gäller förfarandet för återbetalning av mervärdesskatt som företagen betalar vid inköp i en annan medlemsstat än den i vilken de är etablerade. Förslaget har under 2005 behandlats i rådsarbetsgruppen för skatter.

Direktivförslag om åtgärder för att förhindra momsusk

Kommissionen lämnade i mars ett förslag till direktiv om vissa åtgärder för att förenkla uppbörderna av mervärdesskatt och för att förhindra skatteflykt eller skatteundandragande (se faktagromemoria 2004/05:FPM56). Förslaget innebär att vissa från EU:s momsregler avvikande åtgärder som tidigare beviljats enstaka medlemsstater ska kunna tillämpas av samtliga länder. Bland annat avses åtgärder som visat sig vara effektiva när det gäller att motverka skatteusk. Ett exempel på en åtgärd som omfattas av förslaget är att så kallad omvänd skattskyldighet ska kunna tillämpas i större utsträckning än vad som gäller för närvarande. Behandlingen av förslaget har påbörjats i rådet.

Tillämpningsföreskrifter om det gemensamma systemet för mervärdesskatt

Mervärdesskattekommittén, bestående av företrädare för medlemsstaterna och kommissionen, har i egenskap av rådgivande organ alltsedan 1977 antagit ett antal riktlinjer för tillämpningen av det sjätte mervärdesskatte-direktivet. Riktlinjerna är inte rättsligt bindande. Syftet har varit att skapa en mer enhetlig tillämpning av det nuvarande mervärdesskattesystemet. Kommissionen lämnade i oktober 2004 ett förslag till förordning (se

faktapromemoria 2004/05:FPM29) varigenom några av dessa riktlinjer föreslås bli rättsligt bindande tillämpningsföreskrifter. Den 17 oktober antog rådet förordningen (1777/2005, EUT L 288, 29.10.2005, s. 1). Skr. 2005/06:85

13.4 Punktskatter

Beskattning av personbilar

Kommissionen har den 5 juli lämnat ett förslag till direktiv om beskattning av personbilar (KOM(2005) 261). Förslaget innebär att uttag av registreringskatt inte längre ska vara tillåtet och att de medlemsstater som tar ut registreringskatt successivt ska avveckla skatten. Under den övergångstid som krävs för ett avskaffande föreslås att ett gemensamt system för återbetalning av registreringskatt införs samt att skatten helt eller delvis differentieras efter motorns utsläpp av koldioxid. Kommissionen föreslår också att den årliga fordonsskatten helt eller delvis ska differentieras efter motorns koldioxidutsläpp. Vid möte i rådets arbetsgrupp för skattefrågor den 19 oktober ifrågasatte ett flertal länder förslaget att avveckla registreringskatten inom EU. Vidare framfördes kritik mot gemensamma regler för koldioxidrelatering av fordonsskatt eller registreringskatt. Det fanns dock ett visst intresse bland medlemsstaterna att diskutera gemensamma regler för återbetalning av registreringskatt. Sverige förhåller sig avvaktande till förslaget, bl.a. eftersom det inte finns någon registreringskatt i Sverige.

Beskattning av tunga lastbilar, Eurovinjettdirektivet

Kommissionen lämnade den 23 juli 2003 förslag till nytt direktiv om uttag av skatt och avgift på tunga godstransporter (KOM(2003) 448). Förslaget gör det möjligt att ta ut tids- eller avståndsrelaterade vägskatte (exempelvis kilometerskatt) på hela vägnätet, vilket inte är möjligt enligt nuvarande regler. I förslaget utvidgas tillämpningsområdet från att omfatta lastbilar med en totalvikt på minst 12 ton, till att även omfatta lastbilar med en totalvikt på minst 3,5 ton.

Under året har medlemsstaterna och Europaparlamentet kommit överens om ett kompromissförslag som ger en tydligare och mer omfattande differentiering i miljöhänseende. Parterna har också slutit upp kring det svenska förslaget om lägre avgifts- och skattenivåer för särskilt miljöanpassade fordon. I kompromissförslaget höjs även maximinivån för tidsrelaterade skatter och avgifter (exempelvis eurovinjettsamarbetet som Sverige deltar i) och möjligheten att differentiera dessa utvidgas. Kompromissförslaget innebär, till skillnad från kommissionens förslag, i princip ingen strikt öronmärkning av intäkter från vägrelaterade skatter eller avgifter. Parterna är överens om att tids- eller avståndsrelaterade skatter och avgifter måste omfatta det transeuropeiska vägnätet, med möjlighet till vissa undantag. Även kompromissförslaget omfattar lastbilar över 3,5 ton.

Under 2004 beslutades vissa ändringar i det så kallade handräkningsdirektivet (direktiv 77/799/EEG), som behandlar informationsutbyte i fråga om främst direkta skatter. Ändringarna gjordes i effektiviserande syfte. Senare samma år antogs en förordning om administrativt samarbete i fråga om punktskatter samt följdändringar i dels handräkningsdirektivet, dels det så kallade cirkulationsdirektivet (92/12/EEG). Förordningen innebär en kraftig utbyggnad av regelverket och öppnar möjligheter till en decentralisering av samarbetet. Ändringarna i handräkningsdirektivet skulle vara genomförda vid utgången av 2004 och den nya förordningen ([EG] nr 2073/2004) trädde i kraft den 1 juli.

Kommissionen lade på hösten 2004 fram ett förslag till förordning om administrativt samarbete för att skydda gemenskapens finansiella intressen mot bedrägerier och andra illegala förfaranden (KOM(2004) 509). Förslaget har kritiserats av flera medlemsstater för att det på vissa punkter går in på mervärdesskattens område, där det redan finns en förordning om administrativt samarbete (1798/2003/EG). I den kompromisstext som nu finns har hänvisningarna till mervärdesskatt tagits bort.

14 EU:s budget

14.1 Budgetens utgifter och inkomster

EU-budgetens utgifter omfattade år 2005 cirka 115 956 miljarder euro i så kallade åtagandebemyndiganden (åtaganden) och cirka 105 684 miljarder euro i så kallade betalningsbemyndiganden. Detta innebär en ökning i förhållande till 2004 års utfall budget med 6 procent för åtaganden och med knappt 6 procent för betalningar. Med åtaganden avses bemyndiganden om framtida betalningar, under det aktuella budgetåret eller senare, inom den aktuella åtgärden. Med betalningar avses de belopp som under det aktuella budgetåret verkligen får betalas ut.

Uttryckt i åtaganden svarade stödet till jordbruk (rubrik 1 i budgeten) för cirka 42 procent av den totala budgeten och strukturåtgärder såsom regional- och arbetsmarknadsstöd (rubrik 2) för cirka 37 procent. Den så kallade inre politiken (rubrik 3), som omfattar bl.a. forskning, miljöåtgärder, kulturstöd och investeringar i infrastruktur m.m., svarade för cirka 8 procent. Externa åtgärder i form av utrikespolitiska åtgärder, främst i form av bistånd (rubrik 4) och administrativa utgifter för EU:s olika institutioner (rubrik 5) motsvarade cirka 5 procent vardera av budgeten. De resterade 3 procenten av budgeten svarade reserver (rubrik 6), stöd inför anslutningen (rubrik 7) och kompensation (rubrik 8) för.

Efter att kommissionen i slutet av april presenterade sitt förslag till preliminär budget för 2006 uppnådde rådet en kompromiss som antogs av Ekofin-rådet i juli. Därefter genomförde Europaparlamentet sin första

behandling av budgetförslaget. Under hösten behandlade Ekofin-rådet budgetförslaget i ljuset av Europaparlamentets ställningstagande. Efter förhandlingar mellan rådet och Europaparlamentet kunde en kompromiss nås som antogs av Ekofin-rådet den 6 december. Sverige, tillsammans med Nederländerna och Finland, röstade mot kompromissen. Orsaken till att Sverige inte kunde ställa sig bakom uppgörelsen var framför allt att utgiftstaken överskrids. Förutom att det går emot våra principer om budgetdisciplin ger det också felaktiga signaler i förhandlingarna om nästa finansiella perspektiv. De tre ländernas röststyrka var emellertid inte tillräcklig för att stoppa förslaget. Kompromissen fastställdes därför slutligt som EU:s budget för 2006. Europaparlamentet fastställde sedan budgeten vid sin omröstning i december i enlighet med kompromissen.

Budgeten för 2006 är den sjunde och sista årsbudgeten inom budgetplanen (det finansiella perspektivet) som fastställts för perioden 2000–2006. Sverige har under året verkat för att nå en så restriktiv EU-budget som möjligt. Förbättrad budgetdisciplin vid användningen av EU:s medel är en prioriterad fråga för Sverige. Sverige önskar på sikt att genomföra mer strukturellt inriktade besparingar och då framför allt genom förändringar av jordbruks- och strukturfondspolitiken.

EU-budgeten finansieras huvudsakligen av de så kallade egna medlen, vilka utgörs av avgifter från medlemsstaterna. Det finns tre slag av egna medel: traditionella egna medel, momsmedel och BNI-medel. Traditionella egna medel omfattar i sin tur tullar, jordbrukstullar och sockeravgifter. En mindre del finansieras av övriga inkomster och utgörs av eventuellt överskott från föregående år, gemenskapsskatter och gemenskapsavgifter, räntor på böter, EES-ländernas bidrag och diverse övriga inkomster.

EU-budgetens inkomster beräknades år 2005 till cirka 105 684 miljoner euro, vilket motsvarar utgifterna för betalningarna. Inkomsterna fördelade sig på BNI-medel 68 884 miljoner euro, momsmedel 15 556 miljoner euro, tullavgifter 12 031 miljoner euro, jordbrukstullar och sockeravgifter 1 913 miljoner euro samt diverse och föregående års överskott 7 300 miljoner euro.

14.2 Sveriges avgift och återflöde

Sveriges avgift till EU uppgick år 2005 till drygt 25 miljarder kronor, vilket är i nivå med 2004 års avgift.

Med återflöde brukar normalt avses de utgifter på EU:s budget som riktar sig mot en särskild medlemsstat. Det är inte möjligt att beskriva hela EU-budgeten i sådana termer. Redovisningen av EU-budgeten är inte heller upplagd på ett sådant sätt att återflödet för ett enskilt land är lätt avläsbart. Återflödet är dock intressant bl.a. som ett uttryck för hur man använder de resurser som medlemsstaterna genom sina betalningar till budgeten ställer till EU:s förfogande.

Kommissionen lämnar årligen en redovisning av fördelningen av utgifterna per medlemsstat. Redovisningen av 2004 års fördelning lämnades i september. Rapporten visar att återflödet av fördelningsbara utgifter till Sverige från 2004 års EU-budget uppgick till 1 426 miljoner euro. Detta är en minskning i förhållande till 2003 års utfall med knappt

5 miljoner euro. Det totala återflödet, dvs. inklusive återflöde för administration, uppgick till 1 450 miljoner euro, vilket är knappt 3 miljoner euro lägre än 2003 års nivå.

Det svenska återflödet fördelade sig enligt följande, avrundat och uttryckt i miljoner euro. Inom parentes anges Sveriges återflöde som en procentandel av hela EU25: jordbruksstöd 850 (2 procent), strukturåtgärder 409 (1 procent) och inre politik 167 (3 procent). I den sistnämnda ingick forskning och utveckling 115 (3 procent), utbildning, ungdom och kultur 26 (3 procent), konsument, inre marknad och transeuropeiska nätverk 13 (1 procent), energi och miljö 7 (3 procent) samt en övrig post 7 (2 procent). Återflödet av administrativa utgifter uppgick till 24 (0,5 procent).

Sveriges avgift till EU år 2004 utgjorde 2,8 procent av summan av samtliga medlemsstaters avgifter. Sveriges betalningar till EU:s budget uppgick till 2 681 miljoner euro. Det svenska nettoflödet, dvs. återflödet minskat med avgiften, uppgick till -1 231 miljoner euro. På grund av att kommissionens återflödesrapport även inkluderar medel som går direkt till olika myndigheters verksamhet och medel som inte redovisas av staten, skiljer sig uppgiften något från vad som anges i t.ex. årsredovisning för staten 2004 (regeringens skrivelse 2004/05:101).

15 Skydd av EU:s finansiella intressen

Kommissionen presenterade sin årliga rapport för 2004 om skyddet av gemenskapens finansiella intressen och bedrägeribekämpning den 19 juli. Rapporten omfattar en redovisning av dels vilka åtgärder som vidtagits av kommissionen på unionsnivå, dels vilka åtgärder som vidtagits på nationell nivå samt en sammanställning av resultaten av bedrägeribekämpningen under det aktuella året.

I bilagan till rapporten redovisas bl.a. nivån på bedrägerier och oegentligheter som rapporterats in från medlemsstaterna. Enligt statistik från kommissionen har Sverige under 2004 rapporterat 258 oegentligheter. Detta är en ökning i antalet fall jämfört med 2003, då totalt antal inrapporterade oegentligheter uppgick till 222 fall. Det samlade värdet på rapporterade fall har även ökat från ca 4,1 miljoner euro år 2003 till ca 9,6 miljoner euro år 2004. Den största ökningen har skett inom egna medel där ökningen huvudsakligen förklaras av ett stort tullrevisionsärende.

15.1 Åtgärder för förbättrad styrning och kontroll

Kommissionen presenterade den 15 juni en plan för att uppnå förbättringar i den interna kontrollen. Syftet har varit att diskutera och lämna förslag till lösningar, som på sikt leder fram till en förbättrad intern kontroll av EU-medel och i slutändan en positiv revisionsförklaring från revisionsrätten. De åtgärder som kommissionen tar upp riktas dels mot den egna organisationen, dels mot områden där förvaltningsansvaret är delat mellan kommissionen och medlemsstaterna.

15.2 Beviljande av ansvarsfrihet för kommissionen

Ekofin-rådet beslutade den 8 mars att rekommendera Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av EU:s budget för budgetåret 2003. Samtliga medlemsstater stod bakom rekommendationen. Rådets rekommendation kompletterades med slutsatser och krav på åtgärder från kommissionens sida för att åtgärda de brister som rätten identifierat. Europaparlamentet beslutade den 12 april att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för budgetåret 2003. Beslutet baserades på redovisningen mot budgeten samt revisionsrättens årsrapport. Regeringen informerade riksdagen i årsredovisningen för staten 2004 (regeringens skrivelse 2004/05:101) om innehållet i revisionsrättens årsrapport för 2003.

15.3 Revisionsrättens årsrapport för budgetåret 2004

Den 15 november offentliggjorde revisionsrätten sin årsrapport för budgetåret 2004. Rapporten presenterades för Ekofin-rådet den 24 november.

Revisionsrätten anser att räkenskaperna för 2004 i huvudsak ger en tillförlitlig bild av gemenskapens inkomster och utgifter samt finansiella ställning vid årets slut. Liksom tidigare år kritiserar rätten svagheter i redovisningssystemet som medfört vissa brister i räkenskaperna. Revisionsrätten konstaterar att kommissionen gjort betydande framsteg när det gäller att införa periodiserad redovisning för budgetåret 2005. Rätten konstaterar vidare att de transaktioner som ligger till grund för gemenskapens räkenskaper i sin helhet är lagliga och korrekta vad gäller inkomster, åtaganden, administrativa utgifter och stöd inför anslutningen. För jordbruk, strukturåtgärder, inre politik samt externa åtgärder kan inte en sådan förklaring lämnas.

Identifierade brister rör främst de områden där ett delat förvaltningsansvar finns mellan medlemsstat och kommissionen, alltså i första hand jordbruks- och regionalstöden som tillsammans utgör ca 80 procent av EU:s budget. Sverige behandlas i mycket liten omfattning i årsrapporten. I de fall Sverige omnämns rör det i huvudsak egna medel samt strukturfonder.

16.1 Förbättrad styrning av det europeiska statistiska systemet

Statistikens tillförlitlighet är en fråga som har haft hög prioritet under året. Den aktualiserades i samband med brister i den statistik som används vid förfarandet vid alltför stora underskott och kommissionen uppmanades därför att lägga fram förslag för att återupprätta förtroendet för statistikens kvalitet och tillförlitlighet. I december 2004 lämnade kommissionen ett meddelande innehållande en strategi om hur styrningen av statistiken över de offentliga finanserna skulle utvecklas. Strategin omfattade tre handlingslinjer: stärka lagstiftningen avseende övervakning av ländernas offentliga räkenskaper, förbättra kommissionens operationella förmåga och fastställa europeiska standarder avseende de nationella statistikorganens oberoende, integritet och ansvar.

Kommissionens arbete har därefter inriktats på en ändring av förordningen om statistik vid alltför stora underskott för att förbättra granskning och kvalitet i inkomna data, en rekommendation om principerna i en uppförandekod samt vissa förslag till ändringar av råd och expertgrupper. Koden består av 15 principer som ska tillämpas inom hela det europeiska statistiska systemet. En successiv utvärdering och uppföljning av hur koden genomförs i medlemsstaterna och inom Eurostat kommer att ske. För att få en bättre styrning av det europeiska statistiska systemet förbereds också en större reform av europeiska rådgivande kommittén för statistik på det ekonomiska och sociala området. Syftet är att göra om kommittén till ett mindre och effektivare organ.

Förslagen fick i stort sett stöd av medlemsstaterna vid Ekofin-rådets möte i november. Rådet anser emellertid att det också behövs ett nytt rådgivande organ på hög nivå som ska granska hur Eurostat lever upp till uppförandekoden. Denna granskning ska komplettera kommissionens uppföljning av genomförandet av koden i hela det europeiska statistiska systemet. Dessutom anser rådet att en omformad rådgivande kommitté bör ges i uppgift att göra sig till tolk för icke-statliga användare av och uppgiftslämnare till europeisk statistik.

16.2 Beslut fattade på statistikområdet

I december antogs en ändring av förordningen om statistik vid alltför stora underskott (2103/2005/EG). För att svara mot EMU:s behov av snabbare statistik har en ny förordning (1161/2005/EG) om kvartalsvisa sektorräkenskaper antagits. Medlemsstaterna ska inom 90 dagar efter utgången av ett kvartal överföra sina uppgifter om kvartalsvisa räkenskaper till kommissionen. EMU:s behov har också resulterat i en ändring (1158/2005/EG) av förordningen om konjunkturstatistik där förbättringar av bl.a. importprisvariabeln, tillägg av ett producentprisindex för viktiga tjänstesektorer, snabbare redovisning m.m. genomförts.

På det ekonomiska området har en ny förordning antagits om gemenskapsstatistik över betalningsbalansen, internationell handel med tjänster och utländska direktinvesteringar (184/2005/EG). Den ersätter den rapportering som tidigare lämnats på frivillig väg och som behövs för att övervaka den ekonomiska utvecklingen samt genomförandet av EU:s handelspolitik, allmänna tjänstehandelsavtalet och avtalet för handelsrelaterade immateriella rättigheter.

För att förbättra uppgifternas kvalitet och fullständighet i de undersökningar om yrkesutbildning på företag som tidigare genomförts frivilligt har en ny förordning antagits (1552/2005/EG).

Som en följd av utvidgningen har ändringar genomförts i förordningarna om en gemensam nomenklatur för statistiska territoriella enheter. I förordningen anges vilka områdesindelningar länderna ska tillämpa för att redovisa statistik. Även förordningen ([EG] 1553/2005) om gemenskapsstatistik över inkomst- och levnadsvillkor har ändrats och anpassats till den utvidgade unionen.

De flesta rättsakter på statistikområdet anger endast ramen för vilken statistik som ska samlas in. Kommissionen fastställer därefter detaljerade beslut om statistiken genom kommittéväsendet. Under 2005 har kommissionen beslutat om drygt 30 sådana rättsakter.

17 Grundläggande rättigheter

17.1 EU:s byrå för grundläggande rättigheter

Vid Europeiska rådet i december 2003 beslutades att mandatet för det europeiska centrumet i Wien för övervakning av rasism och främlingsfientlighet (EUMC) ska utvidgas. Centrumet blir en byrå för grundläggande rättigheter. Kommissionen presenterade i juni sitt förslag till rådets förordning om inrättande av EU:s byrå för grundläggande rättigheter och förslag till beslut om att ge byrån rätt att bedriva verksamhet på områden som avses i avdelning VI av fördraget om EU (se faktapromemoria 2005/06:FPM20).

Sverige välkomnar bildandet av en EU-byrå för grundläggande rättigheter och anser att detta bör leda till ett ökat skydd för de grundläggande rättigheterna inom unionen. Centralt är dock att dubbelarbete ska undvikas och att inrättandet av en byrå för grundläggande rättigheter tillför ett europeiskt mervärde. Flertalet medlemsstater är också positiva till förslaget. Byrån diskuteras i ad hoc rådsarbetsgruppen för grundläggande rättigheter och medborgarskap. Målsättningen under det brittiska ordförandeskapet var att de mest centrala aspekterna av förslaget skulle behandlas. I de fortsatta förhandlingarna under våren 2006 kommer troligen valet av rättslig grund att få stort utrymme liksom byråns arbete i relationerna med tredje land. Likaså kommer byråns oberoende och relationer till andra organ, risken för dubbelarbete samt byråns struktur och ledning diskuteras ingående. Enligt förslaget ska byråns verksamhet börja den 1 juli 2007.

17.2 Programmet Grundläggande rättigheter och medborgarskap

I april lade kommissionen fram förslag till rådets beslut om inrättande av det särskilda programmet Grundläggande rättigheter och medborgarskap för perioden 2007–2013. Detta är en del av ramprogrammet Grundläggande rättigheter och rättvisa (se faktapromemoria 2005/06:FPM6). Programmets allmänna mål är att främja de grundläggande rättigheterna, stödja det civila samhället och uppmuntra en öppen, transparent och regelbunden dialog om grundläggande rättigheter. Att bekämpa rasism, främlingsfientlighet och antisemitism ingår också. Programmets allmänna mål ska komplettera målen för den blivande byrån för grundläggande rättigheter. Detta ska ske genom åtgärder som vidtas på initiativ av kommissionen såsom studier, undersökningar, konferenser och evenemang samt stöd till gränsöverskridande projekt och stöd till organisationer eller organ.

Under hösten har programmets mål och insatser diskuterats mer övergripande i ad hoc rådsarbetsgruppen för grundläggande rättigheter och medborgarskap. Även den rättsliga grunden för programmet har diskuterats. Sverige, liksom flertalet medlemsstater, är generellt positiv till kommissionens förslag. Någon politisk överenskommelse om programmet nåddes inte under det brittiska ordförandeskapet. Fortsatta förhandlingar kommer troligen att ske under våren 2006.

18 Civilrättsligt samarbete

18.1 Domstolars behörighet samt erkännande och verkställighet av domar

Gemenskapen har behörighet att förhandla om och ingå internationella avtal om domstols behörighet samt erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område genom Bryssel I-förordningen. Kommissionen har bemyndigats att förhandla med de parter till den så kallade Luganokonventionen som inte är medlemmar i EU (Schweiz, Norge och Island). I anslutning till bemyndigandet begärde rådet 2003 ett yttrande från EG-domstolen i fråga om Luganokonventionen faller under gemenskapens exklusiva behörighet eller om behörigheten är delad med medlemsstaterna. Sverige förespråkar delad behörighet. Domen kommer att avgöra om bara gemenskapen eller också medlemsstaterna ska vara parter till den nya konventionen.

När det gäller förhållandet till Danmark, som står utanför det civilrättsliga samarbetet beslutade rådet den 19 september att underteckna ett avtal mellan EG och Danmark som ska göra Bryssel I-förordningen tillämplig även i förhållande till Danmark. Motsvarande gäller också beträffande rådets förordning ([EG] nr 1348/2000) om delgivning (jämför avsnitt 18.11).

18.2 En europeisk exekutionstitel för obestridda fordringar

I april 2004 antogs Europaparlamentets och rådets förordning ([EG] nr 805/2004) om införande av en europeisk exekutionstitel för obestridda fordringar.

Syftet med förordningen är att det ska bli enklare att få utländska domar och andra avgöranden som avser obestridda fordringar verkställda i Sverige. Samtidigt ska svenska avgöranden lättare kunna verkställas i andra EU-länder. Förordningen tillämpas fullt ut sedan den 21 oktober. Regeringen har under hösten lämnat en proposition med förslag på kompletterande lagbestämmelser.

Kommissionen lade i mars 2004 fram ett förslag till förordning om införande av ett europeiskt betalningsföreläggande.

Enligt förslaget inrättas ett enhetligt europeiskt betalningsföreläggande, dvs. ett förfarande för att snabbt få ett verkställbart avgörande i mål där svaranden inte förväntas motsätta sig kravet. Det europeiska betalningsföreläggandet ska inte ersätta befintliga nationella system för indrivning av fordringar utan ska ses som ett komplement. Det europeiska betalningsföreläggandet ska vidare kunna erkännas och verkställas i en annan medlemsstat i EU utan att det behövs någon verkställighetsförklaring och utan att det finns någon möjlighet att motsätta sig dess erkännande.

Sverige har välkomnat kommissionens förslag (se faktapromemoria 2003/04:FPM91). Förordningen bör dock inte i större utsträckning än nödvändigt harmonisera de nationella förfarandereglerna. Sverige anser att ett europeiskt betalningsföreläggande bör begränsas till gränsöverskridande tvister, dvs. tvister där parterna har hemvist i olika medlemsstater. Dessutom arbetar Sverige för att det svenska grundlagsfästa skyddet för tryck- och yttrandefrihet ska lämnas orört. Förhandlingarna fortsätter under 2006.

18.4 Ett europeiskt småmålsförfarande

I mars presenterade kommissionen ett förslag till förordning om inrättande av ett europeiskt småmålsförfarande.

Genom förordningen fastställs ett domstolsförfarande för tvister om mindre värden. Det europeiska småmålsförfarandet, som är avsett att förenkla och skynda på tvister om mindre värden samt minska kostnaderna för parterna, ska vara ett alternativ till existerande nationella förfaranden. Vidare ska en dom i ett europeiskt småmålsförfarande kunna erkännas och verkställas i en annan medlemsstat i EU utan att det behövs någon verkställighetsförklaring och utan att det finns någon möjlighet att motsätta sig dess erkännande.

Sverige har välkomnat kommissionens förslag (se faktapromemoria 2004/05:FPM57). Förordningen bör dock inte i större utsträckning än nödvändigt harmonisera de nationella förfarandereglerna. Sverige anser att ett europeiskt småmålsförfarande bör begränsas till gränsöverskridande tvister, dvs. tvister där parterna har hemvist i olika medlemsstater. Svensk hållning är att det svenska grundlagsfästa skyddet för tryck- och yttrandefrihet ska lämnas orört. Förhandlingarna fortsätter under 2006.

18.5 Medling i civilrättsliga tvister

I oktober 2004 presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om vissa aspekter på medling i civilrättsliga tvister.

Syftet med direktivet är att förbättra tillgången till tvistlösning genom att uppmuntra en utökad användning av medling och genom att skapa ett

bra samspel mellan medling och sedvanliga domstolsförfaranden. Direktivet ska gälla alla tvister av civilrättslig karaktär. Undantag görs dock för tvister där nationell rätt inte tillåter medling som tvistlösningsmetod.

Sverige har välkomnat kommissionens förslag (se faktapromemoria 2004/05:FPM44). Det är positivt att man inom ramen för det civilrättsliga samarbetet uppmuntrar en utökad användning av medling som tvistlösningsmetod. Sverige anser dock att direktivet bör begränsas till att endast omfatta gränsöverskridande tvister, dvs. tvister där parterna har hemvist i olika medlemsstater. Förhandlingarna fortsätter under 2006.

18.6 Förordning om föräldraansvar (ny Bryssel II-förordning)

I november 2003 antogs en förordning om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar. Förordningen kompletterar de regler som finns i den så kallade Bryssel II-förordningen. De nya ändringarna i Bryssel II-förordningen (förordning [EG] nr 1347/2000) innebär att de gemensamma reglerna om domstols behörighet och erkännande och verkställighet av domar om föräldraansvar till skillnad från tidigare gäller även barn till ogifta föräldrar. De gäller också domar där frågor om vårdnad eller umgänge inte meddelats i samband med en dom på äktenskapsskillnad.

Förordningen trädde i kraft den 1 augusti 2004 och tillämpas från och med den 1 mars 2005. Även den nya förordningen benämns Bryssel II-förordningen. I november 2004 presenterade Utredningen om föräldraansvar och skydd av barn i internationella situationer ett delbetänkande (SOU 2004:80) med förslag på vissa kompletterande bestämmelser till den nya Bryssel II-förordningen. För närvarande pågår arbete med lagrådsremiss.

18.7 Anslutning till 1996 års Haagkonvention

Den 19 oktober 1996 antog Haagkonferensen för internationell privaträtt en konvention om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn.

Konventionen faller numera delvis under gemenskapens kompetens. Det är emellertid endast stater som kan ansluta sig till konventionen. Rådet har i ett beslut i december 2002 bemyndigat medlemsstaterna att i gemenskapens intresse underteckna konventionen samt avge en förklaring i samband därmed. Sverige och de då 15 övriga medlemsstaterna gjorde så den 1 april 2003. Rådet har därefter förberett ett nytt beslut, enligt vilket medlemsstaterna uppmanas vidta de åtgärder som krävs för att kunna ansluta sig till konventionen. Utredningen om föräldraansvar och skydd av barn i internationella situationer gavs i mars 2004 i uppdrag att undersöka vilka åtgärder som krävs för att Sverige ska kunna ratificera konventionen. Utredningen lade fram sitt slutbetänkande i december.

Enligt lagen (1998:167) om tillämplig lag för avtalsförpliktelser gäller 1980 års Romkonvention om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I) som lag i Sverige. Efter den senaste utvidgningen av unionen genom anslutningsfördraget av den 16 april 2003 har medlemsstaterna utarbetat en tillträdeskonvention som avser de nya medlemsstaterna. Efter riksdagsbehandling (prop. 2005/06:14, bet. 2005/06:LU8, rskr.2005/06:76) har regeringen ratificerat tillträdeskonventionen och utfärdat nödvändiga lagändringar.

Arbete pågår med att omvandla Romkonventionen till en förordning. Kommissionen lade i januari 2003 fram en grönbok (KOM(2002) 654 slutlig) angående en sådan omvandling samt en eventuell modernisering i samband därmed. I december 2005 presenterade kommissionen sitt förslag till förordning (KOM(2005) 650 slutlig). Sverige välkomnar förslaget även om den nuvarande konventionen i stort fungerar väl.

18.9 Tillämplig lag för förpliktelser utanför avtalsförhållanden (Rom II)

I juli 2003 lade kommissionen fram ett förslag till förordning om tillämplig lag för utomobligatoriska förpliktelser (Rom II). Förordningen ska reglera vilket lands lag som ska gälla i tvister som inte har anknytning till avtalsförhållanden (se faktapromemoria 2003/04:FPM17).

Enligt den huvudregel som förslaget innehåller ska lagen i det land där skadan uppkom tillämpas. Särskilda regler om tillämplig lag finns för produktansvar, otillbörlig konkurrens och andra illojala förfaranden, ärekränkning m.m. och miljöskada. Utkastet innehåller också vissa bestämmelser om förpliktelser som har sin grund i något annat än en skadeståndgrundande handling, t.ex. tjänster utan uppdrag.

Sverige delar bedömningen att det finns ett behov av en reglering men har ställt sig negativt till särskilda regler om tillämplig lag för ärekränkning m.m. En sådan reglering skulle riskera att utgöra ett ingrepp i nationella regler om yttrandefrihet. Förhandlingar fortsätter under 2006 och Sverige kommer att arbeta för en lösning som lämnar det grundlagsfästa skyddet för tryck- och yttrandefrihet oberört.

18.10 Underhållsbidrag

I april 2004 lade kommissionen fram en grönbok om underhållsskyldighet och vid ett expertmöte i maj presenterades tankar på en förordning om tillämplig lag för underhållsförpliktelser, en förordning om indrivning av underhållsbidrag och ett direktiv om vissa minimistandarder för bl.a. tillgång till information och vissa aspekter av verkställighetsförfarandet.

En målsättning med arbetet är att domar och andra avgöranden om underhållsbidrag ska kunna verkställas i en annan medlemsstat i EU utan att det behövs någon verkställbarhetsförklaring. Det ska med andra ord inte finnas något exekvaturförfarande i verkställighetsstaten.

Kommissionen har i december 2005 lagt fram ett förslag till förordning om domstols behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet samt samarbete i ärenden rörande underhållsbidrag. Förslaget blir föremål för förhandlingar i rådsarbetsgrupp under år 2006. Skr. 2005/06:85

18.11 EG:s delgivningsförordning

I juli presenterade kommissionen ett förslag (KOM(2005) 305 slutlig) till ändring av rådets förordning ([EG]) nr 1348/2000 av den 29 maj 2000 om delgivning i medlemsstaterna av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur (EG:s delgivningsförordning). Enligt kommissionen bör översändandet av handlingar för delgivning enligt EG:s delgivningsförordning förbättras och påskyndas. I kommissionens förslag föreslås att vissa bestämmelser i EG:s delgivningsförordning ska förenklas och därmed stärka rättssäkerheten. Förhandlingar inleddes under hösten och kommer att fortsätta år 2006.

Sverige välkomnar kommissionens förslag (se faktapromemoria 2005/06:FPM8). Sverige ser positivt på bl.a. förslaget att medlemsstaternas organ ska ha en skyldighet att delge en handling inom en viss angiven tidsfrist från mottagandet och att kostnader för delgivning med stämningssman eller annan behörig person ska tas ut enligt en på förhand fastställd avgift.

18.12 Ett europeiskt rättsligt nätverk på privaträttens område

Det europeiska rättsliga nätverket på privaträttens område inrättades år 2001 (beslut 2001/470/EG). Nätverkets uppgift är bland annat att underlätta det rättsliga samarbetet mellan medlemsstaternas myndigheter.

Det har under 2005 hållits flera möten i nätverket. Samtidigt har ett informationssystem för allmänheten utvecklats. Det har bland annat tagits fram faktablad om bevisupptagning och verkställighet av domar. Informationen finns tillgänglig på nätverkets webbplats (se bilaga 6).

19 Polissamarbete, straffrättsligt samarbete och tullsamarbete

19.1 Horisontella frågor

19.1.1 Organiserad brottslighet

Arbetet för samverkan mellan privata och offentliga organ för att förebygga organiserad brottslighet fortsatte under året. Likaså fortsatte

ansträngningarna mot organiserad brottslighet inom EU och dess när-område, främst västra Balkan. Skr. 2005/06:85

Kommissionen presenterade under våren ett förslag till rambeslut om bekämpande av organiserad brottslighet (se faktapromemorian 2004/05:FPM53). Kommissionens förslag syftar till en EU-gemensam kriminalisering av brott som begås inom ramen för en kriminell organisation. Europaparlamentet har den 26 oktober yttrat sig över kommissionens förslag och föreslagit vissa ändringar. Förslaget kommer att fortsätta att förhandlas under 2006.

19.1.2 Människohandel

Vid rådsmötet den 1–2 december antogs vidare en handlingsplan mot människohandel (12402/3/05 REV 3). Handlingsplanen inleds med att slå fast ett antal grundläggande principer som ska vara vägledande för arbetet att förebygga och bekämpa människohandeln samt bistå dess offer. Handlingsplanen listar därefter åtgärder rörande samordning på EU-nivå, omfattningen av problemet, förebyggande åtgärder, minskning av efterfrågan, polisutredningar och åtal, skyddande av och stöd till brottsoffer, återvändande och re-integrering samt yttre förbindelser, dvs. EU:s samarbete med länder utanför EU. Det handlar i stor utsträckning om seminarier, utbyte av information om goda exempel, utvärderingar, utökat samarbete med länder utanför EU och liknande åtgärder. Avsikten är att handlingsplanen kontinuerligt ska vara föremål för översyn och uppdatering under överinseende av den Sektorsövergripande arbetsgruppen mot organiserad brottslighet.

19.1.3 Ömsesidig utvärdering om genomförande av internationella åtaganden

Arbetet med de ömsesidiga utvärderingarna om hur medlemsstaterna på nationell nivå genomför internationella åtaganden i kampen mot den organiserade brottsligheten fortsatte under året. Den tredje utvärderingsrundan pågår om utbyte av information mellan Europol och medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter. Under hösten togs beslut om att genomförandet av europeiska arresteringsordern kommer att bli ämnet för nästa utvecklingsrunda.

Även arbete med den ömsesidiga utvärderingen av medlemsstaternas rättssystem och genomförande av åtgärder på nationell nivå i kampen mot terrorism har pågått under året. Ämne för den första utvärderingsrundan är samordning och informationsutbyte mellan brottsbekämpande myndigheter och underrättelseorgan, speciellt gällande extrema islamistiska grupper och deras aktiviteter. En slutrapport från utvärderingsrundan med rekommendationer för det framtida arbetet noterades av Europeiska rådet den 15–16 december.

Under utvärderingens gång har ett antal exempel på god praxis kunnat identifieras. Dessa är ursprunget till slutrapportens rekommendationer som syftar till att ge mervärde eller nya instrument i medlemsstaternas process att ytterligare stärka sin terrorismbekämpning. Generellt har rekommendationer tagits fram som har operativ och praktisk nytta. Det är

upp till varje medlemsstat att vidta åtgärder för att leva upp till dem på det sätt som fungerar i deras egna nationella situation. Skr. 2005/06:85

19.1.4 Informationsutbyte för att förebygga och bekämpa brott

I Haagprogrammet och planen för dess genomförande från i juni lyfts informationsutbyte för brottsbekämpande ändamål fram som en prioritering. Genom genomförandeplanen lanseras principen om tillgänglighet, dvs. att en brottsbekämpande myndighet i en medlemsstat som behöver information för att utföra sina uppgifter ska kunna få relevant information från en myndighet i en annan medlemsstat. Vid rådsmötet den 1–2 december uppnåddes en politisk överenskommelse om det svenska förslaget till rambeslut om förenklat informations- och underrättelseutbyte mellan brottsbekämpande myndigheter. Rambeslutet innebär att det ska gå snabbare och bli enklare att utbyta information på begäran, vilket kan sägas vara grunden för att genomföra principen om tillgänglighet.

Hur principen om tillgänglighet ska förverkligas har också diskuterats i en ”vängrupp till ordförandeskapet”. Gruppen har lagt fram en rapport om de legala, organisatoriska och tekniska förutsättningarna för principens genomförande. Gruppen har ägnat särskild uppmärksamhet åt de sex informationstyperna DNA, fingeravtryck, ballistik (information rörande hur kulor rört sig från ett vapen m.m), bilregisteruppgifter, telefonnummer och folkbokföringsuppgifter. Vid rådsmötet den 1–2 december noterades rapporten och diskussionen om dess rekommendationer har inletts under december.

I Haagprogrammet uppmanades vidare kommissionen att lägga fram förslag under 2005 för att genomföra principen om tillgänglighet på området för polisiärt och rättsligt samarbete inom EU. Kommissionen presenterade sitt förslag i oktober (KOM(2005) 490 slutlig). Det handlar om information som är relevant för brottsbekämpande ändamål och som innehas av myndigheter eller icke offentliga organ för brottsbekämpande verksamhet. Förslaget innehåller som huvudregel förpliktelser för medlemsstaterna att utbyta denna information med brottsbekämpande myndigheter och organ i andra medlemsstater för att dessa ska kunna utföra sina lagstadgade uppgifter.

Kommissionen uppmanades vidare i Haagprogrammet att lägga fram förslag till garantier och rättsmedel för att genomföra principen om tillgänglighet. Kommissionen presenterade i oktober ett förslag till rambeslut om dataskydd av personuppgifter som behandlas inom ramen för det rättsliga och polisiära samarbetet.

19.1.5 Brottsförebyggande frågor

EU:s nätverk för förebyggande av brottslighet (EUCPN) bildades under Sveriges ordförandeskap år 2001 (beslut 1002/427/RIF). Nätverkets syfte är att bidra till utvecklingen av olika aspekter inom det brottsförebyggande arbetet på unionsnivå och stödja brottsförebyggande åtgärder på lokal och nationell nivå. Sedan november 2003 företräder Brottsförebyggande rådet (BRÅ) Sverige i nätverket. Kriminologiska

institutionen vid Stockholms universitet samt rådet för ett tryggare och mänskligare Göteborg är svenska kontaktpunkter i EUCPN.

I beslutet att inrätta nätverket anges att det ska utvärderas efter tre år. EUCPN har tagit fram en utvärderingsrapport som antogs av rådet i december 2004. Rapporten lyfter fram de problem som bör åtgärdas för att nätverket ska kunna bli effektivt. Under 2005 har ett intensivt arbete pågått med att utveckla EUCPN. Detta arbete beräknas bli klart under 2006.

Utöver arbetet med att utveckla nätverkets organisation och arbetsformer har några konkreta arbetsuppgifter påbörjats, initierade av enskilda medlemsstater. Sverige deltar tillsammans med Tjeckien och Finland i ett projekt för att stödja framtagandet av nationella strategier för det brottsförebyggande arbetet. Sverige är också med i ett arbete med att utveckla metoder för att identifiera goda exempel inom det brottsförebyggande området. Arbeta har också pågått i nätverkets undergrupper där man bl.a. diskuterat frågor om åtgärder mot ungdomsvåld och skolmobbing. I anslutning till mötet den 6–7 december för kontaktpunkterna i EUCPN hölls en europeisk brottsförebyggande tävling i London. Sverige deltog med bidraget Krogprojektet i Nyköping.

Under 2005 inrättades i enlighet med Haagprogrammet en styrgrupp på EU-nivå som under 2006 ska ta fram en handlingsplan för att i privata/offentliga partnerskap bekämpa och förebygga den organiserade brottsligheten i EU. Sverige ingår i styrgruppen tillsammans med bl.a. Nederländerna, Finland, Österrike och företrädare för EUROPOL, EUROJUST samt näringslivet. Målsättningen är att kommissionen under tredje kvartalet 2006 ska kunna presentera ett meddelande innehållandes en handlingsplan.

19.1.6 Terrorism

EU har under de senaste åren lagt ökad kraft på arbetet mot terrorism. Grunden för detta arbete finns i den handlingsplan mot terrorism som Europeiska rådet antog efter terroristattacker i USA 2001, den europeiska säkerhetsstrategin från 2003 samt den deklaration och nya handlingsplan som antogs av Europeiska rådet efter bombdåden i Madrid 2004.

Uppföljningen av arbetet med att genomföra delbesluten i dessa centrala dokument har fortsatt under 2005 och intensifierades ytterligare efter terroristattentaten i London i juli. Justitie- och inrikesministrarna antog vid ett extrainsatt möte den 13 juli en deklaration som betonar vikten dels av förstärkningar av redan existerande samarbete, dels av att använda redan existerande instrument och strukturer. Den överenskomna handlingsplanen mot terrorism är grunden för deklarationen. Deklarationen anger prioriteringar i arbetet såsom brottsbekämpande insatser och utbyte av information, skydd av kritisk infrastruktur, gränskontrollfrågor och åtgärder mot finansiering av terrorism.

Bekämpning av terrorism var ett prioriterat område för det brittiska ordförandeskapet i EU under hösten. Ambitionen var inte att ta nya initiativ. Tyngdpunkten låg istället på uppföljning av handlingsplanen mot terrorism och ytterligare spridning av kunskap om vad terrorism-

bekämpningen innebär. En viktig del i detta arbete har varit att med utgångspunkt i tidigare handlingsplan och deklARATIONER ta fram en övergripande EU-strategi. Syftet var att på ett tydligt sätt förklarar EU:s policy och prioriteringar för att bekämpa terrorism. En sådan strategi antogs av Europeiska rådet 15–16 december.

Europeiska rådet uttalade i december 2004 att om kampen mot terrorismen ska bli effektiv på lång sikt måste man ta itu med terrorismens orsaker. Radikalisering och rekrytering till terrorism hör nära samman med detta. Europeiska rådet uppmanade därför rådet att senast 2005 upprätta en långsiktig strategi och handlingsplan i dessa båda frågor.

Detta andra- och tredjepelaröverskridande arbete har pågått under hösten och en strategi och handlingsplan för att motverka radikalisering och rekrytering antogs av Europeiska rådet 15–16 december. Strategin för att motverka rekrytering och radikalisering utgör en del av den ovan nämnda övergripande strategin för att bekämpa terrorism.

19.1.7 Narkotika

Narkotikaområdet dominerades under första halvåret 2005 av diskussioner om EU:s handlingsplan mot narkotika 2005–2008 (9100/1/05 REV 1). Diskussionerna ägde rum mot bakgrund av EU:s strategi mot narkotika för 2005–2012 och kommissionens förslag till handlingsplan från den 14 februari. Det föreslås att EU ska få till stånd en mätbar förbättring genom att fokusera på narkotikarelaterad organiserad brottslighet. Det handlar om sättet att bemöta produktion och illegal handel med narkotika samt avledning av ämnen som kan användas för framställning av narkotika (narkotikaprekursorer). Kopplingen till finansiering av terrorism och penningtvätt ingår också. Följande prioriteringar föreslås:

- Förbättra EU:s strategiska samarbete beträffande produktionen och den illegala narkotikahandeln inom EU.
- Förbättra samarbetet när det gäller underrättelse- och kriminalteknisk verksamhet mellan medlemsstater som har likartade problem.
- Förbättra kontrollsamarbetet med tredje land, speciellt länder/regioner längs narkotikarutterna.

Under det andra halvåret lyftes EU:s yttre förbindelser fram. Ett möte hölls med bl.a. Afghanistans narkotikaminister. Vid rådsmötet den 1–2 december antogs rådsslutsatser som understryker vikten av att arbeta aktivt för bistå Afghanistan. Den 3 november beslutade regeringen vidare proposition (2005/06:42) Olovlig befattningsmed narkotikaprekursorer. Den innehåller förslag om ett nytt brott för att Sverige till fullo ska uppfylla EU:s narkotikakambeslut. Rambeslutet innehåller minimibestämmelser för brottsrekvisit och påföljder för olaglig narkotikahandel (2004/757/RIF).

Arbetet med att utveckla det straffrättsliga samarbetet och att genomföra olika rättsakter pågick under 2005 i oförminskad takt. Efter bombattentaten i London den 7 juli har detta arbete intensifierats. Rådet för rättsliga och inrikes frågor uttalade i ett extrainkallat möte den 13 juli att rådet vid årsskiftet skulle nå en politisk överenskommelse om två viktiga instrument om det straffrättsliga samarbetet. Det gällde dels ett rambeslut om lagring av trafikdata, dels ett rambeslut om ett europeiskt bevisupptagningsbeslut (se mer nedan).

Det fortsatta arbetet inom unionen har vidare präglats av de slutsatser som Europeiska rådet antog i Haagprogrammet i november 2004, dvs. att ömsesidigt erkännande av rättsliga avgöranden ska vara en hörnsten i det straffrättsliga samarbetet. I ett längre perspektiv är målet att det straffrättsliga samarbetet inom unionen huvudsakligen ska baseras på principen om ömsesidigt erkännande. Tanken med ömsesidigt erkännande är att skapa ett mervärde i förhållande till dagens mer traditionella sätt att samarbeta på straffrättens område. I stället för att ansöka om hjälp med olika åtgärder ska staterna fatta sina egna beslut som sedan översänds till en annan stat för verkställighet.

Under året har Sverige ratificerat EU:s konvention från den 29 maj 2000 om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål (EGT C 197, 12.7.2000, s. 1) och dess tilläggsprotokoll från 2001 (EGT C 326, 21.11.2001, s. 1; se prop. 2004/05:144). Likaså har Sverige genomfört rambeslutet om verkställighet i Europeiska unionen av beslut om frysning av egendom eller bevismaterial (EGT L 196, 2.8.2003, s. 45; se prop. 2004/05:115) i enlighet med intentionerna i Europeiska rådets deklaration av den 25 mars 2004 efter attentaten i Madrid samma månad.

Rådet har den 24 februari antagit rambeslutet om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff (EUT L 76, 2005). Vidare har riksdagen godkänt rambeslutet om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om förverkande (prop. 2004/05:55, bet. 2004/05/JuU25, rskr. 2004/05:184). Rambeslutet förväntas antas av rådet under våren 2006. Båda rättsakterna syftar till att förbättra möjligheterna för medlemsstaterna att få bötesstraff och beslut om förverkande verkställda i en annan medlemsstat, t.ex. då den person som beslutet avser har tillgångar i den andra medlemslandet.

19.2.1 Den europeiska arresteringsordern

I propositionen om genomförande av rambeslutet om den europeiska arresteringsordern (prop. 2003/04:7). Lagstiftningen trädde i kraft den 1 januari 2004. Regeringen åtog sig att under 2005 återkomma till riksdagen med en redogörelse. Den skulle handla om hur de berörda svenska myndigheterna har tillämpat och berörts av den nya lagstiftningen (se prop. s. 164 samt bet. 2004/04: JuU8 s. 18 f.). Regeringen överlämnade en skrivelse i frågan till riksdagen i den 15 december (skr.2005/06:62). Inom EU har dessutom beslutats om en utvärdering av varje medlemsstats tillämpning av rambeslutet. För Sveriges del kommer detta att ske under 2008.

Som en följd av Europeiska rådets antiterrorismdeklaration den 25 mars 2004 tog Sverige tillsammans med Storbritannien, Irland och Frankrike initiativ till ett rambeslut om lagring av trafikuppgifter (se faktapromemoria 2004/05: FPM23). Syftet med rambeslutet är att underlätta det internationella samarbetet genom att säkra att så kallade trafikuppgifter som finns hos olika operatörer inte raderas utan sparas för att kunna användas i brottsutredningar. Rambeslutet innehåller därför förslag om att operatörerna ska lagra viss data under en viss tid. De uppgifter som föreslås lagras svarar på frågorna *vem* som kommunicerade med *vem*, *när* startade och slutade kommunikationen, *var* befann sig de som kommunicerade med varandra och *hur* skedde kommunikationen, dvs. innehållet i kommunikationen ska inte sparas.

Förhandlingarna har intensifierats under 2005, särskilt under hösten. Inledningsvis omfattade rambeslutet all trafik på Internet men under förhandlingarnas gång har en begränsning i denna del skett så att endast IP-telefoni och e-post omfattas. Annan trafik på Internet omfattas således inte. Kommissionen har alltsedan initiativet lades ansett att ett åtagande för tele- och internetoperatörer att lagra viss trafikdata ska regleras i första pelaren istället för inom tredje pelaren. I september lade kommissionen därför fram ett direktiv med i stort sett samma innehåll som rambeslutet hade vid den tidpunkten. Förhandlingarna har därefter gällt innehållet i sak och efter mandat från rådet inledde ordförandeskapet under senhösten förhandlingar med Europaparlamentet. Målsättningen för rådet var att under december nå en överenskommelse om innehållet i rättsakten för att därefter ta ställning till om lagringen ska regleras i ett direktiv, med Europaparlamentet som medbeslutande och med kvalificerad majoritet i rådet, eller i ett rambeslut, vilket kräver enhällighet i rådet.

Vid ministermötet den 1–2 december nådde medlemsstaterna en politisk överenskommelse om innehållet i ett direktiv. Europaparlamentet röstade om direktivet den 14 december och accepterade med en klar majoritet de ändringsförslag som rådet hade föreslagit. En politisk överenskommelse om innehållet i direktivet uppnåddes således före årsskiftet. Ett formellt antagande av direktivet kan komma att ske under våren 2006.

19.2.3 Ett europeiskt bevisupptagningsbeslut

I det fortsatta arbetet med att genomföra principen om ömsesidigt erkännande har förhandlingarna fortsatt om ett utkast till rambeslut om ett europeiskt bevisupptagningsbeslut (se faktapromemoria 2003/04: FPM73). Rambeslutet syftar till att ett beslut i en medlemsstat, om att vissa föremål, uppgifter eller data ska omhändertas för att kunna användas som bevisning i en rättegång, ska verkställas av den stat där föremålet, uppgifterna eller data finns. Under förhandlingarna diskuterades rambeslutets tillämpningsområde och vilka myndigheter som ska anses vara behöriga att utfärda och verkställa ett bevisupptagningsbeslut. Likaså diskuteras frågan om grunderna för vägran.

I rambeslutet fanns från början även ett förslag om ett förbättrat informationsutbyte av uppgifter som finns registrerade i de nationella kriminalregistren. Efter en uppmärksammat rättegång i Belgien sommaren 2004 om ett sexualbrott, tog emellertid kommissionen ett initiativ till ett särskilt rådsbeslut för att påskynda det samarbete om utbyte av uppgifter ur kriminalregister som redan förekommer idag. Rådsbeslutet avser att påskynda förfarandet genom bl.a. införande av tidsfrister. Det antogs av rådet den 21 november (EUT L 322,9.12.2005, s.33).

Förslaget till rambeslut var uppe på dagordningen vid ministermötet den 1–2 december, men man nådde ingen politisk överenskommelse om innehållet i rambeslutet. Flera utestående frågor återstår att enas kring. Diskussionerna kommer därför att fortsätta under Österrikes ordförandeskap, med sikte att nå en politisk överenskommelse så snart som möjligt under år 2006.

19.2.4 Diskvalifikationer

En annan form av ömsesidigt erkännande är att staterna erkänner och verkställer varandras beslut om diskvalifikationer (dvs. en persons förlust av rättigheter, t.ex. näringsförbud). År 2002 togs ett danskt initiativ i denna fråga, men diskussionerna avstannade i avvaktan på att kommissionen skulle ta upp ärendet i ett meddelande. Under hösten 2004 presenterade emellertid Belgien ett initiativ om diskvalifikationer till följd av fällande domar för sexualbrott mot barn (se faktrapromemoria 2005/06: FPM 4). Förhandlingarna om det belgiska initiativet har inletts under 2005 och kommer att pågå under större delen av 2006.

19.2.5 Straffprocessuella tvångsmedel

Under hösten 2004 lade kommissionen fram en grönbok om ömsesidigt erkännande av icke frihetsberövande straffprocessuella tvångsmedel (KOM(2004) 562 slutlig). Grönboken tar upp frågor som innebär att staterna ska verkställa varandras beslut om tvångsåtgärder som i huvudsak motsvarar bestämmelserna om reseförbud och anmälnings-skyldighet enligt 25 kap. rättegångsbalken. Syftet med förslaget är att utländska medborgare inte ska sitta häktade under långa tider i brottslandet. Istället ska personen kunna återvända till sitt hemland med ett reseförbud och en anmälningsplikt på sig samt med en garanti att återföras till brottslandet för rättegång. Under våren har ett flertal expertmöten ägt rum i denna fråga för att närmare utröna behovet av en sådan reglering och hur denna i sådana fall ska avgränsas. Kommissionen avser att lägga fram ett förslag till rambeslut under våren 2006. Förhandlingar kring denna rättsakt kommer troligen att påbörjas under hösten 2006.

19.2.6 Överförande av dömda personer

Sverige lade tillsammans med Österrike och Finland fram ett förslag till rambeslut om ett europeiskt verkställighetsbeslut och överförande av

dömda personer mellan EU:s medlemsstater (se faktagromemoria 2004/05: FPM 58). Syftet med rambeslutet är att förbättra samarbetet mellan medlemsstaterna när det gäller att låta personer verkställa sina frihetsberövande straff i den stat där de har sitt medborgarskap eller sin hemvist istället för i den stat där domen har meddelats. Förhandlingarna har påbörjats under 2005 och kommer att fortsätta under större delen av 2006.

19.2.7 Det europeiska rättsliga nätverket

På det operativa planet samarbetar medlemsstaterna bl.a. genom ett europeiskt rättsligt nätverk och Eurojust. Det europeiska rättsliga nätverket består av företrädare för nationella myndigheter som arbetar med internationellt straffrättsligt samarbete. Kontaktpunkterna ska vara aktiva mellanhänder för att underlätta det rättsliga samarbetet mellan medlemsstaterna när det gäller bekämpandet av, framför allt, grov brottslighet. Nätverket möts regelbundet för att kontaktpunkterna ska kunna utbyta erfarenheter och diskutera praktiska och rättsliga problem. Under 2005 möttes nätverket vid ett flertal tillfällen.

19.2.8 Eurojust

Eurojust (placerad i Haag) har inrättats för att underlätta och förbättra samordningen och samarbetet mellan medlemsstaterna när det gäller utredningar av grov, ofta organiserad och gränsöverskridande brottslighet. Under året har antalet ärenden som hänvisats från medlemsstaterna till Eurojust ökat väsentligt. I förhållande till förra året har de nästan fördubblats. Sverige står för en stor del av dessa ärenden, av vilka många är multilaterala. De samordningsoperationer som den svenska nationella medlemmen deltagit i har därför också fördubblats i förhållande till förra året. Vid flera tillfällen har svensk åklagare deltagit i större samordningsoperationer via Eurojust. Brottsligheten har till övervägande del utgjorts av grova narkotikabrott, människohandel och grova bedrägerier. Genom Eurojusts medverkan har flera utredningar lett till fällande domar.

19.3 Materiell straffrätt

Det straffrättsliga samarbetet inom EU omfattar tillnärmning av materiell straffrätt. Rådet ska, på initiativ från en medlemsstat eller kommissionen, anta rambeslut om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar på vissa områden genom att fastställa minimiregler avseende brottsrekvisit och påföljder.

I en dom från EG-domstolen i mål C-176/03 om rambeslut om skydd för miljön genom straffrättsliga bestämmelser har också den sedan länge pågående diskussionen om gränsdragningen mellan första och tredje pelaren aktualiserats. EG-domstolen ogiltigförklarade i domen rambeslutet om skydd för miljön genom straffrättsliga bestämmelser och menade att den korrekta rättsliga grunden borde ha varit artikel 175 i EG-fördraget, dvs. i den första pelaren (se närmare avsnitt 2.1 i bilaga 1).

Kommissionen har i ett meddelande (KOM(2005) 583 slutlig) analyserat konsekvenserna av domen, som dock inte delas av medlemsstaterna. Det kan förväntas att domens innebörd, som långtifrån är klar, kommer att vara en fråga som kan komma upp i många av de pågående och framtida förhandlingarna på området. Det är även troligt att ytterligare mål i frågan kommer att komma upp i EG-domstolen.

19.3.1 Sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi

Den 22 december 2003 antogs ett rambeslut om bekämpande av sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi (2004/68/RIF). I rambeslutet återfinns bl.a. bestämmelser om vad som ska vara straffbart sexuellt utnyttjande av barn och straffbara förfaranden med barnpornografi samt vilka straffrättsliga påföljder som dessa gärningar ska kunna leda till. Riksdagen har godkänt rambeslutet (prop. 2003/04:12, bet. 2003/04: JuU9, rskr. 2003/04:108). En proposition med bl.a. förslag till de lagändringar som bedömts vara nödvändiga för att Sverige ska uppfylla bestämmelserna i rambeslutet beslutades den 11 november 2004. Förslagen har antagits av riksdagen (prop. 2004/05:45, bet. 2004/05: JuU16, rskr. 2004/05:164). Lagändringarna trädde i kraft den 1 april.

19.3.2 Narkotikabrott

Den 3 november beslutade regeringen proposition 2005/06:42 Olovlig befattning med narkotikaprekursorer vilken innehåller förslag om ett nytt brott för att Sverige till fullo ska uppfylla det så kallade narkotikarambeslutet. (Jfr avsnitt 19.1.6 om narkotika.)

19.3.3 Förverkande av vinning av brott

Riksdagen har godkänt rambeslutet om förverkande av vinning, hjälpmedel och egendom som härrör från brott (prop. 2003/04:166, bet. 2004/05: JuU5, rskr. 2004/05:22). Rambeslutet antogs den 24 februari (2005/212/RIF).

Enligt rambeslutet ska medlemsstaterna säkerställa att det blir möjligt att förverka hjälpmedel, och vinning som härrör från brott som kan leda till frihetsberövande i mer än ett år, eller egendom vars värde motsvarar sådan vinning. Likaså ska medlemsstaterna se till att det blir möjligt att förverka egendom från personer som dömts för vissa särskilt allvarliga brott, även om det inte kan konstateras att egendomen härrör från just det brott personerna dömts för (så kallat utvidgat förverkande). En proposition med förslag till de lagändringar som bedömts vara nödvändiga för att Sverige ska uppfylla de förstnämnda bestämmelserna i rambeslutet beslutades den 23 mars. Förslagen har antagits av riksdagen (prop. 2004/05:135, bet. 2004/05: JuU31, rskr. 2004/05:237). Lagändringarna trädde i kraft den 1 juli. Beträffande regler om utvidgat förverkande beräknas en proposition kunna lämnas under 2006.

Rådet antog den 24 februari ett rambeslut om angrepp mot informationssystem. Riksdagen har godkänt rambeslutet (prop. 2003/04:164, bet. 2004/05:JuU4, rskr. 2004/05:6).

Rambeslutet innehåller bestämmelser om vilka handlingar som ska vara straffbelagda som angrepp mot informationssystem och vilka påföljder dessa brott ska kunna leda till. Dessutom finns bestämmelser om bl.a. ansvar och påföljder för juridiska personer, domsrätt och informationsutbyte. Rambeslutet överensstämmer i huvudsak med motsvarande bestämmelser i Europarådets konvention om IT-relaterad brottslighet.

En promemoria med förslag till lagändringar för att genomföra rambeslutet har utarbetats (Angrepp mot informationssystem Ds 2005:5) och remissbehandlats under våren. Förslagen bereds för närvarande inom Justitiedepartementet. Rambeslutet omnämns i kommissionens meddelande (KOM(2005) 583 slutlig) som ett av de rambeslut som kan komma att beröras av EG-domstolens avgörande i mål C-176/03 om miljörambeslutet (jämför avsnitt 19.3 och avsnitt 2.1 i bilaga 1).

19.3.5 Utsläpp från fartyg

Den 12 juli antogs Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/35/EG om föroreningar förorsakade av fartyg och införandet av sanktioner för överträdelser. Då antogs även rådets rambeslut (2005/667/RIF) om förstärkning av det straffrättsliga regelverket för bekämpande av föroreningar orsakade av fartyg. Syftet med direktivet är att i gemenskapslagstiftningen införliva de internationella normer på området som finns i den så kallade MARPOL-konventionen. Konventionen innehåller bestämmelser om utsläpp av olja och andra skadliga ämnen. Syftet med direktivet är också att se till att de personer som ansvarar för olagliga utsläpp omfattas av lämpliga sanktioner. Direktivet anger vilka handlingar som ska omfattas av sanktioner, medan rambeslutet preciserar vilka straffrättsliga påföljder som ska komma ifråga som ett minimum. Därutöver innehåller rambeslutet bestämmelser om bl.a. domsrätt. Riksdagen har godkänt rambeslutet (prop. 2004/05:157, bet. 2004/05:TU13, rskr. 2004/05:292). I promemorian Genomförande av direktivet och rambeslutet om åtgärder mot föroreningar från fartyg (Ds 2005:43), som remitterades i oktober, redovisas de förslag till lagändringar som torde behövas med anledning av instrumenten. Kommissionen har enligt sitt meddelande (KOM(2005) 583 slutlig) bestämt sig för att föra en ogiltighetstalan i EG-domstolen mot rambeslutet. Enligt kommissionens mening skulle rambeslutets bestämmelser, inklusive straffbestämmelserna, på det här området regleras i direktiv. (Jämför avsnitt 19.3 om EG-domstolens avgörande om mål C-176/03 om miljörambeslutet samt avsnitt 2.1 i bilaga 1).

I maj 2004 lade kommissionen fram ett förslag till rambeslut om vissa processuella rättigheter (rättssäkerhetsgarantier enligt tidigare översättning, jfr skr. 2004/05:60, s. 120) i brottmål i EU (KOM(2004) 328 slutlig). Förhandlingar inleddes hösten 2004 och pågår alltjämt. Förhandlingarna kommer att fortsätta år 2006.

Rambeslutet syftar till att stärka misstänkta och tilltalades rättigheter samt att öka förtroendet mellan de rättsvårdande myndigheterna i medlemsstaterna. Därmed förbättras tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande av domar och beslut på det straffrättsliga området (se faktapromemoria 2004/05:FPM24). De rättigheter som omfattas av rambeslutet är rätt till juridisk rådgivning, rätt till kostnadsfri tolkning och översättning. Det innebär även garantier för att personer som inte är kapabla att förstå ärendets gång visas särskild hänsyn. Rambeslutet omfattar även rätt att meddela sig med bl.a. familj och konsulära myndigheter samt skriftlig rättighetsinformation. Sverige är positivt till, vilket också framgår av faktapromemorian, att det skapas gemensamma miniminormer om processuella rättigheter inom de områden som anges i förslaget till rambeslut.

19.3.7 Straffrättsliga åtgärder på immaterialrättsområdet

Kommissionen presenterade den 19 juli ett förslag till direktiv om straffrättsliga åtgärder till skydd för immateriella rättigheter och ett förslag till rambeslut om stärkta straffrättsliga åtgärder mot intrång i immateriella rättigheter (KOM(2005) 276 slutlig). Förslagen syftar till att harmonisera den straffrättsliga lagstiftningen på området. Direktivet innehåller bestämmelser om bl.a. krav på kriminalisering av vissa immaterialrättsintrång och att vissa straffrättsliga påföljder ska kunna dömas ut. Rambeslutet är tänkt att komplettera direktivet och innehåller bestämmelser om straffnivåer, utökade möjligheter till förverkande, gemensamma utredningsgrupper m.m. Förslagen kommer att börja förhandlas under slutet av året. (Jämför avsnitt 19.3 om EG-domstolens avgörande om mål C-176/03 om miljörambeslutet samt bilaga 1).

19.4 Polis- och tullsamarbete

19.4.1 Europol

Europol är EU:s polisbyrå. Högkvarteret ligger i Haag i Nederländerna. Organisationens främsta uppgift är att vara ett nav i medlemsstaternas brottsbekämpande samarbete såvitt avser utbyte av information och underrättelser. Under 2005 har Europol också inlett arbetet med den hotbilsrapport som ska förbättra möjligheterna att planera och prioritera det gränsöverskridande samarbetet mot organiserad brottslighet. När det gäller bekämpning av terrorism har Europol, efter beslut av ministerrådet, förstärkts med en aktionsgrupp och samarbete har därtill inletts

med rådets situationscentral (SitCen). Samarbetet med Eurojust har formaliserats i ett avtal och flera samarbetsavtal med tredje länder har utarbetas under året. Skr. 2005/06:85

19.4.2 Annat polissamarbete

Den europeiska polisakademien CEPOL fick under sommaren status som juridisk person och ett fast säte vid Bramshill i Storbritannien.

Ett svenskt initiativ om vapenspårning antogs i form av en handbok med bl.a. standardformulär som ska användas vid gränsöverskridande förfrågningar vid spårning av vapen. Handboken kommer att uppdateras kontinuerligt av Europol.

Kommissionen presenterade i juli ett förslag till rådsbeslut om förbättrat gränsöverskridande polissamarbete (KOM(2005) 317 slutlig). Förslaget omfattar bland annat förbättrat informationsutbyte mellan de brottsbekämpande myndigheterna och permanent samordning av visst gränssamarbete. Även ändringar i Schengenkonventionens artiklar om övervakning och förföljande över gränser föreslås. Detaljerna och genomförandet av rådsbeslutet föreslås regleras av en föreskrivande kommitté som leds av kommissionen. Förhandlingar pågår för närvarande i rådsarbetsgruppen för polissamarbete.

Kommissionen presenterade i november ett förslag till rådsbeslut om brottsbekämpande myndigheters tillgång till Informationssystemet för viseringar, VIS (KOM(2005) 600 slutlig) (se avsnitt 20.4 Viseringspolitiken). Nationella myndigheter med ansvar för inre säkerhet föreslås få möjlighet att via en nationell kontaktmyndighet få tillgång till uppgifter i VIS. Även Europol föreslås få tillgång till uppgifter i VIS. Syftet med förslaget är att bättre förebygga, upptäcka och utreda terroristbrott och andra grova brott. Förhandlingar kommer att inledas i rådsarbetsgruppen för polissamarbete under våren 2006.

19.4.3 Schengen och övriga gränskontrollfrågor

Samarbetet om personkontroll vid medlemsstaternas yttre gränser hade under året fortsatt hög prioritet.

Den europeiska byrån för förvaltning av det operativa samarbetet vid medlemsstaternas yttre gränser (Frontex) fick sitt säte i Warszawa och påbörjade sin verksamhet den 1 maj.

Kommissionens förslag till en förordning om gränspassage för personer slutförhandlades under året och förväntas antas av rådet under 2006. Förordningen kommer att föranleda ändringar i framför allt Utlänningslagen (1989:529) och Utlänningsförordningen (1989:547).

Kommissionen presenterade i april ett förslag om inrättande av en yttre gränsfond (KOM(2005) 123 slutlig). Fonden ska finansiera bland annat utveckling av IT-system, förbättring av utbildning samt utveckling av informationsutbytet mellan nationella myndigheter. Sverige ställer sig bakom fonden, men betonar samtidigt att även om gränskontroll är ett gemensamt intresse, är det i första hand ett nationellt ansvar.

Arbetet med nästa generation av Schengens informationssystem – SIS II – och dess nya tekniska plattform fortskred under kommissionens

ledning. Målet är att systemet ska vara färdigt att ta i drift i början av 2007 och att EU:s nya medlemsstater ska kunna anslutas därefter. Kommissionen presenterade förslag till tre rättsakter om SIS II och dessa har förhandlats i rådet under hösten. Förhandlingarna kommer att avslutas under 2006.

Inom ramen för Schengens utvärderingsgrupp utvärderades Sverige och övriga nordiska länder. Syftet var att utvärdera efterlevnaden av Schengenregelverket. Utfallet av utvärderingen kan för svenskt vidkommande sägas vara mycket gott.

20 Visering, asyl, invandring och annan politik som rör fri rörlighet för personer

20.1 Horisontella frågor

Högnivågruppen för asyl- och migrationsfrågor har till uppgift att utifrån ett pelaröverskridande perspektiv skapa och utveckla en enhetlig och integrerad politik inom unionen för de viktigaste ursprungs- och transitländerna. Målet är att utveckla samarbetet med ursprungsländer för att söka ta bort grundorsakerna till ofrivillig migration samt samarbeta med transitländer i syfte att omvandla dessa till länder som själva kan ta emot flyktingar och erbjuda dem skydd eller andra varaktiga lösningar. Samarbetet sker genom kunskaps- och kapacitetsuppbyggnad. Gruppen rapporterar till såväl rådet för allmänna frågor och yttre förbindelser som rådet för rättsliga och inrikes frågor. För perioden 2004–2008 har man inom ramen för programmet AENEAS anslagit 250 miljoner euro för program ämnade att bl.a. utveckla migrationspolitik i tredje länder och främja lagliga migrationskanaler. Likaså sätts fokus på program som stärker internationellt skydd och bekämpa olaglig invandring, inklusive människohandel. Slutligen gäller anslaget program som bidrar till återtagandeavtal och hållbar återintegration i ursprungsländer.

20.2 Skapandet av ett gemensamt europeiskt asylsystem

20.2.1 Miniminormer för asylprocedurer

Den 1 december antog rådet direktivet om miniminormer för medlemsstaternas förfaranden för att bevilja eller återkalla flyktingstatus (asylprocedurdirektivet). Syftet med direktivet är att skapa miniminormer för medlemsstaterna vad gäller förfarandet för att bevilja eller återkalla flyktingstatus, från det att en asylansökan lämnats in till det att beslut fattats. Förslaget innehåller också miniminormer för överklagandeprocessen. Direktivet ska vara genomfört den 1 december 2007.

20.2.2 Förstärkt samarbete mellan asylmyndigheterna

Skr. 2005/06:85

Enligt Haagprogrammet ska medlemsstaterna ”inrätta lämpliga strukturer som inbegriper medlemsstaternas nationella asylmyndigheter för att underlätta praktiskt och aktivt samarbete”. Kommissionen förväntas i början av 2006 presentera ett meddelande med förslag på olika åtgärder för att uppnå detta mål. Vid förberedande möten på expertnivå har man på bl.a. svenskt initiativ diskuterat frågan om en inventering av befintliga samarbetsorgan och vilka uppgifter som i framtiden kan läggas på dessa.

20.2.3 Ramprogrammet för solidaritet och förvaltning av migrationsströmmar

I april presenterade kommissionen förslaget till ramprogram för solidaritet och förvaltning av migrationsströmmar. Ramprogrammet tar sin utgångspunkt i Haagprogrammet som antogs av rådet i november 2004, och i den tillhörande handlingsplanen från juni.

Den inbördes uppdelningen av programmet i fyra fonder för flyktingmottagande, återvändande, integration och förvaltning av de yttre gränserna är en fråga för förhandling. Den europeiska flyktingfonden har redan funnits under innevarande finansiella perspektiv, men kommer nu att utökas. De övriga fonderna är nya.

Ramprogrammet för migrationsförvaltning syftar till att på ett solidariskt sätt dela kostnaderna mellan medlemsstaterna för genomförandet av antagen lagstiftning på området för frihet och rättvisa. Fonderna ska verka enligt gemensamma regler för genomförande och förvaltning, följa samma strategiska tidsplan och vara föremål för samordnade förfaranden för utvärdering och översyn. De fyra fonderna följer en likartad struktur och kommittéförfarandet föreslås vara detsamma för samtliga fonder inom ramprogrammet.

20.3 Harmonisering av den europeiska migrationspolitiken

20.3.1 Fri rörlighet för flyktingar

Rådets direktiv (2003/109/EG) om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning omfattar inte kategorin flyktingar. Frågan om fri rörlighet m.m. för denna grupp tredjelandsmedborgare regleras således inte i nämnda direktiv. I stället fick kommissionen i uppdrag att utarbeta ett förslag till särskild lösning beträffande denna kategori, och då också ta ställning till frågan om hur överföringen av flyktingarnas skydd ska regleras. Under förberedelserna har frågan väckts om personer som beviljats andra typer av internationellt skydd, än det som definieras i 1951 års Genèvekonvention om flyktingars rättsliga ställning, också ska omfattas av en reglering. Kommissionen väntas under våren 2006 lägga fram ett förslag till ett direktiv om att bevilja personer som åtnjuter internationellt skydd ställning som varaktigt bosatta.

20.3.2 Forskare från tredje land

Skr. 2005/06:85

Den 19 november 2004 nåddes en politisk överenskommelse i rådet om direktiv för att underlätta tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i medlemsstaterna i forskningssyfte (KOM(2004) 178 slutlig). Initiativet grundar sig bl.a. på konstaterandet att EU kommer att behöva 700 000 nya forskare fram till år 2010 för att kunna uppfylla det mål som fastställdes av Europeiska rådet i Barcelona. I direktivet anges villkoren för inresa och vistelse i medlemsstaterna för forskare från tredjeländer som avser att under minst tre månader genomföra ett forskningsprojekt, inom ramen för ett mottagningsavtal med ett forskningsorgan. Direktivet antogs i oktober (EUT L 289,03/11/2005 s.0015-0022).

20.3.3 Ekonomisk migration

I januari lanserade kommissionen en grönbok om en gemensam syn på ekonomisk migration i EU (KOM(2004) 811 slutlig). Medlemsstaterna hade möjlighet att kommentera texten fram till den 15 april, vilket flertalet valde att göra. Kommissionen antog i slutet av december en handlingsplan för laglig migration (KOM(2005) 669). Handlingsplanen har formen av ett meddelande från kommissionen och behandlar frågor inom hela fältet av ekonomisk migration. Det är ett kortfattat dokument som pekar ut angelägna utvecklingsområden – ett ramverksdokument, som ska täcka tiden för Haagprogrammet, 2006–2009. Inga förslag till direktiv är att vänta före 2007.

20.3.4 Återvändande

Rådet antog under hösten slutsatser om frivilligt återvändande. Slutsatserna syftar till att vara ett stöd i det fortsatta samarbetet om återvändanden – t.ex. för att underlätta utbyte av bästa praxis, identifiera möjligheter till samarbete och utnyttja tillgängliga gemenskapsmedel på bästa sätt.

Kommissionen presenterade i september ett förslag till direktiv om gemensamma standarder och procedurer vid återvändande av tredjelandsmedborgare som inte vistas lagligen inom gemenskapen (KOM(2005) 391 slutlig). Syftet med förslaget är att fastställa bestämmelser som reglerar återvändandeförfaranden. Förslaget förhandlas för närvarande inom rådet.

I april presenterade kommissionen ett förslag till beslut om upprättande av en europeisk återvändandefond för perioden 2008–2013 som en del av ramprogrammet för solidaritet och förvaltning av migrationsströmmar (KOM(2005) 123 slutlig). Förslaget syftar till att stödja medlemsstaternas ansträngningar att förbättra arbetet med att verkställa avvisnings- och utvisningsbeslut. Förslaget förhandlas för närvarande inom rådet.

20.3.5 Återtagandeavtal

Skr. 2005/06:85

Rådet har hittills givit kommissionen mandat att förhandla om återtagandeavtal med Marocko, Sri Lanka, Ryssland, Pakistan, Hong Kong, Macao, Ukraina, Albanien, Algeriet, Kina och Turkiet. Förhandlingarna har avslutats med Hong Kong, Macao, Sri Lanka, Albanien och Ryssland. Återtagandeavtalen med Hong Kong, Macao och Sri Lanka trädde i kraft i december 2003, april 2004 respektive i mars 2005. Avtalen med Albanien och Ryssland undertecknades i april respektive oktober.

20.3.6 Åtgärder mot olaglig invandring

Den 16 mars antogs beslut (2005/267/EG) om inrättande av ett webbaserat informations- och samordningsnätverk för de myndigheter och liknande som hanterar migrationsfrågor i medlemsstaterna. Nätverket ska användas för utbyte av information om olaglig migration i medlemsstaterna. För att begränsa informationsspridningen kommer varje medlemsstat via sin nationella kontaktpunkt utse behöriga nätverksanvändare. Nationella sambandskontoret vid Rikskriminalpolisen kommer att vara den svenska kontaktpunkten.

20.4 Viseringspolitiken

Den 28 december 2004 lämnade kommissionen sitt förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om informationssystemet för viseringar (VIS) och utbytet mellan medlemsstaterna av uppgifter om viseringar för kortare vistelse. VIS ska stärka EU:s gemensamma viseringspolitik och det konsulära samarbetet genom att underlätta informationsutbytet om viseringar mellan medlemsstaterna. Även den sökandes fingeravtryck ska lagras i VIS. Förhandlingar om förslaget pågår och systemet beräknas införas tidigast 2007.

Arbetet med att öka harmoniseringen av viseringspolitiken fortsätter inom EU och mellan Schengenstaterna. Rådets förordning ([EG] nr 539/2001) vad gäller ömsesidighetsmekanismen trädde i kraft under året. Beslutet innebär att viseringstvång inte med automatik ska införas i förhållande till det tredje land som påför en medlemsstat ett viseringskrav. I stället ska den berörda medlemsstaten tillsammans med kommissionen vidta åtgärder tillsammans med det tredje landet i syfte att upphäva viseringstvånget.

Med stöd av rådets beslut (2004/15/EG; EUT L5, 9.12.2004) fortsätter det administrativa samarbetet mellan olika Schengenstater att företräda varandra i viseringsfrågor på samma ort eller i samma land där den andra medlemsstatens egna utlandsmyndighet är belägen.

20.5.1 Regionala skyddsprogram

Den 1 september antog kommissionen i enlighet med Haagprogrammet ett meddelande om regionala skyddsprogram (KOM(2005) 388 slutlig). I meddelandet föreslår kommissionen inom vilka ramar de regionala skyddsprogrammen ska verka. Kommissionen ger också rekommendationer för programmens geografiska tillämpning och innehåll, samt pekar ut riktningen för hur detta nya tillvägagångssätt ska införlivas i gemenskapens relationer med berörda regioner och länder. Utarbetandet och genomförandet av programmen ska ske i nära samarbete med UNHCR. Vidarebosättning lyfts fram som ett väsentligt element för att åstadkomma varaktiga lösningar för personer som inte kan återvända till sina hemländer eller för vilka andra regionala lösningar inte är möjliga.

Det första skyddsprogrammet, som kommer att vara ett pilotprogram, föreslås genomföras i Ukraina, Moldavien och Vitryssland. Det ska främst vara inriktat på att stärka den befintliga skyddskapaciteten, framför allt genom att bidra praktiskt till prövningen av asylansökningar samt till integration och registrering. Kommissionen kommer snarast att inleda en dialog med andra ursprungs- och transitländer för att bestämma var nästa regionala skyddsprogram inom en snar framtid ska genomföras. Även ett pilotprogram i Tanzania avseende flyktingar från Stora Sjöregionen är på förslag.

20.5.2 Migration och utveckling

Under året fördjupades EU-samarbetet på området migration och utveckling. Kommissionen presenterade i början av september ett meddelande i ämnet. Det kom att ligga till grund för rådslutsatserna om migration och externa relationer som antogs av EU:s utrikesministrar den 21 november.

Rådslutsatserna lägger tyngdpunkten på det positiva sambandet mellan migration och utveckling och vad EU i partnerskap med tredje land kan göra för att stärka detta samband. Rätt hanterat kan migration ha en positiv inverkan på utvecklingen i ursprungs- och destinationslandet samt komma den enskilde migranten till godo. I ett första steg ska kommissionen utveckla EU:s politik om remitteringar, dvs. de pengar som migranten skickar hem till sin familj, diasporan samt kunskapsflykt. I ett andra steg ska kommissionen utveckla en policy om temporär och cirkulär migration. Den ska baseras på den handlingsplan (KOM(2005) 669 slutlig) för ekonomisk migration som kommissionen presenterade vid årets slut.

21.1 Finansiellt instrument för snabbinsatser vid stora olyckor, katastrofer eller terroristangrepp

Kommissionen presenterade i april ett förslag till förordning för inrättande av ett finansiellt instrument för snabbinsatser vid stora olyckor, katastrofer eller terroristangrepp inom unionen. Detta som ett led i vidareutvecklingen av samarbetet på området skydd och beredskap. Förslaget syftar till att stödja och underlätta medlemsstaternas samarbete för att ytterligare stärka skyddet av befolkning, miljö och egendom vid sådana händelser. Förslaget gör det också möjligt att finansiera direkta hjälpinsatser från medlemsstaterna för att underlätta snabb och effektiv assistans. En första behandling av förslaget har ägt rum under sommaren och hösten. De flesta medlemsstaterna, inklusive Sverige, har ifrågasatt behovet av en förordning på området och istället förordat frivilligt samarbete som är fallet i dag. Behandlingen av förslaget fortsätter under det österrikiska ordförandeskapet våren 2006.

21.2 Skydd av kritisk infrastruktur

Efter terroristattacker i Storbritannien i juli antog rådet en deklARATION om EU:s svar på bombningarna i London (se avsnitt 19.1.5 Terrorism). I deklARATIONEN upprepade man sin avsikt från tidigare att vid slutet av 2005 enas om ett europeiskt program till skydd för kritisk infrastruktur. Programmet skulle främst syfta till att höja standarden hos medlemsstaterna för skydd av kritisk infrastruktur. Kommissionen kom emellertid under hösten inte med något förslag för behandling. I stället presenterade man i november en grönbok som beskriver de viktigaste problemen och frågorna kring programmet. I grönboken presenteras också förslag till det framtida EU-arbetet på området. Medlemsstaternas synpunkter på och kommentarer till grönboken kommer att ligga till grund för kommissionens kommande förslag till program, vilket kommer att behandlas under det österrikiska ordförandeskapet. Rådet antog i december slutsatser av principiell natur för det fortsatta arbetet. Mycket har redan gjorts på EU-nivå inom de sektorer som hyser den samhällsviktiga infrastrukturen, men hittills har en horisontell utblick och systemsyn saknats. Sverige och övriga medlemsstater har därför välkomnat initiativet att förbättra skyddet av samhällsviktig infrastruktur inom EU.

22 Tillväxt och sysselsättning

22.1 Prioriterade verksamheter och mål

Sysselsättning står sedan mitten av 1990-talet högt upp på EU:s dagordning. År 2000 antogs den så kallade Lissabonstrategin med målet att, genom nära samverkan mellan ekonomisk politik, sysselsättningspolitik och socialpolitik, stärka unionens konkurrenskraft och stimulera till fler och bättre jobb och hållbar tillväxt (se även kapitel 6 Lissabonstrategin). EU har även enats om att medlemsstaterna ska sträva mot full sysselsättning, och nå följande delmål: En sysselsättningsgrad totalt på 67 procent 2005 och 70 procent 2010, för kvinnor på 57 procent 2005 och 60 procent 2010 samt för äldre (55–64 år) på 50 procent 2010.

22.2 EU:s sysselsättningsstrategi

EU:s sysselsättningsstrategi är ett nyckelinstrument för att uppnå de högt ställda ambitionerna från Lissabon. Den arbetsform som används för att bedriva samarbetet inom EU är den så kallade ”öppna samordningsmetoden”. Sysselsättningsstrategin är fördragsfäst sedan 1997, men bygger på mellanstatligt samarbete utan bindande lagstiftning.

Sysselsättningsriktlinjer

Enligt artikel 128.2 i fördraget ska kommissionen årligen presentera ett förslag till riktlinjer för sysselsättningen. Sysselsättningsriktlinjerna ska stämma överens med de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken.

År 2005 antogs för första gången ett samlat paket av riktlinjer för genomförandet på nationell nivå av Lissabonstrategin: integrerade riktlinjer för tillväxt och sysselsättning. Sysselsättningsriktlinjerna ingår som en del i detta paket. Riktlinjerna är totalt 24 till antalet, varav 8 stycken rör sysselsättning.

Rekommendationer till Sverige 2005

Enligt fördragets artikel 128.4 kan rådet med kvalificerad majoritet på rekommendation av kommissionen avge rekommendationer till medlemsstaterna mot bakgrund av granskningen av medlemsstaternas sysselsättningspolitik.

År 2005 antogs inga nya landspecifika rekommendationer, utan rådets rekommendationer från 2004 om genomförandet av medlemsstaternas

sysselsättningspolitik är fortsatt giltiga som bakgrundsreferens för riktlinjerna 2005. Skr. 2005/06:85

I rådets rekommendationer till Sverige för 2004 framgår att Sverige redan uppfyller alla de gemensamma EU-målen för sysselsättning till 2010. Enligt rådet bör Sverige främst anstränga sig för att motverka bristen på arbetskraft, särskilt i ljuset av den åldrande befolkningen. Sverige fick följande fem rekommendationer för 2004, som ligger fast för 2005:

1. Gynna tillväxten av små och medelstora företag, i synnerhet genom att lätta på de administrativa bördorna.
2. Motverka det ökande antalet långtidssjukskrivna genom att främja arbetsinriktade lösningar och förbättra arbetsvillkoren.
3. Undanröja återstående arbetslöshetsfällor och motsvarande.
4. Följa upp resultaten av insatserna för att integrera invandrare i arbetskraften.
5. Minska antalet ungdomar som lämnar skolan i förtid och förbättra möjligheterna till utbildning för personer med kort utbildning och personer utanför arbetskraften; åtgärda problemen med begynnande flaskhalsar och bristande överensstämmelse mellan utbud och efterfrågan när det gäller arbetskraftens kompetens inom sektorer där kort eller medellång utbildning krävs.

Dessa frågor behandlas i det svenska handlingsprogrammet (skr. 2005/06:23).

Återrapportering av riktlinjerna för sysselsättning

Enligt artikel 128.3 i fördraget ska varje medlemsstat till rådet och kommissionen överlämna en årsrapport om de viktigaste åtgärder som vidtagits för att genomföra sysselsättningspolitiken mot bakgrund av sysselsättningsriktlinjerna.

I samband med halvtidsöversynen av Lissabonstrategin beslutade Europeiska rådet år 2005 att medlemsstaterna ska presentera nationella handlingsprogram för hur man avser att genomföra Lissabonstrategins mål och riktlinjer i den nationella politiken. Nytt för 2005 är således att den årliga rapporten på sysselsättningsområdet ingår som en del i det nationella handlingsprogrammet. Sverige presenterade det svenska handlingsprogrammet den 21 oktober i en skrivelse till riksdagen och samma dag överlämnades det till Europeiska kommissionen.

I handlingsprogrammet lyfter regeringen bland annat fram ett högt arbetskraftsdeltagande bland befolkningen i arbetsför ålder och ett högt antal arbetade timmar i ekonomin som en förutsättning för den svenska modellen med en väl utbyggd välfärdsstat. För att åstadkomma ett ökat arbetskraftsutbud är åtgärder för minskad ohälsa samt åtgärder för ökad sysselsättning prioriterat. Regeringens har därför bland annat lanserat ett sysselsättningspaket som ger ytterligare 55 000 kvinnor och män möjlighet att få ett arbete eller att höja sin kompetens under 2006 och 2007. Ytterligare åtgärder kommer även vidtas för att minska

sjukfrånvaron, inte minst när det gäller att underlätta rehabilitering och öka möjligheterna för sjukskrivna kvinnor och män att byta arbete. Skr. 2005/06:85

De nationella handlingsprogrammen blir föremål för utvärdering av kommissionen och rådet och ligger till grund för kommissionens framstegsrapport till Europeiska rådets möte i mars 2006.

EU:s gemensamma sysselsättningsrapport 2004/2005

Enligt artikel 128.5 i fördraget ska rådet och kommissionen, efter en granskning av medlemsstaternas handlingsplaner för sysselsättning, upprätta en gemensam årsrapport om sysselsättningssituationen i gemenskapen och om genomförandet av sysselsättningsriktlinjerna.

I den gemensamma sysselsättningsrapporten 2004/2005 konstateras bland annat att sysselsättningen stagnerat, att produktiviteten fallit och att den ekonomiska avmattningen bidragit till ökade skillnader mellan länder och regioner. I strävan att nå målen framhålls att fokus nu bör vara på genomförande av åtgärder och strukturreformer och att partnerskap för genomförande måste stärkas. Rådet och kommissionen anammar budskapet i den rapport som togs fram i november 2003 av en expertgrupp ledd av f.d. nederländske premiärministern Wim Kok; att prioritet bör ges till att förbättra arbetstagares och företags anpassningsförmåga; få in och behålla fler människor på arbetsmarknaden; samt öka investeringarna i humankapital genom bättre utbildning och färdigheter.

23 Arbetsmarknadsfrågor och sociala frågor

23.1 Arbetsrätt

23.1.1 Information till och samråd med arbetstagare

Enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (2002/14/EG) om inrättande av en allmän ram för information till och samråd med arbetstagare i Europeiska gemenskapen ska de anställda informeras om den senaste och förväntade utvecklingen samt den ekonomiska situationen i företaget. Rätten till information och samråd omfattar också beslut som kan medföra väsentliga förändringar i arbetsorganisationen eller anställningsavtalen. Direktivet innehåller även regler om kollektivavtalsreglerad information och samråd samt regler om tystnadsplikt beträffande information som kan skada företaget. Medlemsstaterna kan välja att tillämpa direktivet på företag med minst 50 anställda eller där minst 20 arbetstagare sysselsätts vid en driftsenhet. Direktivet skulle vara genomfört i medlemsstaterna den 23 mars.

Den 26 maj antog riksdagen proposition (2004/05:148) Utvidgad rätt till information för arbetstagarorganisationer (bet. 2004/05:AU9, rskr. 2004/05:261). I propositionen föreslås att en ny bestämmelse införs i

lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet, som innebär att en arbetsgivare som inte är bunden av något kollektivavtal fortlöpande ska hålla arbetstagarorganisationer underrättade. Det gäller arbetstagarorganisationer som har medlemmar som är arbetstagare hos arbetsgivaren och avser frågor som rör hur verksamheten utvecklas produktionsmässigt och ekonomiskt liksom om riktlinjerna för personalpolitiken. Enligt förslaget har arbetstagarrepresentanter som får information enligt bestämmelsen rätt till skälig ledighet för att ta emot informationen. Rätten till information föreslås gälla oavsett antalet anställda hos arbetsgivaren och informationsskyldigheten ska enligt förslaget fullgöras mot lokal arbetstagarorganisation om sådan finns. Lagändringarna trädde i kraft den 1 juli.

23.1.2 Skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens

Rådets direktiv (80/987/EG) om tillämpning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens reviderades 2002 genom Europaparlamentets och rådets direktiv (2002/74/EG). Ändringen föranleddes bl.a. av att EG-domstolen i ett antal mål behandlat så kallade transnationella situationer, dvs. situationer där ett insolvensförfarande inleds i en annan medlemsstat än den där arbetstagaren utför arbete för den insolvente arbetsgivarens räkning. Enligt ändringsdirektivet ska det land där arbetstagarna normalt utför sitt arbete svara för garantin i fall då arbetsgivaren drabbas av insolvens i annat EU- eller EES-land. Omfattningen av arbetstagarnas rättigheter ska fastställas i enlighet med nationell rätt i den medlemsstat som utpekas som ansvarig för garantin. Ändringsdirektivet skulle vara genomfört i medlemsstaterna den 8 oktober.

Den 26 maj antog riksdagen proposition (2004/05:128) Lönegaranti vid gränsöverskridande situationer (bet. 2004/05:LU24, rskr. 2004/05:270). I propositionen föreslås nya bestämmelser i lönegarantilagen (1992:497) med innebörd att ersättning enligt den svenska lönegarantin ska lämnas om en arbetsgivare i ett annat land inom EES än Sverige drabbas av insolvens i lönegarantidirektivets mening och har arbetstagare som för arbetsgivarens räkning främst arbetar i Sverige. Arbetstagare som främst arbetar i ett annat EES-land för en arbetsgivare som drabbas av konkurs i Sverige har inte rätt till svensk lönegaranti. Vidare föreslås vissa regler om utbyte av information mellan de behöriga myndigheterna i de olika medlemsstaterna. Lagändringarna trädde i kraft den 7 oktober.

23.1.3 Arbetsvillkor för personal uthyrd av bemanningsföretag

Direktivförslaget om arbets- och anställningsvillkor i bemanningsföretag (KOM(2002) 701) har inte varit aktuellt för behandling under 2005. Förslaget har dock nämnts i samband med förhandlingarna om tjänstedirektivet men några förhandlingar har inte ägt rum.

23.1.4 Flytträtt m.m. av tjänstepensioner

Skr. 2005/06:85

I oktober överlämnade kommissionen till rådet och Europaparlamentet ett direktivförslag som syftar till att underlätta arbetstagares fria rörlighet och rörligheten över huvud taget på arbetsmarknaden genom att minska de hinder som kan följa av hur tjänstepensionssystem är utformade (KOM(2005) 507 slutlig). Förslaget innehåller regler avseende in-tjänande av pensionsrätt, bevarande av vilande pensionsrätt, flytt av pensionsrätt samt vilken information som ska lämnas om hur tjänstepensionen påverkas när en anställning upphör.

Medlemsstaterna får föreskriva mer förmånliga bestämmelser med avseende på den fria rörligheten. Den rättsliga grunden för förslaget är dels EG-fördragets artikel 42, som avser åtgärder syftande till fri rörlighet för arbetstagare, och dels fördragets artikel 94 som gäller tillnärmning av nationella regler som inverkar på den inre marknaden. Beslut kräver enhällighet i rådet och Europaparlamentet är medbeslutande. Sverige välkomnar generellt åtgärder som syftar till att underlätta den fria rörligheten för arbetstagare på EU:s inre marknad. Den viktigaste frågan för Sverige är att direktivet utformas så att förhandlingsrätten mellan arbetsmarknadens parter och redan träffade kollektivavtal respekteras (se faktapromemoria 2005/06:FPM24). Direktivförslaget väcker också andra frågor bl.a. ur skattesynpunkt.

23.2 Arbetsmiljö

23.2.1 Förslag till nytt arbetstidsdirektiv

Under året fördes även förhandlingar om en översyn av direktiv (2003/88/EG) om arbetstidens förläggning m.m. Enligt en översynsklausul i direktivet och mot bakgrund av EG-domstolens domar i fallen Simap respektive Jaeger har kommissionen inlett en översyn med sikte på förslag om lämpliga förändringar av direktivet. Kommissionen presenterade ett förslag till nytt direktiv (KOM(2004) 607 slutlig) som innebar en paketslösning i syfte att finna en godtagbar balans mellan flexibilitet för verksamheter och arbetstagares skydd för hälsa och säkerhet. Europaparlamentet avgav ett yttrande om förslaget (P6_TAPROV(2005)0175) som bl.a. innebar ett förslag till snabbt avskaffande av möjligheten att genom individuella avtal avvika från direktivets regel om maximal veckoarbetstid (så kallad opt-out). Kommissionen presenterade därefter i maj ett nytt förslag till direktiv mot bakgrund av Europaparlamentets synpunkter och situationen i rådet. Förhandlingarna i rådet har varit intensiva under året och främst kretsat kring frågorna om jourtidens definition och frågan om så kallad opt-out. Sverige har intagit en aktiv roll i dessa förhandlingar och framför allt drivit frågan om avskaffande eller utfasning av möjligheten till opt-out (se faktapromemoria 2004/05:FPM76). Förhandlingarna om förändringar i direktivet fortsätter under år 2006.

23.2.2 Optisk strålning

Skr. 2005/06:85

Den 7 december 2004 uppnåddes en politisk överenskommelse i ministerrådet om förslaget till det fjärde direktivet om minimikrav för arbetstagares hälsa och säkerhet vid exponering för risker som har samband med fysikaliska agens (optisk strålning) i arbetet (KOM(1994) 284 slutlig). Under året har förslaget behandlats i Europaparlamentet, som i ett betänkande antagit en rad ändringsförslag. Europaparlamentets ändringsförslag innebar bland annat att bestämmelser om arbetsgivarens ansvar för riskbedömning då arbetstagare utsätts för solstrålning inte skulle omfattas av direktivets bestämmelser. Efter behandlingen i Europaparlamentet har kommissionen, som ett led i sitt arbete med att förenkla det gemensamma regelverket, anslutit sig till Europaparlamentets ställningstagande, liksom ett stort antal medlemsstater inklusive Sverige. Förlikningsförhandlingar mellan medlemsstaterna och Europaparlamentet har förts under hösten och ett direktiv förväntas bli antaget.

23.2.3 Ett nytt maskindirektiv

Kommissionen lade den 26 januari 2001 fram ett förslag (KOM(2000) 899 slutlig) till ett nytt inreklamationsdirektiv om maskiner och om en ändring i det befintliga direktivet om hissar (95/16/EG). Det föreslagna direktivet är huvudsakligen en omarbetning av det nu gällande maskindirektivet (98/37/EG) och avses ersätta det direktivet. Förslaget syftar framför allt till att komplettera och förtydliga direktivtexten för att förbättra de juridiskt bindande delarna i texten, att anpassa och förtydliga tillämpningsområdet och att uppnå en så hög nivå för hälsa och säkerhet som möjligt. Inriktningen har varit tydligare definitioner, en klarare avgränsning av tillämpningsområdet, uppdatering av de grundläggande säkerhetskraven, införande av förbättrade regler om så kallat delvis fullbordade maskiner m.m. Behandling av förslaget i rådsarbetsgrupp påbörjades den 1 mars 2001 under det svenska ordförandeskapet. En gemensam ståndpunkt om direktivförslaget antogs den 18 juli 2005 (EGT 2005/C 251 E/01). I början av september påbörjades Europaparlamentets andra behandling av förslaget. Europaparlamentet antog vid sitt plenarmöte den 15 december ett ändringsförslag till rådets gemensamma ståndpunkt. Svensk ståndpunkt har varit att stödja och aktivt arbeta för de förtydliganden och förbättringar i förhållande till nuvarande direktiv som inriktningen av kommissionens förslag till ett nytt maskindirektiv bygger på (se faktapromemoria 2000/01:115).

23.3 Sociala dialogen

Den sociala dialogen på EU-nivå introducerades 1985 av kommissionens ordförande Jaques Delors och innebär att parterna kan sluta kollektivavtal på europeisk nivå. I dag utgör den sociala dialogen en av de viktigaste beståndsdelarna i den sociala dimensionen. Vid trepartsmötet i Bryssel år 2005 uttalade parterna sitt stöd för halvtidsöversynen av Lissabonstrategin och presenterade bland annat ett gemensamt yttrande

angående den framtida strategin. Parterna uttalade även sitt stöd för EU:s initiativ för ungdomar, Ungdomspakten (se avsnitt 44.1), samt presenterade ett ramverk för åtgärder på jämställdhetsområdet och rapporterade om partsaktiviteter i medlemsstaterna avseende sysselsättning och livslångt lärande. Inom ramen för den sociala dialogen enades de sociala parterna under hösten 2004 om det så kallade "stressavtalet", ett EU-avtal om att förebygga och att arbeta för att behandla effekterna av stress på arbetsplatsen. Bakom stressavtalet står arbetsgivarorganisationerna i Europa tillsammans med Europafacket. Avtalet, som nu ska genomföras, innebär att arbetsmarknadens parter gemensamt kommer att arbeta i Europa, på nationell nivå och på de enskilda arbetsplatserna för att identifiera situationer där stress kan uppstå. Under år 2005 behandlades vidare, bland annat, frågan om förenkling av rapportering av genomförande av direktiven på området hälsa och säkerhet i arbetet och frågan om våld, hälsa och säkerhet på arbetsplatserna.

23.4 Social trygghet

23.4.1 Öppna samordningsmetoden på det sociala området

Samarbetet på det sociala området inom ramen för Lissabonstrategin sker genom den så kallade öppna samordningsmetoden. Arbetet leds av Kommittén för social trygghet (KST), som inrättades år 2000. Under 2005 har medlemsstaterna utarbetat nationella rapporter om hälso- och sjukvård och äldreomsorg, genomföranderapporter om insatser för att förhindra fattigdom och social utestängning samt pensionsstrategi-rapporter. Kommissionen konstaterar i sin bedömning att Sverige har lyckats skapa ett pensionssystem som är både adekvat och finansiellt hållbart, samt att det ger relevant information till medborgarna genom den årliga informationen som sänds ut. Kommissionen noterar att ett arbete med att stärka medborgarnas förtroende för hälso- och sjukvård och äldreomsorg har inletts, och att det enligt kommissionens bedömning måste ske på bred front och med ett långsiktigt perspektiv. När det gäller kampen mot fattigdom och social utestängning konstateras att Sverige tillhör länderna i EU med de högsta bruttokostnaderna för social välfärd och att risken för fattigdom tillhör de lägsta i unionen. Samtidigt finns det grupper som löper större risk än andra, som immigranter, ungdomar och ensamstående föräldrar.

De nationella rapporterna ligger till grund för kommissionens och rådets andra gemensamma rapport om social trygghet och social delaktighet till Europeiska rådets vårmöte 2006. Den första rapporten, som främst rörde samarbetet mot fattigdom och social utestängning, och i någon mindre mån pensionsarbetet, behandlades vid Europeiska rådets toppmöte i mars. Riksdagen har informerats om det pågående arbetet i samband med att rapporterna varit föremål för diskussion i rådet. Under 2006 ska de tre pågående processerna i KST rationaliseras till en process, som är avsedd att komplettera den reviderade Lissabonstrategin med dess fokus på hållbar tillväxt och full sysselsättning. Ett

arbete med att utvärdera den öppna samordningsmetoden på det sociala området inleddes under 2005. Resultat av utvärderingen kommer att utgöra en av utgångspunkterna för den nya rationaliserade processen på det sociala området.

23.4.2 Samordning av systemen för social trygghet

För att underlätta den fria rörligheten för arbetstagare, egenföretagare och pensionärer samt för deras familjer, finns förordning (EEG) nr 1408/71 som samordnar medlemsstaternas system för social trygghet. Förordningen har förenklats och moderniserats i en ny förordning ([EG] nr 883/2004) om samordning av de sociala trygghetssystemen. Den tillämpas dock inte än eftersom någon tillämpningsförordning till den inte har förhandlats fram och trätt i kraft. Kommissionen aviserade att ett förslag till tillämpningsförordning skulle komma under 2005, men det har försenats och är inte att vänta förrän i början av 2006.

Förordning (EEG) nr 1408/71 revideras årligen, främst för att uppdatera den efter nationella lagändringar och domar från EG-domstolen. De flesta av årets ändringar berör de nya medlemsstaterna och tillägg till förordningen om förhållandet för vissa förmånsslag i deras nationella lagstiftningar som behövs för att förordningen ska kunna tillämpas.

Det europeiska sjukförsäkringskortet infördes 2004 för att underlätta tillgången till nödvändig vård vid tillfällig vistelse i annat EES-land eller i Schweiz. Införandet av kortet ska vara genomfört i samtliga medlemsstater inklusive EES-länderna och Schweiz senast 2006. Utvecklingen med att eventuellt införa ett elektroniskt läsbart sjukförsäkringskort har fortsatt under året. I Sverige har hittills mer än 2,7 miljoner kort utfärdats.

23.5 Nytt direktiv om erkännande av yrkeskvalifikationer

Europaparlamentets och rådets direktiv om erkännande av yrkeskvalifikationer antogs den 7 september (2005/36/EG). Direktivet ersätter femton olika direktiv inom området ömsesidigt erkännande av examens- och kompetensbevis och innebär i huvudsak konsolidering av redan gällande lagstiftning. Direktivets syfte är att undanröja de hinder för den fria rörligheten för personer som medlemsstaternas olika krav på kompetensbevis för utövande av en viss yrkesverksamhet utgör. Reglerna omfattar både arbetstagare och egenföretagare. En viktig nyhet i direktivet är förslag till förenklingar av villkoren för tillfälligt tillhandahållande av tjänster i ett annat medlemsland.

24.1 EU:s femte handlingsprogram för jämställdhet

En central del i EU:s övergripande ramstrategi för jämställdhet är de handlingsprogram som kommissionen utarbetar. Det nuvarande femte handlingsprogrammet gäller under åren 2001 till 2006 och omfattar både jämställdhetsintegrering i alla EU:s politikområden och särskilda insatser riktade till kvinnor. Varje år prioriteras olika teman för de särskilda insatserna inom programmet. År 2005 var temat mäns ansvar i jämställdhetsarbetet, framför allt mäns ansvar att förena arbets- och familjeliv. Under 2006 kommer projektansökningar på temat att främja jämställdhet i lokalt utvecklingsarbete att prioriteras.

Gemenskapens ramstrategi för jämställdhet löper under åren 2001 till 2005. Kommissionen avser därför att i början av 2006 presentera ett meddelande om den fortsatta inriktningen av EU:s arbete för att främja jämställdhet mellan kvinnor och män.

24.2 Förbud mot diskriminering vid handel med varor och tjänster

Den 13 december 2004 antog rådet ett nytt direktiv (2004/113/EG) om förbud mot diskriminering vid handel med varor och tjänster. Syftet är att genomföra principen om likabehandling av kvinnor och män när det gäller tillgång till och tillhandahållande av varor och tjänster som är tillgängliga för allmänheten inom såväl den offentliga som den privata sektorn. Direktivet ska vara genomfört i nationell rätt senast december 2007.

Direktivet är i princip redan per den 1 juli genomfört i Sverige genom bestämmelser i lagen (2003:307) om förbud mot diskriminering. När det gäller försäkringar och andra finansiella tjänster – vilka omfattas av direktivets artikel 5 – har inget diskrimineringsförbud införts. Regeringen anförde i proposition (2004/05:147) att EG-direktivet för tillfället inte innebär något krav på lagstiftning och att frågan måste utredas ytterligare.

24.3 Omarbetning av direktiv om likabehandling av kvinnor och män i arbetslivet

Rådet antog i december 2004 en allmän riktlinje om kommissionens förslag (KOM(2004) 279) till omarbetat direktiv som gäller likabehandling av kvinnor och män i arbetslivet. Syftet med det nya direktivet är att förenkla och modernisera reglerna för likabehandling av kvinnor och män (se faktapromemoria nr 2003/04:FPM116). Det är sju olika direktiv som nu ska slås samman till ett, samtidigt som rättspraxis från EG-domstolen inkluderas i det nya direktivet. Eftersom det är en

omarbetning som genomförs kommer det nya direktivet inte att få några konsekvenser för svensk del.

Europaparlamentet har behandlat direktivförslaget under 2005 och lämnat ett stort antal ändringsförslag. Mot den bakgrunden presenterade kommissionen ett omarbetat förslag (KOM(2005) 380 slutlig) under hösten och enighet har kunnat uppnås. Rådet antog en politisk överenskommelse i december och slutbehandlingen av direktivet kommer att ske under 2006.

24.4 Förslag till inrättande av ett europeiskt jämställdhetsinstitut

I mars lämnade kommissionen ett förslag (KOM(2005) 81) till förordning om inrättande av ett europeiskt jämställdhetsinstitut. En kombination av EG-fördragets artikel 13.2 och artikel 141.3 utgör den rättsliga grunden för förslaget. Rådet och Europaparlamentet fattar gemensamt beslut.

Enligt förslaget ska jämställdhetsinstitutet ge tekniskt stöd till EU:s institutioner och medlemsstaterna i syfte att bekämpa könsdiskriminering och främja jämställdhet på gemenskapens alla områden. Avsikten är vidare att institutet ska få en viktig roll när det gäller att samla och sprida information om forskning och metodutveckling inom jämställdhetsområdet samt att skapa möjligheter för erfarenhetsutbyte mellan medlemsstaterna. Verksamheten föreslås komma igång år 2007. Sverige har aktivt verkat för att jämställdhetsintegrering ska vara en viktig del av institutets verksamhet, något som nu har tydliggjorts i förordningens paragraf om målen. Sverige har också bidragit till ett förtydligande av jämställdhetsinstitutets uppgifter, framför allt när det gäller möjligheterna för medlemsstaterna att få stöd i sitt metodutvecklingsarbete. Europaparlamentet behandlar nu frågan och en första läsning väntas vara avslutad i mars 2006.

24.5 Resultatindikatorer för jämställdhet

Arbetet har under året dominerats av 10-årsuppföljningen av överenskommelsen vid FN:s fjärde kvinnokonferens i Peking ”Pekingplattformen” samt millenniemålen. Några nya indikatorer för jämställdhet har därför inte tagits fram under 2005. Detta arbete återupptas under 2006 under Österrikes och Finlands ordförandeskap. Österrike har inlett arbetet med att arbeta fram indikatorer inom hälsoområdet.

24.6 Jämställdhet i olika rådskonstellationer

Även arbetet med att följa upp hur jämställdhet integreras i de olika rådskonstellationerna har fått stå tillbaka under 2005 på grund av den stora satsningen på 10-årsuppföljningen av Pekingplattformen.

25.1 Gemenskapsprogram för hälsa och konsumentskydd

I april presenterade kommissionen ett förslag till program för gemenskapsåtgärder om hälsa och konsumentskydd för åren 2007–2013 (KOM(2005)115 slutlig). Syftet med ett gemensamt program för hälsa och konsumentskydd är att uppnå effektiviseringar genom att mål och åtgärder i många fall är likartade. Vid rådsmötet i december lämnades en lägesrapport som visar att det finns ett brett stöd för kommissionens förslag. Flera medlemsstater önskar dock tydligare motiveringar till den förslagna sammanslagningen. Europaparlamentet, som valt att behandla förslaget som två separata program, har sin omröstning i mars 2006.

När det gäller hälsoområdet föreslår kommissionen åtgärder för att skydda medborgarna från hot mot hälsan och främja åtgärder som uppmuntrar till hälsosammare levnadsvanor. Likaså föreslås åtgärder som bidrar till att minska risken för omfattande sjukdomar och som förbättrar hälso- och sjukvårdssystemens effektivitet. För att bidra till samtliga mål föreslås förbättrad information. Målen på hälsoområdet har i stort sett välkomnats av medlemsstaterna. Sverige främjar framför allt det förebyggande arbetet men har invändningar mot förslag som rör informationskampanjer på gemenskapsnivå. (Se även kapitel 32 om konsumentpolitik.)

25.2 EU:s folkhälsoprogram

Inom ramen för genomförandet av EU:s folkhälsoprogram 2003–2008, Europaparlamentets och rådets beslut (1786/2002/EG) av den 23 september 2002, har två möten genomförts i genomförandekommittén under 2005. Det första mötet ägde rum i juli och gällde prioriteringar av de projekt som ansökt om medel inom årets arbetsplan. För genomförandet av handlingsprogrammet finns för 2005 43,5 miljoner euro för projekt samtidigt som 242 ansökningar om bidrag på totalt 223,2 miljoner euro lämnats till kommissionen. Det andra mötet ägde rum i december och gällde prioriteringarna för 2006 års arbetsprogram.

Genomförandekommittén är rådgivande när det gäller bedömning och prioritering av dessa ansökningar. Sverige prioriterade särskilt projekt med inriktning på det primärförebyggande arbetet med hälso-determinanter samt åtgärder kring ojämlikhet i hälsa och områdena alkohol, kunskapsbaserade strategier och program samt hälso-konsekvensbedömningar av åtgärder kring alkohol.

25.3 Ojämlikhet i hälsa

Det övergripande nationella målet för folkhälsoarbete ska enligt riksdagen vara att skapa samhällseliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen (prop. 2002/02:35). Den process inom

EU som fokuserar på ojämlikhet i hälsa anknyter till detta. Detta är också en utgångspunkt för den globala forskningen om att främja hälsa och förebygga ohälsa. Under hösten hölls en konferens i ämnet för att samla politiker, tjänstemän och forskare. Därefter kommer processen att föras vidare av det finska ordförandeskapet (hösten 2006) som har lanserat ett brett projekt om hälsa i alla politikområden och om hälsokonsekvensbedömningar. Det övergripande syftet med en hälsokonsekvensbedömning (HKB) är att ge planerare och beslutsfattare kunskap om de samlade hälsoeffekterna inför ett politiskt beslut. Faktorer som har en stor betydelse för folkhälsans utveckling är till exempel frågor om alkohol, tobak, kost, övervikt och tillgång till vård och social service. Dessa är också avgörande för utvecklingen av ojämlikhet i hälsa. Sverige avser verka för att kön, etnicitet och socioekonomiska faktorer beaktas i enlighet med riksdagens beslut.

25.4 Jämställdhet och hälsa

Sverige anser att det behövs mer forskning och kunskap när det gäller kvinnors och mäns lika tillgång till hälso- och sjukvård. Sverige initierade därför under det brittiska ordförandeskapet en informell diskussion på ministernivå med en rad likasinnade länder kring behovet av att tydligare uppmärksamma jämställdhetsaspekterna inom hälso- och sjukvården. I ett gemensamt uttalande i augusti föreslogs gemensamma initiativ för att uppmärksamma frågan hos kommissionen och genom koordinerade åtgärder verka för en ökad kunskap om könsskillnader inom vårdsektorn. Exempelvis avser man verka för att EU:s nya jämställdhetsinstitut, som bildas 2007, kan bistå medlemsstaterna med kunskaps- och forskningsöversikter på området.

25.5 Pandemiberedskap

Utbrottet av fågelinfluensa i Sydostasien har lett till att behovet av en väl fungerande beredskap för pandemisk spridning av influensa kommit att uppmärksammas världen över.

I början av oktober rapporterades om dödsfall hos tam-ankor i Rumänien och hos kalkoner i Turkiet (se vidare 39.4).

Fågelinfluensan har även smittat människor i Turkiet. Även om bedömningen är att en pandemi inte är närmare nu än tidigare är det angeläget att fortsätta det arbete som sedan drygt två år pågår i fråga om att samordna den beredskapsplanering som genomförs i medlemsstaterna vid en eventuell pandemi. Det som krävs på EU-nivå är en beredskapsplan för hur gemenskapsåtgärder kan komplettera medlemsstaternas nationella beredskapsplaner.

EU:s hälsoministrar diskuterade vid det informella hälsoministermötet den 20–21 oktober de mer specifika hälsoaspekterna och särskilt pandemiberedskapen inom EU. Vid hälsoministerrådet den 9 december antogs ordförandeskapsslutsatser om pandemisk influensa och fågelinfluensa.

På initiativ av ordförandeskapet hölls det också en pandemiövning inom ramen för EU-samarbetet den 24–25 november för att pröva kommissionens och medlemsstaternas beredskap för en influensa-pandemi. I Sverige leddes övningen av Socialstyrelsen.

EU intar en aktiv roll i frågor som rör beredskap mot influensa-pandemier. Arbetet bör emellertid ske inom existerande mekanismer på hälsoområdet och kring frågor om kunskapsuppbyggnad och stöd och samordning av medlemsstaternas planeringsinsatser. Sverige välkomnar en diskussion om försörjningsfrågor men frågor som rör finansiering, fördelning och lagerhushållning behöver bli föremål för grundliga överväganden.

Sverige verkar för att ansvarsfördelningen mellan det europeiska centret för förebyggande och kontroll av smittsamma sjukdomar och hälsosäkerhetskommittén samt mellan strukturer inom hälso- respektive räddningstjänstområdet klaras ut. Sverige är öppet för fortsatta diskussioner kring förutsättningarna för och mervärdet av en gemensam EU-politik gällande försörjning av vacciner och läkemedel.

25.6 Europeiska smittskyddsmyndigheten i Stockholm

I december 2003 beslutade Europeiska rådet att EU:s nya smittskyddsmyndighet, Europeiskt centrum för förebyggande och kontroll av sjukdomar, (Europaparlamentets och rådets förordning 851/2004 av den 21 april 2004) skulle placeras i Sverige. Myndighetens huvuduppgifter är epidemiologisk övervakning, tidig varning och tidiga åtgärder, vetenskapliga yttranden, teknisk assistans till medlemsstaterna och tredje land samt stöd och utveckling för EU-beredskap vid hälsohot. Myndigheten, som ligger i Stockholms län, beräknas vara fullt utbyggd efter 3–5 år och då ha en personalstyrka på omkring 100 personer. Under året har myndigheten påbörjat arbetet med verksamheten och anställningsförfaranden har inletts för såväl experter som administrativ personal.

25.7 Kost, fysisk aktivitet och hälsa

Europeisk plattform för kost, fysisk aktivitet och hälsa

Den europeiska plattformen för kost, fysisk aktivitet och hälsa (KOM (2005) 637 slutlig) skapar ett forum för diskussion om hur representanter för den europeiska livsmedelsindustrin, detaljhandeln, reklambranschen, medicinska företrädare, konsumentorganisationer och andra frivilligorganisationer kan bidra till att förebygga fetma och övervikt. Aktörerna som deltar i plattformens arbete träffas regelbundet och åtar sig att presentera vad de gör för att främja goda matvanor och fysisk aktivitet och att följa upp sitt arbete. Inom ramen för plattformen har kommissionen inrättat tre arbetsgrupper; en för övervikt och hälsosam livsstil; en för konsumentutbildning och information (märkning, frivilliga uppförandekoder etc.); samt en arbetsgrupp för övervakning.

I december presenterade Kommissionen en grönbok, dvs. ett diskussionsunderlag, om övervikt och fetma (KOM(2005) 37 slutlig). Medlemsstaterna har bjudits in att inkomma med synpunkter på vad som bör ingå. Statens folkhälsoinstitut och Livsmedelsverket, som är svenska experter i kommissionens nätverk om kost, fysisk aktivitet och hälsa, har bidragit med underlag. Sverige har genomgående givit sitt stöd till kommissionens arbete. Kommissionen kommer att presentera ett meddelande i slutet av 2006.

Luxemburg och Storbritannien har under sina respektive ordförandeskap tagit initiativ till att uppmärksamma problemet med växande övervikt och fetma i Europa. Under det luxemburgska ordförandeskapet antog ministerrådet slutsatser om fetma, kost och fysisk aktivitet. Vid rådet den 9 december hölls en lunchdiskussion om övervikt och fetma.

25.8 Psykisk hälsa

Den 14 oktober publicerade kommissionen grönboken *Förbättring av befolkningens psykiska hälsa – Mot en strategi för psykisk hälsa i Europeiska unionen* (KOM(2005) 484). Grönboken är ett diskussionsunderlag för att ta fram en EU-strategi för psykisk hälsa. Syftet med att ha en gemensam EU-strategi är att framhålla psykisk hälsa som ett viktigt politikområde, att få en mer sammanhållen politik för psykisk hälsa och ett informationsutbyte mellan medlemsstaterna.

Den 24 oktober inleddes ett så kallat offentligt samråd om grönboken. Samrådet avslutas med att medlemsstaterna och andra intressenter senast den 31 maj 2006 får lämna synpunkter på grönboken. Om kommissionen bedömer att det finns stöd för en strategi för psykisk hälsa på EU-nivå planerar kommissionen att ge ett förslag till strategi före utgången av 2006.

25.9 Strategi för att minska alkoholskador

Sverige har i flera år aktivt arbetat för att ge arbetet med att förebygga alkoholskador högre prioritet inom EU. Sverige har bl.a. fört diskussioner om alkohol med andra medlemsstater och med kommissionen och varit drivande i arbetet med att ta fram en gemenskapsstrategi för att minska alkoholens skadeverkningar inom unionen. Strategin beräknas kunna presenteras som ett meddelande till ministerrådet under våren 2006.

Strategin avser att identifiera de områden där EU kan bidra till att koordinera och stärka medlemsstaternas alkoholpolitiska insatser samt till att skapa en sektorsövergripande och sammanhållen alkoholstrategi på EU-nivå. Det övergripande syftet är att föreslå åtgärder som kan minska alkoholens skadeverkningar inom EU och därmed bidra till en positiv ekonomisk utveckling. Strategin är en viktig del i strävan att skapa en bättre balans mellan folkhälsoaspekter och ekonomiska hänsynstaganden. Strategin är EU:s första policydokument på alkohol-

området. Sverige kommer att fortsätta att stötta och aktivt bidra till kommissionens arbete med att ge strategin spridning och genomslag. Sverige kommer också att verka för att frågan behandlas på rådets dagordning.

25.10 Narkotikafrågor

EU:s handlingsplan mot narkotika 2005–2008

Under våren präglades narkotikafrågorna av diskussioner om EU:s nya handlingsplan mot narkotika, vilken antogs av Europeiska rådet i juni och ska gälla löpa till och med år 2008. Utgångspunkten för förhandlingarna om den nya handlingsplanen var EU:s strategi mot narkotika, som förhandlades fram under hösten 2004 och utgör en integrerad del av det fleråriga så kallade Haagprogrammet. I februari presenterade kommissionen, på basis av strategin, ett förslag till handlingsplan, vilket sedan förhandlades i rådsarbetsgruppen för övergripande narkotikafrågor.

Handlingsplanen syftar till att konkretisera de ramar och mål som fastställdes i strategin, och den omfattar både sociala, rättsliga och utrikespolitiska frågor. Under förhandlingarna har Sverige varit positiv till merparten av förslagen, som bedömts vara väl strukturerade och balanserade. Från svensk sida har särskilt välkomnats att EU slår fast vikten av en balanserad narkotikapolitik med insatser som syftar både till att minska efterfrågan och utbudet av narkotika, liksom vikten av subsidiaritetsprincipen. I diskussionerna har Sverige varit särskilt drivande i fråga om profilanalyser av syntetisk narkotika samt åtgärder för att motverka narkotikabrottslighet på Internet.

Europeiska centret för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk

År 1993 beslutade EU att inrätta ett centrum för att följa narkotika-utvecklingen inom unionen. Uppgiften för Europeiska centret för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk är att ta fram tillförlitliga och jämförbara data över narkotika-utvecklingen inom unionen. En årsrapport presenteras varje höst.

Ett kommissionsförslag till revidering av centrumets förordning bereds för närvarande i rådet och Europaparlamentet och ett beslut förväntas under våren 2006. Den nya förordningen går ut på att utöka centrumets mandat till att också följa utvecklingen av blandmissbruk av legala och illegala narkotiska ämnen samt för att ta hänsyn till de förändringar som utvidgningen av unionen har medfört.

26 Hälso- och sjukvård

Högnivågruppen om hälso- och sjukvård, som etablerades 2004 under kommissionen och som innehåller företrädare från de olika medlemsstaterna, har fortsatt med sitt arbete, främst genom de arbetsgrupper som etablerats inom följande områden:

I april hölls en patientsäkerhetskonferens i Luxemburg. Syftet med konferensen var att identifiera vilket intresse och vilka utmaningar som fanns när det gäller patientsäkerhetsarbetet inom EU, att delge konferensdeltagarna goda exempel och erfarenheter på området samt få till stånd ett starkt och hållbart politiskt intresse att driva frågan om patientsäkerhet vidare. Dess slutsatser, den så kallade Luxemburgdeklarationen, sågs som något av ett startskott för ett ökat engagemang för säkrare hälso- och sjukvård inom EU. I samband med detta har en särskild arbetsgrupp för patientsäkerhet inrättats där man arbetat fram ett europeiskt åtgärdsprogram om patientsäkerhet. Programmet har under året behandlats av hälsorådet och innehåller förslag om att medlemsstaterna ska inrätta nätverk för utbyte av erfarenheter av hur hälso- och sjukvården kan göras säkrare. Dessutom skulle kommissionen få till uppgift att utreda de ekonomiska konsekvenserna av brister i patientsäkerheten och tydliggöra vilka samhällsekonomiska vinster som unionen kan uppnå om dagens brister i patientsäkerheten förbättras. Det brittiska ordförandeskapet ordnade i november en patientsäkerhetskonferens där man bjöd in experter från EU och icke EU-länder för att diskutera och informera om patientsäkerhetspolitiska åtgärder. Sverige välkomnade särskilt utbytet av erfarenheter mellan medlemsstater och organisationer i syfte att sprida kunskap så att misstag i vården inte inträffar.

26.2 Vårdrelaterad information med hjälp av IT – eHealth

För att förbättra patientsäkerheten när medborgare söker vård i en annan medlemsstat finns det en arbetsgrupp som ansvarar för att underlätta medlemsstaternas utbyte av vårdrelaterad information med hjälp av IT (eHealth). Det långsiktiga målet är att all relevant vårdinformation ska finnas tillgänglig för behandlande läkare vid akut eller planerad vård, oavsett i vilken medlemsstat medborgaren söker vård. Arbetsgruppen har under året enats om formerna för ett erfarenhetsutbyte, samt föreslagit att kommissionen under 2006 vidtar åtgärder för att etablera en samsyn kring vilken information som behöver göras tillgänglig på EU-nivå. Svenska prioriteringar, såsom ett ökat fokus på patientsäkerhetsaspekterna, har i relativt stor utsträckning fått genomslag i gruppens arbete. Arbetsgruppen har i december 2004 och i december 2005 avrapporterat till rådet, som tagit del av gruppens prioriteringar. Inför den europeiska högnivåkonferensen om eHealth i Tromsö i maj hölls ett informellt ministermöte där dessa frågor diskuterades. Det officiella uttalandet från ministrarna underströk vikten av ett fortsatt och fördjupat erfarenhetsutbyte kring eHealth, då detta ses som en förutsättning för att de nationella sjukvårdssystemen ska kunna möta framtida utmaningar. Uttalandet har varit vägledande för kommissionens prioriteringar på området och inneburit att ökade resurser har tillförts området.

26.3 Upphandling av vård i annat land

Skr. 2005/06:85

Inom arbetsgruppen för gränsöverskridande vård har fokus för arbetet under året varit utarbetandet av så kallade rekommendationer för upphandling av vård mellan medlemsstater. Sverige har ställt sig bakom dessa. Under 2006 kommer arbetet att fokusera på frågor om information till patienter, den ekonomiska påverkan av patientrörlighet samt ansvarsfrågor.

26.4 Hälsa- och sjukvårdspersonals rörlighet inom EU

Arbetsgruppen för frågor som rör hälso- och sjukvårdspersonalens rörlighet har under året främst diskuterat olika frågeställningar angående hälso- och sjukvårdspersonals rörlighet inom EU. Under året har gruppen tagit fram en förstudie om läkares och sjuksköterskors migration i Europa, i vilken sex medlemsstater deltog. Under 2006 planerar gruppen att genomföra en mer omfattande studie av hälso- och sjukvårdspersonalens migration. Arbetsgruppen har också diskuterat frågor som rör vidareutbildning för olika yrkesgrupper inom hälso- och sjukvården, framför allt för läkare.

26.5 Europeiska referenscentrum för högspecialiserad vård

I arbetsgruppen om europeiska referenscentrum för högspecialiserad sjukvård ligger fokus för närvarande främst på en ökad samverkan mellan nationella centrum för att sprida information och kunskap om behandlingar och forskningsresultat samt skapa nätverk. Avsikten är att under 2006 sätta i gång ett eller flera pilotprojekt för att se över hur en ökad nätverksbildning ska kunna främjas. I inledningsskedet kommer arbetet att koncentreras kring ovanliga sjukdomar. Erfarenheterna från detta arbete ska sedan kunna tillämpas när det gäller samverkan inom annan högspecialiserad hälso- och sjukvård.

27 Inre marknadens utveckling

Med anledning av att det år 2005 var 20 år sedan arbetet med att förverkliga den inre marknaden påbörjades och tio år sedan Sverige blev medlem i EU arrangerade SWEDAC, tillsammans med bl.a. den svenska regeringen, Kommerskollegium och Svenskt Näringsliv, en inre marknadsdag i oktober 2005.

Tjänsteområdet är fortsatt utpekat som ett av de viktigaste områdena för tillväxt i Europa och under året har intensiva förhandlingar och diskussioner om ett tjänstedirektiv pågått. Den påtagliga ökningen av hinder på den utvidgade inre marknaden visar att det är viktigt att utveckla och förbättra grundinstrumenten för den inre marknadens funktion. Ett fungerande administrativt samarbete, liksom informella strukturer för lösande av problem, har en viktig roll att spela. De nationella handlingsprogrammen för genomförande av Lissabonmålen i den nationella politiken kommer att ligga till grund för konkurrenskraftsrådets inspel till Europeiska rådets vårtoppmöte i mars 2006. Den inre marknaden står i centrum för Lissabonstrategin som ett konkret element för ekonomisk tillväxt och ökad sysselsättning.

27.1 Konkurrenskraftsrådet

Arbetet i konkurrenskraftsrådet har under året kännetecknats av åtgärder för att stärka konkurrenskraften och tillväxten. Inga nya lagstiftningsförslag har förelagts ministrarna, utan arbetet inriktats mot tillämpningen av existerande regler snarare än framtagandet av nya. Ett undantag är direktivet om ömsesidigt erkännande av examina. Rådet har under året bl.a. diskuterat det fortsatta arbetet med Lissabonstrategin samt de nationella handlingsprogrammen, regelförbättring samt industripolitiken i stort.

27.2 Kommissionens strategi för den inre marknaden

Kommissionen lanserade en strategi för den inre marknaden i november 1999. Strategin har därefter reviderats flera gånger. År 2003 presenterade kommissionen en strategi för den inre marknaden 2003–2006 som fortfarande gäller (se faktapromemoria 2002/03:FPM86). Den övergripande målsättningen för kommissionen är att få den inre marknaden att växa och fungera i takt med utvidgningen och möjliggöra Lissabonmålen till år 2010.

Diskussioner om en förlängning av strategin för den inre marknaden (2007–2010) har nyligen inletts. Kommissionen beräknar kunna presentera den nya strategin i slutet av år 2006.

Sverige är förespråkare av strategin för den inre marknaden och välkomnar att den kommer att förlängas. Strategin har kommit att få stor betydelse som vägvisare och politiskt påtryckningsmedel för olika initiativ på den inre marknaden. Sverige kommer att verka för att den kommande strategin blir så konkret som möjligt.

27.3 Administrativt samarbete/SOLVIT

Sedan 1997 finns ett nätverk för att lösa gränsöverskridande handels hinder mellan EU/EFTA och EES-länderna. Sedan 2002 är det datoriserat och går under namnet SOLVIT. I Sverige är det Kommerskollegium som är nationell kontaktpunkt, dit såväl privatpersoner som företag kan vända sig när de stöter på hinder för den fria rörligheten av varor, tjänster, personer och kapital. Närmare 800 hinder har hittills inrapporterats inom hela unionen till SOLVIT-databasen.

Kommissionen och medlemsstaterna jobbar parallellt med att informera om nätverket. De hinder som nationella produktkrav (tekniska handelshinder) innebär för fri rörlighet dominerar ärendemängden hos Kommerskollegium.

Kommissionen har getts i uppdrag att ta fram ett informationsverktyg för den inre marknaden, som benämns IMI. IMI ska vara ett generellt system som kan stödja medlemsstaternas myndigheter när de behöver kommunicera med varandra gällande alla frågor som har med den inre marknaden att göra. Det ska även kunna stödja framtida regelverk gällande den inre marknaden, såsom förslaget till tjänstedirektiv.

I februari bildades en arbetsgrupp med representanter från samtliga medlemsstater, inklusive EES-länderna. Syftet är att tillsammans utveckla informationsverktyget IMI och diskutera praktiska frågor samt leverera en prototyp av IMI.

27.4 Associationsrätt

Under året antogs det tionde bolagsrättsliga direktivet om gränsöverskridande fusioner av bolag med begränsat ansvar (se faktapromemoria 2003/04:FPM48). I direktivet, som ska vara genomfört under år 2007, regleras fusion mellan aktiebolag med säten i olika medlemsstater.

Kommissionens förslag till ändringar i det andra bolagsrättsliga direktivet om kapitalskydd (KOM(2004) 730 slutlig) har under året behandlats i rådets arbetsgrupp för bolagsrätt. Ändringarna syftar främst till att förenkla kapitalrelaterade åtgärder i publika aktiebolag utan att skyddet för aktieägare och borgenärer försämras. Ministerrådet fattade i november beslut om en allmän inriktning i avvaktan på Europaparlamentets yttrande efter den första behandlingen. Detta yttrande är aviserat till februari 2006. Sverige har varit positivt inställd till arbetet med en förenkling och modernisering av direktivet. Det har dock ansetts

angeläget att de lättnader som i olika avseenden föreslås för bolagen inte medför att skyddet för aktieägare och borgenärer försämras.

Arbetet i kommissionens expertgrupp för bolagsrätt har fortsatt. Under året har gruppen bl.a. diskuterat ett kommande direktivförslag om aktieägars rättigheter. Förslaget, som ska läggas fram under år 2006, väntas innehålla minimistandarder när det gäller bl.a. den information som aktieägare ska ha tillgång till inför bolagsstämman och tidsfrister för kallelse till stämma.

27.5 Redovisnings- och revisionsfrågor

Kommissionen har i enlighet med förfarandet i den så kallade IAS-förordningen (förordning [EG] nr 1606/2002) fortsatt att anta ett antal nya och förändrade internationella redovisningsstandarder för tillämpning av börsnoterade europeiska företag från och med 2005. Redovisningsstandarderna publiceras successivt i EU:s officiella tidning så snart översättningarna färdigställts. Arbetet med att anta ett heltäckande regelverk för de börsnoterade företagens finansiella rapportering förväntas i viss utsträckning fortsätta även under 2006.

Kommissionen överlämnade i oktober ett förslag till direktiv (KOM(2004) 725 slutlig) med ändringar i det fjärde och det sjunde bolagsrättsliga direktivet (78/660/EEG och 83/349/EEG). Förslagen syftar till att stärka förtroendet för företagens finansiella rapportering. Förslaget har behandlats i rådet under året. Sverige har varit positivt inställd till regler som medför en god genomlysning av företagens verksamhet. Det har dock ansetts angeläget att förslagen granskas och utformas så att nyttan av de nya kraven står i proportion till den kostnad som de medför för företagen.

Ett nytt åttonde bolagsrättsligt direktiv om lagstadgad revision har antagits av Europaparlamentet och Europeiska rådet under 2005 (se faktapromemoria 2003/04: FPM106). Direktivet innehåller ett omfattande regelverk om bl.a. vilka krav som ska ställas på revisorer som utför lagstadgad revision.

27.6 EG-direktiv inom legal metrologi

Legala mätinstrument

Den 31 mars 2004 antogs rådets och Europaparlamentets direktiv om legala mätinstrument (2004/22/EG). Det ersätter och moderniserar ett flertal äldre detaljinriktade direktiv. Med legala mätinstrument avses sådana som används vid ekonomiska transaktioner, där betalning sker utifrån mått, volym- eller viktenheter, eller i bevissammanhang. Exempel på mätinstrument som regleras är vatten-, värme-, gas och elmätare, taxametrar, vågar och bränslepumpar. Direktivet omfattar tio mätinstrumentgrupper och är utformat enligt den nya metoden. De grundläggande metrologiska kraven är utformade som prestandakrav och inte som konstruktionsspecifikationer. De anger vilka väsentliga krav som ska uppfyllas och säkerställande av dessa genom olika kontrollordningar för

att mätinstrument ska kunna lanseras på den inre marknaden. Kravet på att använda kontrollerade mätinstrument för vissa mätningar kan skilja sig åt mellan medlemsstaterna. Mätinstrumentet som uppfyller direktivets krav ska vara märkt med CE och ett kompletterande M (står för metrology).

Vid jämförelse med andra medlemsstater har Sverige en förhållandevis begränsad reglering inom området. Medlemsstaterna ska senast den 30 april 2006 anta de bestämmelser som är nödvändiga för att följa direktivet. Bestämmelserna ska, efter en informationsperiod på 6 månader, börja tillämpas den 30 oktober 2006. Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC) är från och med den 1 januari 2006 såväl föreskrivande som tillsynsmyndighet för de mätinstrument som omfattas av mätinstrumentdirektivet. Genomförandet av direktivet innebär att SWEDAC ska utarbeta föreskrifter för mätinstrument som idag finns hos fyra myndigheter. För att ytterligare harmonisera regelverken inom området har näringsministrarna i Nordiska ministerrådet, som ett led i gränshindersarbetet, inrättat en arbetsgrupp med nationella experter som arbetar med genomförandet i respektive länder. Ekonomistyrningsverket har under året kartlagt omfattningen och uppbyggnaden av system för statliga avgifter avseende de legala mätinstrument som omfattas av mätinstrumentdirektivet och andra direktiv inom området legal metrologi.

Ändring i direktiv om förpackningsstorlekar

Den 25 oktober 2004 överlämnade kommissionen ett förslag (KOM(2004) 708 slutlig) till rådet och Europaparlamentet avseende direktiven om fastställande av bestämmelser för färdigpackade varors nominella mängder (dvs. förpackningsstorlekar). Förslaget innebär att två äldre direktiv upphävs (75/106/EEG och 80/232/EEG) och ett tredje (76/211/EEG) ändras. Området har varit föremål för förenklingsarbete inom ramen för ett så kallat SLIM-projekt (Simplification of Legislation). Förslaget har behandlats i rådet och Europaparlamentet under hösten och ordförandeskapet har lagt fram ett kompromissförslag. En redogörelse för förslaget har lämnats i faktapromemoria 2004/05:FPM35.

28 Fri rörlighet för varor

28.1 Tullunionen moderniseras

Kommissionens meddelande från 2003 (KOM(2003) 452) om en enkel och pappersfri miljö för tullen och handeln ("e-Tull") besvarades av rådet genom en resolution senare samma år (EUT C 305, 2003 s. 1). Diskussioner har sedan förts i berörda EU-instanser. Kommissionen lade den 30 november fram två formella förslag till Europaparlamentet och rådet, dels ett om en grundlig revidering av förordningen om gemenskapens tullkodex (KOM(2005) 608), dels ett om beslut om en

papperslös miljö för tullen och handeln (KOM(2005) 609). En mer begränsad ändring i tullkodex, som bl.a. syftar till höjd säkerhet i logistikkedjan och införande av begreppet certifierade ekonomiska aktörer, beslutades av Europaparlamentet och rådet den 13 april (648/2005/EG).

Åtgärdsprogrammet för tullfrågor inom EU (253/2003/EG) – ”Tull 2007-programmet” – löper från 2003 t.o.m. 2007 och präglas i betydande grad av frågor som har drivits konsekvent från svensk sida, såsom förenkling och modernisering, användning av IT och utveckling av nya, rationella arbetsmetoder i tullverksamheten. Programmet bidrar även till att utveckla tullsamarbetet med EU:s nya grannskap österut. Den 26 oktober fattade Europaparlamentet och rådet beslut om en förordning om deklarationsplikt och kontroll av stora summor kontanta medel som kommer in i eller lämnar gemenskapen, i syfte att stävja penningtvätt och finansiering av terrorism.

Kommissionen lade den 11 oktober fram ett meddelande med en plan för konkreta tullåtgärder mot immaterialrättsliga intrång för att stärka tillämpningen av den förordning (1383/2003) som trädde i kraft den 1 juli 2004.

28.2 Tekniska handelshinder

Alla länder ställer säkerhetskrav på varor för att bland annat skydda medborgarnas liv och hälsa eller miljön. Om kraven på varans egenskaper eller provning, certifiering eller märkning av varan skiljer sig åt mellan länder kan tekniska handelshinder uppstå. För att få en fungerande inre marknad använder EU två olika metoder: harmonisering och ömsesidigt erkännande. Harmonisering innebär att man i EG-lagstiftningen fastställer gemensamma säkerhetskrav som ska gälla i alla medlemsstater. Ömsesidigt erkännande innebär att varor som är lagligen tillverkade eller saluförda i ett medlemsland i EU ska kunna saluföras också i de andra medlemsstaterna såvida inte särskilda undantag i EG-fördraget eller i rättspraxis erkända skäl kan åberopas.

28.2.1 Harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning

Det mest effektiva instrumentet för att undanröja tekniska handelshinder inom unionen är harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning. Samma krav ställs då normalt i hela unionen och varan får därigenom tillträde till hela EU-marknaden. Totalt publicerade gemenskapen under året 98 harmoniseringsdirektiv varav 78 berörde den inre marknaden. Av dessa rör 53 tekniska krav på varor. En politisk överenskommelse träffades för maskindirektivet 2004 och en förlikningsprocess pågår med Europaparlamentet. Ett förslag till harmoniseringsdirektiv för pyrotekniska varor har presenterats (se faktapromemoria 2005/06:FPM23). År 2002 inleddes en horisontell översyn av den nya metoden för teknisk harmonisering, vilken fortfarande pågår. Sverige har i diskussionen varit principiellt positivt. Ett konkret förslag från kommissionen förväntas under våren 2006. Kommissionen har i sitt senaste meddelande om

28.2.2 Ömsesidigt erkännande av varor

Principen om ömsesidigt erkännande av varor är den grundläggande princip enligt vilken fri varurörlighet ska fungera på områden som inte är harmoniserade eller bara delvis harmoniserade inom EU. Principen bygger på att varor som är lagligen tillverkade eller saluförda i ett medlemsland i EU ska kunna saluföras också i de andra medlemsstaterna såvida inte särskilda undantag i EG-fördraget eller i rättspraxis erkända skäl kan åberopas. Kommissionen har i en serie olika meddelanden tolkat hur principen ska tillämpas. Enligt Strategin för inre marknaden 2003–2006 och kommissionens arbetsprogram för 2006 förutses ett förslag till en rättsakt som ska underlätta det administrativa samarbetet och öka överblicken avseende tillämpningen.

28.2.3 Anmälningss procedurer

En mycket viktig del av den gemensamma kontrollen i EU av att regler är utformade på ett sätt som underlättar fri rörlighet är en särskild anmälningss procedur. Den ingår i direktiv (98/34/EG) om ett informationsförfarande för tekniska standarder och föreskrifter och för föreskrifter om informationssamhällets tjänster. I proceduren anmäldes under året 739 förslag. Medlemsstaterna föreslog under året nationella regleringar inom ett stort antal områden, framför allt inom livsmedel, transport, telekommunikationsutrustning samt byggmaterial. Sverige anmälde 45 förslag, varav 13 utlöste reaktioner. Av dessa 13 reaktioner var fem i form av detaljerade utlåtanden. Sverige reagerade i sin tur på befärade handelshinder genom elva reaktioner på förslag från EES-området. Procedurens betydelse för regelförenkling har på senare tid framhävts alltmer, bl.a. i kommissionens meddelande (KOM(2005) 535) om genomförande av gemenskapens Lissabonprogram: en strategi för förenkling av lagstiftningen.

28.2.4 Provning och certifiering

Förutom krav på varors egenskaper och beskaffenhet anges i harmoniseringsdirektiven också vilken provning och certifiering, i relation till risknivå, som varorna ska genomgå för att bekräfta överensstämmelse med kraven. Ofta räcker det att tillverkaren själv utför föreskriven provning, i andra fall krävs provning av ett oberoende organ, så kallad tredjepartsprovning. En vara som uppfyller ställda krav ska kunna säljas i hela unionen utan ny provning, vilket förutsätter att både ansvariga myndigheter och användarna har förtroende för systemet. Det är viktigt att de oberoende provningsorganen har tillräcklig kompetens och integritet, särskilt då organen ofta drivs som privata företag i konkurrens. Frågor kring detta är en av huvudpunkterna vid översynen av den nya metoden.

För att underlätta varuflödet även på områden som inte är harmoniserade utan där nationella krav gäller, avser kommissionen att föreslå enhetliga kompetenskrav även för de kontrollorgan som provar mot nationella regler. I harmoniseringsdirektiven åläggs medlemsstaterna att se till att endast varor som uppfyller de harmoniserade kraven släpps på marknaden. Ett viktigt instrument för denna tillsyn är så kallad marknadskontroll, dvs. kontroll på marknaden av att varorna uppfyller ställda krav. Skyldigheter att utföra marknadskontroll har formulerats allt tydligare i EU:s nyare produktdirektiv. Under året överlämnade regeringen propositionen Riktlinjer för marknadskontroll av produkter m.m (prop. 2004/05:98). Denna innehåller förslag till riktlinjer för styrning av marknadskontrollen i Sverige och har fastställts av riksdagen (2004/05:NU15, riksdagskrivelse 2004/05:296). Regeringen beslutade den 1 december om en ny förordning om marknadskontroll.

28.2.5 Standardisering

Standarder är frivilliga, privaträttsliga dokument utarbetade av intressenterna inom berört område; tillverkare, handel, myndigheter och organisationer. Den nya harmoniseringsmetoden innebär att standarder även ges en viktig roll i lagstiftningsarbetet. Av särskild vikt är öppenheten i processen och organens opartiskhet liksom möjligheterna för resurssvaga grupper såsom konsument-, arbetstagar- och miljöorganisationer att delta i arbetet. Det behövs en stabil rättslig ram för det finansiella stöd kommissionen ger de europeiska standardiseringsorganen. Därför lade kommissionen den 19 augusti fram ett förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om finansiering av europeisk standardisering (KOM(2005) 377 slutlig). Behandlingen i rådet av förslaget har inletts. För att möta den ökande globala konkurrensen på standardiseringsområdet har Sveriges standardiseringsråd, som är ett gemensamt organ för staten och näringslivet, inletts ett arbete med en svensk strategi för standardiseringen.

28.3 Offentlig upphandling

Upphandlingsutredningen 2004 avlämnade i mars delbetänkandet Nya upphandlingsregler (SOU 2005:22) med förslag på genomförande av två upphandlingsdirektiv, direktiv 2004/17 av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid upphandling på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (försörjningsdirektivet) och direktiv 2004/18 av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av byggentreprenader, varor och tjänster. Delbetänkandet omfattar de delar av direktiven som är obligatoriska för medlemsstaterna att genomföra. De delar som inte är obligatoriska, ett speciellt förfarande avsett att underlätta särskilt komplicerade upphandlingar och vissa elektroniska förfaranden, kommer att behandlas i utredningens slutbetänkande som ska avlämnas i januari 2006. Inom Regeringskansliet pågår arbetet med att framställa en proposition som omfattar direktivens obligatoriska delar. Kommissionen har inletts en översyn av de två

direktiv som reglerar rättsmedlen i offentlig upphandling och upphandling inom försörjningssektorerna. Ett förslag till ändrade direktiv kommer att presenteras av kommissionen under början av 2006. Skr. 2005/06:85

28.4 Pyrotekniska artiklar

I oktober presenterade kommissionen ett förslag om ett harmoniseringsdirektiv om regler för marknaden för pyrotekniska artiklar. (Se fakta-promemoria 2005/06:FPM23.)

Syftet med förslaget är att skapa en övergripande, sammanhängande reglering på gemenskapsnivå för pyrotekniska artiklar, som till exempel fyrverkerier och smällare. Det föreslagna direktivet innebär att en inre marknad för pyrotekniska artiklar skapas och att handelshinder som idag orsakas av de nationella regleringarna undanröjs. Direktivet avser fastställa grundläggande säkerhetskrav för pyrotekniska artiklar och de behöriga provningsorganen i medlemsstaterna kommer att bedöma om artiklarna uppfyller kraven. De artiklar som uppfyller säkerhetskraven garanteras fri rörlighet inom EU, medan konsumenterna samtidigt tillförsäkras en hög skyddsnivå. Sverige har en hårdare lagstiftning om pyrotekniska artiklar än många andra medlemsstater. Sverige anser dock att det är positivt att alla pyrotekniska produkter ska vara godkända och indelade i kategorier då det bidrar till hög skyddsnivå. Sverige anser också att det är positivt att förslaget innebär kompetenskrav för hantering av fyrverkerier med hög risknivå.

Sverige avser att arbeta för att behålla förbudet mot smällare i Sverige. Förhandlingar om kommissionens förslag väntas äga rum under 2006.

28.5 Den europeiska läkemedelslagstiftningen

Inom EU har arbetet med att reformera den europeiska läkemedelslagstiftningen avslutats. Arbetet med att införliva den nya europeiska lagstiftningen i svensk rätt pågår.

28.5.1 Särskilt förslag om läkemedel till barn

Kommissionen lade i oktober 2004 fram ett förslag till förordning som syftar till att påskynda utvecklingen av nya läkemedel avsedda för behandling av barn, att säkerställa att dessa håller hög kvalitet, är föremål för etisk forskning och på ett lämpligt sätt godkänns för användning på barn. Förordningen syftar även till att öka kunskapen och informationen om redan godkända läkemedel rörande användningen i olika pediatrika populationer samt stimulera till utveckling av beredningsformer anpassade till barn.

Förslaget har förhandlats i rådsarbetsgruppen för läkemedel och medicintekniska produkter sedan hösten 2004. Europaparlamentet avslutade sin första behandling den 7 september. Kommissionen beslutade om ett modifierat förslag den 10 november och ministerrådet antog en gemensam ståndpunkt den 9 december.

29.1 En strategi för tjänster på den inre marknaden

Kommissionen presenterade ett förslag till direktiv om tjänster på den inre marknaden (tjänstedirektivet) i januari 2004 (KOM(2004) 2 slutlig). Tjänstedirektivet är en horisontell rättsakt som täcker flertalet tjänstesektorer, vars syfte är att underlätta etableringen för tjänstetillhandahållare och den fria rörligheten för tjänster (se faktopromemoria 2003/04:FPM60).

Diskussionerna om tjänstedirektivet har under 2005 pågått intensivt i rådet, främst på arbetsgrupp-nivå men även på ministernivå. Inför varje möte i rådet har samråd med EU-nämnden skett. Både de luxemburgska och brittiska ordförandeskapen har fört arbetet framåt och tjänstedirektivets samtliga artiklar har nu gått igenom på teknisk nivå. I arbetet har regeringen bl.a. presenterat ett skriftligt förslag på nya skrivningar för att söka säkerställa att rådande rättsläge på arbetsrättens område inte påverkas. Framsteg på detta och på andra för Sverige viktiga områden kan noteras i det pågående arbetet (se närmare EU-nämndens möte 2005/06:25, Ministerrådspromemoria, Utrikesdepartementet 2005-11-18).

Vid Europeiska rådets möte den 22–23 mars betonade stats- och regeringscheferna att direktivet inte får påverka den Europeiska sociala modellen. Europeiska rådet begär att allt ska göras i den fortsatta lagstiftningsprocessen för att uppfylla detta mål.

Den grupp med representanter från arbetsmarknadens parter, myndigheter och näringslivet som bildades i Sverige, med anledning av tjänstedirektivet, har haft regelbundna samråd under året.

Regeringen är positiv till en fungerande inre marknad för tjänster, och har i diskussionerna framhållit vikten av en reglerad tjänstemarknad med klara och tydliga regler. Särskilt för Sverige, mot bakgrund av att vi har en stor exportpotential, är det viktigt att omotiverade handelshinder avlägsnas och att en väl fungerande inre marknad för tjänster förverkligas. Regeringen har dock samtidigt framhållit att det behövs justeringar i det nu liggande förslaget för att säkerställa grundläggande svenska intressen. Sverige har en allmän granskningsreservation gällande förslagets samtliga artiklar. Det måste t.ex. säkerställas att förslaget inte påverkar rådande rättsläge på arbetsrättens område. Regeringen ser problem med att förslaget är tillämpligt på hälso- och sjukvårdsområdet inklusive sociala tjänster, på skatteområdet liksom på det audiovisuella området. Förslaget får inte heller påverka existerande monopol eller det sätt spel- och lotterimarknaden är reglerad i Sverige.

När det gäller den föreslagna ursprungslandsprincipen framhöll regeringen att den i dagsläget synes vara det bästa alternativet för att skapa förutsättningar för ökad gränsöverskridande tjänsteverksamhet. Det måste dock säkerställas att principen inte inskränker rådande rättsläge när det gäller medlemsstaternas rätt att bibehålla en hög skyddsnivå som t.ex. skydd av arbetstagare, arbetsmiljön, konsumenter, miljön, tjänsters säkerhet, folkhälsan och djurskyddet.

29.2 Fri rörlighet för finansiella tjänster

Strategin för de finansiella marknaderna 2005–2010

Under 2005 har kommissionen skickat ut en grönbok om strategin för de finansiella marknaderna för konsultation. Grönboken beskriver kommissionens prioriteringar för lagstiftningsarbetet inom området de närmaste fem åren. Strategin präglas av en konsolidering av det intensiva lagstiftningsarbete som har pågått under en tid och innehåller få nya initiativ.

Sverige skickade i juni in ett gemensamt svar på grönboken, utarbetat av Finansdepartementet tillsammans med Finansinspektionen. Svaret var i huvudsak positivt till kommissionens prioriteringar. Som en viktig punkt anfördes dock att en översyn av reglerna för insättningsgarantin är ett område som behöver ses över inom en snar framtid. Kommissionens ställningstagande i frågan lämnades i en vitbok som kommissionen presenterade för Ekofin-rådet den 6 december.

29.2.1 Försäkringsfrågor

Direktiv om återförsäkring

Den 17 oktober antogs ett direktiv om återförsäkring (2005/68/EG). Direktivet kompletterar gällande gemenskapsrättslig lagstiftning för rörelser på försäkringsområdet genom att det reglerar de företag som enbart bedriver återförsäkringsverksamhet. Regleringen bygger i stor utsträckning på nuvarande bestämmelser om tillsyn över direktförsäkringsföretag. Regeringen har under arbetets gång ställt sig positiv till att utvidga EG-rätten till återförsäkringsverksamhet.

Nya rörelseregler för försäkringsföretag

Kommissionen bedriver inom ramen för det så kallade solvens II-projektet arbete med att ta fram reformerade regler för hur försäkringsföretagen ska bedriva sin verksamhet. Arbetet är inriktat på att skapa en mer riskrelaterad reglering, en mer förebyggande tillsyn samt en ökad marknadsdisciplin. Ett utkast till ramdirektiv förväntas bli presenterat omkring halvårsskiftet 2007. Arbetet under 2005 var initialt inriktat på principdiskussioner kring arbetsupplägget och har sedan fokuserat på två delar: omfattning av konsekvensanalys och sammanslagning av gällande direktivtexter.

Europeiska värdepapperskommittén och Europeiska värdepappers-tillsynskommittén

Europeiska värdepapperskommittén har under året framför allt arbetat med att ta fram genomförandeåtgärder när det gäller direktivet om marknader för finansiella instrument och direktivet om öppenhetskrav för noterade bolag. Av Europeiska värdepapperstillsynskommitténs verksamhet under året är särskilt att notera kommitténs arbete med att ta fram tekniska råd som ska ligga till grund för genomförandeåtgärder för detta direktiv.

Direktivförslaget om marknader för finansiella instrument

Direktiv om marknader för finansiella instrument (2004/39/EG) syftar till att skapa förutsättningar för effektiva och väl fungerande marknader för finansiella instrument, till att öka konkurrensen på dessa marknader samt till att säkerställa ett gott investerarskydd. Direktivet ska vara genomfört senast den 30 april 2006. Arbete pågår för närvarande med genomförandeåtgärder i Europeiska värdepapperskommittén och med ett direktivförslag som förlänger genomförandetiden.

Direktiv om öppenhetskrav för noterade bolag

I december 2004 antogs ett direktiv om harmonisering av insynskraven angående upplysningar om emittenter vars värdepapper är upptagna till handel på en reglerad marknad (2004/109/EG). Direktivet innehåller regler om bl.a. finansiell information från bolagen, till exempel hel- och delårsrapporter, samt om offentliggörande av större innehav (så kallad flaggning). Direktivet ska vara genomfört i svensk rätt senast den 20 januari 2007. I november offentliggjorde kommissionen ett utkast till förslag till genomförandeåtgärder avseende direktivet. Utkastet har diskuterats i Europeiska värdepapperskommittén. Ett formellt förslag kan väntas under 2006.

Handlingsplanen för clearing och avveckling

Kommissionen lade under 2004 fram en handlingsplan för clearing och avveckling, dvs. formerna för hantering av det sista ledet i en affär med finansiella instrument (KOM(2004) 312). Området är oreglerat på EU-nivå och flera frågor inom detta område är högt prioriterade för Sverige.

29.4 Bankfrågor

En ny rättslig ram för betalningar på den inre marknaden

Arbetet med förberedelser av ny rättslig ram för betalningar på den inre marknaden i enlighet med kommissionens förslag (KOM(2003) 718) fortsatte under 2005. Bakgrunden är att det, trots införandet av euron,

inte existerar något gemensamt betalningsområde på den inre marknaden för icke-kontanta betalningar.

Förslag till nya regler omfattar både inhemska och gränsöverskridande betalningar och innebär bl.a. kortare överföringstider, strängare informationskrav och tydliga ansvarsregler vid fel i överföringsuppdraget. De nya reglerna bör leda till att den inre marknaden för varor och tjänster kan fungera fullt ut med billiga, effektiva och säkra betalningstjänster både vad gäller betalningar inom unionen som för inrikesbetalningar inom en medlemsstat. Tillträdet till betalningsmarknaderna bör komma att tillförsäkras, bli rättvist och öppet med ett utökat konsumentskydd och standardiserade betaltjänster. Konkurrensen på området bör förbättras och öppenheten öka. Förhandlingarna i rådet inleddes i januari 2006.

Nya kapitaltäckningsregler för kreditinstitut och värdepappersbolag

I juli 2004 föreslog kommissionen nya kapitaltäckningsregler för kreditinstitut och värdepappersbolag. De ska vara genomförda senast den 31 december 2006. Förslaget förhandlades av rådet och Europaparlamentet under andra hälften av 2004 och fram till september. Behandlingen ledde till ett stort antal ändringsförslag men institutionerna lyckades trots det nå en politisk överenskommelse under hösten. Ett formellt antagande av direktiven förväntas kunna ske under våren 2006.

Det föreskrivna nya regelverket är mer riskkänsligt jämfört med det som gäller i dag. Det innebär att instituten ska beräkna kapitalkrav som bättre avspeglar riskerna i deras verksamheter, vilket ska leda till att instituten får incitament att förbättra sin riskhantering (se fakta-promemoria 2004/05:FPM02).

Kampen mot penningtvätt och terroristfinansiering

År 2004 lade kommissionen fram ett direktivförslag om förhindrande av att det finansiella systemet används för penningtvätt och terroristfinansiering (KOM(2004) 448). Förslaget är till en del en kodifiering av nuvarande direktiv från år 1991 och 2001 samt innehåller ett antal nya förslag som syftar till att uppdatera direktivet i linje med de reviderade 40 rekommendationer mot penningtvätt som antagits av Aktionsgruppen mot penningtvätt (FATF). Även några av FATF:s specialrekommendationer om terrorismfinansiering införlivas genom förslaget. Till övervägande del är det fråga om en modernisering och skärpning av reglerna i tidigare direktiv. Direktivet innebär en form av minimi-harmonisering och medlemsstaterna har möjlighet att uppställa strängare krav än de som föreskrivs i direktivet (se fakta-promemoria 2004/05:FPM26). Under våren och hösten har förhandlingar ägt rum i rådet. Direktivet antogs den 26 oktober (2005/60/EG).

Kommissionen presenterade i september ett förordningsförslag för genomförandet av FATF:s specialrekommendation om elektroniska penningtransaktioner. Förordningen behandlar bestämmelser om att all information om betalaren ska följa med en penningöverföring när den vidarebefordras, alternativt att den sparas på ett tillfredställande sätt. Informationen ska fungera som ett stöd för de myndigheter som ansvarar

för att bekämpa penningtvätt och terrorismfinansiering (se fakta-
promemoria 2005/06:FPM18). I december antogs ett beslut om en allmän
inriktning i rådet. Skr. 2005/06:85

30 Immaterialrätt

30.1 Upphovsrätt

Kommissionen tog under året fram rekommendationer om kollektiv
gränsöverskridande förvaltning av upphovsrätt och angränsande rättig-
heter för online-service av musik (se EUT L 276, 21.10.2005, s. 54).

30.2 Patent

30.2.1 Förslag till förordning om gemenskapspatent

I augusti 2000 överlämnade kommissionen ett förslag till en förordning
om gemenskapspatent (KOM(2000) 412 slutlig). Förordningen innebär
att det skapas en ny skyddsform på immaterialrättsområdet kallad
gemenskapspatent. Syftet är att möjliggöra för den som gjort en
uppfinring att genom en enda ansökan få ett patent som gäller i hela
gemenskapen.

Flera av frågorna som rättsakten behandlar har visat sig svår-
förhandlade och förhandlingarna är låsta sedan våren 2004. Vissa
indikationer har nu emellertid getts om att kommissionen under hösten
2006 kommer att ta initiativ i frågan genom att koppla den till det arbete
som för närvarande pågår med att utforma ett domstolssystem för
europeiska patent (dvs. patent som meddelas enligt den europeiska
patentkonventionen). Vid ett sådant initiativ är ett intensivt
förhandlingsarbete att vänta.

30.2.2 Förslag till beslut om inrättandet av ett domstolssystem för gemenskapspatent

Den 3 mars 2003 enades rådet i sin gemensamma politiska strategi om att
ett domstolssystem för gemenskapspatent ska inrättas senast år 2010. Vid
årsskiftet 2003/04 lade kommissionen fram formella förslag till sådana
beslut som ska göra detta möjligt. Det handlar dels om ett beslut om
själva inrättandet av den nya gemenskapspatentdomstolen
(KOM(2003) 827 slutlig), dels om ett beslut om att ge den nya domstolen
behörighet i mål om gemenskapspatent (KOM(2003) 828 slutlig).
Domstolens rättegångsregler ska fastställas senare. Förslagen har ännu
inte behandlats. Om kommissionen tar ett nytt initiativ beträffande

30.2.3 Patent på datorrelaterade uppfinningar

Kommissionens förslag till ett direktiv om patenterbarhet för datorrelaterade uppfinningar föll i och med att Europaparlamentet i juli avvisade rådets gemensamma ståndpunkt. Den gemensamma ståndpunkten hade dessförinnan antagits i mars. Den gemensamma ståndpunkten syftade, i likhet med kommissionens förslag, till att åstadkomma ett direktiv som med utgångspunkt i gällande praxis skulle införa tydligare gränser för patenterbarhet för datorrelaterade uppfinningar. Ett ytterligare syfte var att motverka den rättsliga utveckling som skett i USA, med beviljande av patent för datorrelaterade affärsmetoder. Sverige stödde den gemensamma ståndpunkten som uppfyllde Sveriges målsättningar med direktivet. Vid den andra behandlingen i Europaparlamentet kunde dock inte tillräcklig majoritet uppnås för en viss inriktning av direktivet. Vissa europaparlamentariker ville följa den linje som Europaparlamentet hade valt i sin första behandling, vilket skulle innebära väsentliga inskränkningar i de möjligheter att få patent som gäller idag. Andra europaparlamentariker ville följa rådets linje. Vid omröstningen i Europaparlamentet röstade en överväldigande majoritet för avvisning av rådets gemensamma ståndpunkt, vilket med automatik innebar att direktivförslaget föll. Konsekvensen av detta är att det rättsliga regelverket för datorrelaterade uppfinningar är oförändrat jämfört med dagsläget. De närmare förutsättningarna för beviljande av patent på datorrelaterade uppfinningar kommer alltså alltjämt att regleras genom europeisk praxis. Sveriges uppfattning är att dagens ordning fungerar tillfredsställande och erbjuder europeiska företag ett bra och balanserat skydd för innovationer på området.

30.3 Varumärken

30.3.1 Parallelimport

Regeringen har vidhållit att det bör ske en ändring inom EU så att parallelimport blir tillåten även från länder utanför EES. Riksdagen har vid tidigare samråd enhälligt ställt sig bakom regeringens hållning. Frågan om parallelimport har betydelse inte bara för varumärkesområdet utan också för andra områden inom immaterialrätten.

30.3.2 Nya bestämmelser om gemenskapsvarumärken

Under året slutfördes arbetet med de förändringar av gemenskapsvarumärket som rådet beslutade om under våren 2004 (rådets förordning [EG] nr 422/2004 om ändring av förordning [EG] nr 40/94 om gemenskapsvarumärken). Den viktigaste förändringen är att den

granskning av ansökningarna som idag sker hos de nationella myndigheterna bara ska utföras om sökanden begär det.

En särskild genomförandekommitté har under året avslutat sitt arbete med följdändringar i olika tillämpnings- och avgiftsföreskrifter, vilka antogs av kommissionen den 29 juni (förordning [EG] nr 1041/2005) och förordning [EG] 1042/95). Kommittén har dessutom behandlat ett förslag om att sänka avgifterna för registrering av gemenskapsvarumärken. Kommissionen beslutade om dessa avgiftssänkningar den 14 oktober (förordning [EG] nr 1687/2005).

30.4 Formskydd

Kommissionen presenterade under 2004 ett förslag till direktiv om ändring av det så kallade mönsterskyddsdirektivet. Enligt direktivförslaget ska mönsterskydd inte längre kunna sträcka sig till den så kallade eftermarknaden för reservdelar, vilket innebär att innehavare av ett mönsterskydd inte kan hindra tillverkning och försäljning av kopior om dessa används i reparationssyfte. Antas direktivet måste Sverige införa en begränsning av mönsterskyddet för reservdelar, något som framför allt skulle drabba bilindustrin (se faktapromemoria 2004/05:FPM30). Förslaget har under hösten legat hos Europaparlamentet för en första behandling. Sverige är positiv till en harmonisering på området men kan inte godta kommissionens nuvarande förslag. Sverige arbetar för att förhandlingarna ska resultera i väl avvägda regler som skapar ett fullgott immaterialrättsligt skydd samtidigt som konsumenternas intresse avseende bl.a. rimliga priser, tillgänglighet, funktion, kvalitet och säkerhet beaktas.

30.5 Förhandlingar om utvecklingsfrågor, upphovsrätt, patentlagsharmonisering samt skydd för traditionell kunskap och folklöre m.m.

I Världsförbundet för den intellektuella äganderätten (WIPO) pågår förhandlingar om en fördjupning av utvecklingsdimensionen i de olika delarna av WIPO:s verksamhet. EU har en nyckelroll i förhandlingarna och Sverige har i EU-koordineringen inför mötena varit drivande för att EU ska agera konstruktivt för en fördjupning av utvecklingsdimensionen. Vidare pågår förhandlingar om harmonisering av centrala delar av den materiella patentlagstiftningen. EU har en nyckelroll också i dessa förhandlingar. Sverige har i EU-koordineringen inför mötena varit drivande för att EU ska verka för en fortsättning av förhandlingarna i WIPO.

Skydd för traditionell kunskap och folklöre samt immaterialrättsliga aspekter av frågor om tillgång till och fördelning av vinster från användningen av genetiska resurser behandlas i en mellanstatlig kommitté i WIPO. Utvecklingsländer samt ur- och lokalbefolkningar driver i förhandlingarna bl.a. krav på nya former av skydd för traditionell kunskap och folklöre. EU har en viktig roll att spela också i dessa förhandlingar. Sverige verkar i EU-kretsen för en konstruktiv EU-position och för

balanserade lösningar, som tillmötesgår u-ländernas behov och samtidigt uppfyller kraven på ett effektivt immaterialrättsligt system.

I WIPO:s ständiga kommitté för upphovsrätt och närstående rättigheter pågår sedan 1998 förhandlingar om en konvention till skydd för radio- och TV-företag. EU har under processens gång varit drivande i förhandlingsarbetet. Sverige har i EU-kretsen under 2005 verkat för en konstruktiv och flexibel hållning i syfte att överbrygga existerande motsättningar.

31 Näringspolitik

31.1 Näringspolitik i en vitaliserad Lissabonprocess

Lissabonstrategin fick en nystart i och med halvtidsöversynen vid Europeiska rådets möte i mars. I slutsatserna från toppmötet lyfts näringsklimatet och de näringspolitiska frågorna tydligt fram som en viktig komponent för att skapa hållbar tillväxt och full sysselsättning i EU:s medlemsstater. Dessa frågor har också en tydlig plats i kommissionens handlingsplan för genomförandet av Lissabonstrategin på gemenskapsnivå (KOM(2005) 330 slutlig). Goda ramvillkor för företagen och ökad tillväxt och sysselsättning kan inte uppnås enbart genom näringspolitiken och dess verktyg. Näringspolitiska aspekter måste även integreras inom andra politikområden. Under året har det också gjorts tydligare kopplingar mellan innovationer, forskning och näringspolitik i vid mening, vilket även är en utgångspunkt för den nationella politiken bl.a. genom den svenska innovationsstrategin (Innovativa Sverige – en strategi för tillväxt genom förnyelse).

Små- och medelstora företag har stor betydelse för såväl sysselsättning som tillväxten inom EU. I Sverige har mer än 98 procent av företagen färre än 20 anställda och situationen är likartad i de övriga medlemsstaterna. Att politiken på såväl EU-nivå som nationell nivå anpassas till de små företagens förutsättningar är med andra ord avgörande för att skapa ett dynamiskt näringsklimat med fler och växande företag. Enkla och ändamålsenliga regler är inte bara en hjälp för företagen att leva upp till sina förpliktelser utan även viktigt för att få en bra måluppfyllelse. Detta synsätt har varit en viktig utgångspunkt för Sverige i förhandlingarna om bl.a. kemikalieförordningen, REACH. Där har viktiga företagsanpassningar av kommissionens förslag förts fram av Sverige.

Kommissionen har under året publicerat ett flertal meddelanden som rör regelförbättring, ett meddelande om industripolitik samt ett meddelande om politik för små och medelstora företag. Förhandlingar har också inletts kring kommissionens förslag om ett nytt ramprogram för konkurrenskraft och innovationer och som delvis ska ersätta det nuvarande ramprogrammet för företagande och företaganda. Det sistnämnda programmet har förlängts ett år i väntan på att det nya programmet ska förhandlas färdigt. Arbetet med att stärka verktygen för att främja konkurrensen inom EU fortsätter. Samtidigt pågår arbetet med

31.1.1 Entreprenörskap och företagande

Det europeiska arbetet för ökat entreprenörskap och företagande sker huvudsakligen inom kommissionens handlingsplan för entreprenörskap (KOM(2004) 70 slutlig), den europeiska småföretagsstadgan (Internet-adress, se bilaga 6) samt det fleråriga programmet för företag och företagsamhet 2001–2005. Programmet har förlängts till den 31 december 2006 i väntan på beslut om ett nytt ramprogram för konkurrenskraft och innovation från år 2007 (se faktagromemoria 2004/05:FPM39).

Kommissionens årliga rapport om medlemsstaternas åtgärder för att genomföra småföretagsstadgan (KOM(2005) 30 slutlig) välkomnades vid rådets möte den 7 mars. I syfte att stärka samordningen och styrningen av den samlade politiken för ökad tillväxt och sysselsättning kommer rapporteringen från 2005 och framåt att ske integrerat med den årliga uppföljningen av Lissabonstrategin.

Under november presenterade kommissionen även ett meddelande om en moderniserad europeisk småföretagspolitik (KOM(2005) 551 slutlig). Meddelandet ska diskuteras i rådet under 2006.

31.1.2 Ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation

Kommissionen presenterade ett förslag till ett nytt ramprogram för konkurrenskraft och innovation i april (KOM(2005) 121). Programmet ska delvis ersätta det nuvarande ramprogrammet för företagande och företaganda, som har förlängts ett år i väntan på att det nya programmet ska förhandlas färdigt. Syftet med programmet är fyrfalt; att främja konkurrenskraft i företag, särskilt för små och medelstora företag; att främja innovation, bland annat inom miljöteknik; att accelerera utvecklingen av ett konkurrenskraftigt, innovativt informationssamhälle för alla och att främja energieffektivitet och användning av nya och förnybara energikällor (se 2004/05:FPM72). Konkret innebär förslaget att sex tidigare program slås samman till ett, med ett gemensamt administrativt ramverk och delvis gemensamma målsättningar. Kommissionen föreslår en budget på 4,2 miljarder euro för programperioden 2007–2013, men det slutliga utfallet beror på utformningen av det finansiella perspektivet för perioden.

Förslaget diskuterades översiktligt vid rådets möte den 10 maj. Den 28–29 november accepterade rådet ordförandeskapets lägesrapport och plan för fortsatt arbete kring förslaget under våren 2006.

31.1.3 Industripolitik i EU

Frågor kring industrins konkurrenskraft har dominerat den näringspolitiska agendan på EU-nivå. Europeisk tillverkningsindustri, med många underleverantörer och anställda, känner en stark press från ökad

konkurrens i och med ökad globalisering. Den europeiska industrins framtid ligger i produkter och tjänster med högt kunskapsinnehåll.

Sverige har i diskussionerna kring industrins konkurrenskraft framhållit vikten av att genomföra strukturella reformer för att skapa öppna fungerande marknader i kombination med satsningar på forskning, innovationer och livslångt lärande samt en väl fungerande arbetsmarknad genom aktiv arbetsmarknadspolitik, väl fungerande trygghetssystem och dialog med arbetsmarknadens parter. Industripolitik kan inte ersätta men väl komplettera nödvändiga strukturella reformer i medlemsstaterna. Horisontell näringspolitik och sektorsinitiativ är viktiga komplement för att främja industriella sektors strukturomvandling.

Mot denna bakgrund är inriktningen på kommissionens meddelande om industripolitiken (KOM(2005) 474 slutlig), som presenterades i oktober, väl i linje med svenska ståndpunkter. Kommissionen bibehåller en horisontell ansats men öppnar för en politik som anpassar den horisontella politiken efter olika sektors specifika förutsättningar och problem. Meddelandet syftar till att bidra till att uppfylla Lissabonmålen och leda till ökad tillväxt och sysselsättning i EU. Denna inriktning var också något som Sveriges stödde då frågan diskuterades vid rådsrådet i maj. Meddelandet bygger på en konkurrenskraftsanalys av 27 branscher, i huvudsak inom tillverkningsindustrin.

Kommissionen aviserar sju horisontella initiativ som rör flera branscher: ett initiativ för bättre skydd av immaterialrätt och mot varumärkesförfalskning, en högnivågrupp för konkurrenskraft, energi och miljö, studie av externa aspekter på konkurrenskraft och marknadstillträde, nytt program för förenkling av gällande lagstiftning (presenterades i oktober), kartläggning av den branschspecifika kompetensbehov, åtgärder för att hantera strukturella förändringar i tillverkningsindustrin och en integrerad europeisk metod för industriell forskning och innovationer.

Förutom de branschövergripande initiativen har en del nya branschspecifika insatser aviserats med hänsyn till branschernas särskilda karaktär eller betydelse. Dessa är ett läkemedelsforum, halvtidsöversyn av strategin för biovetenskap och bioteknik, en ny högnivågrupp för den kemiska industrin och försvarsindustrin, EU:s rymdprogram, en särskild arbetsgrupp för konkurrenskraft inom IT-branschen, industripolitisk dialog för maskinindustrin och undersökningar av konkurrenskraften, t.ex. inom IT-branschen, livsmedelsbranschen och mode och designbranschen. Sverige och flertalet övriga medlemsstater välkomnade kommissionens meddelande om industripolitikens inriktning vid rådets möte den 28–29 november.

31.1.4 Regelförbättring inom EU

Hur reglerna utformas har stor betydelse för EU:s konkurrenskraft. Bättre, enklare och mer ändamålsenliga regler ingår därför som en viktig del av EU:s strategi för hållbar tillväxt och full sysselsättning (Lissabonstrategin) och är en prioriterad fråga för Sverige. Kopplingen till Lissabonstrategin lyftes fram i kommissionens meddelande från i mars ”Lagstifta bättre för tillväxt och arbetstillfällen i Europeiska unionen”

(KOM(2005) 97 slutlig), vilket är en uppföljning av handlingsplanen för bättre och enklare regler från 2002 (KOM(2002) 275–278). Sverige stöder den inriktning som kommissionen valt. Kommissionen synliggör att verktygen inom regelförbättringens område är viktiga för att förverkliga Lissabonmålen om ekonomisk, social och miljömässigt hållbar utveckling.

Arbetet på EU-nivå kan i huvudsak indelas i två inriktningar. Den ena handlar om processer och verktyg för att bättre lagstifta nya regler (t.ex. samråd med berörda och konsekvensanalyser). Den andra rör hur man förenklar och förbättrar redan existerande regler (t.ex. kodifiering och konsolidering).

Som en följd av meddelandet i mars uppdaterade kommissionen sina interna riktlinjer för konsekvensanalyser i juni (SEC (2005) 791). Här görs det tydligt att konsekvensanalyserna är verktyg för att ta fram nya förslag som bidrar till Lissabonprocessens mål.

Under 2004 lade rådet, på initiativ av det irländska och nederländska ordförandeskapet, ner stor kraft på arbetet med att förenkla gällande regler. Utifrån ett stort antal förslag från medlemsstaterna valdes femton förslag ut, varav ett svenskt, som antogs och överlämnades till kommissionen för åtgärd. En liknande process initierades även 2005 av kommissionen. Med anledning av detta samlade regeringen in 24 förslag från myndigheter, departement och näringslivsorganisationer. Kommissionen presenterade i mitten av oktober sitt rullande program för förenkling av gällande regler (KOM(2005) 535). Det omfattar perioden 2006–2008. Sverige, som hela tiden gett sitt starka stöd till arbetet, kunde också se ett tiotal förslag med svenskt ursprung i listorna över kommande förenklingsförslag. I programmet ingår också de femton förslagen som rådet antog 2004. Förenklingsprogrammet är både inriktat på branscher (avfall, bilar, byggmaterial m.m.) och horisontella regler på den inre marknaden.

Bland de horisontella reglerna återfinnes regler inom tjänsteområdet, skatter och offentlig upphandling. En ökad användning av den nya harmoniseringsmetoden, av standardisering och av informationsteknologi förespråkas också. På nationell nivå krävs ett ökat engagemang för att motverka handelshinder. I detta sammanhang är det viktigt att betona att arbetet med förenkling inte syftar till att urholka det gemensamma regelverket. Exempelvis ska det miljö- eller konsumentskydd som förhandlats fram inte försämrats, men det ska uppnås på ett enklare och mer ändamålsenligt sätt. Sverige brukar också i förenklingssammanhang föra fram värdet av språklig och redaktionell bearbetning. Om dessa initiativ, tillsammans med stöd för det övriga arbetet med regelförbättring, antogs slutsatstexter vid rådets möte den 28–29 november.

Det interinstitutionella avtalet för bättre lagstiftning (nedan IIA, publicerat i EGT, 31.12.2003, C321/1) utgör ramen för samarbetet i regelförbättringsfrågor mellan kommissionen, rådet och Europaparlamentet. Artikel 30 i avtalet rör konsekvensanalyser i medbestämmandeprocessen. Tanken är att rådet och Europaparlamentet i framtiden ska göra konsekvensanalyser på väsentliga tillägg och ändringar till kommissionens förslag. Hösten 2004 genomfördes ett pilotprojekt med en konsekvensanalys på rådets tillägg till kommissionens förslag om batteridirektivet. Utifrån erfarenheterna från detta pilotprojekt och som

en uppföljning av IIA antog rådet i november en gemensam ansats för konsekvensanalyser (dok.14901/05). På så sätt kan samarbetet mellan institutionerna fördjupas. Skr. 2005/06:85

31.1.5 Kemikalieförordningen (REACH)

En politisk överenskommelse om en ny kemikaliestrategi (REACH) (KOM(2003) 644) nåddes den 13 december. En beskrivning av förslaget innehåll, dess konsekvenser och behandling finns i avsnitt 42.4.1.

I en rapport från Verket för näringslivsutveckling, Nutek (rapport 2004:12, dnr N2003/8816/NL), konstaterar man att merparten av svensk tillverkningsindustri kommer att beröras av REACH i egenskap av användare av kemiska ämnen och beredningar. Många företag kommer att omfattas av REACH-krav på registrering av ämnen. Huvuddelen av företagen finns i branscherna kemisk tillverkning och detaljhandel och merparten av dem är importörer av ämnen och beredningar. Nutek har gjort bedömningen att mellan 700 och 2 300 företag kan komma att omfattas av kraven på registrering i REACH. Av dessa är 65 tillverkare av kemiska ämnen. I Nuteks rapport redovisas statistiska felkällor. Därtill har EU utvidgats sedan studien gjordes. Det betyder t.ex. att de företag som för in ämnen från de nya medlemsländerna inte längre räknas som importörer enligt REACH.

En ökad administrativ börda kan förväntas för de företag som kommer att omfattas av krav på registrering enligt REACH. Många av de registreringspliktiga företagen är små och medelstora. Särskilda problem för denna företagskategori kan t.ex. vara att de hanterar små volymer av ämnena i förhållande till omsättningen och att de saknar egen kompetens för att hantera lagkrav och informationsflöden. I rapporten förordar Nutek att regeltexten förenklas, att tillsyn och kompetensutveckling samordnas inom EU och nationellt samt att särskilda insatser riktas till små och medelstora företag. Genom det ökade ansvaret som förordningens introducerar kommer nya skyldigheter för företagen att introduceras som exempelvis att kemikalieanvändande företag ska medverka med underlag till leverantörernas kemikalie-bedömningar. Det finns idag ett stort behov av information och ökad kunskap kring kemikalier och den nya lagstiftningen inom denna grupp av företag. För dessa företag är det viktigt att regelverket är tydligt och innebär en rimlig arbetsbörda. Under förhandlingarna har det därför varit viktigt att hela tiden se över förslaget så att det blir så tydligt och enkelt som möjligt att tillämpa för företagen. En annan viktig fråga för Sverige i förhandlingarna har varit basindustrins intressen. Sverige har därför verkat för förtydliganden i lagstiftningen, som bl.a. innebär att det nu uttryckligen anges att pappersmassa och avfall undantas. En definition av legeringar har införts och flera förtydliganden har också gjort i ingressen till förordningen. (Se vidare kapitel 42.4.1.)

Kommissionen inledde i början av året en översyn av tillämpningen av artikel 82 i EG-fördraget. Under hösten konsulterades medlemsstaterna om ett utkast till riktlinjer för tillämpningen och i början av 2006 väntas kommissionen presentera ett förslag för allmän konsultation. Arbetet syftar till att tydliggöra den ekonomiska analys som är nödvändig för att fastställa olika typer av missbruk av en dominerande ställning.

Kommissionsförordningen (823/2000) om gruppundantag för konsortialavtal inom linjesjöfarten löpte ut i april men förlängdes i ljuset av den pågående översynen av rådets förordning (4056/86) om konkurrensreglerna på sjöfartsområdet (linjekonferenser). Kommissionen lade den 14 december fram ett förslag till ny förordning om att upphäva förordning (4056/86) samt att ändra i förordning (1/2003).

I juli började kommissionens så kallade sektorsundersökningar inom banksektorn och inom energisektorn. På bankområdet inriktas undersökningen bl.a. på avtal mellan banker, tillgång till infrastruktur för att erbjuda konsumenttjänster samt konsumentrörlighet. Kommissionens första rapport, som ska behandla kontokort, kommer i början av 2006. På energiområdet inriktas sektorsundersökningen på marknaderna för gas och elektricitet där man bl.a. utreder orsakerna till de ökade energipriserna och identifierar konkurrensproblem som hindrar marknadstillträde och handel över gränserna. En första delrapport om energimarknaden publicerades den 15 november.

I september publicerade kommissionen rapporten ”Professionella tjänster – Utrymme för ytterligare reformer” (KOM (2005) 405). Rapporten är en uppföljning av tidigare rapportering angående konkurrens inom sektorn för professionella tjänster som publicerades 2004 (KOM(2004) 83) och har tagits fram i samarbete med medlemsstaternas konkurrensmyndigheter i myndigheternas arbetsgrupp för professionella tjänster.

Vidare presenterade kommissionen i september ett första utkast till en grönbok om skadestånd vid överträdelser av konkurrensreglerna, dvs. då företag vänder sig till domstol för att få kompensation för den skada som de lidit genom konkurrensbegränsande förfaranden från andra företag på marknaden. Grönboken publicerades den 19 december 2005.

Den 1 oktober genomfördes den sista delen i kommissionens översyn av konkurrensreglerna för försäljning av nya motorfordon inom EU. Kommissionens förordning (1400/2002) om gruppundantag inom motorfordonssektorn har nu fått fullt genomslag. Det innebär att biltillverkare inte längre kan hindra återförsäljare från att etablera försäljningsställen och på annat sätt aktivt sälja bilar utanför de geografiska områden som de tilldelats i sina avtal eller från att ta upp andra bilmärken till försäljning.

Kommissionen har också inlett en översyn av tillkännagivanden och tillämpningen av åtaganden gällande företagskoncentrationer. I oktober publicerade kommissionen en studie av utformning och effektiviteten i åtaganden i koncentrationsärenden under åren 1996–2000. Studien utgör underlag till de förändringar i tillämpningsreglerna som kommissionen väntas föreslå under 2006.

Under 2005 har kommissionen presenterat den så kallade handlingsplanen för statligt stöd (se faktagromemoria 2005/06:FPM15). Handlingsplanen redovisar riktlinjer för en omfattande reform av regler och förfaranden för statligt stöd under perioden 2005–2009. Dokumentet ligger till grund för samråd med medlemsstaterna och berörda parter och synpunkter har lämnats till kommissionen. Kommissionen avser att stegvis återkomma med mer konkreta förslag till nya och reviderade bestämmelser på olika områden.

Ett sådant område som nu är aktuellt gäller statligt stöd till innovation. Här har kommissionen i september presenterat ett särskilt meddelande (se faktagromemoria 2005/06:FPM19). Förslagen i meddelandet omfattar stöd till innovativa nystartade företag, flexibla regler för statlig riskkapitalfinansiering samt integrering av innovation i befintliga gemenskapsregler för statligt stöd till forskning och utveckling. Särskild uppmärksamhet riktas mot bl.a. de små och medelstora företagens behov, mellanhändernas roll (t.ex. kluster och teknikcentra) samt högkvalificerade forskare som arbetar med innovation. Efter ett första samråd under hösten avser kommissionen återkomma med konkretiserade förslag till reviderade bestämmelser.

Kommissionen har också fortsatt sitt översynsarbete när det gäller riktlinjerna för statligt stöd till regional utveckling. Kommissionen har beslutat om nya riktlinjer så att medlemsstaterna har möjlighet att anpassa sina regionala stödkartor m.m. i god tid inför den nya programperioden 2007–2013. Utrymmet för regionalt statligt stöd ändras genom minskad omfattning av de regionala ”stödkartorna” inom EU15 och genom att de stödnivåer för investeringar som tillåts inom EU som helhet i viss mån pressas nedåt. Detta är en utveckling som har tillskyndats av den svenska regeringen.

Kommissionen har under 2005 också tagit initiativ för att förtydliga tillämpningen av statsstödsreglerna. Detta gäller tillämpningen av artikel 86.2 i EG-fördraget rörande så kallade tjänster av allmänt ekonomiskt intresse (EUT L 312, 29.11.2005, s. 67). Bestämmelserna preciserar villkoren för hur statligt stöd för tillhandahållandet av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse kan undantas från skyldigheten att förhandsanmäla stödåtgärder till kommissionen enligt artikel 88.3 i EG-fördraget. Sådant undantag omfattar stödåtgärder upp till 30 miljoner euro per år där utföraren har genomsnittlig årlig omsättning som understiger 100 miljoner euro. Även företag inom sjö- eller luftförbindelser, samt hamnar och flygplatser, omfattas av ett specifikt undantag. Särskilda bestämmelser gäller vidare för sjukhus och företag som tillhandahåller offentligt subventionerade bostäder av allmänt ekonomiskt intresse.

Vidare har en översyn gjorts som gäller tillämpningen av reglerna om statligt stöd på området kortfristiga exportkreditförsäkringar. Kommissionen har beslutat om vissa justeringar i syfte att mjuka upp reglerna så att offentligt understödda exportkreditförsäkringsorgan ges utrymme teckna försäkring för små och medelstora företag med viss begränsad exportomsättning. De nya bestämmelserna avses gälla perioden 2006–2010. Sverige är positiv till denna förändring.

När det gäller stöd till varvsindustrin har de tidsbegränsade bestämmelserna som medgivit kontraktsrelaterat driftstöd till europeiska varvsföretag upphört per 31 mars. En tvist pågår i WTO där EU och Sydkorea ifrågasatt förekommande stöd till varvsnäringen från respektive sida.

32 Konsumentpolitik

32.1 Gemenskapsprogram för hälsa och konsumentskydd

I april presenterade kommissionen ett förslag till program för gemenskapsåtgärder om hälsa och konsumentskydd för åren 2007–2013 (KOM(2005)115 slutlig). Syftet med ett gemensamt program för hälsa och konsumentskydd är att uppnå effektiviseringar genom att mål och åtgärder i många fall är likartade. Vid rådsmötet i november lämnades en lägesrapport som visar att det finns ett brett stöd för kommissionens förslag. Flera medlemsstater önskar dock tydligare motiveringar till den föreslagna sammanslagningen. Europaparlamentet, som valt att behandla förslaget som två separata program, har sin omröstning i mars 2006.

På konsumentområdet föreslår kommissionen större fokus på kunskapsutveckling, samarbete om tillsyn, konsumentrådgivning och alternativ tvistlösning, stöd till konsumentorganisationer och stöd till konsumentrepresentation i standardiseringsarbetet. Målen på konsumentområdet har i stort sett välkomnats av medlemsstaterna. För mer information se faktapromemoria (2004/05:FPM75). Sverige anser att kommissionens förslag i huvudsak är bra men har invändningar mot förslag som rör informationskampanjer på gemenskapsnivå. (Se även kapitel 25 Folkhälsa.)

32.2 Direktivet om otillbörliga affärsmetoder antaget

Europaparlamentet och rådet antog i februari respektive i april direktivet om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenterna på den inre marknaden. Direktivet ska bidra till att den inre marknaden fungerar korrekt och säkerställa ett högt konsumentskydd. Sverige röstade nej till direktivet eftersom det riskerade att sänka nivån på konsumentskyddet i vissa medlemsstater. En särskild utredare har fått i uppdrag att lämna förslag till hur direktivet ska genomföras i svensk rätt. Uppdraget ska redovisas senast den 15 augusti 2006.

Förordningsförslaget om säljfrämjande åtgärder har dragits tillbaka av kommissionen i samband med kommissionens genomgång av ett stort antal lagförslag (KOM(2005) 462 slutlig).

Kommissionen lade i september 2002 fram ett förslag till ett nytt konsumentkreditdirektiv (KOM(2002) 443). Förslaget kritiserades från flera håll och i oktober lade kommissionen fram ett ändrat förslag (KOM(2005) 483). Förhandlingar påbörjades i november. Förslaget syftar till att skapa bättre förutsättningar för en inre marknad, att säkerställa en hög nivå på konsumentskyddet samt att göra gemenskapslagstiftningen på området mer överskådlig. Även det nya förslaget syftar till att i högre grad än i dag harmonisera bestämmelser på området. I vissa avseenden bygger dock direktivet på principen om ömsesidigt erkännande.

Förslaget innehåller bestämmelser om bl.a. information till konsument-er vid ingåendet av ett kreditavtal, kreditupplysning, ångerrätt, förtidsbetalning, samt kontroll av kreditgivare och kreditförmedlare. I förhållande till det förra förslaget har bl.a. följande ändringar skett. Förslaget omfattar inte längre hypotekskrediter, avtal om ställande av säkerheter, borgensavtal, pantlåneavtal och krediter över 50 000 euro. För krediter under 300 euro gäller enklare regler. Bestämmelsen om centrala databaser för kreditupplysning har ändrats och bytts ut mot en bestämmelse om att utländska kreditgivare ska kunna få tillgång till uppgifter i databaser på samma sätt som nationella. Bestämmelserna om krav, verkställighet och indrivning har strukits. Ändringarna ligger i huvudsak i linje med den svenska inställningen.

32.4 Fortsatt arbete för ökad produktsäkerhet och säkra tjänster

Produktsäkerhetskommitténs arbete har under året inriktats på ett effektivt genomförande av det nya produktsäkerhetsdirektivet som trädde i kraft i januari 2004. Arbetet med att se över vilka europeiska standarder som lever upp till säkerhetskraven i direktivet har inletts. Vidare har åtgärder vidtagits för att uppnå likartad registrering av farliga varor i det gemensamma datasystemet och likartad riskvärdering i medlemsstaterna. Gemensamma marknadskontroller har börjat genomföras genom pilotprojekt. Kommissionen har ökat sitt internationella engagemang och under året inlett samarbete med USA om produktsäkerhetsfrågor. Arbetet med tjänstesäkerhet fortgår med fokus på att uppnå ett bättre skadestatistiskt underlag.

Kommissionen har under året i dialog med en expertgrupp arbetat med att ta fram utkast till förslag till nytt direktiv för leksakers säkerhet. Direktivförslaget förväntas att presenteras mot slutet av år 2006.

32.5 Översyn av konsumentskyddslagstiftningen

Kommissionen har inlett ett arbete med att se över ett antal konsumentskyddsdirektiv. Översynen berör direktiven om tidsdelat boende, distansavtal, hemförsäljning, prisinformation, förbuds föreläggande, konsumentköp, paketresor och oskäligen avtalsvillkor. En jämförande analys av

medlemsstaternas lagstiftning genomförs på uppdrag av kommissionen. Undersökningen förväntas vara färdig under hösten 2006. Vid rådsmöte i november antogs allmänt hållna slutsatser om översynen av konsument-skyddsdirektiven och om kommissionens projekt om europeisk avtalsrätt, där bland annat vikten av samråd med medlemsstater och intressenter lyfts fram. Arbetet med den europeiska avtalsrätten innebär att skapa en gemensam referensram med gemensamma principer och definitioner av centrala avtalsrättsliga begrepp.

33 Turism

I den rådsresolution som antogs av rådet den 21 maj 2002 om den europeiska turismens framtid uppmanar rådet kommissionen att hålla ett årligt europeiskt forum om turism för att främja dialogen mellan den offentliga sektorn, turistindustrin och andra intressenter. I oktober anordnades på Malta det fjärde europeiska turistforumet. I samband med forumet, som arrangerades gemensamt av ordförandeskapet (Storbritannien) och Malta, hölls ett informellt möte för turistministrar. Kommissionen presenterade på mötet ett preliminärt förslag till ny turistpolitik. Nyckelord i förslaget är ”bättre regelverk” och ”samordning” och handlar främst om att se över befintliga regelverk och undersöka om det finns möjligheter att förenkla och samordna. Effektivare användning av befintliga finansiella instrument är ett annat tema där strukturfonderna utgör en viktig del. Hållbarhet är ett annat område som framhålls. Förslaget utgår från nuvarande regelverk och är i linje med Sveriges synpunkter att insatser och aktiviteter avseende turism bör baseras på nationella program och förhållanden, men att det inom vissa områden är värdefullt med gemensamma aktiviteter på gemenskapsnivå, t.ex. kunskaps- och informationsutbyte.

I maj antog rådet slutsatser angående en hållbar europeisk turistnäring. Slutsatserna utgår från kommissionens meddelande från 2003 (KOM(2003)716) med förslag till grundläggande riktlinjer för en hållbar europeisk turistnäring. Kommissionen arbetar successivt med att implementera de i meddelandet föreslagna åtgärderna. Ett av åtgärds-förslagen är att ta fram och genomföra en europeisk Agenda 21 för turistsektorn. Som ett led i detta arbete har det under 2005 inrättats en expertgrupp för hållbar turism under den rådgivande gruppen för turism.

34 Forskning och innovation

Arbetet inom forskningsområdet har präglats av behovet av en ökad tillväxt i Europa, och forskningens stigande betydelse för tillväxt har tydligt framkommit vid diskussionerna under året. Stora delar av förhandlingarna inom forskningsområdet har rört arbetet med utformningen av det sjunde ramprogrammet för forskning och teknisk utveckling som kommer att pågå under perioden 2007–2013.

Det sjätte ramprogrammet för forskning och teknisk utveckling är nu i sin slutfas. För svensk del visar resultaten ett ökat intresse från svenska forskare att delta i ramprogrammet.

Diskussionerna om det sjunde ramprogrammet för forskning och teknisk utveckling har präglat EU-arbetet under året, men innehållet har inte kunnat slutförhandlas helt ut eftersom förhandlingarna om EU:s långtidsbudget 2007–2013 har pågått parallellt. Ett partiellt beslut om det sjunde ramprogrammet för forskning och teknisk utveckling togs i november (15062/05). Sverige drev kraftfullt frågan om inrättandet av ett oberoende europeiskt forskningsråd men lyckades inte åstadkomma enighet kring detta. Det nu föreslagna forskningsrådet kommer att vara knutet till kommissionen. Mot denna bakgrund röstade Sverige nej, med en förklaring att nej-rösten endast rörde Europeiska rådets organisationsstruktur och att Sverige i övrigt var positiv till ramprogramstexten. Diskussionerna fortsätter under våren 2006 med mer detaljerade texter om både forskningsrådets funktion och vad det sjunde ramprogrammet ska innehålla. Sverige har drivit fram en interimsvärdering av det sjunde ramprogrammet på ett tidigt stadium, vilken ska ha sin bakgrund i den kommande utvärderingen av sjätte ramprogrammet. Andra svenska prioriteringar har varit en förstärkning av genusdimensionen i forskning samt framtagande av en strategi för kunskaps-spridning inom EU.

34.2 Handlingsplan för forskning och innovation

Kommissionen har under 2005 lagt fram en handlingsplan för forskning och innovation (KOM(2005) 488 slutlig). Handlingsplanens inriktning ligger väl i linje med den svenska innovationsstrategin och behandlar forskning och innovation med avseende på EU-politik, EU-finansiering, företagens roll och medlemsstaternas roll.

Under avsnittet EU-politik behandlas bl.a. hur statsstöd och offentlig upphandling bättre kan understödja forskning och innovation. EU-finansiering berör främst genomförandet av sjunde ramprogrammet för forskning och teknisk utveckling, ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation samt strukturfondernas betydelse för att stödja forskning och innovation. I avsnittet om företagens roll framhålls bl.a. behovet av närmare samverkan mellan akademi och industri. Sista avsnittet om medlemsstaternas roll lyfter fram bl.a. behovet av att forskning och innovation prioriteras i de nationella handlingsprogrammen för sysselsättning och tillväxt (se faktapromemoria 2005/2006:FPM25). Sverige har under förhandlingarna i rådet betonat betydelsen av att de politikområden som meddelandet omfattas av ska samordnas för att bästa effekt av forskningssatsningar ska uppnås.

Kommissionen ska under 2007 rapportera framsteg i genomförandet av handlingsplanen.

Kommissionen genomför, som en del av EU:s säkerhetsstrategi, en så kallad förberedande insats inom säkerhetsforskningsområdet under perioden 2004–2006. Syftet med en satsning på EU-nivå på säkerhetsforskning är att stärka den europeiska industrin på området genom att minska fragmenteringen av forskningsinsatser som görs i medlemsstaterna, utnyttja potentialen för korsbefruktning mellan civil och militär forskning samt öka de resurser som läggs på området. Insatsen, som görs inom ramen för kommissionens egen budget, syftar till att förbereda utformningen av säkerhetsforskning i EU:s sjunde ramprogram för forskning och teknisk utveckling. Två ansökningsomgångar genomfördes 2004 och 2005 och det svenska deltagandet i programmet är starkt. I den partiella överenskommelse till det sjunde ramprogrammet för forskning och teknisk utveckling föreslår rådet att säkerhetsforskning utgör ett av tio tematiska områden (se avsnitt 34.1).

34.4 Kollegial granskning av Sveriges forsknings- och innovationspolitik

Under 2005 har Sveriges, Spaniens och Rumäniens forsknings- och innovationspolitik granskats av kollegor från andra EU-länder, kommissionen och en konsult. Granskningen är en del av kunskaps- och erfarenhetsutbytet inom den så kallade öppna samordningsmetoden, där medlemsstaterna och associerade länder på frivillig basis lär av varandra. Syftet har varit att utveckla metoden och att dra lärdomar om utformning av politiken som alla de deltagande länderna kan ha nytta av. För Sveriges del konstaterar granskarna att det svenska forsknings- och innovationssystemet är mycket starkt och att politiken utformas utifrån en helhetssyn på frågorna. Granskarna föreslår att Sverige för att ytterligare stärka sin position kan överväga att konkurrensutsätta ytterligare av medlen till universitet och högskolor och att utveckla den relativt begränsade forskningsinstitutssektorn för att förbättra länkarna mellan näringsliv och akademi. Dessutom föreslår de olika åtgärder för att stimulera forskning, utveckling och innovation i små och medelstora företag. Slutrapportering från projektet kommer att presenteras för CREST, en rådgivande grupp till rådet och EU-kommissionen i forskningsfrågor, under våren 2006.

34.5 ESPON – ett forskningsprogram för Europas territoriella utveckling

”European Spatial Planning Observatory Network” (ESPON) är ett europeiskt forskningsprogram med fokus på den territoriella utvecklingen i Europa. Programmet löper under perioden 2002–2006. De länder som omfattas av programmet är förutom nuvarande tjugofem medlemsstater ansökarländerna Bulgarien och Rumänien samt Norge och Schweiz. ESPON-sekretariat, förvaltningsmyndighet och utbetalande myndighet har sitt säte i Luxemburg.

Syftet med programmet är att förbättra kunskapen om den territoriella utvecklingen i Europa och att kunna beskriva och analysera rumsliga utvecklingstendenser. Ett mål är också att skapa ett bättre samspel mellan forskare, planerare och beslutsfattare på såväl europeisk som nationell nivå. Centrala områden i programmet är bl.a. tematiska studier kring stadsutveckling, flerkärnighet, transporter, landsbygdsutveckling, territoriella bedömningar av gemenskapens politik som transport-, miljö-, jordbruks-, energi- och strukturfondspolitiken samt metoder och verktyg för regional utvecklingsplanering, bl.a. scenarioteknik. Programmet återspeglar tydligt de pågående diskussionerna om den territoriella utvecklingen och sammanhållningen i Europa. Projekten ska resultera i policyrekommendationer och resultaten förväntas stödja policyutvecklingen i såväl i medlemsstaterna som i Europa.

Programmet har gett stöd till ett trettio-tal projekt samt ett tiotal mindre studier fram till 2006. Cirka hälften av projekten är avslutade. Projekten är uppbyggda som transnationella forskningsprojekt med minst tre länder involverade. Det svenska deltagandet i programmet har varit mycket framgångsrikt.

I Sverige är Institutet för tillväxtpolitiska studier sammanhållande kontaktpunkt för ESPON. Ett svenskt nätverk finns bestående av flera forskningsinstitut, berörda myndigheter och organisationer samt Näringsdepartementet. Nätverket har haft en stor roll när det gäller att få till stånd ansökningar och att genom dialoger, seminarier, publikationer etc. göra resultaten kända för en svensk publik.

34.6 Den europeiska rymdpolitiken

Den europeiska rymdpolitiken har vidareutvecklats under 2005. Till exempel har möten hållits i det så kallade rymrådet som är ett gemensamt informellt ministerråd mellan EU och ESA (European Space Agency). Syftet är bland annat att formulera en gemensam europeisk rymdpolitik. Dessa möten bygger på ett ramavtal mellan de båda organisationernas som reglerar ansvarsområdena inom rymdverksamheten. EU är en viktig aktör i kraft av de behov som finns inom forsknings-, miljö- och transportpolitiken. Satellitprojekten GMES för jordobservation och GALILEO för navigering och positionering drivs gemensamt av EU och ESA.

34.7 Implementeringen av bioteknikstrategin

Kommissionen presenterade i januari 2002 den så kallade bioteknikstrategin "Biovetenskap och bioteknologi; en strategi för Europa" (KOM(2002)27slutlig). Dokumentet beskriver de utmaningar som finns inom området och innehåller en handlingsplan med konkreta åtgärder, som riktar sig till medlemsstaterna, kommissionen och den privata sektorn.

Kommissionen lämnar regelbundna rapporter om de framsteg som görs i enlighet med strategins handlingsplan. Den tredje rapporten (KOM(2005) 286) kom i juli. Den diskuterades på rådet den 11 oktober.

Sverige framhöll då att det är mycket positivt att kommissionen tillsammans med medlemsstaterna arbetar med att implementera bioteknikstrategin. Skr. 2005/06:85

35 Regional- och strukturpolitik

35.1 Strukturfondsprogrammen under innevarande programperiod 2000–2006

Från EU har Sverige fått en tilldelning på 21 miljarder kronor öronmärkt för åren 2000–2006. Till det kommer en offentlig medfinansiering på ungefär lika mycket samt en betydande finansiering från det privata näringslivet. Sammanlagt handlar det om cirka 60 miljarder kronor. Till september 2005 har 94 procent av de 21 miljarderna in-tecknats i projekt och 57 procent har utbetalats.

Av de geografiskt inriktade strukturfondsprogrammen får områden med låg befolkningstäthet störst andel medel. Åtgärderna riktas främst till insatser för små- och medelstora företag. De syftar bl.a. till att stimulera nyföretagande, distansutbildning och bredbandsutbyggnad.

Under 2005 har en genomgång gjorts av strukturfondsprogrammen. I denna genomgång har man kunnat konstatera att projektens inriktning och verksamhet svarar upp mot vad syftet var med dem när de beslutades och att de bidrar till att hjälpa till de berörda regioner med de struktur-omvandlingar som krävs.

För strukturfondsprogrammen kommer några studier att genomföras med fokus på att studera insatserna för att stärka förutsättningarna för en attraktiv livsmiljö, utveckla företagandet och entreprenörskapen samt innovationer.

35.2 Den europeiska sammanhållningspolitiken efter år 2006

Förhandlingarna om hur stor budget EU kommer att ha under nästa period (2007–2013) och om sammanhållningspolitikens utformning har fortgått under året. Vid Europeiska Rådets möte i december lyckades medlemsstaterna komma överens om långtidsbudgeten. Denna fastställs slutligt genom avtal mellan rådet, Europaparlamentet och kommissionen.

Uppgårelsen i Europeiska Rådet innebär bl.a. att hela Sverige kommer att omfattas av nya mål 2 dvs. ”Regional konkurrenskraft och sysselsättning” samtidigt som norra Sverige ges extra medelstilldelning för att hantera de särskilda problemen (bland annat den mycket låga befolkningstätheten) i dessa områden.

Den allmänna förordningen som styr strukturfonderna och specialförordningar som är kopplade till den, har förhandlats i rådsarbetsgruppen för strukturåtgärder under året. Det har handlat om ett stort antal

tekniska genomförandefrågor. Dessa förhandlingar kommer att slutföras under våren 2006 under det österrikiska ordförandeskapet.

Nytt för nästa programperiod (2007–2013) är att rådet ska besluta om europeiska strategiska riktlinjer. Dessa ska sedan omsättas i nationella strategier som i sin tur ska kopplas till strukturfondsprogrammen. Förberedande arbete på en nationell strategi har inletts under året, bl.a. genom att sex regionala konferenser hållits på olika platser i landet.

Inför den nya programperioden kommer genomförandeorganisationen i Sverige att ses över. En särskild utredare ska den 17 januari 2006 lämna förslag till en organisation för genomförande av EU:s sammanhållningspolitik och den svenska regionala utvecklingspolitiken.

Inom ramen för arbetet med de framtida programmen för territoriellt samarbete (nuvarande Interreg) har förberedande diskussioner hållits med berörda svenska regioner, andra medlemsstater samt kommissionen.

35.3 Territoriell sammanhållning

Inom EU är strukturfonderna ett av de viktigaste regionala politiska instrumenten för regional sammanhållning och har en tydlig territoriell och transnationell dimension. ESDP (European Spatial Development Perspective) drog upp riktlinjerna för rumslig planering i Europa. Det började växa fram som en idé i samband med att EU:s strukturfonder reformerades 1988. Ett mellanstatligt samarbete inleddes och syftet var att ta fram ett strategiskt policydokument för EU:s territoriella utveckling. År 1999 antogs vid ett informellt ministermöte i Potsdam, det gemensamma dokumentet ESDP, Det regionala utvecklingsperspektivet inom EU.

ESDP är ett *politiskt ramverk* där medlemsstaterna första gången enades om gemensamma policymålsättningar och utvecklingsmöjligheter för att åstadkomma en balanserad och hållbar utveckling för hela det Europeiska territoriet. Det har ingen formell status. Trots detta markerar ESDP ett ökat intresse för den territoriella dimensionen på EU:s olika politikområden, inklusive sammanhållningspolitiken. En viktig del i detta är bättre sektorssamordning där hänsyn tas till det regionala sammanhanget.

Ett informellt ministermöte om territoriell utveckling och sammanhållning ägde rum i Luxemburg den 14–15 mars. Mötet var en fortsättning på den politiska diskussion kring territoriell sammanhållning som inleddes under det nederländska ordförandeskapet. Vid ett informellt ministermöte i Rotterdam i november 2004 enades ministrarna om en politisk agenda för att uppnå en sammanhållen politik för den territoriella utvecklingen i Europa och att få en samstämmighet mellan den territoriella utvecklingen och EU:s sektorspolitik. Syftet har delvis setts som ett första steg mot en fortsättning på ESDP-processen, motiverad bl.a. av utvidgningen, knytningen till Lissabonstrategin och att det nu genom ESPON finns ny kunskap om den territoriella utvecklingen i Europa.

Mötet i Luxemburg följdes upp med ett arbetsmöte under det brittiska ordförandeskapet. Ett slutligt dokument kommer att presenteras under det tyska ordförandeskapet våren 2007.

35.4 Städers bidrag till Europas tillväxt och sociala sammanhållning

Skr. 2005/06:85

I kommissionens strategiska riktlinjer för tillväxt och sysselsättning 2007–2013 lyfts städer fram som prioriterade områden för att nå de uppsatta målen för tillväxt och social sammanhållning (KOM(2005) 0299). I urbana områden bör fokus vara att förbättra konkurrenskraften och finna en balans mellan de ekonomiskt starkaste regionerna och övriga urbana områden. Åtgärder måste vidtas för att åtgärda problem med social utestängning, hög och växande brottslighet och allmänt försämrad livskvalitet i utsatta urbana områden. Generellt anser kommissionen att stödet ska fokuseras på att utveckla delaktigheten och integrerade strategier som är kapabla att hantera höga koncentrationer av ekonomiska, miljömässiga och sociala problem i storstadsområden. I det förslag som kommissionen presenterat avseende strukturfondernas utformning för perioden 2007–2013 ska såväl ESF som ERUF-fonderna kunna stödja vissa storstadsområden genom strategier som bygger på en helhetssyn och ett aktivt deltagande från berörda parter för att åtgärda ekonomiska, miljömässiga och sociala problem. Kommissionen anger också i sina riktlinjer att utbyte av erfarenheter och goda exempel avseende urban utveckling och implementering av samarbetsprogram kommer att stödjas. Urban och Urbact är gemenskapsinitiativ inom ramen för EU:s strukturfonder perioden 2000–2007. Urban II Göteborg är det enda svenska EU-programmet för hållbar utveckling av utsatta storstadsområden under innevarande program period, medan Malmö tog del av Urban I åren 1996–99.

I Sverige ansvarar Storstadsdelegationen på regeringens uppdrag för storstadspolitiken sedan 1998. Inom ramen för storstadspolitiken finns mål som stämmer väl överens med kommissionens prioriteringar avseende tillväxt och social sammanhållning. Instrumentet Lokala utvecklingsavtal som används för att berörda aktörer på lokal, kommunal, regional och nationell nivå ska nå de uppsatta målen har lyfts fram av kommissionen som ett gott i exempel i en Peer Review. Storstadspolitiken verkar för ökat kunskaps- och erfarenhetsutbyte om urbana frågor inom Europa. Under 2005 har arbete pågått med att arrangera en europeisk storstadskonferens, Urban Futures 2.0 på tema "Urban Governance and partnership", där Justitiedepartementet tillsammans med Stockholms stad och i samverkan med kommissionen står värd. Konferensen kommer att äga rum i maj 2006 (Internetadress, se bilaga 6).

35.5 Skogsfrågor

Rättslig grund för en gemensam eller harmoniserad skogspolitik saknas i EU:s grundfördrag. Medlemsstaterna beslutar alltså själva om skogsbruket och skogsnäringen inom respektive land. Däremot berör samarbetet inom till exempel miljö, inre marknad och jordbruk även skogsfrågorna. Inom EU har man under senare år tagit initiativ till en mer övergripande syn på skogsbruket. EU deltar också i internationella samarbeten på dessa områden. Detta bidrar till en ökad samordning inom

skogsnäringen. Stöd till skogsbruk finns inrymt bland annat inom den gemensamma jordbrukspolitiken och inom miljöområdet. Skr. 2005/06:85

35.5.1 Handlingsplan för skogsbruk

Kommissionen har i ett meddelande svarat på Europeiska rådets begäran till kommissionen att lägga fram en rapport om genomförandet av EU:s skogsbruksstrategi. Kommissionen föreslog i rapporten att utarbeta en handlingsplan för genomförandet av EU:s skogsbruksstrategi.

I rådets resolution av den 15 december 1998 om en skogsbruksstrategi för Europeiska unionen fastställdes en ram för skogsrelaterade åtgärder. Strategin framhåller den betydelse skogens mångsidiga roll och ett hållbart skogsbruk har för samhällets utveckling och fastställer ett antal viktiga beståndsdelar som ska ligga till grund för strategins genomförande. Den förklarar att ansvaret för skogspolitiken vilar på medlemsstaterna, men att EU kan bidra till genomförandet av ett hållbart skogsbruk genom vissa gemensamma politiska åtgärder.

I rådslutsatserna från 30 maj 2005 uppmanade rådet kommissionen att utarbeta och presentera en handlingsplan. I en bifogad deklARATION till rådslutsatserna underströk Sverige vikten av att subsidiaritetsprincipen fortsätter tillämpas på skogsområdet och att EU:s insatser på skogsområdet även fortsättningsvis bör vara begränsade.

35.5.2 Import av skogsprodukter till EU

I maj 2003 presenterade EU kommissionen en handlingsplan för skogslagstiftningens efterlevnad samt förvaltning av och handel med skog (Flegt). Målet är att förbättra administrativa rutiner och reducera olaglig skogsavverkning, framför allt genom att förhindra handel med virke som inte är avverkat enligt exporterande lands gällande lagstiftning. De bakomliggande problemen anses bl.a. vara korrruption, oklara ägarförhållanden och licenser för avverkningar. På basis av Jordbruksrådets slutsatser angående kommissionens förslag till handlingsplan presenterade kommissionen under 2004 ett utkast till förordning avseende Flegt (se faktapromemoria 2004/05:FPM07).

Den 24 oktober 2005 beslutades på jordsbruksrådet om förordning om upprättande av ett frivilligt system med Flegt-licenser för import av timmer till EU, samt om bemyndigande till kommissionen att inleda förhandlingar om partnerskapsavtal för att genomföra delar av EU:s handlingsplan för Flegt. Förordningen ställer krav på Flegt-licens för import av skogsprodukter till EU från partnerland. Partnerländer är de länder som frivilligt ingår partnerskapsavtal med EU. Kommissionens bemyndigande att inleda förhandlingar beskriver hur partnerskapsavtalen ska utformas.

De frivilliga partnerskapsavtalen ska innehålla ett licenssystem som visar att importerade skogsprodukter innehåller virke som är lagligt avverkat och producerat i partnerlandet. I partnerskapsavtalen ska det även fastställas på vilka områden det krävs tekniskt och ekonomiskt utvecklingsbistånd för att kunna genomföra varje partnerskapsavtal. Biståndet ska inriktas på att främja en laglig skogssektor som ett led i

arbetet för att nå ett hållbart skogsbruk. Det kan till exempel handla om att hjälpa partnerländerna att utveckla system för kontroll av att timmer har avverkats lagligt, reformera lagstiftning och andra bestämmelser, främja öppenhet och politiska reformer, utveckla den offentliga förvaltningen, civila samhället och andra institutioner. I första hand tecknas partnerskapsavtal med stora producentländer av tropiska skogsprodukter, men även Ryssland har pekats ut som tänkbart partnerland. Förhandlingar om partnerskapsavtal har inletts med Gabon, Ghana, Indonesien, Kamerun och Malaysia.

Sverige stödjer insatser mot handel med illegalt virke, men har under förhandlingarna strävat efter en realistisk syn på vilka krav som kan ställas på länder med svaga strukturer. Sveriges övergripande ståndpunkt är att det mest effektiva sättet att minska olagliga avverkningar är att förstärka nationella myndigheters kontroll av hela skogsbruket och inte enbart exporten till EU, som ofta utgör en mindre del. Det är därför viktigt att Flegt-partnerskapsavtalen, förutom licenssystemet, innehåller tekniskt och ekonomiskt utvecklingsbistånd som omfattar hela partnerlandets skogsbruk. Sverige har även drivit att licenssystemet ska utformas så att handel med lagligt avverkat timmer och skogsprodukter inte försvåras, vilket riskerar att öka den olagliga verksamheten. Sverige har tillsammans med Finland framgångsrikt drivit möjligheten att knyta licenskravet till företag istället för enskilda leveranser, vilket därmed ökar kostnadseffektiviteten i systemet. Detta är också viktigt för den svenska skogsindustrin som bedriver en omfattande import av råvara från Ryssland.

36 Transporter

36.1 Frågor som rör flera transportslag

36.1.1 Galileoprojektet utvecklas

Galileoprojektet har under 2005 gått in i utvecklings- och valideringsfasen, som planeras pågå till början av 2009, varefter utbyggnadsfasen tar vid. En första provsatellit sändes upp i december och senare ska ytterligare en sändas upp. Systemet ska vara i operativ drift 2011.

Det gemensamma företaget för Galileo har fortsatt upphandlingen av en privat koncessionär för färdigbyggande och drift av Galileo och förhandlar nu med ett enda konsortium. Avtal väntas kunna tecknas under 2006. Under 2005 har de första mötena hållits med styrelsen för den nya förvaltningsmyndigheten, som successivt ska ta över förvaltning och ägande av Galileosystemet. Det omfattande arbetet med säkerheten kring Galileo har fortsatt under året. Anknytningen av länder utanför EU till Galileo har fortsatt och avtal har under 2005 tecknats mellan EU och Ukraina om samarbete inom satellitnavigationsområdet.

36.1.2 Programmet Marco Polo II är utan pengar

Syftet med Marco Polo II-programmet är att minska trängseln, förbättra godstransportsystemens miljöprestanda i gemenskapen och underlätta intermodala transporter för att skapa ett effektivt och hållbart transportsystem. Den föreslagna programbudgeten är väsentligt mycket större än den i det nuvarande Marco Polo programmet, vilket förklaras med att åtgärdsprogrammet har fördjupats. Rådet tog i april beslut om innehållet i förordningen utom de delar som hänger samman med den slutliga budgetnivån. Budgetnivån är beroende av utgången av förhandlingarna om nästa finansiella perspektiv.

36.2 Landtransporter

36.2.1 Vägtrafiksäkerhet

Verona nummer tre

En informell ministerkonferens om trafiksäkerhet genomfördes för tredje gången i Verona den 4–5 november av det brittiska ordförandeskapet. Syftet med konferensen var att driva på processen mot målet att halvera antalet döda på Europas vägar till år 2010. Temat för årets möte var ”livslångt lärande för trafiksäkerheten”. Det lanserades även en tävling som innebär att medlemsstaterna inbjuds att presentera trafiksäkerhetsprojekt som syftar till att öka säkerheten för barnen när de ska ta sig från sitt hem till skolan.

Fortsatt väntan på ett gemensamt europeiskt körkort

I oktober 2003 presenterade kommissionen ett förslag till ett omarbetat direktiv om körkort (KOM(2003) 621 slutlig). Syftet med förslaget till revision av det nu gällande direktivet (91/439/EEG) om körkort är främst att förbättra körkortets skydd mot förfalskningar, att säkerställa fri rörlighet för EU-förare och att förbättra trafiksäkerheten. I avvaktan på Europaparlamentets behandling fattade transportministrarna i oktober 2004 beslut om gemensam inriktning. Europaparlamentets första behandling av förslaget ägde rum i februari.

Ordförandeskapet försökte inför rådsmötet (transport, telekom och energi) i juni att nå en tidig uppgörelse med Europaparlamentet i andra behandlingen. Europaparlamentet förklarade sig i de förhandlingar som ägde rum beredd att godta rådets gemensamma ståndpunkt under förutsättning att den innehöll vissa kompromisser. En av kompromisserna var utbyte av existerande körkort, vilket en blockerande minoritet av länder har problem med. De anser att det skulle kosta för mycket och bli ett politiskt problem. På rådsmötet i juni rapporterades därför endast det aktuella läget. Inte heller på rådsmötet i december enades man utan den blockerande minoriteten består tills vidare. Frågan kommer fortsatt att behandlas under 2006.

36.2.2 Förlikning om yrkestrafikfrågor

Redan hösten 2001 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om kör- och vilotider på vägtrafikområdet. Ett ändrat förslag till förordning (KOM(2003) 490 slutlig) lades fram sommaren 2003. Ungefär samtidigt lade man fram ett förslag (KOM(2003) 628 slutlig) till ett nytt direktiv om kontroll av kör- och vilotider och av färdskrivare. Rådet behandlade förslagen i juni 2004 då beslut om politisk överenskommelse nåddes. Europaparlamentets andra behandling av förslaget skedde i april med flera förslag till ändringar. Rådet kunde inte anta alla ändrings-

förslag utan ärendena gick till förlikning. Vid det förlikningssammanträde som hölls den 6 december kunde en uppgörelse nås. I uppgörelsen ligger att det fortsatta arbetet ska inriktas på att lagstiftningen publiceras i april 2006 och att kravet på att utrusta nya fordon med digitala färdskrivare ska börja gälla från början av maj 2006.

36.2.3 Eurovinjettdirektivet – beskattning av tunga lastbilar

Förslaget till ändring av det nuvarande Eurovinjettdirektivet har varit svårt att förhandla och förhandlingen har dragit ut på tiden. Rådet och Europaparlamentet tycks dock ha kommit fram till en lösning som kan godtas av bägge parter. Det är en så kallad andra läsningssuppgörelse som innebär att Europaparlamentets beslut i andra behandlingen i december anpassats så att det ska kunna godtas av rådet utan några egentliga ytterligare förhandlingar. Eurovinjettdirektivet reglerar vilka avgifter som får tas ut för tunga lastbilar då de använder viss infrastruktur. Det innehåller bland annat bestämmelser om vilka och hur tunga fordon som omfattas (teknisk räckvidd), vilka typer av vägar som omfattas (geografisk räckvidd) och vilken differentiering av avgifterna som får göras i förhållande till fordonens miljö- och trafiksäkerhetsegenskaper samt vilka kostnader som får räknas in i avgifterna.

Uppgörelsen är tillfredsställande, och ger medlemsstaterna relativt stor handlingsfrihet. För svenskt vidkommande innebär det att vi kan införa mer rättvisande vägavgifter för den tunga godstrafiken på väg (kilometeravgifter).

36.2.4 Tredje järnvägspaketet

Rådet kunde i december enas om politiska överenskommelser inför antagandet av den gemensamma ståndpunkten för tre av de fyra förslagen i paketet. De tre förslag man enats om är behörighetsbevis för lokförare, marknadstillträde för internationell persontrafik på järnväg och passagerares rättigheter. Från svensk sida är grundinställningen positiv till alla tre när det gäller syftet med förslagen.

Tillträde till marknaden för internationell persontrafik på järnväg

Förslaget om tillträde till marknaden för internationell persontrafik på järnväg innebär att marknaden öppnas för konkurrens från och med 2010. Det kommer då att bli fritt tillträde till järnvägsinfrastrukturen för järnvägsföretag som utför internationella persontransporter och som uppfyller säkerhetskrav och andra relevanta tekniska och administrativa krav. Det fria tillträdet innebär även viss rätt till cabotage, dvs. inrikes trafik även i andra stater än den där järnvägsföretaget har sitt säte. Medlemsstaterna får dock möjlighet att begränsa marknadstillträdet om av samhället upphandlad trafik utsätts för konkurrens som motverkar syftet med upphandlingen genom att den ekonomiska jämvikten för denna trafik hotas.

Sveriges inställning är att EU bör avvakta genomförandet av tidigare antagna regler om marknadsöppning för godstransporter på järnväg innan

man går vidare med det nya steg som förslaget innebär. Det är därför viktigt att man fram till ikraftträdandet av nya regler om ytterligare marknadsöppning noggrant kontrollerar hur tidigare antagna regler tillämpas i medlemsstaterna.

Sverige har därför föreslagit att kommissionen ska göra en utvärdering av förhållandena på marknaden och rapportera om situationen senast den 1 januari 2009. Detta förslag togs med i den politiska överenskommelsen.

Passagerares rättigheter vid internationella tågtransporter

Kommissionens förslag till förordning om internationella tågresenärers rättigheter och skyldigheter (KOM(2004) 143 slutligt) redovisas i faktapromemoria 2003/04:FPM115. Förslaget, som syftar till att stärka tågpassagerarnas rättigheter, innehåller bestämmelser om informations-skyldighet, ersättning och assistans vid förseningar och inställda tåg, assistans till funktionshindrade passagerare, ansvar vid dödsfall och skada på passagerare samt vid förlust och skada på bagage. Förslaget har behandlats i rådet och Europaparlamentet under året. Som ett resultat av förhandlingarna har förslaget bättre anpassats till reglerna i det internationella järnvägsfördraget (COTIF). Sverige har i rådet välkomnat såväl en förstärkning av passagerarnas rättigheter som en anpassning till COTIF. Transportministrarna kan förväntas fatta beslut rörande förslaget under första halvåret 2006.

Kvalitetskrav vid godstransporter på järnväg

Förslaget till förordning om ersättning vid åsidosättande av avtalade kvalitetskrav för godstransport på järnväg (KOM(2004) 144 slutlig) har beskrivits i faktapromemoria 2003/04:FPM117. I förslaget finns bestämmelser om kvalitetskrav för godstransporter och om ersättning i den mån de åsidosätts. Huvudsyftet med förslaget är att främja godstransporter på järnväg inom EU. Förslaget diskuterades i rådet under våren. En klar majoritet av medlemsstaterna ställde sig dock negativa till förslaget, då detta bland annat ansågs motverka järnvägsoperatörernas och transportkundernas möjligheter att skraddarsy sina egna transportlösningar. Förslaget har av den anledningen avförts från ordförandeskapets dagordning.

36.2.5 Passagerarrättigheter vid internationella busstransporter

Kommissionen skickade i oktober ut ett frågeformulär rörande passagerarrättigheter vid internationella busstransporter. I formuläret efterfrågade kommissionen om medlemsstaterna såg något behov av ett regelverk rörande internationella busspassagerares rättigheter och hur dessa regler i så fall borde utformas. En sådan reglering välkomnades från svensk sida eftersom det är angeläget att passagerarnas ställning stärks. Vidare pekade Sverige på att en sådan reglering borde utformas i linje med motsvarande förslag på järnvägsområdet. Det är för närvarande

36.3 Sjöfart

36.3.1 Hamntjänstdirektivet

Kommissionens förslag (se faktapromemoria 2004/05:FPM40) till direktiv om tillträde till marknaden för hamntjänster bygger till stora delar på ett tidigare förslag med samma namn som förkastades av Europaparlamentet hösten 2003 efter förlikningsförfarande. Europaparlamentet behandlade förslaget i första läsningen i januari 2006 då en klar majoritet röstade för att förslaget avvisas. Det är nu upp till kommissionen att avgöra om förslaget ska återkallas eller om behandlingen av det ska fortsätta. Förslaget har inte behandlats i rådet under det gångna året.

36.3.2 Förhindrande av föroreningar till sjöss

Under sommaren antogs dels direktiv (2005/35/EG) om föroreningar förorsakade av fartyg och införandet av sanktioner för överträdelser, dels rådets rambeslut (2005/667/RIF) om förstärkning av det straffrättsliga regelverket för bekämpande av föroreningar orsakade av fartyg. I direktivet definieras vad som ska anses utgöra överträdelser, och medlemsstaterna åläggs där att se till att överträdelserna omfattas av effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner. Dessa sanktioner kan vara av såväl administrativ som straffrättslig natur. I rambeslutet preciseras de straffrättsliga sanktioner som minst ska utdömas för överträdelserna för fysiska respektive juridiska personer. Konstruktionen med ett direktiv och ett rambeslut föranleddes av rådets uppfattning att det inte var rättsligt möjligt att behandla de straffrättsliga frågorna i gemenskapsrätten. Enligt en dom från EG-domstolen i september omfattas dock även straffrätt av gemenskapskompetens när påföljder bedöms vara oundgängliga för efterlevnaden av en EG-rättsakt.

36.3.3 Tredje sjösäkerhetspaketet – Erika 3

Kommissionen presenterade på rådsmötet i december ett paket med sju rättsakter om sjösäkerhet. Syftet med paketet är att dels förbättra skyddet mot olyckor och utsläpp, dels ta hand om följderna av olyckor. Fyra av rättsakterna är helt nya. De rör flaggstaternas ansvar, undersökning av olyckor, ersättning till passagerare vid sjöolyckor samt redarnas civilrättsliga ansvar. De tre rättsakter som är ändringar i existerande lagstiftning behandlar klassificeringssällskap, hamnstatskontroll och sjötrafikövervakning. Rättsakterna har ännu inte analyserats färdigt för att utröna svenska ståndpunkter, men de innehåller bland annat regler om isklassning av fartyg vilket är en fråga som Sverige aktivt driver.

Inom EU finns en oro för att det i framtiden ska uppstå brist på sjömän. På rådsmötet (transport, telekom och energi) i juni 2003 antogs rådsslutsatser för att locka ungdomar till sjöfartsyrken. Även under 2005 togs frågan upp och rådet antog slutsatser i ämnet. I slutsatserna identifieras vissa områden där medlemsstaterna och kommissionen kan förbättra förutsättningarna för och nyrekryteringen till sjöfartsyrket. Sverige fick i slutsatserna gehör för sina synpunkter avseende den skeva jämställdhetsbild som råder i yrket och att det måste riktas särskilda åtgärder för att öka andelen kvinnor vid nyrekrytering till sjöfartsyrket.

36.4 Luftfart

36.4.1 Funktionshindrades rättigheter

I februari presenterade kommissionen ett förslag (se faktapromemoria 2004/05:FPM52) till förordning om funktionshindrades rättigheter i samband med flygresor. Förordningen syftar till att uppnå två grundläggande mål. Det första är att förhindra att personer med funktionshinder nekas att resa med flyg utan att detta är motiverat av tydliga säkerhetsskäl. Det andra är att garantera passagerare med funktionshinder att de får kostnadsfri assistans med samma servicenivå inom hela gemenskapen för att i praktiken ha möjlighet att resa med flyg. Medlemsstaterna har under hösten antagit en gemensam allmän inriktning. Sverige står bakom förslaget till förordning och anser att det är viktigt att funktionshindrade passagerare i största möjliga mån ges samma möjligheter att resa som övriga resenärer. Europaparlamentet var vid sin första behandling positiv till förslaget och ett politiskt beslut kan förväntas av rådet under våren 2006.

36.4.2 Faktiska flygbolag och svarta listor

Under året har rådet och Europaparlamentet behandlat ett förslag (se faktapromemoria 2004/05:FPM51) till förordning om information till flygpassagerare om vilket flygbolag som faktiskt utför en flygning och om utbyte av säkerhetsinformation mellan medlemsstaterna. Förslaget innebär bl.a. att kommissionen ska samla information från medlemsstaterna om de flygbolag som har fått sina trafikrättigheter i ett medlemsland indragna på grund av bristande flygsäkerhet. Kommissionen ska sedan sammanställa och offentliggöra denna information i form av en särskild lista över dessa flygbolag. Slutligt beslut om förordningen togs på rådsmötet i december. Sverige välkomnar förordningen som stärker konsumenternas ställning och som kan bidra till att förbättra flygbolagens säkerhetsarbete.

Kommissionen föreslog under hösten en ny förordning om gemensamma skyddsregler för den civila luftfarten (se faktapromemoria 2005/06:FPM17). Förslaget innebär en ändring av nu gällande regler från 2002 och består främst av en förskjutning av tyngdpunkten mellan de rättsliga bestämmelser som fastställs i ramförordningen och bestämmelserna i ett antal kommissionsförordningar med genomförandelagstiftning. Ett nytt område föreslås för förordningens tillämpning, nämligen att omhänderta luftfartsskydd under flygning. Det täcker områden som tillträde till cockpit, störande passagerare och beväpnade vakter ombord. För närvarande finns det ingen gemenskapslagstiftning som täcker sådana åtgärder ombord. Målet är att förtydliga, förenkla och harmonisera kraven på luftfartsskydd ytterligare, i syfte att öka den generella säkerheten inom den civila luftfarten.

Arbete med förslaget inleddes av rådet under hösten och förväntas fortsätta under våren 2006. Sverige anser att det är bra att ramförordningen förenklas och att vissa detaljbestämmelser lyfts ut ur den. Definitionen av posttransporter behöver ändras för att undvika att tidsfristerna för utdelning av svensk post försämrats. Sverige har föreslagit en ändring av definitionen för att förhindra detta.

36.4.4 Ett europeiskt flygledarcertifikat

Sverige stöder förslaget till direktiv om flygledarcertifikat. Ur ett europeiskt perspektiv är det bra att flygledarutbildningen harmoniseras och att kompetensnivån bland flygledare i Europa blir likvärdig. Det borgar för en förbättrad säkerhet och dessutom ökar förutsättningarna för att få en större rörlighet bland de europeiska flygledarna. Europaparlamentet yttrade sig i första behandlingen över förslaget i mars. Rådet antog en gemensam ståndpunkt om förslaget den 14 november och förslaget går nu vidare till Europaparlamentet för den andra behandlingen.

36.4.5 Förhandlingarna EU-USA i hamn

Förhandlingarna mellan gemenskapen och USA om ett öppet luftfartsområde över Atlanten återupptogs under året. Efter två förhandlingsomgångar kunde parterna nå preliminär överenskommelse om ett avtal i ett första steg. Avtalet kommer, om det godkänns, att innebära att gemenskapens och USA:s flygbolag får flyga fritt mellan platser i USA och platser i EU. Prissättningen är fri. Avtalet förutsätter också ett fördjupat samarbete inom flera områden, bl.a. när det gäller flygsäkerhet, säkerhetsskydd och konkurrens. Avtalet är blandat och ska godkännas både av rådet och de 25 medlemsstaterna. Parterna ska återuppta förhandlingarna i ett andra steg 60 dagar efter det att avtalet har börjat tillämpas. Sverige välkomnar att parterna nu i princip är överens om ett avtal. Det innebär bl.a. att den rättsliga osäkerhet som rått om de bilaterala luftfartsavtalen med USA, och som är en följd av EG-domstolens dom i "open skies"-målen, kan undanröjas.

Kommissionen har under 2005 genomfört ett samrådsförfarande med medlemsstaterna och industrin om en revidering av de riktlinjer från 1994 som gäller vissa statliga stöd till luftfartssektorn. Det handlar dels om stöd för finansiering av flygplatser, dels stöd till flygbolag som öppnar trafik på nya rutter vid regionala flygplatser. Riktlinjerna beskriver vilka principer och utgångspunkter som kommissionen avser använda vid bedömningar huruvida statliga stöd ska anses vara tillåtna enligt gemenskapens konkurrensregler. Sverige har sett positivt på kommissionens arbete i syfte att bringa klarhet i frågor som hittills varit behäftade med stor osäkerhet, både från flygplatsernas och från flygbolagens sida. Kommissionen erkänner de små flygplatsernas betydelse och från svenskt håll är bedömningen att det statliga driftbidraget till kommunala flygplatser är förenligt med gemenskapens konkurrensregler. Riktlinjerna ska vara genomförda i medlemsstaterna senast den 1 juni 2007.

37 Elektroniska kommunikationer – informationsteknik och samhället

37.1 Översyn av direktiv om elektronisk kommunikation

Lagen om elektronisk kommunikation bygger på fem direktiv, ramdirektivet (2002/21/EG), auktorisationsdirektivet (2002/20/EG), tillträdesdirektivet (2002/19/EG), direktivet om samhällsomfattande tjänster (2002/22/EG) och direktivet om integritet och elektronisk kommunikation (2002/58/EG). Kommissionen har under 2005 aviserat om att en översyn ska ske avseende direktiven. Arbetet inleddes genom att kommissionen i slutet av november sände en remiss till medlemsstaterna och övriga intresserade för yttrande. Arbetet med översynen kommer att påbörjas under 2006 då det även är planerat att kommissionen ska presentera ett meddelande om översynen.

37.2 i2010 – det europeiska informationssamhället för tillväxt och sysselsättning

Inom EU har det IT-politiska samarbetet skett främst inom ramen för initiativet e-Europa, ett informationssamhälle för alla. Initiativet är en del av Lissabonstrategin. För e-Europa har två handlingsplaner tagits fram: e-Europa 2002 och e-Europa 2005.

E-europa 2005 sträckte sig fram till och med 2005 och det fortsatta samarbetet kommer nu att ske inom ramen för kommissionens initiativ i2010.

Kommissionen kom i juni med meddelandet i2010 – det europeiska informationssamhället för tillväxt och sysselsättning. I meddelandet

föreslår kommissionen en ny strategisk ram för det europeiska informationssamhället och för media. Kommissionen föreslår tre prioriteringar: Skr. 2005/06:85

1. Att skapa ett gemensamt europeiskt informationsområde som främjar en öppen och konkurrenskraftig inre marknad för informationssamhället och för medier.
2. Att stärka innovation och investeringar i IT-forskning för att främja tillväxt och fler och bättre arbetstillfällen. Målet är ett resultat på världsnivå i forskning och innovation i IT genom att minska klyftan till Europas ledande konkurrenter.
3. Att uppnå ett europeiskt informationssamhälle där alla kan delta och som främjar tillväxt och sysselsättning på ett sätt som överensstämmer med hållbar utveckling och som prioriterar bättre offentliga tjänster och livskvalitet.

Åtgärderna inbegriper såväl förslag till rättsligt bindande åtgärder som utarbetande av strategier och olika åtgärder för att främja utvecklingen inom de olika områdena. Den 1 december antog rådet en resolution om i2010. Rådsslutsatserna om i2010 stämmer i huvudsak väl överens med inriktningen i regeringens proposition Från IT-politik för samhället till en politik för IT-samhället (prop. 2004/05:175). Rådsslutsatserna innehåller de prioriteringar som Sverige förmedlat i arbetet med i2010. Sverige uttalade därför sitt stöd för ett antagande av rådsslutsatserna, där kommissionens meddelande välkomnas.

37.3 eContentplus

Regeringen deltar i det EU-gemensamma programmet eContentplus som syftar till att öka tillgängligheten, användbarheten och den ekonomiska nyttan av digitalt innehåll på Internet. Programmet ska pågå under 2005–2008. För Sveriges del har det varit angeläget att programmet kommit till stånd. Sverige har efterfrågat ett tydligt fokus på konkreta projekt på områden som har stor utvecklingspotential, såsom exempelvis information från offentlig sektor och geografisk data. Detta har fått genomslag i programmet. Vinnova är nationell kontaktorganisation för eContentplus i Sverige. Under hösten har programmets första utlysning av projektmedel stängt och arbetet med att utvärdera de sökande projekten pågår.

37.4 Europeiska byrån för nät- och informationssäkerhet (Enisa)

Europeiska byrån för nät- och informationssäkerhet (Enisa) flyttade under året från Bryssel till Heraklion på Kreta. Arbetet med sakfrågorna har startat, trots att mycket kraft har gått till administrativa frågor. Byrån har bl.a. publicerat resultat om informationskampanjer och samarbetet kring varningar och råd om IT-incidenter i Europa.

Storbritannien har tagit valet av rättslig grund för förordningen, artikel 95 i fördraget om de europeiska gemenskaperna, till EG-domstolen. Generaladvokaten har gått på Storbritanniens linje och föreslår att förordningen ogiltigförklaras. Generaladvokaten föreslog en övergångsperiod om två år för att förhindra att onödiga skador uppstår och för att undersöka om en ny förordning kan antas. Slutgiltigt beslut fattas av domstolen.

37.5 Europeiska unionens radiospektrumpolitik

I rådsslutsatserna från 1 december om i2010 välkomnades kommissionens meddelanden ”En framtidsorienterad radiospektrumpolitik för Europeiska unionen: andra årsrapporten” (KOM(2005) 411 slutlig) och ”En marknadsbaserad metod för spektrumhanteringen i Europeiska unionen” (KOM(2005) 400 slutlig). Vidare välkomnade rådet kommissionens avsikt att bland annat se över den rättsliga ramen för elektronisk kommunikation. Rådet uppmanade också medlemsstaterna att säkerställa effektivare och flexiblare användning av spektrum genom samordning av policystrategier och, i förekommande fall, utan att det inverkar på mål av allmänt intresse, för att utveckla innovation, konkurrenskraft, interoperabilitet och konvergens samt en dynamisk inre marknad för innovativ trådlös utrustning och tjänster.

Rådsslutsatser antogs också om kommissionens meddelanden (KOM(2005) 204 slutlig) om en snabbare övergång från analoga till digitala sändningar. Meddelandet syftar till att skynda på övergången inom EU och föreslår 2012 som slutdatum för de analoga sändningarna i marknätet. I meddelandet vill kommissionen också att medlemsstaterna ska stödja en diskussion om användningen av de frekvenser som frigörs i samband med nedsläckningen av det analoga nätet. Kommissionen presenterade i september sitt meddelande om prioriteringar för EU:s spektrumpolitik inför övergången till digital teknik i samband med ITU:s kommande regionala radiokommunikationskonferens 2006 (KOM(2005)461 slutlig). Sverige kan överlag ställa sig bakom intentionerna och utformningen av de båda meddelandena. Vad gäller de frekvenser som frigörs i samband med övergången till digitala sändningar måste emellertid särskilda krav som gäller med hänsyn till yttrande- och informationsfriheten beaktas. Genom att den slutliga utformningen av rådsslutsatserna möjliggör för medlemsstaterna att beakta relevanta allmänintressen kunde Sverige stödja ett antagande av rådsslutsatserna.

Dessutom har Europaparlamentets och rådets direktiv om upphävande av rådets direktiv (90/544/EEG) om frekvensband för det samordnade införandet av alleuropeisk, landbaserad, allmänt tillgänglig, radiobaserad personsökning i gemenskapen antagits av rådet.

Radiospektrumkommittén har antagit flera europeiska mandat till internationella teleunionen.

Inom EU:s grupp för radiospektrumpolitik, har yttrandena gällande bl.a. Världsradiokonferensen 2007 antagits. Gruppens arbetsuppgifter är att bistå kommissionen och ge den råd i frågor som rör radiospektrumpolitik, om samordning av de politiska inriktningarna, och i

tillämpliga fall, om de harmoniserade villkor för tillgång till och en effektiv användning av radiospektrum som krävs för att en inre marknad ska kunna upprättas och fungera.

Skr. 2005/06:85

37.6 E-handel

Kommissionens behandling av det så kallade e-handelsdirektivet (direktiv 2000/31/EG) har fortsatt under 2005. Efter 2003 års första uppföljningsrapport av direktivets tillämpning och införlivande i svensk lagstiftning har under 2005 en andra rapport om tillämpningen av direktivet publicerats. Som följd av denna första uppföljningsrapport har kommissionen i oktober beslutat tillsätta en expertgrupp för elektronisk handel. Man avser ”vinnlägga sig om att se till att detta samarbete fungerar i praktiken och att information utbyts löpande mellan både kommissionen och medlemsstaterna samt mellan medlemsstaterna inbördes”. Ett annat skäl för bildandet av gruppen avser konsumentskyddet, och ett samarbete mellan nationella tillsynsmyndigheter med ansvar för konsumentskyddslagstiftningen.

Begreppet e-handel sträcker sig utöver den avgränsade aktiviteten att köpa och sälja varor och tjänster via Internet. Begreppet kan även innebära arbete med att införa IT som ett hjälpmedel i hela kedjan av affärsprocesser, oavsett om det avser offentliga tjänster eller som hjälpmedel i företagets produktions- eller administrationsprocesser. Därför är företagets förutsättningar för e-handel av central betydelse för tillväxt. Sådana förutsättningar handlar lika mycket om juridiska, affärsmässiga, kunskapsmässiga och administrativa aspekter som om tekniska frågor. Klimatet för innovationer och företagande är i detta sammanhang lika viktiga som tekniska genombrott och infrastrukturella förutsättningar. En utmaning ligger i att hjälpa europeiska företag (framför allt små och medelstora företag) att anpassa sig till den strukturella förändring som ökad användning av IT medför. En annan uppgift är att anpassa de nationella regelverken för e-handel på en inre marknad och med omvärlden. Det kan handla om offentlig sektors tjänster till medborgare, eller säkra betalningar över mobiltelefonen. Det kan innebära ökad IT-kompetens hos medborgare och i företag eller nya metoder och tjänster för elektronisk kommunikation.

Lissabonprocessen syftar till att öka den europeiska industrins konkurrensförmåga i resten av världen. Genom ökad användning av IT kan produktivitet och tillväxt accelereras ytterligare. Inom ramen för handlingsprogrammet för en europeisk IT-politik eller det europeiska informationssamhället (i2010) finns många sådana anknytningar till arbetet för en dynamisk e-handel.

Bland de infrastrukturella förutsättningarna för e-handel syns bl.a. frågan om e-signaturer. E-signaturer används inom medlemsstaterna för bl.a. offentliga tjänster, och behöver dessutom samordnas och harmoniseras för offentliga tjänster mellan medlemsstaterna. Det så kallade E-signaturdirektivet (1999/93/EG) tillkom just för att harmonisera användandet av e-signaturer inom unionen, men det har ännu inte etablerats en gångbar standard inom unionen.

Registreringar under den nya toppdomänen eu startade den 7 december. Därmed inleddes en fyra månader lång registreringsperiod då endast varumärkes- och andra rättighetshavare kan registrera sina namn under eu-domänen. Registreringar kommer att bli öppna för alla från och med den 7 april 2006. Ländernas landsnamn på EU-språken har reserverats i ett tidigare förfarande och kan bara registreras av respektive lands regering. Sverige ser positivt på att regeringar fått företräde till att registrera landsnamn.

37.8 Olagligt och skadligt innehåll på Internet

Regeringen deltar i EU:s gemensamma arbete för att motverka olagligt och skadligt innehåll på Internet inom ramen för programmet Safer Internet plus. Programmet, som förhandlades fram under 2005 och ska pågå till 2008, är en efterföljare till handlingsplanen för ett säkrare Internet som inleddes år 2002. Det nya programmet har, i enlighet med Sveriges önskemål, utvidgats till att omfatta nya medier (t.ex. video) och för att bekämpa rasism och icke-önskvärd e-post (så kallad skräppost eller spam). Jämfört med föregångaren är programmet i högre grad inriktat på slutanvändarna, såsom föräldrar, lärare och barn. Även detta ligger i linje med de svenska prioriteringarna. Medel från programmets handlingsplan har bl.a. tilldelats kampanjen Det unga Internet som under 2005 drivits i samarbete mellan Medierådet (Våldsskildringsrådet U 1990:03) och Myndigheten för skolutveckling. Kampanjen syftar till att öka barns och ungas medvetenhet och kunskap om säkert användande av Internet. I samma syfte representerar Medierådet och Myndigheten för skolutveckling Sverige i det europeiska nätverket Insafe. Projektet i Sverige går under benämningen Answer. Kampanjen och nätverksarbetet som bedrivits under 2005 utgick från de kunskaper och resurser som utvecklades i det så kallade SAFT-projektet som Medierådet avslutade 2004.

37.9 Världstoppmöte om informationssamhället

I december 2003 hölls första fasen av FN-toppmötet om informationssamhället i Genève. Den andra fasen av toppmötet, ägde rum i november i Tunis. Toppmötet har behandlat frågor såsom finansiering av åtgärder för att bekämpa den så kallade "digitala klyftan", förvaltningen av Internet och samverkan för att skapa ett informationssamhälle för alla.

Europeiska unionens råd (Transport, telekommunikation och energi) har flera gånger under processen antagit rådslutsatser kring toppmötet, senast vid rådmötet den 27 juni. EU:s ställningstagande avseende Internets förvaltning har förhandlats fram dels i kommissionens informella högnivågrupp för Internets förvaltning (expertgrupp), dels i rådsarbetsgruppen för informationssamhället och i Coreper. EU:s position talade om en ny samarbetsmodell men var inte särskilt tydlig med hur den skulle se ut. Även EU:s position hade dock som utgångspunkt att

existerande mekanismer och institutioner inte skulle ersättas och att rådande strukturer ska finnas kvar. EU:s position var också tydlig med att regeringar ska fokusera på allmänpolitiska principfrågor och att detta utesluter all inblandning i den dagliga verksamheten. Detta utgör också svenska allmänna ståndpunkter i frågan.

Avseende styrningen av Internet är resultatet från toppmötet främst två: För det första behåller USA tillsynen över ICANN (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers) och därmed bl.a. över vilka toppdomäner (som t.ex. se, com, int) som ska finnas på Internet och vilka organisationer som ska administrera dessa. Det bildades således inget nytt mellanstatligt organ för detta. För det andra bildades Forum för Internets förvaltning (IGF), med syfte att bibehålla en global och kontinuerlig dialog i alla frågor relaterade till Internet. Detta ligger i linje med vad Sverige drivit i förhandlingarna.

37.10 Rättsinformation

Publikationskontoret har sedan sammanslagningen av gamla EUR-Lex och Celex den 1 november 2004 arbetat med att få den nya versionen av rättsdatabasen EUR-Lex stabil. EUR-Lex har även setts över och anpassats med anledning av utvidgningen av unionen den 1 maj 2004. Publikationskontoret arbetar vidare med att skapa ett system som går ut på att kunna söka från EU:s rättsdatabaser till de nationella databaserna.

38 Energi

Det nuvarande EG-fördraget har inte något specifikt avsnitt som behandlar energi. De gemensamma åtgärder som finns på energiområdet har framför allt utvecklats inom ramen för den inre marknaden eller försörjningstrygghet och som en del av gemenskapens miljöpolitik.

38.1 Eko-design för energiförbrukande produkter

För förslaget till ramdirektiv om eko-design för energiförbrukande produkter nåddes en överenskommelse genom den andra behandlingen. Det slutliga direktivet antogs den 6 juli. (Se direktiv 2005/32/EG om upprättande av en ram för att fastställa krav på ekodesign för energi-användande produkter och om ändring av rådets direktiv 92/42/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 96/57/EG och 200/55/EG.)

Sverige har från början varit positivt till direktivet som bl.a. syftar till att förbättra produkternas energieffektivitet och miljöpåverkan under hela livscykeln. EU-gemensamma regler för eko-design ska förhindra att skillnader i nationella regleringar leder till hinder på den inre marknaden. Direktivet syftar även till förbättringar av produktkvalitet och miljöskydd, samt att genom energieffektivisering bidra till en tryggare energiförsörjning inom EU. Förslaget är ett ramdirektiv och innebär inga direkta bindande krav för specifika produkter, utan det definierar de

kriterier och förhållanden som ska uppfyllas för att en produkt ska kunna bli föremål för reglering, samt hur produktkraven ska utformas. (Se vidare faktagromemoria 2003/04: FPM29)

Skr. 2005/06:85

38.2 Energiinfrastruktur och försörjningstrygghet för el

Ett paketförslag om energiinfrastruktur och försörjningstrygghet presenterades på rådsrådet (energi) den 15 december 2003. Paketet innehåller ett meddelande om energiinfrastruktur och försörjningstrygghet (KOM(2003) 743) samt förslag till direktiv om effektiv slutanvändning av energi och om energitjänster (KOM(2003) 739), förslag till direktiv om elförsörjning och infrastrukturinvesteringar (KOM(2003) 740), förordning om villkor för tillträde till transmissionsnät för gas (KOM (2003) 741) samt förslag till revidering av riktlinjerna för transeuropeiska nätverk för energi (KOM(2003) 742). Förslagen har förhandlats under 2004 och 2005.

Transeuropeiska nät för energi

I december 2003 lade kommissionen fram förslag till revidering av riktlinjerna för transeuropeiska nätverk inom energiområdet. Det främsta syftet är att fullt ut integrera de nya medlemsstaterna i projekten. Sverige är positiv till att detta görs. En allmän riktlinje antogs vid rådsrådet (energi) den 10 juni 2004, och vid rådsrådet den 28 juni 2005 kunde man enas om en politisk överenskommelse som inkluderade vissa ändringsförslag från Europaparlamentets första behandling. Man avväntar nu Europaparlamentets andra behandling för fortsatt hantering. (Se vidare faktagromemoria 2003/04: FPM 77.)

Säker elförsörjning

Elförsörjningsdirektivet ska säkerställa en hög nivå på försörjningstryggheten av el till kunderna. Vid rådsrådet (energi) den 29 november 2004 antogs en allmän riktlinje om direktivet. Under första delen av 2005 har rådsarbetsgruppen diskuterat ändringar av beaktandesatser samt ett förslag som sedan förankrats med representanter från Europaparlamentet i en informell trilogi. Europaparlamentet godtog det överenskomna förslaget i juli. Överenskommelsen kommer inom kort att godkännas av rådet.

Gasförordning

Europaparlamentets och rådets förordning ([EG] nr 1775/2005 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten (gasförordningen) antogs den 28 september 2005 och trädde i kraft den 18 oktober. Gasförordningen ska tillämpas från den 1 juli 2006, med undantag för av vissa bestämmelser om utarbetandet av riktlinjer. Tillämpningen har för dessa riktlinjer senarelagts till den 1 januari 2007. Gasförordningen innebär en närmare detaljreglering än vad som följer av gasmarknadsdirektivet av hur systemansvariga för transmissionsnät ska utöva sin

verksamhet. Frågan om behov av ändringar i den svenska lagstiftningen till följd av förordningen kommer att behandlas i en proposition som för närvarande bereds inom Regeringskansliet. Skr. 2005/06:85

Energieffektivitet och energitjänster

Syftet med direktivet om energieffektivitet är att uppnå mer kostnads-effektiv och rationell slutanvändning av energi samt undanröja hinder för marknaden för energitjänster. En ständigt mer effektiv användning av energi är ett centralt redskap för hållbar utveckling inom energiområdet, liksom teknikutveckling. Sverige prioriterar därför det nya förslaget om energitjänster högt. (Se vidare faktapromemoria 2003/04: FPM 88.)

Den 28 juni nåddes en politisk överenskommelse om direktivet. Denna innebar betydande förändringar jämfört med det ursprungliga förslaget från kommissionen. Sverige hade fått gehör för samtliga väsentliga synpunkter. Formellt fastställdes denna politiska överenskommelse den 23 september.

Under hösten har direktivet förhandlats intensivt med syfte att uppnå en överenskommelse med Europaparlamentet i andra behandlingen. Frågor om de kvantitativa målens natur och storlek liksom frågan om den offentliga sektorn ska ha ett kvantitativt mål varit mest svårlösta. I december nåddes en överenskommelse som innebär att direktivet innehåller ett generellt indikativt mål på nio procent energieffektivisering som ska uppnås efter nio år. För den offentliga sektorn föreskrivs att sektorn ska ta en ledande roll och det anges vissa krav på hur sektorn ska arbeta med energieffektivisering. Medlemsstaterna åtar sig att med vissa intervall upprätta nationella energieffektiviseringsplaner som ska belysa uppnådda resultat, bedömd framtida utveckling samt analys av behovet av ytterligare åtgärder.

38.3 Grönbok om effektivare energiutnyttjande

Vid rådsmötet (energi) den 1 december antogs rådsslutsatser om den grönbok om effektivare energiutnyttjande (KOM(2005) 265 slutlig) som kommissionen presenterade den 22 juni. Kommissionens avsikt är att lägga fram en konkret handlingsplan för ökad energieffektivitet under våren 2006.

Sverige prioriterar energieffektivisering högt och har välkomnat en grönbok om energieffektivisering och samlat europeiskt initiativ för ökad energieffektivitet. En bred diskussion om åtgärder för en effektivare energianvändning och ett sammanhängande ramverk för energieffektiviseringsfrågorna är angeläget. Bakgrunden till behovet av ytterligare åtgärder för ökad energieffektivitet utgörs av behovet av åtgärder för ett förbättrat miljöskydd och för att uppnå EU:s åtaganden enligt Kyoto-protokollet. Även behovet av att främja EU:s konkurrenskraft och av att förbättra försörjningstryggheten avseende energi inom EU redovisas som viktiga motiv till grönboken. Grönboken tar bland annat upp olika hinder för att öka energieffektiviteten såsom bristen på kunskap och information, ekonomiska hinder samt prissättningsstrukturer. En bred genomgång görs även av olika ytterligare energieffektiviseringsåtgärder

inom olika sektorer, där transport- och byggsektorerna lyfts fram som de områden där det finns störst ytterligare energibesparingspotential att realisera. Genom de ytterligare åtgärder som tas upp i grönboken skulle genomslaget av de samlade gemenskapsåtgärderna i stort sett kunna fördubblas så att sammantaget ca 20 procent i årliga energibesparingar till 2020 kan uppnås.

38.4 Strålskydd och kärnsäkerhet

Inom det europeiska samarbetet ligger strålskydds- och kärnsäkerhetsfrågorna under ett särskilt fördrag, Euratomfördraget.

Under året har beslut fattats om att ansluta Euratomgemenskapen till konventionen om tidig varning vid radiologisk olycka samt assistanskonventionen vid en radiologisk olycka.

I enlighet med rådsslutsatserna från juni 2004, angående säkerhet vid kärntekniska anläggningar samt hantering av radioaktivt avfall och använt kärnbränsle har ad hoc-arbetsgruppen för kärnsäkerhet åter aktiverats. Denna har fått i uppgift att göra en genomgång av det internationella samarbetet som bedrivs och de resultat som åstadkommits inom området samt analysera om det finns behov av ytterligare åtgärder inom gemenskapen.

Det Europeiska systemet för kärnämneskontroll har diskuterats under året med anledning av att kommissionen beslutat om stora rationaliseringar på området. En oro bland medlemsstaterna finns för att de internationella åtagandena som medlemsstaterna har inte ska kunna uppfyllas om rationaliseringarna genomförs i sin helhet.

Vidare har ett utkast till direktiv om transport av radioaktivt avfall och använt kärnbränsle diskuterats. Något slutligt förslag från kommissionen finns dock ännu inte. Dessutom har ett stabilitetsinstrument för bistånd på det kärntekniska området diskuterats.

39 Den gemensamma jordbrukspolitiken

Arbetet under våren präglades av framtagandet av ett nytt miljö- och landsbygdsutvecklingsprogram för perioden 2007–2013. Efter beslut om detta i juni fortsatte arbetet med en gemensam EU-strategi för landsbygdsutvecklingsområdet med utgångspunkt i det nya programmet. Under hösten dominerades diskussionerna av kommissionens reformförslag av marknadsordningen för socker som presenterades under sommaren. Ett principbeslut om en reform kunde fattas på jordbruksrådet i november. Övriga frågor som behandlats är bland annat den nya tullregimen för bananer samt ett meddelande från kommissionen om förenkling av jordbrukslagstiftningen. Inom djurområdet har fokus till stor del legat på hanteringen av utbrott av fågelinfluensa i närliggande områden till EU samt förhandlingar om ett nytt direktiv om bekämpning av fågelinfluensa. En annan fråga som flitigt diskuterats är skydd av slaktkycklingar.

39.1 Marknadsordningarna

39.1.1 Reform av marknadsordningen för socker

Kommissionens förslag till revidering av marknadsordningen för socker presenterades den 22 juni och behandlades intensivt i ministerrådet för jordbruk och fiske under hösten. I november slöts en politisk överenskommelse. Reformen innebär en prissänkning under fyra år med totalt 36 procent för socker respektive 39,5 procent för sockerbetor. Betodlarna kompenseras för 64,2 procent av prissänkningen genom ett stöd som är frikopplat från produktionen. För att minska produktionen och öka den europeiska sockersektorns konkurrenskraft införs ett omstruktureringsprogram för att stödja sockerbruk som lägger ner fabriker och avsäger sig produktionskvot. Omstruktureringsprogrammet finansieras via en avgift på all kvarvarande produktion. I omstruktureringsprogrammet införs även en diversifieringsfond som ska stödja regioner som drabbas av nedlagd produktion. Reformen innebär en sänkning av det garanterade pris som länderna inom Cotonou-avtalet (främst länder i Afrika, Västindien och Stilla Havet) erhåller vid export av socker till EU. För att stödja dessa länder har en handlingsplan tagits fram för att hjälpa konkurrenskraftiga länder att utveckla sin sockersektor, och övriga att övergå till andra verksamheter. För att ett formellt beslut ska kunna fattas måste Europaparlamentet yttra sig. För mer information se fakta-promemoria (2005/06:FPM1). Sverige välkomnar överenskommelsen. En reform av sockersektorn är nödvändig, både för att nå balans på

39.1.2 Förenklingar av den gemensamma jordbrukspolitiken

Arbetet med förenklingar av jordbrukslagstiftningen togs upp i ministerrådet för jordbruk och fiske i december 2004. Under hösten 2005 har förberedande arbete utförts för att kommissionen under 2006 ska kunna presentera ett förslag till handlingsplan. Målet är att skapa harmoniserade regler om olika marknadsreglerande åtgärder som intervention, privat lagring, importkvoter, exportbidrag, säkerheter, marknadsföring av jordbruksprodukter, statsstödsregler, kommunikation och rapportering av information. Bland annat avser kommissionen föreslå en sammanslagning av de 21 olika marknadsordningarna. Övriga områden som ska ses över rör de administrativa kostnader som uppstår nationellt med anledning av den gemensamma jordbrukspolitiken, samt förenkling av statsstödsreglerna inom jordbrukssektorn. Förenklingsarbetet ska även genomsyra andra politiska beslut som t.ex. sockerreformen och den planerade översynen av jordbruksreformen år 2008. Enklare regelverk och minskad administration underlättar för såväl jordbruket som livsmedelsindustrin och arbetet med att förenkla lagstiftningen är prioriterat från svensk sida.

39.1.3 Handelsavtal avseende vin mellan EU och USA

Förhandlingarna om ett vinavtal mellan EU och USA har pågått under flera år. Under 2005 har framsteg gjorts och ett rådsbeslut om en första fas togs i december. Avtalet omfattar bl.a. ömsesidigt erkännande av tillverkningsmetoder, användandet av traditionella namn och ändring av status på beteckningar. Märkning på flaskor och certifiering vid export, tas också upp i avtalet. Förhandlingar om den andra fasen av avtalet fortsätter under 2006. Bland annat ska skydd för EU:s geografiska beteckningar, så kallade semigeneriska beteckningar (vin med geografisk betydelse annan än dess exakta ursprung, exempelvis port och sherry som inte kommer från dessa regioner men tillverkas genom samma metod) bättre skydd för EU:s traditionella namn samt regler kring export av vin med låg alkoholhalt beröras. Sverige välkomnar avtalet och anser att det är viktigt att parterna når en överenskommelse så att handelsstörningar undviks.

39.1.4 Ny importregim för bananer

EU, USA och Ecuador slöt 2001 ett avtal om att EU ska avskaffa nuvarande kvotsystem för bananer och ersätta det med en tullösning senast den 1 januari 2006. En förutsättning var att den nya tullen garanterar de latinamerikanska exportörerna samma marknadstillträde som kvotsystemet gör. Kommissionen har lagt fram två olika förslag till att höja den nuvarande tullnivån inom kvot på 75 euro per ton, med ca 300 procent respektive 250 procent, samtidigt som kvoten avskaffas, men

dessa förslag har under 2005 fällts av WTO:s skiljedomstol. Avslagen motiverades med att en så stor höjning av tullen mot Latinamerika skulle medföra att latinamerikanska exportörers marknadstillträde begränsas. Kommissionen modifierade därefter sitt bud till 176 euro/ton i tull och en tullfri importkvot gentemot AVS-länderna (länder i Afrika, Västindien och Stilla Havet) för 775 000 ton. Beslut fattades av rådet i november. Det nya importsystemet kommer att träda i kraft vid årsskiftet. Sverige röstade mot kommissionens förslag på en så kraftig höjning av tullnivån liksom bevarande av kvot. Den svenska regeringen har alltsedan EU-inträdet arbetat för ett avskaffande av alla tullkvoter på bananer för att få en mer marknadsanpassad sektor med lägre priser på bananer.

39.1.5 Tullavtal om ris med USA och Thailand

Kommissionen fick i samband med 2003 års reform av den gemensamma jordbrukspolitiken mandat att omförhandla importtullen för ris. Syftet var att införa en ny tull vid ikraftträdandet av reformen på risområdet. Kommissionen har fört förhandlingar med Indien, Pakistan, USA och Thailand. Avtalen med Indien och Pakistan godkändes av rådet i juli 2004. I juni 2005 slöts även ett avtal med USA och i december med Thailand. Avtalet innebär att en rörlig tull används beroende på importvolymerna.

39.1.6 Förutsättningarna för odling av hampa i Sverige

Riksdagen uppmanade regeringen i ett tillkännagivande den 25 mars 2004 att pröva möjligheterna att godkänna odling av hampa för energi-, fiber- och proteinändamål inom eller utom stödsystemet. En rapport har i samråd med berörda departement tagits fram av Jordbruksdepartementet under 2004/05. Rapporten har remissbehandlats under sommaren. Frågan behandlas för närvarande inom Regeringskansliet.

39.2 Landsbygdsutveckling

Landsbygdsutveckling är sedan Agenda 2000-reformen en integrerad del av den gemensamma jordbrukspolitiken. I 2004 års rapport om miljö- och landsbygdsprogrammet som överlämnades till kommissionen i juni 2005 konstaterades att måluppfyllelsen i det svenska miljö- och landsbygdsprogrammet överlag är god.

Sverige överlämnade i juni 2005 ett förslag till kommissionen om ändring av miljö- och landsbygdsprogrammet med anledning av orkanen Gudrun. Ändringen innebär en förstärkning av insatserna för kompetensutveckling för skogsägare.

39.2.1 Förslag till nytt regelverk för landsbygdsutveckling för perioden 2007–2013

Skr. 2005/06:85

Kommissionen presenterade vid ministerrådet för jordbruk och fiske den 19 juli 2004 ett förslag till rådsförordning för landsbygdens utveckling för perioden 2007–2013. Efter behandling vid ett flertal ministerråds-möten fattades en politisk överenskommelse i juni. Formellt antogs förordningen i september och har publicerats i Europeiska gemenskapens tidning, (förordning (EG) 1698/2005). Beslutet innebär bland annat att en EU-strategi för landsbygdens utveckling på EU-nivå kommer att upprättas. Varje medlemsland ska också ta fram en nationell strategi som syftar till att beskriva kopplingen mellan ambitionerna på EU-nivå och den nationella tillämpningen av landsbygdsprogrammen. I enlighet med landsbygdsförordningen delas målen för landsbygdspolitiken upp i tre prioritetsområden som också ligger till grund för åtgärdernas struktur:

1. Konkurrenskraft i jord- och skogsbrukssektorn
2. Markförvaltning
3. Allmän landsbygdsutveckling

En viss finansiell balans mellan de olika prioritetsområdena ska säkerställas. I linje med ett ökat behov av en diversifierad ekonomi på landsbygden har regelverket vidgats något för att beakta fler intressenter än de med koppling till lantbruket. Under förhandlingarna drev Sverige bl.a. frågor om förenkling av regelverket och ökad fokus på målsättningarna med EU:s landsbygdspolitik. Den sistnämnda delen har förtydligats avsevärt i och med inrättandet av en EU-strategi och nationella strategier.

39.3 Miljöåtgärder i jordbruket

39.3.1 Gödselmedel – kadmium

Sverige har beviljats ett undantag från förordning (EG) 2003/2003 om gödselmedel vad gäller gränsvärde för kadmium i mineralgödsel. Den 21 december beslutade kommissionen att förlänga Sveriges förbud för saluföring av gödselmedel som innehåller kadmium i koncentrationer som överstiger 100 gram per ton fosfor.

39.4 Djurskydd och djurhälsa

39.4.1 Hög aktivitet avseende fågelinfluensa (aviär influensa)

Utbrott av fågelinfluensa i EU:s närområde

Under de senaste åren har det skett upprepade utbrott av så kallad aggressiv fågelinfluensa hos tamfjäderfä i Sydostasien. Det har inträffat

att människor smittats och insjuknat. Drygt 60 personer har avlidit till följd av fågelinfluensan. Samtliga människor som smittats har haft nära kontakt med sjuka fåglar.

Under sommaren och början av hösten iaktogs en onormal dödlighet hos vilda fåglar i Kazakstan, Ryssland, Turkiet, Rumänien och Kroatien samt utbrott av fågelinfluensa i dessa länder. Provtagning har visat att viruset i dessa länder är mycket likt det som orsakat utbrotten i Sydostasien. Mycket tyder på att smittan överförts med flyttfåglar. Kommissionen höjde sin beredskap inför eventuella utbrott eller virusfynd hos vilda fåglar inom EU och införde bl.a. ett importförbud av fjäderfä och obehandlade fjädrar från dessa länder. Experter sammankallades från samtliga EU-länder till upprepade möten för att diskutera i vilken utsträckning flyttfåglar kan utgöra en risk för EU. I oktober beslöt kommissionen att medlemsstaterna efter en nationell riskvärdering ska vidta åtgärder för att förhindra kontakt mellan vilda fåglar och tamfjäderfä.

Ett nytt direktiv om bekämpning av fågelinfluensa

Under våren presenterade kommissionen ett förslag (KOM(2005) 171 slutlig) till ett nytt direktiv om bekämpning av fågelinfluensa, samt förslag till ändringar i rådets beslut om utgifter inom veterinärområdet. Detta har setts som prioriterat, bl.a. mot bakgrund av utbrotten i allt mer närliggande områden, och förslagen kunde slutligen antas på ministerrådet för jordbruk och fiske i december. Direktivet, som ersätter ett befintligt direktiv inom området, innehåller bestämmelser om hur medlemsstaterna ska agera vid utbrott av fågelinfluensa. Syftet med åtgärderna är att så snabbt som möjligt utrota smittämnet bl.a. genom att djuren i drabbade besättningar avlivas och destrueras, anläggningen desinficeras osv. En nyhet jämfört med nu gällande direktiv är att åtgärder inte enbart ska vidtas vid utbrott av aggressiva virusformer (högpato-gen aviär influensa) utan även när milda virusformer (lågpato-gen aviär influensa) påvisas hos tamfjäderfä. Bakgrunden till att även mild fågelinfluensa, som oftast inte ger några symtom hos djuren, ska bekämpas är att sådana virus kan övergå till att bli aggressiva. Genom att vidta åtgärder även vid fynd av mild fågelinfluensa kan utbrott av aggressiv fågelinfluensa motverkas.

I samband med detta föreslår kommissionen en anpassning av lagstiftningen om utgifter inom veterinärområdet. Medlemsstaternas bekämpningsåtgärder kommer att ersättas från unionen även vid mild fågelinfluensa. I dag utgår bara ersättning vid aggressiv fågelinfluensa.

39.4.2 Förslaget om skydd av slaktkycklingar

Kommissionen har utarbetat ett förslag (KOM(2005) 221 slutlig) om skydd av slaktkyckling som presenterades för rådet i våras. Förslaget bygger bl.a. på bestämmelser från Sverige och Danmark och innehåller förslag till minimiregler för att skydda slaktkycklingar i besättningar med 100 djur eller fler som inte är avelsbesättningar eller kläckerier. I dag finns enbart allmänt hållna bestämmelser om skydd av animalieprodu-

cerande djur. Ett flertal rådsarbetsgrupper har nu mötts under sommaren och hösten. Ett beslut om direktivet kommer troligen att fattas tidigast under det österrikiska ordförandeskapet. De allra flesta medlemsstaterna är positiva till att området regleras men har olika synpunkter på hur detta ska gå till. Många medlemsstater befarar dock att förslaget kommer att innebära höjda kostnader framför allt för producenter men även för konsumenterna och myndigheter. Sverige driver att höga krav sätts.

39.4.3 Fortsatt förbättrad BSE-situation gör att lättnader i regelverket övervägs

Mot bakgrund av de senaste årens förbättrade BSE-situation ("galna ko-sjukan") inom EU presenterade kommissionen under sommaren en strategiplan – TSE-färdplan – för hur bekämpningen av TSE-sjukdomar (där bl.a. BSE ingår) fortsättningsvis ska genomföras. Kommissionen anser att det mot bakgrund av erfarenheterna av olika åtgärders effektivitet och den förbättrade smittosituationen för BSE nu finns anledning att se över regelverket för TSE-sjukdomar och överväga prioriteringarna inom området. I denna process måste även hänsyn tas till andra hot mot djur- och folkhälsan som dykt upp på senare år, t.ex. sjukdomar som SARS (svårt akut respiratorisk sjukdom) och nya varianter av fågelinfluensa. Eventuella lättnader i regelverket ska vara vetenskapligt grundade och ske utan risk för konsumenterna samt bör vara riskbaserade.

39.4.4 Direktiv om fisksjukdomar m.m.

Kommissionen lade under hösten fram ett förslag (KOM(2005) 362 slutlig) till revision av gällande bestämmelser om övervakning och bekämpande av vissa sjukdomar hos vattenlevande djur. Syftet är att modernisera, omarbota och konsolidera de gällande djurhälsobestämmelserna för handeln med vattenbruksprodukter, och bl.a. förbättra förebyggandet och bekämpningen av sjukdomar, för att därigenom öka konkurrenskraften för vattenbruket i EU. För Sveriges del är det framför allt angeläget att försvara vårt goda hälsoläge bland odlade och vilda vattendjur samt att direktivet inte påverkar de tilläggsgarantier som Sverige beviljades under 2004 för vissa fisksjukdomar.

40 Den gemensamma fiskeripolitiken

Den gemensamma fiskeripolitikens mål är att säkerställa att levande fiskeresurser utnyttjas på ett hållbart sätt i ekonomiskt, miljömässigt och socialt hänseende. Försiktighetsprincipen ska tillämpas och ekosystembaserad förvaltning ska införas stegvis. Regelverket omfattar fiskerinäringens centrala aspekter, bl.a. regler för fiskets bedrivande, fiskekvoter, redskap, och kontrollåtgärder. En gemensam marknadsordning omfattar bl.a. system för prisstöd. En fiskefond finansierar åtgärder

40.1 Resursbevarande åtgärder

40.1.1 Östersjön och Nordsjön

Inför rådet den 20–22 december hade förslaget om högsta tillåtna uttag (TAC) och kvoter i Östersjön för första gången blivit ett separat förslag utbrutet ur det allmänna TAC-förslaget. I likhet med de senaste åren fokuserade förhandlingarna i december på högsta tillåtna uttag i Östersjön på det östra torskbeståndet. För övriga bestånd (västra torskbeståndet, sill, skarpsill och lax) fastställdes uttagen i enlighet med eller mycket nära de vetenskapliga råden från Internationella havsforskningsrådet. Rådgivningen för det östra torskbeståndet var 14 900 ton i kombination med rådande förvaltningsåtgärder såsom fiskestopp under lekperioder och i lekområden. Vid rådsmötet fastställdes de högsta tillåtna uttagen till ca 45 000 ton och förvaltningsåtgärderna förändrades bl.a. så att ett antal dagar om året med fiskestopp får förläggas enligt respektive medlemsstaters beslut. Sverige förordade gemensamma stopptider för alla medlemsstater. Sverige ansåg att beslutet innebar allt för stora avsteg från den vetenskapliga rådgivningen och röstade som enda medlemsstat nej till förslaget.

Beträffande fiskemöjligheterna i Västerhavet, dvs. Skagerrak, Kattegatt, Nordsjön och delar av nordöstra Atlanten, förs förhandlingar såväl internt inom EU som mellan EU och de andra kuststaterna Norge, Island, Färöarna och Ryssland. Det för Sverige viktiga avtalet mellan Norge och EU innebar att uttagen för torsk och arter som fångas tillsammans med torsk såsom vitling, kolja och gråsej sänktes med 15 procent för 2006 jämfört med uttagsnivån 2005. Den interna EU-regleringen av tillåtet antal dagar till sjöss för fartyg i detta fiske resulterade dock inte i en motsvarande minskning, vilket föranledde Sverige att lägga ned sin röst vid rådet den 20–22 december. Förhandlingarna resulterade dock även i vissa viktiga framgångar för Sverige. Tidigare geografiska begränsningar av det svenska makrillfisket har strukits vilket innebär att även norsk zon kan nyttjas. Tillträdet till norsk zon har också varit viktigt för fiske av atlanto-skandisk sill, så kallad Islandssill, som tillåts under 2006. Slutligen har fördelningen av fisket på blåvitling efter många års förhandlingar fastställts, vilket främjar en långsiktigt hållbar förvaltning av beståndet.

40.1.2 Förslag till ny förvaltning av fisket i Medelhavet

Ett förslag till ny förvaltning av fisket i Medelhavet blev föremål för skarpa diskussioner vid flera tillfällen under 2005. Kommissionens förslag innebär ett närmande av nuvarande regelverk i Medelhavet till det som gäller i övriga EU-vatten. Trots att frågan varit aktuell i mer än ett decennium valde kommissionen att för ovanlighetens skull inte göra de

slutliga få kompromisser som krävdes för att få igenom förslaget. Sannolikt kommer förslaget att diskuteras i ministerrådet för jordbruk och fiske på nytt under första halvåret 2006. Även om Sverige inte fiskar i området har vi stött kommissionens förslag då det är principiellt viktigt att alla gemenskapens vattenområden integreras i fiskeripolitikens regelverk.

40.1.3 Europeisk ål – hotad av utrotning

Kommissionen har den 6 oktober 2005 presenterat förslag till rådsförordning om åtgärder för återhämtning av beståndet av europeisk ål (KOM(2005) 472 slutlig). Förslaget har lagts mot bakgrund av de rådsslutsatser som antogs under 2004. Bakgrunden till behovet av åtgärder är att det internationella havsforskningsrådet (International Council for the Exploration of the Seas, ICES) i sin rapport från oktober 2002 rekommenderade att det snarast behövs en återhämtningsplan för den europeiska ålen. Det viktigaste inslaget i förslaget är att medlemsstaterna ska utarbeta nationella förvaltningsplaner. Planerna ska möjliggöra att nå målet att 40 procent av blankålen, jämfört med ostörda förhållanden, ska kunna ta sig ut från varje vattenområde. Som en akut åtgärd avser kommissionen att förbjuda allt fiske, landning och försäljning av ål under de första 15 dagarna varje månad. Förbudet avses att gälla till dess att medlemsstaten i fråga har infört en godkänd förvaltningsplan för ål. En detaljerad genomgång av förslaget genomförs i början av 2006. Sverige har under flera år informerat kommissionen om den mycket allvarliga beståndssituationen för ålen och framfört att gemensamma åtgärder behöver vidtas.

40.2 Fiskerikontroll

40.2.1 EU:s fiskerikontrollmyndighet – för ökad samordning och effektivitet

I mars beslutade ministerrådet för jordbruk och fiske att en kontrollmyndighet för den gemensamma fiskeripolitiken ska inrättas. Kontrollmyndigheten kommer att placeras i Vigo i Spanien och påbörjar sin verksamhet den 1 januari 2006.

Huvudsyftet med den nya myndigheten, vilket Sverige stöder, är att samordna medlemsstaternas fiskerikontroll för att därmed öka effektiviteten och skapa en enhetlig fiskerikontroll inom EU. Myndigheten kommer inte att påverka medlemsstaternas ansvar för genomförandet av den gemensamma fiskeripolitiken.

I kontrollorganets styrelse kommer kommissionen att ha sex röster, medan varje medlemsstat kommer att ha en röst för att balansera kravet på effektivitet i beslutsfattandet, gemenskapens exklusiva kompetens på området och medlemsstaternas intressen.

40.3.1 Den europeiska fiskerifonden för 2007–2013

För perioden 2007–2013 finns förslag om en ny europeisk fiskerifond (EFF). Rådsförordningen, som ska reglera vilka åtgärder som får finansieras och därmed ingå i det nationella program som ska utformas, har under 2005 behandlats såväl i rådsarbetsgrupp som i rådet för jordbruk och fiske vid ett flertal tillfällen. Vid rådets möte i juni framkom dock att motsättningarna var alltför stora. Kommissionen och ordförandeskapet har inväntat ett beslut om det finansiella perspektivet, vilket fattades i december. Förhandlingarna kan nu fortsätta med planerat beslut vid jordbruks- och fiskerådet i april 2006.

Den huvudsakliga stötestenen har varit att ett flertal medlemsstater önskar återinföra ekonomiskt stöd för investeringar som ökar kapaciteten och fiskeansträngningen, exempelvis stöd vid nybyggnation av fiskefartyg. Detta var stödformer som togs bort i samband med reformen av den gemensamma fiskeripolitiken 2002. Sverige motsätter sig att stödformerna åter introduceras då det var en av de viktiga förändringarna vid reformen.

40.4 Marknadspolitiken

40.4.1 Utvärdering av den gemensamma organisationen av marknaden för fiskeri- och vattenbruksprodukter

Mot bakgrund av att kommissionen skulle göra en utvärdering av marknadsordningen senast den 31 december distribuerade kommissionen under våren ett frågeformulär till medlemsstaterna och intresseorganisationer. Kommissionen har vidare anordnat ett seminarium om marknadsordningen med representanter från medlemsstaternas branschorganisationer och myndigheter. Huruvida kommissionen kommer att föreslå ändringar av nu gällande marknadsordning är ännu inte klart.

40.4.2 Miljömärkning av fisk

Frågan om miljömärkning av fisk togs upp inom EU redan 1997 men har därefter inte givits någon högre prioritet. FN:s livsmedelsorganisations (FAO) riktlinjer för miljömärkning av fiskeriprodukter antogs av rådet i mars. Under 2005 presenterade kommissionen ett meddelande (KOM(2005)275 slutlig) om en gemenskapsmodell för miljömärkningsprogram för fiskeriprodukter. Kommissionen önskar därmed en bred debatt om miljömärkningsprogram för fiskeriprodukter. Kommissionen anordnade dessutom i november ett seminarium om miljömärkning av fiskeriprodukter. Sverige har aktivt arbetat med miljömärkningsfrågor

41 Livsmedelspolitiken

Livsmedelslagstiftningen är viktig för att skydda konsumenternas hälsa. Gemensam lagstiftning och regler i alla medlemsstater stärker skyddet och underlättar handeln. En stor del av livsmedelsområdet är totalharmoniserat, vilket innebär att det inte är tillåtet för enskilda medlemsstater att ha vare sig strängare eller mer liberala bestämmelser. Det pågående arbetet inom gemenskapen innefattar såväl ny reglering som modernisering av det befintliga regelverket på området.

41.1 Förbättrade regler för närings- och hälsopåståenden

Kommissionen antog den 16 juli 2003 ett förslag till en ny förordning om närings- och hälsopåståenden på livsmedel (KOM(2003) 424 slutlig). Förslaget omfattar reklam, märkning och presentation av närings- och hälsopåståenden inom EU och omfattar alla livsmedel.

Möjligheten till påståenden begränsas för vissa livsmedelskategorier, vilket innebär att produkter med hög halt av fett, socker och salt samt alkoholhaltiga drycker inte kommer att kunna marknadsföras med hälsopåståenden. Närings- och hälsopåståenden som strider mot denna förordning ska betraktas som vilseledande reklam.

Sverige har länge strävat efter att införa gemenskapsregler för hälsopåståenden eftersom det finns ett klart behov av att harmonisera området. Därmed kunde Sverige ställa sig bakom den politiska överenskommelse som antogs med enhällighet av rådet i juni. Under våren 2006 fortsätter förhandlingarna med Europaparlamentet. Förordningen kommer tidigast att träda i kraft i slutet av 2006.

41.2 Förbättrade regler för berikning av livsmedel

Kommissionen antog den 10 november 2003 ett förslag till en ny förordning om berikning med vitaminer och mineralämnen och vissa andra substanser i livsmedel (KOM(2003) 671 slutlig). Förslaget har under våren behandlats parallellt med förslaget om regler för närings- och hälsopåståenden eftersom förslagen har nära koppling till varandra. Berikningsförslaget avser regler för när vitaminer och mineraler kan tillsättas i livsmedel samt regler för märkning och marknadsföring. Förslaget innehåller ett förbud mot berikning av icke-behandlade färskvaror bl.a. frukt, grönsaker, kött och fisk, samt livsmedel som innehåller minst 1,2 volymprocent alkohol.

I juni röstade Sverige för en politisk överenskommelse med en röstförklaring angående konfektyrvaror. Sverige ville att konfektyrvaror skulle ingå i listan över produkter som inte får berikas. Genom en förklaring till beslutet åtog sig kommissionen att utreda möjliga tillägg

till förbudslistan. Under våren 2006 fortsätter förhandlingarna med Europaparlamentet. Förordningen kommer tidigast att träda i kraft i slutet av 2006. Skr. 2005/06:85

41.3 Genetiskt modifierade organismer (GMO)

Under året har ett par genetiskt modifierade grödor godkänts för användning i EU. Det har rört ansökningar om import av vissa sorter av genetiskt modifierad majs och bearbetning av dessa till foder. Produkter framställda av sådan gröda ska vara märkta som genetiskt modifierade för att möjliggöra för konsumenten att välja mellan livsmedel och foder som är från GMO-majs respektive konventionell majs. Utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön regleras i direktiv (2001/18/EG). I förordning ([EG] nr 1829/2003) regleras hur godkännanden av GMO som livsmedel ska ske. I förordning ([EG] nr 1830/2003) anges att en GMO ska vara märkt och att man ska kunna spåra en GMO genom livsmedelskedjan.

41.4 Genetiska resurser

I december 2004 antog kommissionen ett arbetsprogram angående bevarande, karakterisering, insamling och nyttjande av genetiska resurser i jordbruket, vilket baserats på rådets förordning ([EG] nr 287/2004). Under sommaren nåddes enighet om hur projektmedel ska utlysas. Projektförslag inom arbetsprogrammets ram har inlämnats och behandlats under hösten. Medel för programmet finns avsatta till och med 2006. Under året har även intensiva diskussioner förts inom EU och FN:s livsmedelsorganisation (FAO) om hur det internationella fördraget inom FAO om växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk ska tillämpas i praktiken.

41.5 Tillämpningsföreskrifter om hygien- och kontrollpaketet

Under våren 2004 antog rådet och Europaparlamentet ett antal förordningar om livsmedelshygien och offentlig kontroll av livsmedelskedjan. Under 2005 har ett intensivt arbete bedrivits inom kommissionens olika kommittéer för att ta fram detaljerade tillämpningsförordningar och vägledningar för den nya lagstiftningen. Tillämpningsbestämmelserna gäller t.ex. kontroller av förekomst av parasiter (trikiner) och utformningen av certifikat som ska åtfölja importerade livsmedel, samt vissa bestämmelser om övergångslösningar för enstaka delar av de nya hygienbestämmelserna.

Inför omröstningen i den Ständiga kommittén för livsmedelskedjan och djurhälsa angående salmonellatolerans i köttberedningar, kunde medlemsstaterna efter ett intensivt påverkansarbete från svensk sida i juni enas om att köttberedningar måste vara salmonellafria. Detta kommer hela unionens konsumenter tillgodo.

41.7 Gränsvärden för dioxinlika PCB:er i livsmedel

Sedan den 1 juli 2002 finns gränsvärden för dioxiner i ett antal livsmedelskategorier. I samband med beslutet om dessa gränsvärden bestämdes att gränsvärden för dioxinlika PCB:er för samma livsmedelskategorier skulle sättas vid en senare tidpunkt. Under mellantiden skulle data samlas in som underlag för beslutet. En kvalificerad majoritet av medlemsstaterna stödde kommissionens förslag till gränsvärden för dioxinlika PCB:er vid en omröstning i ständiga kommittén för livsmedelskedjan och djurhälsa i november. Det formella beslutet kommer att fattas under början av 2006 av kommissionen och gränsvärdena kommer att börja gälla under senare delen av 2006. Sverige och Finland har ett undantag från gränsvärdet för dioxin i fisk och fiskprodukter från Östersjöområdet för våra nationella marknader. I stället skyddas befolkningen genom särskilda kostråd. Det nya regelverket ger ett delundantag för Sverige och Finland fram till och med den 31 december 2011 för strömming/sill, lax, nejonöga, röding, öring och löjrom från Österjöområdet. Parallellt med detta har man röstat om motsvarande gränsvärden för dioxinlika PCB:er i foder.

42 Miljö

42.1 Horisontella miljöfrågor

42.1.1 Hållbar utveckling

Under året fortsatte förberedelserna för en revidering av EU:s strategi för hållbar utveckling. I februari lade kommissionen fram ett meddelande om den allmänna inriktningen på den nya strategin. Samtidigt presenterades en uppsättning indikatorer för hållbar utveckling. Kommissionen och Ekonomiska och sociala kommittén har arrangerat en konferens med strategins alla olika intressenter. Sverige sände i juli en svensk informell promemoria till kommissionen. Där gavs stöd till meddelandets allmänna inriktning samtidigt som en hel del synpunkter för att förstärka innehåll, instrument och uppföljningsförfaranden framfördes.

Europeiska rådet antog i juni ett uttalande om huvudprinciperna för hållbar utveckling. I uttalandet anges mål för miljö, social rättvisa, ekonomiskt välstånd och internationellt ansvar. Vidare anges där tio huvudprinciper, bland annat om solidaritet inom och mellan generationerna, delaktighet, försiktighetsprincipen och principen om att förorenaren betalar. Uttalandet ska ligga till grund för den nya strategin.

Revideringen av hållbarhetsstrategin skulle ha skett under 2005 men tyvärr är kommissionen försenad i sitt arbete och kommissionens slutliga förslag (KOM(2005) 658) till ny strategi presenterades först i december.

42.1.2 Lissabonstrategin, miljöintegration och bättre lagstiftning

På rådsmötet i mars antog miljöministrarna ett tydligt inlägg till halvtidsöversynen av Lissabonstrategin vid Europeiska rådets vårtoppmöte 22–23 mars. Miljörådet markerade att miljödimensionen fortsatt bör spela en viktig roll i Lissabonprocessen. En progressiv miljöpolitik kan bidra till tillväxt och sysselsättning genom att främja innovationer som är resurssnåla och effektiva, särskilt inom energianvändning och transport. Andra åtgärder är att genomföra handlingsplanen för miljöteknik såväl på EU-nivå som nationellt och att främja mer hållbara konsumtions- och produktionsmönster. På klimatområdet betonades ökad forskning och teknisk utveckling, en utveckling av det europeiska klimatprogrammet samt ökad energieffektivitet.

Miljörådet antog också slutsatser om kommissionens översyn av EU:s hållbarhetsstrategi och uppmanade kommissionen att genomföra denna så snart som möjligt under 2005. Miljörådet ansåg att Cardiffprocessen om strategier för integration av miljö i olika politikområden borde

återupplivas och förstärkas. Under hösten har det brittiska ordförandeskapet lagt vikt vid integration av miljöhänsyn i praktiken i samband med olika möten och diskussioner inom exempelvis jordbruk och fiske, energi, regionalpolitik och transport. Det informella miljö- och jordbruksministermötet i september hade fokus på klimat och jordbruk.

Vid miljørådets möte i oktober diskuterades hur principerna och instrumenten enligt bättre lagstiftningsprogrammet kan tillämpas på miljöområdet, bl.a. i samband med de temainriktade strategierna enligt det sjätte miljöhandlingsprogrammet. Sverige har generellt en positiv hållning till arbetet med en bättre lagstiftning och underströk att detta borde leda till en förstärkning av miljöpolitiken med enklare och effektivare lagar. Konsekvensanalyserna av alla nya större förslag från kommissionen bör belysa också de långsiktiga vinsterna och kostnaderna för samhället i stort.

42.1.3 FN:s kommission för hållbar utveckling höll sitt 13:e möte

FN:s kommission för hållbar utveckling (CSD) har som huvudsyfte att följa upp och stärka genomförandet av Agenda 21 och genomförandeplanen från Johannesburg. CSD:s arbetsprogram som fastställdes efter toppmötet i Johannesburg utgår från olika fastställda teman i tvåårscykler. I maj höll CSD sitt trettonde möte som syftade till att konkretisera åtaganden och åtgärder inom området vatten, sanitet och boende/bebyggelse.

EU hade inför mötet arbetat fram en gemensam ståndpunkt i rådsarbetsgruppen för internationella miljöfrågor (WPIEI). Frågan diskuterades även på miljørådet i mars. EU tryckte särskilt på vikten av att uppnå konkreta resultat där de olika aktörerna tar på sig nya åtaganden. Det gäller både åtaganden i form av policyåtaganden, men även nya aktiviteter som bidrar till att genomförandeplanen från Johannesburg och millenietvecklingsmålen uppfylls.

42.1.4 Århuskonventionen

Århuskonventionen är en konvention om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till överprövning i miljöfrågor. EG ratificerade konventionen den 17 februari och kunde därmed delta som part vid konventionens andra partmöte. Även Sverige skrev under konventionen före partsmötet. Betydelsefulla frågor under partsmötet var frågan om ett tillägg till konventionen om GMO, antagandet av riktlinjer för tillämpningen av Århuskonventionens principer i internationella forum samt frågor om tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor. Förordningen om hur Århuskonventionen ska tillämpas på EG:s egna institutioner behandlades under året av Europaparlamentet och beräknas träda i kraft i början av 2006. EG har även ratificerat det så kallade PRTR-protokollet till konventionen. Enligt PRTR-protokollet ska parterna upprätta utsläppsregister. En förordning om upprättande av ett sådant register på europeisk nivå beslutades under rådsmötet i december. Sverige är positivt inställt till arbetet under

42.1.5 Miljöfinansieringsinstrumentet Life +

Vid rådsmötet den 2 december antog miljöministrarna en så kallad partiell politisk överenskommelse om miljöfinansieringsinstrumentet Life+. Överenskommelsen var partiell i den bemärkelsen att något budgetbelopp inte ingår. Life+ är avsett att komplettera annan miljöfinansiering under EU:s budget. Enligt den partiella överenskommelsen ska minst 80 procent av budgetbeloppet delegeras till nationella myndigheter för genomförande. Life+ är avsett att ha tre komponenter:

1. naturvård och biologisk mångfald
2. miljöpolitik och styrning
3. information och kommunikation

42.1.6 Beslut om infrastruktur för geografisk information

Vid miljörådet i juni fattades beslut om gemensam ståndpunkt för INSPIRE dvs. förslaget om upprättande av en infrastruktur för geografisk information i gemenskapen. Exempel på den information som omfattas är vägar, vattendrag, administrativa gränser, bebyggelse, befolkningsstatistik, vegetationsskikt, höjddata, meteorologiska, hydrologiska och geologiska data. Sverige anser att direktivet är bra då det underlättar åtkomsten till lägesbunden data genom att harmonisera informationen och att utveckla datatjänster via Internet. Förslaget kommer att hanteras av Europaparlamentet under våren 2006 i en andra behandling.

42.2 De tematiska strategierna

Det sjätte miljöhandlingsprogrammet (1600/2002/EG) lade fast riktlinjerna för EU:s miljöpolitik fram till år 2012. På några områden där kommissionen ännu inte hade bestämt sig för att lägga fram nya förslag till direktiv ska man arbeta stegvis. Kommissionen ska därför lägga fram så kallade tematiska strategier på områdena luftkvalitet, marin miljö, naturresursanvändning och avfallsåtervinning, bekämpningsmedel, mark och stadsmiljö. Under hösten presenterade kommissionen två av de tematiska strategierna; luftkvalitet och marin miljö. Den 21 december presenterades även strategierna om avfallsåtervinning och naturresursanvändning.

42.2.1 Luftstrategin

Den tematiska strategin (KOM(2005) 446) om luftföroreningar och tillhörande direktiv för luftkvalitet presenterades under hösten och förhandlingarna i rådet har påbörjats. Strategin omfattar miljömål för luftföroreningar för 2020 i EU och föreslår åtgärder för att uppnå dessa

mål. I luftstrategin föreslås att befintlig lagstiftning moderniseras och fokuseras på de mest miljö- och/eller hälsofarliga ämnena samt att miljöhänsyn integreras i andra policys och program. Sverige anser att den tematiska strategin om luftföroreningar kommer att ha stor betydelse för luftvårdsarbetet inom EU och i de enskilda medlemsstaterna under lång tid, det är därför angeläget ha en hög ambitionsnivå i både strategin och direktivet. Strategin har även stor betydelse för de kommande förhandlingarna om det så kallade takdirektivet om utsläppstak för medlemsstaterna för svaveldioxid, kväveoxider, flyktiga organiska ämnen och ammoniak. Strategin har även stor betydelse för förhandlingarna inom ramen för FN:s luftvårdskonvention (CLRTAP).

42.2.2 Marina strategin

Den tematiska strategin (KOM(2005) 505) om marina miljön med tillhörande ramdirektiv presenterades av kommissionen i oktober. Strategin bygger på en kombinerad EU- och regional ansats, där gemensamma övergripande mål och ansatser läggs fast på EU-nivå, men där planering och genomförande av åtgärder lämnas till den regionala nivån. Direktivförslagets övergripande mål är att ett gott miljötillstånd ska uppnås i den marina miljön senast 2021 och att bevarande av den marina miljön garanteras ett fortsatt skydd. De europeiska marina vattnen delas in i regioner. Varje medlemsland ska, i samverkan med övriga länder inom respektive region, utarbeta en marin strategi för sina vatten i enlighet med en åtgärdsplan. Åtgärdsprogrammet ska enligt förslaget träda i kraft senast 2018. Varje huvudmoment vid genomförandet av strategin ska godkännas av kommissionen. Den regionala samverkan ska så långt som möjligt ske inom ramen för de regionala marina konventionerna och länderna ska göra allt de kan för att samordna sina åtgärder med tredjeländer. Den marina strategin är högt prioriterad av Sverige. Målsättning för Sverige är att få till stånd insatser för den marina miljön så att dessa kan förbättra tillståndet för Östersjön. Sverige driver även att Östersjön bör göras till ett pilotområde för genomförandet av strategin.

42.3 Marin miljö

42.3.1 Nya regler ska förbättra badvattnets kvalitet

Direktivet om badvatten färdigförhandlades under året och är klart för att införlivas i nationell lagstiftning. Syftet med det nya direktivet är att modernisera och uppdatera regelverket för att det bättre ska anpassas efter dagens kunskapsnivå samt för att hälsoskyddet för och informationen till badande ska förbättras. Sverige har länge drivit frågan om att anpassa direktivet efter nationella förutsättningar. Direktivets utformning tillgodoser de nationella olikheterna samtidigt som det har en god ambitionsnivå.

42.3.2 Politisk överenskommelse om förslaget till grundvattendirektiv

Skr. 2005/06:85

Grundvattendirektivet är ett komplement till ramdirektivet för vatten (2000/60/EG). Grundvattendirektivets syfte är framför allt att ta fram kriterier för hur grundvattnets kvalitet ska bedömas, att fastställa normer för vilken kvalitet som ska uppnås och när åtgärder för att motverka föroreningar ska vidtas. Efter ett drygt års förhandlingar i rådet, antogs en politisk överenskommelse om förslaget till grundvattendirektiv vid rådsmötet i juni. Så som överenskommelsen utformades så undantas jordbruket i praktiken från direktivets betydelsefulla kvalitetsnorm för nitrat. Det är för svenskt vidkommande viktigt att även jordbruket omfattas av de åtgärder som kommer att följa av nitratnormen. Sverige valde slutligen att rösta emot förslagen. Även Tyskland, Italien och Ungern ställde sig utanför uppgörelsen.

42.4 Kemikalier och resurs- och avfallsfrågor

42.4.1 Beslut om EU:s nya kemikalielagstiftning REACH

Förhandlingarna om en ny kemikalielagstiftning i EU har varit mycket intensiva 2005. Under året har REACH varit uppe för diskussion på nio rådsmöten. En politisk överenskommelse togs på rådet i december som samtliga länder ställde sig bakom. Vid rådsmötet ställde sig Sverige även bakom två deklARATIONER. Den ena behandlade frågan om att förslaget borde förstärkas ytterligare vad gäller substitution och den andra deklARATIONEN behandlade möjlighet för medlemsländerna att även fortsättningsvis tillämpa nationella regler som genomför gemenskapens minimidirektiv på arbetsmiljö- och miljöområdena.

Syftet med den nya förordningen är dels att förbättra den europeiska kemikalieindustrins konkurrenskraft, dels att öka skyddet av hälsa och miljön från riskerna med kemikalier. Förutom att företagen får ett tydligare ansvar, bl.a. genom att de ska registrera och riskbedöma kemikalierna de tillverkar respektive importerar, innebär förslaget att kemikalier med vissa farliga egenskaper måste prövas innan de eventuellt får ett särskilt tillstånd från kommissionen för användning. För att uppmuntra utbytet av dessa ämnen ska alla som söker tillstånd göra en analys av riskerna med alternativen och om ett utbyte är möjligt ur ett tekniskt och ekonomiskt perspektiv. Förslaget innebär också att en ny kemikaliemyndighet på EU-nivå bildas. Myndigheten placeras i Helsingfors och ska enligt planerna vara i full funktion under 2008. Genom förslaget kommer gemensamma regler att gälla för både existerande och nya kemikalier. De som kommer att beröras är främst tillverkare och importörer som bedömer och hanterar riskerna med kemikalier. Därutöver kommer användare av kemikalier att beröras av regelverket, se vidare avsnittet 31.1.5. Sverige har i förhandlingarna drivit frågor om krav på ökad kunskap om kemikalier genom mer omfattande registreringsunderlag för s.k. lågvolyämnena, dvs. ämnen som tillverkas och importeras i mängder mellan 1–10 ton, skärpta regler

för de mest skadliga ämnena i tillståndsprövning genom t.ex. skärpningar av reglerna för substitution av ämnen, ökad kunskap och information om ämnen i varor.

Flera olika konsekvensanalyser av REACH har genomförts både på nationell, nordisk och EU nivå. Slutsatsen är att REACH på längre sikt även kan innebära vinster för industrin. Flera branscher kommer att ha nytta av bättre tillgång till information om kemiska miljö- och hälsorisker och därmed kunna minska utgifterna för arbetarskydd och avfallshantering. På sikt kan REACH bidra till att även stimulera innovationer och den europeiska konkurrenskraften kan gynnas av REACH.

REACH bedöms medföra minskade kostnader för industrin genom förbättrad yrkesrelaterad hälsa. Samtidigt får både företag och offentliga aktörer tillgång till bättre information om kemikaliers egenskaper och kan därmed välja bort sådana som är olämpliga, farliga eller onödiga. Detta ger i sin tur många användare av kemikalier möjlighet att minska kostnader för arbetarskydd, avfallshantering och återvinning, sanering och ersättning för uppkomna skador. För vissa branscher, t.ex. byggindustrin, finns det också fördelar med utökad information om kemiska ämnen i varor. REACH kommer att bidra till att förbättra tillgången till information om kemiska ämnen för alla aktörer i samhället, såväl offentliga som privata. Detta är grundläggande för att kunna förbättra hanteringen av kemiska hälso- och miljörisker och får betydelse för både professionella användare och konsumenter.

På kort sikt kommer förslaget troligen att innebära ökade kostnader för industrin, bl.a. pga. registreringskostnader och ökad administrativ börda. Många av de registreringspliktiga företagen är små och medelstora. Särskilda problem med denna företagskategori kan t.ex. vara att de hanterar små volymer av ämnena i förhållande till omsättningen och att de saknar kompetens för att hantera lagkrav och informationsflöden. För att minska negativa konsekvenser för små- och medelstora företag finns nu förslag om att små och medelstora företag alltid ska få reducerade avgifter och att kundtjänstservice ska inrättas. Ett annat förslag, OSOR (One substance one registration), har också varit en del i arbetet med att ge de små företagen möjligheter att hålla kostnaderna nere genom att företagen har möjlighet dela informationen så att ett ämne endast behöver registreras en gång. Se även del 6 Konkurrenskraftsfrågor – inre marknaden, industri och forskning, avsnittet Kemikalieförordningen (REACH).

42.4.2 Förhandlingarna om en global kemikaliestrategi

Under svenskt ordförandeskap har det sedan två år pågått förhandlingar om en global kemikaliestrategi. Strategin har till syfte att skapa ett globalt system för kemikaliehantering och uppnå målet från världstoppmötet om hållbar utveckling i Johannesburg 2002. Strategin är planerad att antas vid den internationella konferensen om kemikaliehantering i Dubai 4–6 februari 2006. I december antogs rådslutsatser där de viktigaste politiska ställningstagandena fastställs inför mötet i Dubai.

42.4.3 Förbud mot ftalater i leksaker

Skr. 2005/06:85

Rådet och Europaparlamentet kom överens om ett förbud mot ftalater under hösten. Direktivet innebär ett permanent användningsförbud för de sex ftalater som omfattas av det temporära förbudet i produktsäkerhetsdirektivet. Omfattningen av respektive förbud liksom motiveringarna skiljer sig mellan de sex. För de tre ftalater som är klassificerade som fortplantningsstörande i kategori två införs ett totalförbud i alla slags leksaker och barnartiklar. För de tre ftalaterna med mindre farliga inneboende egenskaper införs en reglering för leksaker och barnartiklar avsedda för barn under tre år och som kan stoppas i munnen. Sverige har arbetat i flera år för ett förbud mot ftalater i leksaker och barnartiklar och är nöjt med kompromissförslaget som är i linje med Sveriges syn – en permanent hög skydds nivå för en känslig grupp som barn.

42.4.4 EU-strategi för kvicksilver

Kommissionen presenterade ett förslag (KOM(2005) 20) till EU-strategi för kvicksilver i januari. Förslaget till strategi innehåller 20 åtgärder för att minska utsläpp, användning, tillförsel och efterfrågan av kvicksilver inom EU och globalt. Exempel på åtgärder är att kommissionen kommer att lägga förslag om exportförbud av kvicksilver från EU från och med 2011 och om förbud för användning av kvicksilver i varor och produkter. Åtgärderna handlar också om att EU bör stödja det globala kvicksilverarbetet. Vid rådsmötet i juni antogs rådsslutsatser som stöder kommissionens förslag till strategi. Sverige välkomnade rådsslutsatserna som i stora delar överensstämmer med våra uppfattningar. Skydd mot kvicksilverspridning är och har varit en central fråga i svensk miljöpolitik.

42.4.5 Sverige protesterade mot att åter tillåta DekabDE

Direktivet som reglerar farliga ämnen i elektronik (RoHS-direktivet) innehåller förbud för bl.a. de bromerade flamskyddsmedlen polybromerade difenyletrar (PBDE). DekabDE är ett sådant flamskyddsmedel som är förbjudet enligt direktivet. De förbjudna ämnena får inte finnas i elektriska och elektroniska produkter som sätts på marknaden från den 1 juli 2006. Kommissionen lade i april fram ett förslag för röstning i behörig kommitté, om ett generellt undantag för dekaBDE i direktivet. Emellertid kunde ingen kvalificerad majoritet uppnås vare sig i kommittén eller i rådet för eller emot förslaget och enligt rådande procedur antog kommissionen därför detta förslag i oktober. Europaparlamentet antog under året en resolution om att kommissionen inte har mandat att genomföra beslutet. Europaparlamentet har även fattat beslut om att väcka talan mot kommissionen i EG-domstolen. Sverige har aktivt verkat för att dekaBDE fortsättningsvis ska vara förbjudet i elektronik enligt RoHS-direktivet genom att bl.a. miljöministern tillsammans med kollegor från Belgien, Danmark, Finland, Norge och Portugal har skrivit brev till miljökommissionären. På svenskt initiativ diskuterades frågan av EU:s miljöministrar vid ett rådsmöte i juni. Sverige följer uppmärksamt

42.4.6 Flera förslag om genetiskt modifierade organismer

Ett antal frågor som rör genetiskt modifierade organismer (GMO) har behandlats under året.

I juni genomfördes omröstningar i enskilda ärenden som överlämnats av kommissionen efter det att behörig kommitté inte kunnat nå ett beslut.

Det ena förslaget gällde upphävande av nationella förbud för vissa GMO i en rad medlemsstater. Kommissionens förslag om upphävande av nationella förbud röstades ned med kvalificerad majoritet. Sverige lade ned sin röst. Den andra GMO-frågan på dagordningen i juni rörde utsläppande på marknaden av GMO-majsen MON 863. Sverige röstade för ett godkännande. Under decembermötet röstade miljöministrarna även om marknadsgodkännande för import och bearbetning av en genetiskt modifierad majs, MON 863xMON 810. Sverige röstade för ett godkännande. Ingen kvalificerad majoritet uppnåddes vilket innebar att frågan gick tillbaka till kommissionen för avgörande.

Vid decembermötet hölls en riktlinjedebatt om GMO. Vid mötet framhöll Sverige de fördelar, men även risker, som modern bioteknik kan medföra.

42.4.7 Cartagena-protokollet om biosäkerhet

Cartagenaprotokollet (Biosäkerhetsprotokollet) under FN:s konvention för biologisk mångfald reglerar internationell handel med GMO. Cartagenaprotokollet hade sitt andra partsmöte i Montreal, Kanada, i juni. Under förhandlingarna var EU en drivande kraft för att få till stånd beslut som skulle göra att protokollet ska kunna fungera effektivt. Som bas för detta hade miljørådet tagit fram ett rådsbeslut om förhandlingsmandat för frågan om ytterligare dokumentationskrav samt rådsslutsatser som betonade EU:s vilja att arbeta för protokollet. Förhandlingarna i Montreal avslutades emellertid utan att enighet kunde nås i den viktigaste frågan om ytterligare dokumentationskrav vid export av GMO som ska användas direkt som livsmedel, foder eller bearbetning. I övriga frågor som stod på dagordningen kunde parterna till protokollet enas och beslut fattas.

42.4.8 Nedmontering av fartyg

Vid rådsmötet i juni antogs rådsslutsatser inför Internationella Sjöfartsorganisationens (IMO) möte i juli. Rådsslutsatserna samordnar EU-ländernas ståndpunkter inför IMO:s möte och understryker behovet av att sörja för en säker och miljövänlig hantering av fartygsupphuggning för att skydda människors hälsa och miljön. Slutsatserna erkänner behovet av att fastställa obligatoriska krav som kan antas globalt och behovet av samverkan mellan ILO, IMO och Baselkonventionen så att ett system för fartygsrapportering snarast möjligt kan utformas. Sverige har aktivt stött

42.4.9 Förlikning om avfall från utvinningsindustrin förbättrar för gruvindustrin

Efter förlikningsförfarande kunde Europaparlamentet och rådet enas om ett direktiv om hantering av avfall från utvinningsindustrin. Genom direktivet införs minimikrav för att förbättra hanteringen av avfall från utvinningsindustrin (framför allt gruvavfall) genom att särskilt hantera risker för miljö och hälsa samt risker som kan uppkomma genom en sådan hantering. Direktivet innehåller följande huvudelement; villkor för tillstånd, generella krav för avfallshanteringen, krav på avfallshanteringsplan och i vissa fall beredskapsplaner, krav att ha en plan för efterbehandling och avslutande av anläggningar samt en skyldighet att vara i besittning av en ekonomisk säkerhet för de skyldigheter som framgår av tillståndet. Sverige är mycket positiv till direktivets tillkomst och har aktivt tagit del i dess framtagande eftersom Sverige har önskat ett direktiv som är bättre anpassat till framför allt gruvindustris förutsättningar än deponeringsdirektivet. Det uppnås genom detta direktiv.

42.4.10 Transport av avfall

Den nu gällande avfallstransportförordningen (Rådets förordning (EEG) nr 259/93) revideras. Anledningen är dels att göra den nya förordningen mer effektiv och logisk och dels för att genomföra OECD-rådets ändrade beslut från 2002 om kontroll av gränsöverskridande transporter av avfall avsett för återvinning samt Baselkonventionen om kontroll av gränsöverskridande transporter av farligt avfall. En gemensam standpunkt antogs av rådet i juni och efter Europaparlamentets andra behandling antogs förordningen. Den nya avfallstransportförordningen ger bland annat utökade möjligheter för myndigheter att invända mot avfallstransporter om avfallet går till miljömässigt sämre behandling eller om det består av hushållsavfall.

42.5 Klimatförändringar

42.5.1 Sveriges agerande i klimatförhandlingarna

År 2005 präglades av unionens förberedelser inför den första partskonferensen under Kyotoprotokollet. Partsmötet ägde rum parallellt med det elfte partsmötet under Klimatkonventionen i Montreal i december. Diskussionen inom EU handlade framför allt om utvecklandet av unionens långsiktiga strategier för klimatpolitiken. Denna diskussion är kopplad till de internationella förhandlingarna inom Klimatkonventionen och Kyotoprotokollet.

EU:s stats- och regeringschefer slog vid sitt marsmöte fast allvaret i klimatsituationen och uppmanade miljöministrarna att fortsätta utvecklandet av mål och strategier för att minska utsläppen av växthusgaser på lång och medellång sikt. Sverige anser att långsiktiga utsläppsmål har stor betydelse genom att det ger tydliga signaler till alla parter om den långsiktiga målsättningen. Detta gäller inte minst signalen till industrin som behöver vägledning för långsiktiga investeringar.

42.5.2 Rådslutsatser antogs om flygets inverkan på klimat

Kommissionen presenterade i september ett meddelande (KOM(2005) 459) som innehåller ett förslag till en strategi för att hejda de kraftigt ökande utsläppen av växthusgaser från flyget. Kommissionen anser att flygbolagen bör ingå i det system för utsläppshandel som finns sedan januari 2005 och som omfattar energiproducenter och energiintensiv industri. Syftet är att skapa incitament för flyget att minska sina utsläpp av växthusgaser. Meddelandet diskuterades vid ett rådsmöte i december. Sverige har framhållit att det är viktigt att göra konsekvensanalyser av effekterna på det befintliga systemet av flygets eventuella inkluderande i handelssystemet. Om det visar sig att de positiva miljömässiga effekterna är ringa eller om konsekvenserna är mycket negativa för t.ex. den energiintensiva industrin, måste vi inom EU vara förberedda på att diskutera andra lösningar. Kommissionen kommer att lägga fram ett förslag om denna fråga under 2006.

42.5.3 Fluorerade växthusgaser

Syftet med förordningen om vissa fluorerade växthusgaser och direktivet om utsläpp från luftkonditioneringssystem i motorfordon är att på ett betydande sätt bidra till att EU:s åtagande enligt Kyotoprotokollet nås.

2005 fortsatte arbetet med förordningen och direktivet om fluorerade växthusgaser.

I oktober skedde en andra behandling av Europaparlamentet. Under våren 2006 kommer förlikning mellan Europaparlamentet och rådet att äga rum. En utestående fråga är de mer långtgående nationella åtgärder som redan vidtagits eller, som i Sveriges fall, avses bli vidtagna.

43 Utbildningsfrågor

De möjligheter att bo, studera eller arbeta i andra länder som EU erbjuder sina medborgare bidrar till förståelse mellan kulturerna, till personlig utveckling och till förverkligandet av EU:s hela ekonomiska potential. EU arbetar också med att främja utbildningens kvalitet i de olika medlemsstaterna och gör jämförelser mellan utbildningssystemen. Detta underlättar rörligheten för enskilda personer och är av vikt för sysselsättning och tillväxt.

43.1 Växande intresse för utbildningsprogrammen

Utbildningsprogrammen Sokrates och Leonardo da Vinci löper under perioden 2000–2006. Programmen omfattar alla utbildningsformer, från förskola till högskola och vuxenutbildning samt kompetensutveckling i arbetslivet. Genom programmen ges studerande och lärare liksom andra arbetstagare, arbetslösa och nyutexaminerade möjlighet att studera och praktisera i andra europeiska länder. Programmen omfattar EU-länderna, Efta/EES-länderna samt Bulgarien, Rumänien och Turkiet. Budgeten för Sokratesprogrammet 2005 är 411 miljoner euro. För Leonardo da Vinci var budgeten 258 miljoner euro för 2005.

Under 2005, liksom under 2004, har cirka 260 skolor deltagit i olika former av europeiskt samarbete inom Comenius, delprogrammet för förskole- och skolsamarbete inom Sokrates. Eftersom lärarna är centrala för att få genomslag för internationaliseringen i skolan satte regeringen som särskilt mål för 2005 att antalet lärare som deltar i särskilda fortbildningsinsatser på europeisk nivå skulle öka från drygt 260 till 500. Trots en kraftig ökning av antalet ansökningar kunde målet inte nås med bibehållna kvalitetskrav. Dock ökade antalet deltagare med över 20 procent till 313.

Erasmusprogrammet för den högre utbildningen blir ett viktigt verktyg för att genomföra den internationaliseringsstrategi som regeringen presenterade i propositionen 2004/05:162 ”Ny värld – ny högskola”. Regeringen hade satt som mål att 3 000 svenska studenter och 500 svenska lärare skulle resa ut genom Erasmus. Målen nåddes nästan, 2 700 studenter och 484 lärare reste ut. Grundtvig är delprogrammet för vuxnas lärande. Under 2005 har deltagandet ökat markant, men det är fortfarande en liten del av programmet. Både individuell mobilitet i form av fortbildningsstipendier för utbildare och projekt för utbildningsanordnare har ökat med en dryg tredjedel. 2005 beviljades nästan 70 organisationer medel för europeiska projekt.

EU:s yrkesutbildningsprogram Leonardo da Vinci syftar till att utveckla kvalitet och den europeiska dimensionen i yrkesutbildningen. Intresset för programmet i Sverige är stigande. Antalet ansökningar från

svenska aktörer har, när det gäller utvecklingsprojekt, ökat från 23 till 41 ansökningar mellan åren 2004 och 2006. Under 2005 har nio svenska samordnare beviljats stöd från kommissionen om sammanlagt ungefär 27 miljoner kronor. Ansökningsvolymen och experternas bedömningar av de svenska ansökningarna för år 2006 tyder på att antalet beviljade svensksamordnade ansökningar kommer att öka ytterligare. Även antalet svenskar som deltar i utbytes- eller praktikprojekt har ökat under de senaste åren. År 2003 deltog totalt drygt 1000 svenskar i praktik eller utbyten inom ramen för programmet. Under 2005 har antalet stigit till ungefär 1300 personer.

Erasmus Mundusprogrammet har för perioden 2004–2008 en budget om 230 miljoner euro. Programmets syfte är att höja kvaliteten i den högre utbildningen i Europa och öka den interkulturella förståelsen mellan Europa och tredje land. Detta sker bl.a. genom samarbete lärosätena emellan i gemensamma magisterprogram och gemensamma eller dubbla examina för tredjelandstudenter. De svenska lärosätena har hittills hävdats sig väl bland uttagna magisterprogram. Sverige deltar hittills i 16 av 57 magisterprogram.

43.2 Integrerat program för livslångt lärande

Under 2005 har ministerrådet och Europaparlamentet förhandlat kommissionens förslag (KOM(2004) 474 slutlig) till beslut om inrättande av ett integrerat handlingsprogram inom livslångt lärande. Förslaget till ett nytt integrerat handlingsprogram inom allmän och yrkesinriktad utbildning 2007–2013 bör bl.a. ses som ett bidrag till arbetet med de gemensamma målen på utbildningsområdet och därmed också som ett bidrag till den övergripande Lissabonstrategin. Programmet är en vidareutveckling av flera existerande program och föreslås bestå av olika delprogram som Comenius, Erasmus (inklusive yrkesutbildning på högskolenivå), Grundtvig och Leonardo da Vinci för yrkesutbildning. Till detta kommer horisontella inslag som e-lärande, initiativ för språkinläring, policyutveckling samt utnyttjande av resultat. Dessutom inkluderas Europassinitiativet samt Jean Monnet-programmet. Avsikten är också att programmet Erasmus Mundus ska integreras från och med 2009. Sverige har i stort stött kommissionens förslag, där förenklad administration och decentraliserat beslutsförfarande är viktiga komponenter. Kommissionens förslag till nytt program innehåller ambitiösa kvantitativa mål som kräver en flerfald högre budget än dagens program. Under 2005 har Europaparlamentet genomfört sin första behandling av förslaget och ministerrådet har i november antagit en partiell politisk överenskommelse.

43.3 Gemensamt ramverk genom Utbildning 2010

Under 2001 enades utbildningsministrarna om tre övergripande gemensamma utbildningsmål och tretton delmål till dessa. För utbildningsmålen finns ett arbetsprogram, Utbildning 2010, som medför att en stor del av de konkreta förslagen som diskuteras på utbildnings-

området nu har ett gemensamt ramverk och en tydlig strategisk inriktning. Under våren 2005 lämnade alla medlemsstater en rapport till kommissionen med information om arbetet med målen. Under 2005 påbörjades aktiviteter där medlemsstaterna kommer att kunna lära sig av varandra för att ytterligare reformera sina utbildningssystem så att målen kan nås.

43.3.1 Referensram för kvalifikationer för livslångt lärande

Europeiska kommissionen presenterade i juli ett förslag till en europeisk referensram för kvalifikationer för livslångt lärande, som är ett verktyg för att öka individens rörlighet inom utbildningsområdet och på arbetsmarknaden i Europa. Referensramen är tänkt att fungera som en översättningsnyckel mellan olika länders nationella utbildnings- och kvalifikationssystem. Förslaget har överlämnats till medlemsstaterna för nationella konsultationer. Den svenska konsultationsprocessen bygger på ett formellt remissförfarande. De inkomna synpunkterna har sänts till kommissionen tillsammans med regeringens ståndpunkt i frågan. Kommissionen planerar utifrån att ministerrådet och Europaparlamentet ska kunna enas om en färdig rekommendation i slutet av 2007.

43.3.2 Europass – en europeisk meritportfölj

Europass inrättades genom Europaparlamentets och ministerrådets beslut nr (2241/2004/EG) om en enhetlig ram för tydlighet i kvalifikationer och meriter. Under 2005 har nationella Europasskontor inrättats i de medverkande länderna. I Sverige har funktionen förlagts till Internationella programkontoret för utbildningsområdet. Programkontoret ansvarar för samordning av Europass-portföljens olika delar: Europassmeritförteckning, tillägg till slutbetyg, tillägg till examensbevis, språkpass och mobilitetspass, och viss information knutet till detta.

43.4 Arbetsprogram bidrar till samarbete över Atlanten

Inom ramen för det ekonomiska avtal mellan EU-USA som förhandlats under hösten ingår förlängning (2006–2013) och utvidgning av samarbetsprogrammet för högre utbildning och yrkesutbildning. I förslaget (SEK(2005)1032 slutlig) ligger också en ökning av budgeten och en utvidgning av stipendiedelen.

Som en del av det arbetsprogram mellan EU och Kanada som också förhandlas vintern 2005/06 ingår en förlängning (2006–2013) och utökning av utbildningsavtalet för högre utbildning och yrkesutbildning. Förslaget (SEK (2005) 935 slutlig) innehåller en utvidgning till bl.a. aktiviteter på ungdomsområdet och en ökning av budgeten.

44.1 Ungdomspolitiskt samarbete

Sedan kommissionen i slutet av 2001 publicerade sin vitbok på ungdomsområdet "Nya insatser för Europas ungdom" (KOM(2001) 681 slutlig) har samarbetet på ungdomsområdet utökats och stärkts betydligt. Rådet antog 2002 ett ramverk med fyra prioriterade områden på det specifika ungdomsområdet; ungdomars inflytande, information, volontärverksamhet och bättre kunskap om unga. Därefter antogs 2003 och 2004 gemensamma mål för de fyra prioriterade områdena. Samarbetet på dessa områden sker inom ramen för den öppna samordningsmetoden genom framför allt erfarenhetsutbyten och nätverksbyggande. Arbetet med de två första målen, inflytande och information, har följts upp och utvärderas under 2005. Under Luxemburgs ordförandeskap antog rådet resolutioner om det vidare arbetet med ungas inflytande och information, resolution (8522/05) respektive (8521/05). Under våren antogs även en resolution med fokus på stärkande av genomförandet av den öppna samordningsmetoden (8520/05). I slutet av året utvärderade medlemsstaterna arbetet med inflytande och information och för att senare rapportera resultaten till kommissionen.

Utöver arbetet kring de fyra gemensamma målen föreskriver ramverket för samarbetet att ungdomsministrarna ska verka för att ett ungdomsperspektiv integreras på andra politikområden. Som ett led i detta arbete antog rådet 2004 ett uttalande om rasism och intolerans bland ungdomar (9405/04) och en resolution om social integration av ungdomar (9601/04).

Den europeiska ungdomspakten utgör den senaste förstärkningen av samarbetet på ungdomsområdet. Ungdomspakten antogs vid Europeiska rådets möte den 22–23 mars efter ett initiativ från stats- och regeringscheferna i Frankrike, Tyskland, Spanien och Sverige. Pakten syftar till att främja ungas möjligheter att få en bra utbildning och ett arbete, att studera, praktisera och arbeta utomlands, att vara delaktiga i samhället samt att bättre kunna kombinera yrkes- och familjeliv. Den europeiska ungdomspakten innebär att ungdomsperspektiv ska integreras på områden som rör unga och som har en koppling till Lissabonstrategin och att samordning mellan insatser riktade mot ungdomar ska främjas. Pakten är en integrerad del av det svenska nationella handlingsprogrammet för tillväxt och sysselsättning. Prioriteringarna i pakten stämmer väl överens med prioriteringarna i den svenska ungdomspolitik. Såväl det kommande österrikiska som finska ordförandeskapet prioriterar genomförande och uppföljning av den europeiska ungdomspakten högt.

På initiativ av kommissionär Figel andordnades ett stormöte i Bryssel med ungdomar, kommissionen och Europaparlamentet i samband med Europeiska ungdomsveckan den 5–11 december. Syftet med mötet var att diskutera EU:s framtid, ett aktivt medborgarskap och den europeiska

44.2 Programmen Ungdom och ”Aktiv ungdom 2007–2013”

Programmet Ungdom, som antogs den 13 april 2000 (beslut 1031/2000/EG), har en sammanlagd budget på 520 miljoner euro för åren 2000–2006. Programmet ger huvudsakligen stöd åt ungdomsutbyte och volontärtjänst för ungdomar. Programmet är unikt i det att det inte kräver några förkunskaper och att det vänder sig till ungdomar med i övrigt begränsade möjligheter att få en internationell erfarenhet. 2005 deltog totalt ca 100 000 ungdomar och ungdomsledare i programmet, varav ca 1 800 från Sverige. Efter en något neråtgående trend vad gäller antalet ansökningar fick EU-programmet Ungdom under 2005 cirka 20 procent fler ansökningar än året innan. Detta är resultatet av en målinriktad insats för att nå fler inom programmets målgrupper, samt av Ungdomsstyrelsens satsning på kvalitetsfrämjande verksamhet för nätverksbyggande, utbildning av fritids- och ungdomsledare mm.

Under 2005 fortsatte förhandlingen av förslaget till nytt program, Aktiv ungdom (KOM(2004) 471 slutlig). Europaparlamentet genomförde också under året sin första behandling av programförslaget. Ungdomsministrarna kunde vid sitt möte den 15 november komma till en partiell politisk överenskommelse om alla delar av programmet som inte har bäring på budgeten.

Det nya programmet bygger i hög grad på det nuvarande programmet Ungdom, vilket halvtidsutvärderats med mycket positiva resultat. Sverige har varit mycket positivt till förslaget och har också ett stort gehör för förslag till förbättringar. Sverige har bland annat verkat för att stärka jämställdhetsperspektivet, att få tydliga skrivningar om icke-diskriminering och om att programmet ska uppmuntra ungas egna idéer och initiativ. Sverige har också verkat för att programmet liksom tidigare ska vara öppet för alla ungdomar och att särskilda insatser ska göras för att nå de unga med färre möjligheter.

44.3 Idrottens ställning inom EU

Idrott omfattas inte särskilt av fördraget. EG-domstolen har dock genom domar fastställt principen att idrotten bör underkastas gemenskapsrätten i de fall den utgör en ekonomisk aktivitet inom ramen för den inre marknaden. Under året har kommissionen inkallat till flera olika seminarier på idrottsrelaterade teman som dopning, jämlikhet, fri rörlighet av idrottsutövare och uppföljning av det europeiska året för utbildning genom idrott 2004. Två informella idrottsministermöten har genomförts i Luxemburg respektive Storbritannien. Vid bägge mötena diskuterades bl.a. dopningsfrågorna och då särskilt medlemsstaternas och unionens relation till Världsan antidopningsbyrå (WADA) samt utarbetandet av en ny internationell konvention inom Unesco mot

dopning inom idrotten. Sverige nådde framgång vid dessa möten i att främja ett förstärkt engagemang i arbetet mot dopning inom idrotten. Skr. 2005/06:85

45 Kultur och medier

EU:s insatser ska bidra till kulturens och den audiovisuella sektorns utveckling och främja samarbete mellan medlemsstaterna. Vid behov ska EU stödja och komplettera medlemsstaternas insatser när det gäller t.ex. spridande av kunskap om de europeiska folkens kultur och historia, bevarande och skydd av kulturarv samt konstnärligt skapande. En arbetsplan för kultur har antagits för åren 2005–2006. Planen berör följande fem områden: Lissabonstrategin, samordnad digitalisering, EU:s kulturportal, främjande av rörlighet för konst, konstsamlingar och utställningar samt främjande av rörlighet för personer. Under året hölls två rådsmöten om kultur- och audiovisuella frågor: den 23 maj (behandlat i EU-nämnden den 20 maj) och den 14 november (behandlat i EU-nämnden den 11 november).

45.1 Ramprogrammet Kultur 2000 och föreslagna Kultur 2007

EU:s ramprogram för kultur, Kultur 2000 (beslut 2000/508/EG), omfattar alla konst- och kulturområden utom de audiovisuella medierna film, TV och video. Programmet syftar till att främja kulturell dialog och rörlighet för konstnärer, andra kulturaktörer och verk. Programmet ger stöd till samarbetsprojekt mellan flera europeiska länder och kan sökas av alla typer av kulturorganisationer. Totalbudgeten är 237 miljoner euro och programmet omfattar perioden 2000–2006. Trettio länder deltar i programmet: EU-medlemmarna, de tre EES-länderna samt kandidatländerna Bulgarien och Rumänien. Från 2006 kommer också Turkiet att delta i programmet.

Under året beviljades inom programmet totalt stöd på 33,5 miljoner euro till 217 projekt, varav 196 ettåriga och 21 fleråriga projekt. Svenska deltagare ingår i 16 projekt och är huvudarrangörer i fyra av dessa. Sammanlagt tilldelades projekt med svenska aktörer ca 4,4 miljoner euro, varav 0,6 miljoner till projekt med svenska huvudarrangörer och 3,8 miljoner euro till projekt med svenska medarrangörer. Något översättningsstöd till svenska förlag beviljades däremot inte detta år.

Förhandlingar om förslaget till nytt program, Kultur 2007, (se faktapromemoria 2004/05:FPM 15), har fortsatt under året. Programmet, som ska löpa mellan 2007 och 2013, knyter an till det nuvarande programmet och har tre mål: främjande av rörlighet för personer, av rörlighet för konstnärliga produkter samt av den interkulturella dialogen. Tre programområden föreslås: stöd till kulturinsatser, främjande av organ som är aktiva på EU-nivå samt stöd till analyser och spridning av information. Den föreslagna finansieringsramen är 408 miljoner euro. Vid höstens rådsmöte nåddes en partiell politisk överenskommelse där sakinnehållet, men inte budgeten, omfattas.

45.2 MEDIA-programmen och det föreslagna MEDIA 2007

Skr. 2005/06:85

MEDIA-programmen (MEDIA Plus och MEDIA Yrkesutbildning) ger stöd till den europeiska audiovisuella industrin i syfte att stärka dess konkurrenskraft och öka spridningen av europeiska verk. Det nuvarande programmet stödjer distribution, utveckling, festivaler och marknadsföring samt fortbildning av yrkesverksamma i den europeiska audiovisuella branschen. Programmet omfattar perioden 2001–2006 och har en budget på 513 miljoner euro. Förutom EU:s medlemsstater deltar Liechtenstein, Island, Norge och Bulgarien i programmet. Från 2006 kommer även Schweiz att delta.

Under 2005 har svenska aktörer fått ca 3 miljoner euro i stöd från programmet, vilket är avsevärt lägre än 2004, som var ett rekordår för Sverige, med 4,9 miljoner euro i utbetalat stöd. De lägre stödnivåerna beror delvis på att många svenska aktörer för närvarande är inne i pågående stödperioder varför färre nya ansökningar på utvecklingsområdet kommit in detta år. Minskade besökssiffror på biograferna samt hårdare regler för utbetalning av stöd har också gjort att Sverige fått lägre stöd inom området distribution.

Förslaget till nytt program, MEDIA 2007 (se faktapromemoria 2004/05:FPM14) har förhandlats vidare i rådet under året och Europaparlamentet har lämnat sina första synpunkter. Budgeten för perioden 2007–2013 är föreslagen till 1,055 miljarder euro. Programmet föreslås i stora drag vara upplagt som tidigare, med stöd till för- respektive efterproduktion, men som ett enhetligt program istället för dagens två. Vid höstens rådsmöte nådde rådet en partiell politisk överenskommelse kring programmet. Överenskommelsen omfattar sakinhållet, men inte budgeten.

45.3 TV-direktivet

Direktivet TV utan gränser (direktiv 89/552/EEG, ändrat genom direktiv 97/36/EG) innehåller minimiregler för gränsöverskridande TV-sändningar när det gäller europeiskt programinnehåll, reklam och sponsring, skydd av minderåriga och rätten till genmäle. Kommissionen presenterade i december ett utkast till reviderat direktiv. Den viktigaste förändringen är att direktivets tillämpningsområde föreslås utökas till att också omfatta TV-sändningar som sker på begäran. En graderad reglering införs med ett antal basregler som gäller för alla audiovisuella medietjänster samtidigt som mera detaljerade regler upprätthålls för traditionella TV-sändningar. Reklamreglerna för traditionella TV-sändningar föreslås dock liberaliseras i förhållande till nuvarande regler, bl.a. regler för reklamavbrott i sändningar och produktplacering.

Under de senaste åren har kommissionen genom studier av tillämpningen av olika delar av direktivet, offentliga utfrågningar och insamling av skriftliga synpunkter analyserat behovet av en revidering. Under 2005 anordnades konferenser både av det luxemburgska och det brittiska ordförandeskapet för sammanfatta dessa diskussioner. Sverige har varit aktiv under hela konsultationsprocessen och deltog vid konferenserna

med delegationer från Regeringskansliet, mediemyndigheterna och branschen. Under sommaren publicerade också kommissionen ett antal arbetspapper som sammanfattade konsultationsprocessen och inbjöd alla intressenter till skriftliga kommentarer. I det svar som skickades till kommissionen från Sverige uttrycktes en viss skepsis mot ett utökat tillämpningsområde för direktivet, bl.a. mot bakgrund av de svenska grundlagarnas skydd för yttrandefrihet. Sverige uttryckte stöd för fortsatt ambitiös reklamreglering för TV-sändningar på europeisk nivå. Vidare uppmärksammades kommissionen på de problem som de nuvarande jurisdiktionsbestämmelserna innebär. För att påverka kommissionen att på allvar undersöka hur jurisdiktionsreglerna skulle kunna förbättras i ett reviderat direktiv, inledde Sverige ett samarbete med ett tiotal andra medlemsstater. Bland annat har två brev överlämnats från gruppen till kommissionär Reding som ansvarar för bl.a. mediafrågor.

45.4 Programmet medborgare för Europa

Kommissionen lade i april fram förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om inrättandet av programmet Medborgare för Europa för åren 2007–2013 i syfte att främja ett aktivt medborgarskap, (se fakta-promemoria 2004/05:FPM67). Syftet med programmet är att överbrygga klyftan mellan medborgarna och EU-institutionerna samt att stärka sammanhållningen mellan européer. Detta ska t.ex. ske genom stöd till vänortsverksamhet, bidrag för gränsöverskridande projekt som involverar medborgare och strukturellt stöd till europeiska organisationer och det civila samhällets organisationer som verkar på nationell och EU-nivå.

Sverige, liksom en övervägande andel medlemsstater, är generellt positiv till kommissionens förslag. Framsteg har skett beträffande programmets mål, klarhet har uppnåtts kring kopplingen till andra närliggande program och för insatsområdet aktiva medborgare för Europa och konsensus om den rättsliga grunden har uppnåtts. Ambitionen är att nå en politisk överenskommelse under det österrikiska ordförandeskapet våren 2006. Europaparlamentet kommer troligen att rösta om programmet i slutet av mars 2006.

45.5 Kulturhuvudstäder, arkivsamarbete, filmarv och Europeiska året för interkulturell dialog 2008

Kommissionen lade under 2005 fram ett förslag om nytt förfarande kring evenemanget Europeisk kulturhuvudstad med syfte att anpassa processen till den utvidgade unionen. I förslaget har kommissionen särskilt beaktat konkurrensen mellan städer på nationell nivå, urvalspanelens roll och omfattning, uppföljning av de nominerade städernas planering, den europeiska dimensionen, tidsperspektivet samt deltagande av tredje land. Rådet nådde vid höstens möte en allmän riktlinje i avvaktan på Europaparlamentets ståndpunkt. Kulturhuvudstad under 2005 har varit Cork på Irland, under 2006 är det Patras i Grekland.

Under året förhandlades och antogs också en rekommendation om prioriterade åtgärder för att öka samarbetet på arkivområdet i Europa,

föranlett av den tekniska utvecklingens effekter på arkivhanteringen och unionens utvidgning. Som en del av den informationsteknologiska strategin "i2010" har kommissionen publicerat ett meddelande om digitala bibliotek med förslag till strategi för att digitalisera kulturarvet för bevarande och ökad tillgänglighet. En konsultationsprocess har inletts och målet är en rekommendation under 2006. Inkomna synpunkter ska också ligga till grund för en planerad revidering av upphovsrättsramverket.

En rekommendation rörande filmarvet samt konkurrenskraften i därtill kopplade branscher har antagits. Syftet är att göra det obligatoriskt att arkivdeponera biograffilmer som fått EU-bidrag, stärka det långsiktiga bevarandet av filmer, främja europeisk standardisering, samt främja samarbete för att se till att rättighetsinnehavare fullt ut kan dra nytta av bevarande- och restaureringsåtgärder.

Kommissionen föreslår att 2008 ska vara det Europeiska året för interkulturell dialog. Syftet är att lyfta upp interkulturell dialog som en prioritering i flera av unionens befintliga program och att visa upp det arbete som görs inom unionen. Förslaget kommer att förhandlas i rådet och i Europaparlamentet under 2006.

46 Institutionernas verksamhet

46.1 Europeiska unionens råd – rådet

Den tillträdande ordföranden i Europeiska rådet Tony Blair lovade i juni Europaparlamentet att det brittiska ordförandeskapet skulle lämna förslag på hur öppenheten i rådet kunde ökas. Under hösten fördes diskussioner i rådet i denna fråga. Sverige var drivande i att få till stånd en överenskommelse som innebar en betydande utökning och breddning av öppenheten i rådet. I december kunde en rådsdeklaration antas som syftade till att öka öppenheten i rådet genom att använda nuvarande regelverk till sin fulla potential. Det innebär bl.a. att fler diskussioner i rådet ska hållas öppna. Viktigt är att rådets slutförhandlingar och omröstningar i ärenden där Europaparlamentet är medbeslutande ska vara offentliga. Rådet slog även fast att förändringarna ska utvärderas under 2006 samt att utvärderingen kan leda till en ändring av rådets arbetsordning för att möjliggöra ytterligare steg mot ökad öppenhet i rådet.

Det förslag till framtida ordförandeskapsrotation som antogs genom ett politiskt beslut i rådet i december 2004 gavs rättslig verkan genom ett beslut av rådet den 12 december.

Arbetet med de inledande faserna av uppförandet av Résidence Palacebyggnaden i Bryssel fortskred under året. Byggnaden ligger i anslutning till den nuvarande rådsbyggnaden och ska användas för Europeiska rådets möten. Projektet är ett led i att möta rådets ökade lokalbehov.

Sedan 2004 gäller i rådsarbetet nya regler för tolkning. Tolkning på arbetsgruppsnivå tillhandahålls i enlighet med medlemsstaternas önskemål. Sverige har begärt tolkning i de grupper där det funnits ett faktiskt behov av tolkning till eller från svenska. Från våren 2006 utökas på svensk begäran den så kallade passiva tolkningen, dvs. möjlighet att göra inlägg på svenska, i vissa arbetsgrupper. Från svensk sida begärs tolkning utifrån de behov som svenska förhandlare anmäler. I rådets ministermöten finns alltid tolkning till och från svenska.

46.2 Europeiska kommissionen

46.2.1 Allmänt

Den nya kommissionen med 25 ledamöter tillträdde den 22 november 2004. Den har en ny fördelning av arbetsuppgifter vilket lett till några

förändringar i generaldirektoratens benämningar och organisation. Under år 2005 har kommissionen börjat genomföra sitt nya arbetsprogram.

Under hösten 2005 genomfördes en rotation på ledande poster inom kommissionens generaldirektorat. Målsättningen med rotationen var att skapa ett team av ledande personal som skulle vara kvar till slutet av Barroso-kommissionens mandattid. Sålunda tillsattes sju generaldirektörsposter genom interna omflyttningar. Tre poster återstår att tillsätta. Nio poster som biträdande generaldirektör tillsattes medan elva är kvar att tillsätta.

Antalet svenska medborgare som är anställda i kommissionen har under året ökat från 609 till 611 personer (oktober 2004 till oktober 2005). Denna marginella ökning är representativ för de gamla medlemsstaterna. De 10 nya medlemsstaterna har ökat antalet anställda från 345 till 1 411 personer.

46.2.2 Genomförande av direktiv

Sedan den 12 april 2005 har kansliet för samordning av EU-frågor i Statsrådsberedningen (SB EU-kansliet) haft det övergripande ansvaret inom Regeringskansliet för genomförande av direktiv. EU-kansliets övergripande ansvar innebär bl.a. att kansliet bistår med rådgivning till departementen i arbetet med genomförande av direktiv samt följer upp att departementen genomför direktiv inom den utsatta genomförandetiden.

Kommissionen upprättar regelbundet en resultattavla där de enskilda medlemsstaternas genomförande av direktiv på den inre marknadsområde mäts i procenttal. Den av kommissionen senast upprättade resultattavlan, som presenterades den 21 februari 2006 och redovisar läget per den 1 december 2005, visar på ett genomförandeunderskott för svensk del på 0,9 procent vilket är en klar förbättring i förhållande till den närmast föregående resultattavlan. Resultatet ligger också klart under Europeiska rådets slutsats från Stockholm 2001 om ett maximalt underskott på 1,5 procent.

EU-kansliet har vidare hållit i förberedelserna som krävts för att övergå till ett elektroniskt notifieringssystem för att anmäla genomförda direktiv till kommissionen. Regeringskansliet kommer att tillämpa systemet från och med årsskiftet 2005/2006.

46.2.3 Överträdelseärenden

Kommissionen har som uppgift att övervaka att medlemsstaterna tillämpar och genomför EG-rätten på ett riktigt sätt (artikel 211 i EG-fördraget). Till kommissionen inkommer klagomål från enskilda fysiska eller juridiska personer eller från andra medlemsstater om påstådda överträdelser av EG-rätten. Kommissionen kan också på eget initiativ ta upp sådana frågor.

Om kommissionen anser att en medlemsstat inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt EG-fördraget, kan kommissionen inleda ett så kallat överträdelseförfarande enligt artikel 226 i EG-fördraget. Överträdelseärendena kan delas in i två grupper. Den ena gruppen avser utebliven

anmälan till kommissionen om fullständigt genomförande av EG-direktiv, medan den andra gruppen gäller felaktig tillämpning av EG-rätten.

Det formella överträdelseförfarandet är indelat i tre faser. I den första fasen beslutar kommissionen om en formell underrättelse till medlemsstaten, i vilken den berörda medlemsstaten lämnas tillfälle att inom en viss angiven tid komma in med synpunkter på den påstådda överträdelsen. Om kommissionen inte är nöjd med svaret på den formella underrättelsen och fortfarande anser att det är fråga om en överträdelse, kan kommissionen i ett andra steg avge ett motiverat yttrande. I det motiverade yttrandet föreläggs den berörda medlemsstaten att vidta rättelse inom en viss angiven tid, normalt två månader. Om medlemsstaten inte rättar sig inom denna tid kan kommissionen i den tredje fasen besluta att föra ärendet vidare till EG-domstolen.

Om domstolen i en dom har fastställt att medlemsstaten har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt fördraget, kan kommissionen härefter, om kommissionen anser att den berörda medlemsstaten inte har vidtagit nödvändiga åtgärder för att följa domstolens dom, inleda ett förfarande enligt artikel 228 i EG-fördraget. I ett första led beslutar kommissionen om en formell underrättelse till medlemsstaten. Därefter kan kommissionen avge ett motiverat yttrande. Om medlemsstaten underlåter att vidta nödvändiga åtgärder för att följa domstolens dom får kommissionen därefter väcka talan vid domstolen med ett yrkande om att medlemsstaten ska föreläggas att betala ett standardbelopp eller vite.

Sverige har under år 2005 tagit emot 46 formella underrättelser varav 34 underrättelser har avsett underlåtelse att anmäla fullständigt genomförande av direktiv. Motsvarande siffror för år 2004 var 67 formella underrättelser, varav 51 avsåg underlåtelse att anmäla fullständigt genomförande av direktiv. En klar förbättring av statistiken för Sveriges del kan alltså konstateras när det gäller genomförandet av direktiv. Antalet överlämnade motiverade yttranden ligger kvar på samma nivå som föregående år. Under år 2005 har kommissionen överlämnat 20 motiverade yttranden till Sverige, medan antalet överlämnade motiverade yttranden år 2004 var 17. Vidare har kommissionen under år 2005 fört 5 ärenden mot Sverige vidare till EG-domstolen dvs. samma antal som år 2004. Sverige har under år 2005 också tagit emot 3 formella underrättelser och en skrivelse enligt artikel 228 EG.

Kommissionen har under år 2005 avskrivit 65 ärenden som varit föremål för formellt överträdelseförfarande. Motsvarande siffra för år 2004 var 47 avskrivna ärenden.

I bilaga 4 redogörs för pågående överträdelseärenden mot Sverige.

För en översikt av överträdelseärenden som kommissionen driver mot medlemsstaterna hänvisas till kommissionens årliga rapport om kontrollen av gemenskapsrättens tillämpning (se bilaga 6 lista över Internetadresser).

46.3 Europaparlamentet

Efter långvariga förhandlingar kunde rådet i juli enas om ett förslag till ledamotsstadga för Europaparlamentets ledamöter. Stadgan innebär att

alla europaparlamentariker ska omfattas av ett gemensamt, heltäckande regelverk på EU-nivå. Stadgan reglerar bl.a. arvodesnivåer, pensionsinbetalningar, beskattning och ersättningar för resor och utlägg. Europaparlamentet ställde sig bakom förslaget i juni och kunde i september slutligt anta förslaget.

För regeringen var det i förhandlingen bl.a. viktigt att europaparlamentarikernas arvoden skulle läggas på en rimlig nivå, att en viss möjlighet till nationell beskattning skulle kvarstå samt att ersättning för resor och utlägg skulle grundas på faktiska resekostnader och inte schabloner. Samtliga dessa frågor omhändertogs på ett tillfredsställande sätt i den slutliga överenskommelsen.

46.4 Europeiska gemenskapernas domstol

EG-domstolen har till uppgift att säkerställa att lag och rätt följs vid tolkningen och tillämpningen av EG-rätten (artikel 220 EG). EG-domstolen ska se till att unionens institutioner handlar inom sina respektive behörighetsområden och i enlighet med EG-rätten. Det är också EG-domstolen som ytterst avgör om medlemsstaterna och unionens institutioner följer och tillämpar EG-rätten korrekt. En förstainstansrätt med behörighet att pröva vissa särskilda grupper av ärenden är knuten till domstolen (artikel 225 EG). Förstainstansrättens domar kan överklagas till EG-domstolen. Under 2005 inrättades Europeiska gemenskapernas personaldomstol. Personaldomstolen är knuten till förstainstansrätten på samma sätt som förstainstansrätten till EG-domstolen. I personaldomstolen handläggs de mål mellan institutionerna och dess anställda som tidigare handlades i förstainstansrätten.

De vanligaste målen vid EG-domstolen rör förhandsavgöranden enligt artikel 234 EG. Sådana mål inleds genom en begäran från en nationell domstol i någon av medlemsstaterna. I begäran ställer den nationella domstolen en eller flera frågor om hur EG-rätten ska tolkas och tillämpas. I domen i sådana mål lämnar EG-domstolen bindande uttalanden om tolkningen av fördragen och om tolkningen eller giltigheten av rättsakter som har beslutats av unionens institutioner. Under år 2005 begärde nationella domstolar förhandsavgörande från EG-domstolen i drygt 200 fall. Av dessa kom 11 från svenska domstolar. Under år 2005 yttrade sig den svenska regeringen skriftligen i 16 mål om förhandsavgörande och deltog vid muntlig förhandling i nio sådana mål.

Vid EG-domstolen och förstainstansrätten handläggs även mål om så kallad direkt talan, dvs. mål där talan väcks direkt vid EG-domstolen eller förstainstansrätten. I EG-domstolen är det huvudsakligen fråga om mål som inleds när en institution eller en medlemsstat väckt talan mot en annan medlemsstat eller institution, t. ex. i mål där kommissionen har väckt fördragsbrottstalan mot en medlemsstat enligt artikel 226 EG. Mål där talan väcks av fysiska eller juridiska personer mot gemenskapsinstitutionernas beslut handläggs av förstainstansrätten. Under år 2005 väcktes talan mot Sverige i fem fall. Samtliga avsåg fördragsbrottsmål. Den svenska regeringen ansökte om att få föra talan till stöd för en av parterna (intervention) i tre mål vid EG-domstolen och i tre mål vid

förstainstansrätten. Regeringen deltog vid muntlig förhandling i mål om direkt talan vid tre tillfällen i EG-domstolen under år 2005. I två mål i vilka Sverige deltagit som intervenient i förstainstansrätten överklagade regeringen till EG-domstolen under år 2005.

I bilaga 1 finns en redogörelse för mål av svenskt intresse vid EG-domstolen och förstainstansrätten under år 2005. Det gäller dels mål där den svenska regeringen har agerat eller där en begäran om förhandsavgörande har inkommit från en svensk domstol, dels mål där Sverige är part eller har stött en av parterna. I bilagorna 2 och 3 redogörs för viktigare domar som EG-domstolen respektive förstainstansrätten har meddelat under år 2005.

46.5 Europeiska revisionsrätten

Under 2005 har revisionsrätten offentliggjort fem särskilda rapporter samt sex yttranden om olika aspekter av EU:s finanser och förvaltningsfrågor. I november presenterades årsrapporten, som innehåller analyser och resultat av rättens granskningar, sektor för sektor. Som en del av årsrapporten publiceras även en revisionsförklaring. Revisionsrättens rapporter utgör underlaget för rådets ställningstagande till om de ska rekommendera Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för dess genomförande av budgeten.

46.6 Övriga institutioner

46.6.1 Regionkommittén

Under 2005 tog regeringen beslut om att nominera svenska ledamöter och ersättare till regionkommitténs nya mandatperiod som sträcker sig från den 25 januari 2006 till den 25 januari 2010. Eventuellt kommer en ny nominering att behöva ske efter de allmänna valen 2006.

Regionkommittén har haft fem plenarsessioner under året och dess verksamhet dominerades under året av EU:s långtidsbudget, de nya strukturfondsprogrammen, förslaget till nytt konstitutionellt fördrag, migration, integration samt miljöfrågor. Den svenska delegationen medverkade såsom rapportörer i sex yttranden. Yttrandena handlar om forskning, konkurrenskraft, livslångt lärande, migration, integration, strukturfonder samt hållbar utveckling. Under året har tre debatter ägt rum inom ramen för den strukturerade dialogen mellan kommissionen, regionkommittén och europeiska och nationella sammanslutningar för regionala och lokala myndigheter. Ett avtal undertecknades mellan kommissionen och regionkommittén i syfte att stärka samarbetet bl.a. om kommunikationsarbetet gentemot medborgarna.

46.6.2 Europeiska investeringsbanken (EIB)

Skr. 2005/06:85

Europeiska investeringsbankens (EIB) huvuduppgift är att främja unionens integration och sammanhållning genom långfristig långgivning. EIB har även till uppgift att låna ut till tredje länder. Under 2005 har en diskussion förts inom EIB om utlåning till Gaza och Västbanken.

46.6.3 Europeiska investeringsfonden (EIF)

Europeiska investeringsfonden (EIF) är unionens särskilda organ för förmedling av riskkapital och garantier för små och medelstora företag. Under året har den svenska Industrifonden inträtt som delägare i EIF.

46.6.4 Europeiska centralbanken (ECB)

Under det gångna året har inga frågor av betydelse rörande Europeiska centralbanken varit aktuella i dialogen mellan regering och riksdag.

46.7 Öppenhet och insyn

EU måste företrädas av moderna, öppna och medborgarorienterade institutioner. Sverige fortsatte under året att verka för ökad öppenhet och insyn i EU:s institutioner.

Sedan den 3 december 2001 tillämpar Europaparlamentet, rådet och kommissionen förordningen (1049/2001) om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar. I behandlingen av de enskilda utlämnandeärenden som rådet beslutar i har Sverige alltsedan antagandet av de nya reglerna agerat för att främja en öppenhetsvänlig tolkning av bestämmelserna i förordningen. Sverige har under 2005 fortsatt att hålla en konsekvent linje i de diskussioner av mer principiell natur som tidigare förts i rådet, bl.a. i frågan om hur sekretessbestämmelsen till skydd för rättslig rådgivning ska tolkas, och röstar emot majoriteten i de fall vi har en avvikande rättslig uppfattning. De senaste årens tendens, att rådet går mot ökad förståelse och acceptans för handlingsoffentligheten, har varit fortsatt tydlig under 2005.

Alla mål vid EG-domstolen och dess förstainstansrätt med anknytning till allmänhetens tillgång till handlingar bevakas kontinuerligt. Under 2005 har Sverige ansökt om intervention i tre mål som gäller tolkningen av förordning 1049/2001. Sverige har efter att ha fått del av handlingarna återkallat ansökningarna då målen inte berör några för Sverige principiellt viktiga frågor (mål T-121/05, *Borax Europe Ltd mot Europeiska gemenskapernas kommission*, mål T-161/04, *Gregorio Valero Jordana mot Europeiska gemenskapernas kommission* och mål T-166/05, *Borax Europe Ltd mot Europeiska gemenskapernas kommission*).

Under 2004 trädde ett nytt regelverk på det personalpolitiska området i kraft efter beslut av EU:s utrikesministrar. De personalpolitiska reformerna berör de nära 40 000 tjänstemännen vid EU:s institutioner. Vid tillämpningen av de nya föreskrifterna har inga större problem framkommit. Sverige har under året agerat för ändring av rekryteringsorganet EPSOs rutiner för att öka jämställdheten mellan män och kvinnor vid rekrytering av personal till EU:s institutioner.

46.9 Svenska språket och regelförbättring

Institutionernas åtgärder för en bättre och enklare lagstiftning

Det finns i dag fyra interinstitutionella avtal, som behandlar förbättring av EU-lagstiftningen för att göra den överskådligare och begripligare. Det är avtalet om kodifiering (EUT C 102, 4.4.1996), om den redaktionella kvaliteten (EUT C 73, 17.3.1999), om omarbetning (EUT C 77, 28.3.2002) och om bättre lagstiftning (2003/C 321/01), som under år 2004 och 2005 har behandlats i såväl allmänna rådet som konkurrenskraftsrådet.

Sverige har i alla sammanhang där regelförbättring behandlats betonat vikten av att detta arbete också omfattar språklig och redaktionell bearbetning. Regelförbättringsarbetet i övrigt behandlas närmare i avsnitt 31.1.4.

I november antog rådet slutsatser om regelförbättringen (14531/05, LIMITE;COMPET 249). På Sveriges förslag togs det in en artikel om vikten av begripliga rättsakter och en hög kvalitet på författningsskrivandet under hela lagstiftningsprocessen. Det är en uppgift framför allt för kommissionen att se till att författningsarbetet bedrivs så att den språkliga och redaktionella kvaliteten bevakas och förbättras. Enligt uppgift från kommissionens granskningsjurister har deras arbetssätt de senaste åren ändrats som en följd av det interinstitutionella avtalet om redaktionell kvalitet. I stället för att granska rättsakter i slutskedet av beredningen efter det att texten översatts till alla officiella språk, arbetar man nu med texterna i ett tidigare skede och granskar utkastet på franska eller engelska.

EU-språkvårdens utveckling

I enlighet med bl.a. förslagen i betänkandet Svenskan i EU (SOU 1998:114) inrättades år 2001 en särskild tjänst för EU-språkvård i Justitiedepartementets granskningsenhet.

Under året har EU-språkvården uppdaterat Statsrådsberedningens PM Redaktionella och språkliga frågor i EU-arbetet (PM 2005:3). Uppdateringen har skett i samarbete med de svenska översättningsavdelningarna i rådet och kommissionen, som samtidigt har producerat liknande riktlinjer (Att översätta EU-rättsakter, september 2005).

En beskrivning av EU-språkvårdens uppgifter finns i propositionen Bästa språket – En samlad svensk språkpolitik (prop. 2005/06:2). Regeringen

anser där att EU-språkvården bör behållas i Regeringskansliet och Skr. 2005/06:85 utvecklas vidare.

Mål av svenskt intresse vid EG-domstolen och EG:s förstainstansrätt under år 2005

I det följande redovisas de mål vid EG-domstolen och EG:s förstainstansrätt i vilka Sverige är eller har varit part eller intervenient eller, i fråga om mål om förhandsavgöranden, de mål i vilka den svenska regeringen har yttrat sig eller där förhandsavgörande har begärts från svensk domstol. Bilagan inleds med ett register. Därefter följer ett avsnitt om de mål som avgjorts slutligt under året. I det sista avsnittet finns de mål som vid utgången av år 2005 fortfarande var pågående. Målen redovisas inom respektive avsnitt i målnummerordning samt med målen i vilka Sverige är eller varit part eller intervenient först och målen om förhandsavgörande därefter. Överträdelseärenden mot Sverige som gått vidare till EG-domstolen redovisas särskilt i bilaga 4.

1 REGISTER

Arbetsrätt

C-384/02

C-341/05

Delgivning

C-473/04

FN:s havsrättskonvention (UNCLOS)

C-459/03

Fri rörlighet för arbetstagare/personer

C-330/03

C-1/05

C-40/05

C-149/05

Fri rörlighet för varor

C-438/02

C-53/03

C-470/03

C-170/04

C-434/04

C-142/05

Immaterialrätt
C-169/05
C-316/05

Skr. 2005/06:85
Bilaga 1

Jordbruk och fiske
C-300/05

Konsumentfrågor
C-464/01

Livsmedel/Läkemedel
Förenade målen C-211/03, C-299/03, C-316/03, C-317/03 och C-318/03

Miljö
C-117/03
C-9/04
T-229/04

Samarbetsprincipen
C-234/04

<i>Skatterätt</i>		
C-376/02	C-150/04	C-101/05
C-412/03	C-196/04	C-102/05
C-446/03	C-265/04	C-111/05
C-475/03	C-390/04	C-231/05
C-8/04	C-5/05	C-330/05

Social trygghet/utlandsvård
C-137/04
C-185/04
C-372/04
C-2/05
C-299/05

Straff- och straffprocessrätt
C-105/03
C-176/03
C-469/03
C-150/05
C-288/05

Tekniska föreskrifter
C-267/03

Skr. 2005/06:85
Bilaga 1

Trafikförsäkring
C-537/03

Tullfrågor
C-392/02
C-546/03
C-284/05

Vapen
C-91/05

Öppenhetsfrågor (tillgång till handlingar)
C-39/05 P och C-52/05 P
C-64/05 P
T-237/02
T-170/03

2.1 Mål i vilka talan väckts vid EG-domstolen eller EG:s förstainstansrätt

C-392/02 (ERS2003/56:3) Europeiska gemenskapernas kommission mot Konungariket Danmark

Fördragsbrott – Gemenskapernas egna medel – Lagstadgad tull som inte uppburits till följd av att de nationella tullmyndigheterna begått ett misstag – Medlemsstaternas ekonomiska ansvar – Beslut 94/728/EG – Förordning (EEG) nr 1552/89

Kommissionen gjorde gällande att Danmark har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt gemenskapsrätten, eftersom en medlemsstat är skyldig att betala in tullavgift till gemenskapen, även om tullavgiften inte kommit att fastställas på grund av att medlemsstaten har begått ett administrativt fel som den tullskyldige inte rimligen kunnat upptäcka, varför den tullskyldige har befriats från betalningsskyldighet.

Sverige intervenerade till stöd för Danmark.

EG-domstolens dom den 15 november 2005: Gemenskapernas egna medel skall uppbäras av medlemsstaterna. Medlemsstaterna är skyldiga att fastställa ett anspråk för gemenskaperna på de egna medlen så snart tullmyndigheterna har möjlighet att beräkna det tullbelopp som följer av en tullskuld samt fastställa vem som är gäldenär. Medlemsstaterna skall vidare vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att det belopp som motsvarar de fastställda anspråken tillhandahålls kommissionen. Medlemsstaterna fritas från denna skyldighet bara om uppbörden inte har kunnat verkställas på grund av force majeure eller om uppbörden visar sig vara omöjlig på grund av skäl som inte kan tillskrivas medlemsstaterna. En medlemsstat som underlåter att fastställa gemenskapernas anspråk på de egna medlen och underlåter att ställa motsvarande belopp till kommissionens förfogande har åsidosatt sina skyldigheter enligt gemenskapsrätten.

C-176/03 (ERS2003/128:3) Europeiska gemenskapernas kommission mot Europeiska unionens råd

Talan om ogiltigförklaring – Artikel 47 EU – Rambeslut 2003/80/RIF – Skydd för miljön – Straffrättsliga påföljder – Gemenskapens behörighet – Rättslig grund – Artikel 175 EG

Kommission yrkade att domstolen skulle ogiltigförklara rådets rambeslut om skydd för miljön genom straffrättsliga bestämmelser. Kommissionen anförde att rättslig grund att anta bestämmelser om straffrättsliga påföljder finns i EG-fördraget (första pelaren) och att rambeslutet därmed inkräktade på den behörighet som tillkommer gemenskapslagstiftaren.

EG-domstolens dom den 13 september 2005: Rambeslutet om skydd för miljön genom straffrättsliga bestämmelser ogiltigförklarades. Enligt artikel 47 EU ska ingen bestämmelse i EU-fördraget inkräkta på den behörighet som gemenskapen tilldelats enligt EG-fördraget. Valet av rättslig grund för en gemenskapsrättsakt ska ske utifrån objektiva kriterier som kan bli föremål för domstolsprövning som rättsaktens syfte och innehåll. Miljöskydd är ett av gemenskapens grundläggande mål. I princip omfattas inte straffrätten och bestämmelserna om brottmålsförfarande av gemenskapens behörighet. Detta kan emellertid inte hindra gemenskapslagstiftaren från att, då de behöriga myndigheternas tillämpning av effektiva, proportionerliga och avskräckande åtgärder utgör en åtgärd som är absolut nödvändig för att bekämpa allvarliga hot mot miljön, vidta åtgärder som har ett samband med medlemsstaternas straffrättsliga bestämmelser och som gemenskapslagstiftaren anser vara nödvändiga för att säkerställa att de bestämmelser som denne utfärdar i fråga om miljöskydd får full verkan. Även om rambeslutet avser kriminalisering av vissa handlingar som särskilt allvarligt skadar miljön, ges medlemsstaterna möjlighet att välja tillämpliga straffrättsliga påföljder, under förutsättning att de är effektiva, proportionella och avskräckande. Det framgår av de tre första skälen i rambeslutet att rådet har ansett att de straffrättsliga påföljderna var absolut nödvändiga för att bekämpa allvarliga hot mot miljön. Av detta följer att rambeslutet, med hänsyn till dess syfte och innehåll, har till huvudsakligt ändamål att skydda miljön och att de aktuella bestämmelserna med giltig verkan skulle ha kunnat antas med stöd av artikel 175 EG. Rambeslutet innebär därför i sin helhet, till följd av att det inte går att dela upp, ett åsidosättande av artikel 47 EU, eftersom det innebär intrång i gemenskapens behörighet enligt artikel 175 EG.

2.2 Mål om förhandsavgörande

C-464/01 (ERS2002/21:2) Johann Gruber mot Bay Wa Aktiengesellschaft; begäran från Oberster Gerichtshof, Österrike

Köp av tegelpannor till egen gård – Begreppet konsument – Brysselkonventionen – Artikel 13

Den österrikiska domstolen har frågat EG-domstolen om en bonde vid köp av tegelpannor till sin gård där han både bor och bedriver jordbruksverksamhet är att anse som konsument i Brysselkonventionens mening.

Sverige yttrade sig anförde att de omständigheter som leder till slutsatsen att någon är att betrakta som konsument i Brysselkonventionens mening inte måste ha varit synbara för konsumentens avtalspart. Det skulle strida mot syftet med de konsumentskyddande bestämmelserna i konventionen.

EG-domstolens dom den 20 januari 2005: Om de objektiva omständigheterna inte ger tillräckligt stöd för att avtalet hade ett inte försumbart yrkesmässigt ändamål skall avtalet i princip anses ha ingåtts av en

konsument. I det fallet ska den nationella domstolen dock också undersöka om det inte fanns rimliga skäl för att avtalparten inte kände till att de inte var fråga om en icke yrkesmässigt ändamål.

Skr. 2005/06:85

Bilaga 1

C-376/02 (ERS2002/196:2) Stichting "Goed Wonen" mot Staatssecretaris van Financiën; begäran från Hoge Raad der Nederlanden, Nederländerna

Gemensamt system för mervärdesskatt – Artikel 17 i direktiv 77/388/EEG (sjätte mervärdesskattedirektivet) – Avdrag för ingående skatt – Retroaktiv verkan – Principerna om skydd för berättigade förväntningar och rättssäkerhet

Den nederländska domstolen frågade EG-domstolen om sjätte mervärdesskattedirektivet eller de gemenskapsrättsliga principerna om rättssäkerhet utgör hinder för en nationell reglering som innebär att en rätt till jämkning av mervärdesskatt bortfaller p.g.a. en lagändring innebärande att den aktuella transaktionen med retroaktiv verkan skall anses vara undantagen från mervärdesskatt.

Sverige yttrade sig inte skriftligen men anförde vid muntlig förhandling följande. Även gemenskapsrättsakter kan börja gälla vid en tidpunkt som ligger före dess offentliggörande, om det är nödvändigt för att uppnå ett visst mål och hänsyn tas till de berättigade förväntningarna hos dem som berörs. Sättet att offentliggöra lagstiftning som senare kommer att antas med tillbakaverkande effekt varierar mellan medlemsstaterna. Frågan om rättssäkerheten upprätthålls i en sådan situation måste bedömas mot bakgrund av medlemsstaternas olika lagstiftningstraditioner.

EG-domstolens dom den 26 april 2005: Den nationella ändringslagen har inte givits en retroaktiv verkan för att sätta stopp för sådana finansiella upplägg som genomförts sedan flera år, utan p.g.a. farhågan att sådana upplägg skulle genomföras i stor omfattning mellan tidpunkten för beslutet att företa en lagändring och tidpunkten för denna ändrings ikraftträdande. En sådan farhåga saknar inte grund och ett förebyggande av sådana upplägg kan utgöra ett mål av allmänintresse som i undantagsfall motiverar att en medlemsstat inför en lag med retroaktiv verkan om den skattskyldiges berättigade förväntningar beaktas. Som Sverige framhållit skall frågan huruvida berättigade förväntningar har beaktats bedömas mot bakgrund av varje medlemsstats egna lagstiftningstraditioner. Därmed ankommer det på den nationella domstolen att ta ställning till om de texter som den nederländska regeringen lade fram inför lagändringen var tillräckligt tydliga för att en ekonomisk aktör som utförde sådana transaktioner som är aktuella i målet var i stånd att förstå följderna av lagändringen som planerades.

C-384/02 (ERS2002/195:2) Brottmålet mot Knud Grøngaard och Allan Bang; begäran från Köbenhavns Byret, Danmark

Skr. 2005/06:85

Bilaga 1

Direktiv 89/592/EEG – Insiderhandel – Röjande av insiderinformation till tredjeman – Förbud

Den danska domstolen frågade EG-domstolen om ett visst agerande utgör röjande som sker som ett ”normalt led i fullgörande av tjänst, verksamhet eller åligganden” i den mening som avses i artikel 3 a i direktiv 89/592/EEG om samordning av föreskrifter om insiderhandel och därför är tillåtet eller om röjandet inte utgör ett normalt led i fullgörandet av tjänst och därför är olagligt.

Sverige yttrande sig inte skriftligen men anförde vid den muntliga förhandlingen att det bör i så hög utsträckning som möjligt lämnas till de olika medlemsstaterna att avgöra vad som kan anses ligga i begreppet normalt led i tjänst, verksamhet eller åliggande vid tillämpningen av den nationella insiderlagstiftningen.

EG-domstolens dom den 22 november 2005: Det är oförenligt med artikel 3 a i direktiv 89/592/EEG att en person, som har fått insiderinformation i egenskap av arbetstagarrepresentant i ett bolags styrelse eller i egenskap av medlem av en samarbetskommitté för en koncern, röjer denna information till ordföranden i den fackliga organisation som representerar dessa arbetstagare och som har utsett den berörda personen till medlem av samarbetskommittén. Detta gäller emellertid inte om ett nära samband föreligger mellan röjandet och fullgörandet av personens tjänst, verksamhet eller åligganden, och detta röjande är absolut nödvändigt för att fullgöra nämnda tjänst, verksamhet eller åligganden. Vad som skall anses utgöra ett normalt led i fullgörandet av en persons tjänst, verksamhet eller åligganden beror, då harmonisering på detta område saknas, i stor utsträckning på vad som anges i bestämmelserna på detta område i de olika nationella rättssystemen. Vid bedömningen skall den nationella domstolen, mot bakgrund av de tillämpliga nationella bestämmelserna, dock särskilt beakta att undantaget från förbudet mot att röja insiderinformation skall tolkas restriktivt, att varje extra röjande kan öka risken för att denna information används för ändamål som strider mot direktiv 89/592/EEG och hur känslig insiderinformationen är. Samma principer skall tillämpas i fråga om ordföranden i en facklig organisation, om denne i sin tur röjer insiderinformation för medarbetare.

C-438/02 (ERS2003/19:2) Åklagaren mot Krister Hanner; begäran från Stockholms tingsrätt, Sverige

Artikel 31 EG – Försäljning av läkemedel – Etablering av detaljhandlare – Statligt monopol för detaljhandel med läkemedel

Tingsrätten frågade EG-domstolen om sådana bestämmelser som den svenska om statligt detaljhandelsmonopol för handel med läkemedel (4 § lagen (1996:1152) om handel med läkemedel) är förenliga med de gemenskapsrättsliga bestämmelserna om statliga handelsmonopol.

Sverige anförde att Apotekets monopol på detaljhandeln med läkemedel är befogat och proportionellt med hänsyn till skyddet för människors samt djurs hälsa och liv. Genom monopolet säkerställs en rikstäckande läkemedelsförsörjning till enhetliga priser för hela befolkningen. De bestämmelser och avtal som reglerar monopolet diskriminerar varken rättsligt eller faktiskt utländsk produktion av läkemedel i förhållande till den inhemska produktionen. Monopolet är därför förenligt med gemenskapsrätten.

EG-domstolens dom den 31 maj 2005: Den ifrågasatta säljordningen utgör ett statligt handelsmonopol i gemenskapsrättslig mening. Domstolen har fastslagit att de monopol som är utformade på ett sådant sätt att handeln med varor från andra medlemsstater rättsligt eller faktiskt missgynnas i förhållande till handeln med inhemska varor är förbjudna. Ett statligt försäljningsmonopols urvalssystem skall vara grundat på kriterier som är oberoende av produkternas ursprung och ge möjlighet till insyn genom att det uppställs krav på såväl motivering av beslut som ett oberoende kontrollförfarande. Vidare skall ett sådant monopols försäljningsnät vara utformat så att antalet försäljningsställen inte är så begränsat att konsumenternas tillgång till läkemedel äventyras. Slutligen skall de åtgärder för marknadsföring och produktinformation som vidtas inom ramen för ett sådant monopol vara opartiska och oberoende av produkternas ursprung och vara ägnade att göra nya produkter kända för konsumenterna. Av de uppgifter som lämnats till domstolen framgår att 1996 års avtal mellan staten och Apoteket inte innehåller bestämmelser om vare sig en produktplan eller ett system för upphandling, inom vilkas ram tillverkare vars produkter inte tagits med i sortimentet har rätt att få en redogörelse för skälen till Apotekets beslut om urval av läkemedel. Det föreskrivs inte heller någon möjlighet att överklaga detta beslut till en oberoende kontrollinstans. Tvärtom förefaller Apoteket, enligt detta avtal, i princip ha fria händer när det väljer ut sitt sortiment. Dessa omständigheter är tillräckliga för att fastslå att Apotekets organisation och funktionssätt och närmare bestämt dess system för urval av läkemedel kan missgynna handeln med läkemedel från andra medlemsstater i förhållande till handeln med svenska läkemedel. Monopolet strider således mot artikel 31.1 EG.

C-53/03 (ERS2003/67:2) Syfait mfl mot Glaxosmithkline AEBE; begäran från Eitropi Antagonismou (konkurrensnämnden), Grekland

Upptagande till sakprövning – Begreppet nationell domstol

Den grekiska domstolen frågade EG-domstolen om en läkemedels-tillverkares vägran att fullt ut tillgodose kundernas beställningar i syfte att hindra parallellimport till andra medlemsstater utgör missbruk av bolagets dominerande ställning i den mening som avses i artikel 82 EG .

Sverige anförde att några egentliga godtagbara skäl för läkemedels-bolaget Glaxos leveransvägran inte har framförts.

EG-domstolens dom den 31 maj 2005: EG-domstolen prövade först om den grekiska konkurrensnämnden utgör en domstol i den mening som avses i artikel 234 EG och därmed är behörig att begära förhandsavgörande. Domstolen konstaterade att konkurrensnämnden är underställd ministern för utvecklingsfrågor och att ministern är behörig att inom vissa gränser pröva lagligheten av konkurrensnämndens beslut. Vidare saknas det garantier för att mandaten för organets ledamöter inte återkallas eller hävs och ett sådant system förefaller inte kunna garantera ett skydd mot otillbörlig inblandning eller påtryckning från regeringens sida. Inte heller står konkurrensnämnden i självständig ställning i förhållande till det statliga organ som i visst måtto kan uppfattas som part i ett konkurrensförfarande. Avslutningsvis kan en sådan konkurrensmyndighet som den aktuella fräntas sin behörighet med stöd av gemenskapens konkurrensregler genom beslut av kommissionen. Vid en samlad bedömning är konkurrensnämnden därmed inte en domstol i den mening som avses i artikel 234 EG och EG-domstolen är därför inte är behörig att besvara de frågor som ställts. Därmed avvisades målet.

C-105/03 (ERS2003/70:3) Brottmålet mot Maria Pupino; begäran från Tribunale di Firenze, Italien

Polissamarbete och straffrättsligt samarbete – Artiklarna 34 EU och 35 EU – Rambeslut 2001/220/RIF – Brottsoffrets ställning i straffrättsliga förfaranden – Skydd för utsatta personer – Vittnes- eller målsägandeförhör med underåriga – Ett rambesluts verkningar

Den italienska domstolen frågade EG-domstolen om rådets rambeslut om brottsoffrets ställning i straffrättsliga förfaranden innebär en skyldighet för medlemsstaterna att inrätta möjlighet att hålla förhör utom huvudförhandling med underåriga brottsoffer och, om så är fallet, om rambeslutet medför en skyldighet för nationell domstol att tillämpa rambeslutet framför eller i avsaknad av nationella regler.

Sverige anförde i sitt yttrande att ett rambeslut inte kan tillämpas framför eller i avsaknad av nationella regler.

EG-domstolens dom den 16 juni 2005: Rambeslutet ska tolkas så, att en nationell domstol ska ha möjlighet att tillåta att barn i låg ålder, vilka – som i det nu aktuella nationella målet – påstår sig ha blivit utsatta för övergrepp, avger sin utsaga under former som garanterar dessa barn ett lämpligt skydd, exempelvis utom huvudförhandlingen. Den nationella domstolen ska beakta samtliga nationella rättsregler och, i största möjliga utsträckning, tolka dem mot bakgrund av rambeslutets ordalydelse och syfte. Den nationella domstolens skyldighet att beakta ett rambesluts innehåll vid tolkningen av relevanta bestämmelser i nationell rätt upphör dock att gälla när denna rätt inte kan tillämpas på ett sådant sätt att den leder till ett resultat som är förenligt med det resultat som eftersträvas med rambeslutet. Ett rambeslut kan således inte anses medföra en skyldighet för nationell domstol att tillämpa rambeslutet framför eller i avsaknad av nationella regler.

C-117/03 (ERS2003/79:1) Società Italiana Dragaggi s.p.a. mot Ministero delle Infrastrutture e dei Trasporti och Regione Autonoma del Friuli Venezia Giulia; begäran från Consiglio di Stato, Italien

Skr. 2005/06:85
Bilaga 1

Direktiv 92/43/EEG – Bevarande av livsmiljöer – Vilda djur och växter – Nationell lista över områden som kan utses till områden av gemenskapsintresse – Åtgärder för bevarande

Den italienska domstolen frågade vad som är den relevanta tidpunkten för när en medlemsstat skall vidta skyddsåtgärder för särskilda bevarandeområden enligt direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (habitatdirektivet). Enligt habitatdirektivet kan medlemsstaterna föreslå en lista över områden som skall utgöra så kallade särskilda bevarandeområden. Listan skall överlämnas till kommissionen som slutligen antar en lista över områden av gemenskapsintresse. Huvudfrågan var om skyddsåtgärder för området skall vidtas från medlemsstatens sida från tidpunkten för medlemsstatens förslag eller om skyddsåtgärder skall vidtas först från det att kommissionen har antagit listan över områden av gemenskapsintresse.

Sverige anförde att habitatdirektivet skall tolkas så att medlemsstaten, redan då den har föreslagit att ett område skall tas upp på listan i direktivet, skall vidta skyddsåtgärder för att förhindra försämring av livsmiljöerna.

EG-domstolens dom den 13 januari 2005: Habitatdirektivet skall tolkas så att skyddsåtgärder i direktivet endast är tillämpliga avseende de områden som har förts upp på den lista över områden som valts ut som områden av gemenskapsintresse som antagits av kommissionen i enlighet med förfarandet i direktivet. Härav följer emellertid inte att medlemsstaterna inte skall skydda områdena från och med den tidpunkt då dessa uppförs på den nationella listan som överlämnas till kommissionen. Det står därför klart att medlemsstaterna enligt habitatdirektivet skall vidta sådana skyddsåtgärder som är ägnade att tillvarata de ekologiska intressena när det rör sig om områden som skall utses till områden av gemenskapsintresse och som anges i de nationella listorna som överlämnas till kommissionen.

C-211/03, C-299/03, C-316/03, C-317/03 och C-318/03 (ERS2003/164:3) HLH Warenvertriebs GmbH och Orthica B.V. mot Förbundsrepubliken Tyskland; begäran från Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen, Tyskland

Fri rörlighet för varor – Åtskillnad mellan läkemedel och livsmedel – Vara som säljs som kosttillskott i ursprungsmedlemsstaten, men som behandlas som läkemedel i importmedlemsstaten – Godkännande för försäljning

Den tyska domstolen frågade vilka gemenskapsrättsliga utgångspunkter som skall gälla för gränsdragningen mellan läkemedel och livsmedel. Målen rörde främst ett smakneutralt pulver som innehåller laktobakterier, vilket enligt tyska myndigheter bör betraktas som ett läkemedel.

Bakteriekulturer av detta slag förekommer också i t ex filmjölksprodukter, dvs. produkter som klassificeras som livsmedel. De gemenskapsrättsliga bestämmelser som aktualiserades var huvudsakligen direktiv 2001/83/EG (läkemedelsdirektivet), förordning [EG] nr 178/2002 (livsmedelsförordningen) och direktiv 2002/46/EG (kosttillskottsdirektivet).

Sverige framhöll att bedömningen av om en produkt är att anse som ett läkemedel eller ett livsmedel skall utgå från gemensamma kriterier som tillämpas på ett enhetligt sätt i samtliga medlemsstater. Bestämmelserna om läkemedel har företräde framför bestämmelserna om livsmedel och läkemedelsbestämmelserna skall därmed tillämpas på en produkt som kombinerar egenskaper som kännetecknar läkemedel med egenskaper som kännetecknar livsmedel.

EG-domstolens dom den 9 juni 2005: Bedömningen av om en produkt skall anses vara ett läkemedel eller ett livsmedel skall göras med beaktande av samtliga egenskaper som produkten har, såväl i sin ursprungliga form som när den har blandats med vatten eller yoghurt i enlighet med användningsföreskrifterna. Livsmedelsförordningen utgör en kompletterande reglering i förhållande till kosttillskottsdirektivet, vilket innebär att livsmedelsförordningen inte är tillämplig om det föreligger en gemenskapsreglering, såsom nämnda direktiv, som innehåller särskilda bestämmelser för vissa kategorier av livsmedel. Endast de särskilda gemenskapsrättsliga bestämmelserna om läkemedel är tillämpliga på en produkt som uppfyller såväl kriterierna för ett livsmedel som kriterierna för ett läkemedel. De farmakologiska egenskaperna hos en produkt är den omständighet på grundval av vilken det ankommer på myndigheterna i medlemsstaterna att, utifrån produktens potentiella förmåga, bedöma om produkten kan tillföras människor i syfte att ställa diagnos eller att återställa, korrigera eller modifiera fysiologiska funktioner. Den hälsorisk som användandet av produkten kan medföra är en fristående omständighet som även skall beaktas av de behöriga nationella myndigheterna i samband med kvalificeringen av denna produkt såsom läkemedel. En produkt som utgör ett läkemedel i enlighet med läkemedelsdirektivet får endast importeras till en annan medlemsstat om ett godkännande för försäljning har utfärdats i enlighet med bestämmelserna i detta direktiv, och detta gäller även om produkten lagligen har saluförts i en annan medlemsstat som ett livsmedel.

C-267/03 (ERS2003/131:2) Staffan Lindberg mot Riksåklagaren; begäran från Högsta domstolen, Sverige

Direktiv 83/189/EEG – Informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter – Skyldighet att anmäla förslag till tekniska föreskrifter

Högsta domstolen frågade EG-domstolen om ett förbud mot en produkt eller ett förbud mot en tjänst som påverkar användningen av en produkt, likt det som genom lagändring den 1 januari 1997 infördes i den svenska

lotterilagen rörande spelautomater i form av så kallade lyckohjul, utgör en sådan teknisk föreskrift som skall anmälas till kommissionen.

Skr. 2005/06:85
Bilaga 1

Sverige anförde följande. Den 1 januari 1997 infördes ett förtydligande i aktuell lagtext för att undanröja den ovisshet som uppkommit i rättstillämpningen beträffande de så kallade lyckohjulen. Det var dock inte fråga om någon materiell lagändring. Ändringarna anmäldes inte till kommissionen. För att en teknisk föreskrift skall omfattas av anmälningsskyldigheten krävs att den har andra rättsverkningar än vad som följer av befintliga bestämmelser.

EG-domstolens dom den 21 april 2005: Det ankommer på den nationella domstolen att bedöma om det skedde en materiell förändring i lotterilagen i samband med den aktuella lagändringen. Vid sin bedömning utgick EG-domstolen ifrån att ett förbud infördes i lotterilagen genom lagändringen. Ett förbud mot en viss kategori av spelautomater kan inte kvalificeras som ”tekniska specifikationer” i den mening som avses i direktiv 83/189/EEG om anmälningsskyldighet till kommissionen. Ett förbud avser inte produkten eller dess förpackning som sådan, och genom bestämmelsen om förbud fastställs inte heller en av de egenskaper som krävs av en produkt. Direktivets tillämpningsområde har emellertid utvidgats med tiden för att det skulle omfatta krav avseende produktens möjliga användning. Det ankommer på den nationella domstolen att avgöra hur den nationella bestämmelsen – dvs. förbudet – påverkar produkten.

C-412/03 (ERS2003/182:3) Hotel Scandic Gåsabäck AB mot Riksskatteverket; begäran från Regeringsrätten, Sverige

Direktiv 77/388/EEG (sjätte mervärdesskattedirektivet) – Artiklarna 2, 5.6 och 6.2 – Tillhandahållande av måltider i ett bolags personalmatsal till ett pris som understiger självkostnadspriset

Regeringsrätten frågade EG-domstolen om nationella regler som innebär att uttagsbeskattning av varor och tjänster skall ske inte enbart då tillhandahållande sker utan vederlag utan också då tillhandahållandet sker till underpris, är förenliga med sjätte mervärdesskattedirektivet.

Sverige argumenterade för att sjätte mervärdesskattedirektivet skall tolkas på så vis att uttagsbeskattning skall ske även vid tillhandahållanden som sker till underpris.

EG-domstolens dom den 20 januari 2005: Sjätte mervärdesskattedirektivet utgör hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken ett tillhandahållande av en vara eller en tjänst mot ett faktiskt vederlag utlöser uttagsbeskattning. Detta gäller även när nämnda vederlag understiger självkostnadspriset.

Den brittiska domstolen frågade EG-domstolen om vissa brittiska regler om koncernavdrag är förenliga med den fria etableringsrätten. Enligt den brittiska lagstiftningen tillåts, inom en koncern bestående av bolag med säte i Förenade kungariket, att bolagen kvittar vinster och förluster sinsemellan. I målet vid den nationella domstolen har klaganden begärt att detta system skall tillämpas även i en koncern med dotterbolag i andra medlemsstater.

Sverige anförde att gemenskapsrätten inte innehåller några regler om beskattningsrättens fördelning medlemsstaterna emellan och att ett system som bygger på internationellt accepterade principer för beskattningsrättens fördelning inte kan anses strida mot gemenskapsrätten.

EG-domstolens dom den 13 december 2005: Det utgör en inskränkning av etableringsfriheten att inte bevilja koncernavdrag i en situation som den aktuella, eftersom det innebär att förluster som uppkommit i ett dotterbolag med hemvist i moderbolagets hemviststat ur skattesynpunkt behandlas annorlunda än förluster som uppkommit i ett dotterbolag som har hemvist i en annan medlemsstat. En sådan inskränkning av etableringsfriheten kan vara tillåten under vissa förutsättningar. Med hänsyn till behovet att säkerställa fördelningen av beskattningsrätten mellan medlemsstaterna, till risken för att förlusterna beaktas två gånger samt till risken för skatteundandragande fann domstolen att en inskränkande reglering av aktuellt slag var godtagbar. Ett sådant system som det brittiska för resultatutjämning strider därför i princip inte mot etableringsfriheten. Det måste emellertid bedömas om tillämpningen av systemet i det enskilda fallet går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå det eftersträvade syftet. Domstolen fann i denna del att den aktuella inskränkningen av etableringsfriheten går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå det huvudsakliga syfte som eftersträvas om ett dotterbolag med hemvist i utlandet har uttömt de möjligheter som erbjuds i dess hemviststat att beakta förluster, såväl under det beskattningsår som avdragsyrkandet avser som tidigare beskattningsår, och det inte finns någon möjlighet att förlusterna i det utländska dotterbolaget skulle kunna utnyttjas i dess hemviststat för framtida beskattningsår.

C-469/03 (ERS2004/2:1) Brottmålet mot Mario Filomeno Miraglia; begäran från Tribunale di Bologna, Italien

Skr. 2005/06:85

Bilaga 1

Artikel 54 i Schengenkonventionen – Principen ne bis in idem (icke två gånger i samma sak) – Tillämpningsområde – Beslut från de rättsvårdande myndigheterna i en medlemsstat att avstå från att väcka åtal mot en person endast av det skälet att ett motsvarande förfarande redan pågår i en annan medlemsstat

Den italienska domstolen har frågat EG-domstolen om principen ne bis in idem i artikel 54 i Schengenkonventionen är tillämplig när det rättsliga avgörandet som har meddelats i den första staten är ett beslut att underlåta att väcka åtal och beslutet inte innehåller någon bedömning i sak utan enbart har fattats av den anledningen att ett brottmålsförfarande avseende samma gärning redan pågår i en annan stat och om Italien därmed är förhindrad att väcka åtal mot den misstänkte.

Sverige har i sitt yttrande anfört att artikel 54 i Schengenkonventionen inte bör vara tillämplig.

EG-domstolens dom den 10 mars 2005: Principen ne bis in idem, som kommer till uttryck i artikel 54 i Schengenkonventionen, är inte tillämplig på ett beslut av de rättsvårdande myndigheterna i en medlemsstat, vilket inte innehåller någon bedömning i sak och där ett mål förklaras vara avslutat efter att åklagarmyndigheten har beslutat att inte väcka åtal endast av det skälet att ett brottmålsförfarande redan pågår i en annan medlemsstat mot den misstänkte för samma gärningar.

C-537/03 (ERS2004/32:1) Katja Candolin m.fl. mot Vahinkovakuutusosakeyhtiö Pohjola och annan; begäran från Korkein oikeus, Finland

Obligatorisk ansvarsförsäkring för motorfordon – Direktiv 84/5/EEG och 90/232/EEG – System för civilrättsligt ansvar – Passagerares medverkan till skadan – Förvägrad eller nedsatt ersättning.

Den finska domstolen frågade EG-domstolen om två direktiv rörande ansvarsförsäkring för motorfordon (Direktiv 84/5/EEG och 90/232/EEG) begränsar möjligheten att jämka ersättningen på grund av en passagerares eget medvållande i samband med hans rätt till ersättning via den obligatoriska trafikförsäkringen. Enligt de finska reglerna medges möjlighet att jämka ersättningen till en skadelidande på grund av att denne varit medvållande till skadan, t ex om föraren av fordonet varit påverkad av alkohol och passagerare lidit skada vid trafikolycka.

Sverige anförde att direktiven inte bör hindra att de medlemsstater som beräknar ersättningen från en trafikförsäkring enligt skadeståndsrättslig grund också har möjlighet att jämka ersättningen till den som varit medvållande till skadan.

EG-domstolens dom den 30 juni 2005: Under sådana förhållanden som i målet vid den nationella domstolen utgör bestämmelserna i direktiven hinder mot nationell lagstiftning som innehåller en möjlighet att vägra en

passagerare ersättning från den obligatoriska trafikförsäkringen eller att nedsätta dennes ersättning på ett oproportionerligt sätt på grund av passagerarens medverkan till den skada han har lidit. Det saknar betydelse att passageraren i fråga är ägare till det fordon vars förare vållade olyckan.

C-8/04 (ERS2004/33:2) E Bujara mot nederländska skattemyndigheten; begäran från Gerechtshof te 's Hertogenbosch, Nederländerna

Skatteavtal – Begränsning till att gälla en person som är bosatt i en medlemsstat som utgör part i avtalet

Den nederländska domstolen frågade EG-domstolen om en utländsk skattskyldig person som är bosatt i en medlemsstat, t ex Tyskland, och som inte har rätt till fördelarna enligt det nederländsk – tyska skatteavtalet eftersom han inte uppfyller vissa krav enligt detta, har rätt att med stöd av EG-rätten erhålla dessa fördelar, med hänsyn till att en utländsk skattskyldig person från en annan medlemsstat, i förevarande fall Belgien, har rätt till dessa fördelar med stöd av det nederländsk – belgiska skatteavtalet.

Sverige anförde att det framgår av domstolens praxis att en medlemsstat kan behandla sina egna medborgare annorlunda än medborgare i andra medlemsstater om dessa anses befinna sig i olika situationer.

EG-domstolens beslut den 15 december 2005: Efter att domstolens konstaterat att svaret på den tolkningsfråga som ställts kan utläsas ur rättspraxis (se dom den 5 juli 2005 i mål C-376/03 D.), nämligen att gemenskapsrätten inte utgör hinder mot att en sådan bestämmelse i ett bilateralt skatteavtal som den ifrågavarande begränsas till att gälla en person som är bosatt i en medlemsstat som utgör part i avtalet, återkallade den nationella domstolen begäran om förhandsavgörande och målet avskrevs.

C-9/04 (ERS2004/41:1) Brottmålet mot GEHARO B.V; begäran från Hoge Raad der Nederlanden, Nederländerna

Direktiv 88/378/EEG – Leksaker – Direktiv 91/338/EEG – Högsta tillåtna kadmiumhalt

Den nederländska domstolen frågade om leksaker måste uppfylla kraven i såväl direktiv 88/378/EEG (leksaker direktivet) som i direktiv 91/338/EEG (kadmium direktivet).

Sverige anförde att de två direktivens bestämmelser och krav kompletterar varandra.

EG-domstolens dom den 6 oktober 2005: Både kadmium direktivet och leksaks direktivet innehåller bestämmelser om kadmiumhalt. Det är emellertid fråga om skilda bestämmelser som har olika syften. Leksaks direktivets gränsvärde för biotillgängligheten per dag syftar till att skydda användarna av en leksak mot de risker som produktens

kemiska egenskaper medför vid användandet. Kadmiumdirektivet begränsar däremot mängden kadmium i en produkt, vilket ingår i en strävan att skydda människor i allmänhet mot en spridning av kadmium i naturen. Leksaksdirektivets gränsvärde för biotillgänglighet skall således tillämpas kumulativt med kadmiumdirektivets gränsvärde för mängden kadmium i produkten.

Skr. 2005/06:85

Bilaga 1

3 PÅGÅENDE MÅL

3.1 Mål i vilka talan har väckts vid EG-domstolen eller EG:s förstainstansrätt

C-459/03 (ERS2004/31:3) Europeiska gemenskapernas kommission mot Republiken Irland

Fördragsbrott – FN:s havsrättskonvention (UNCLOS) – Skiljdomsförfarande – EG-domstolens behörighet – Artikel 292 EG

Kommissionen har väckt talan mot Irland och gjort gällande att Irland har brutit mot fördraget genom att med stöd av FN:s havsrättskonvention (UNCLOS) påkalla skiljeförfarande mot Förenade kungariket avseende en överträdelse av konventionen. Enligt kommissionen är EG-domstolen ensam behörig att avgöra tvister mellan medlemsstaterna som rör fördraget enligt artikel 292 EG.

Sverige har intervenerat till stöd för Irland. Sverige har anfört att medlemsstaternas åtagande enligt artikel 292 EG, att inte hänskjuta tvister sig emellan till andra fora än EG-domstolen, omfattar endast tvister som rör tolkning och tillämpning av gemenskapsrätten. Blandade avtal, dvs. avtal som ingås av både medlemsstaterna och gemenskapen, är att betrakta som gemenskapsrätt i de delar som omfattas av gemenskapens behörighet. I de delar som avtalet inte omfattas av gemenskapens behörighet är det alltså medlemsstaterna som är behöriga att göra åtaganden mot tredjeland och således medlemsstaterna som har ingått avtalet. Medlemsstaterna har då också motsvarande behörighet att tillämpa ett visst tvistlösningsförfarande för tvister som rör tolkning och tillämpning av dessa materiella åtaganden. Gemenskapsrätten och medlemsstaternas åtagande enligt artikel 292 EG förhindrar således inte medlemsstaterna att hänskjuta tvisten till ett annat forum än EG-domstolen.

C-546/03 (ERS2004/70:3) Europeiska gemenskapernas kommission mot Konungariket Spanien

Förordning (EEG) nr 2913/92 (tullkodexen) – Tidsfrister för fastställande av tullskuld i efterhand

Kommissionen har väckt talan mot Spanien och gjort gällande att Spanien har brutit mot de tidsfrister för fastställande av tullskuld i efterhand som gäller enligt tullkodexen. Spanien tillämpar ett förfarande som innebär att gäldenären bereds tillfälle att yttra sig över den

preliminära granskningsrapporten innan beloppet fastställs. Enligt tullkodexen skall, när en tullskuld inte bokförts eller bokförts till ett för lågt belopp, det belopp som skall utkrävas bokföras inom två dagar från det att myndigheten blivit medveten om situationen och har möjlighet att beräkna vad beloppet lagligen uppgår till samt fastställa vem som är gäldenär (så kallad bokföring i efterhand).

Sverige har intervenerat till stöd för Spanien och anfört följande. Utgångspunkten för tidsfristen för bokföring av en tullskuld, vid bokföring i efterhand enligt tullkodexen, är den tidpunkt då tullmyndigheten har möjlighet att beräkna vad beloppet lagligen uppgår till samt fastställa vem som är gäldenär. Varken beloppet eller vem som är gäldenär kan lagligen fastställas enbart med utgångspunkt i uppgifter som har tillförts ärendet av annan än parten, om denne inte har beretts möjlighet att yttra sig över uppgifterna.

C-150/04 (ERS2004/163:1) Europeiska gemenskapernas kommission mot Konungariket Danmark

Artikel 39, 43, 49 och 56 EG – Livförsäkring och pensionsförsäkring – Rätt till avdrag och skattekredit – Det nationella skattesystemets inre samband – Dubbelbeskattningsavtal

Kommissionen har gjort gällande att Danmark har åsidosatt sina skyldigheter enligt gemenskapsrätten genom att upprätthålla bestämmelser om livförsäkring och pensionsförsäkring enligt vilka rätten till avdrag för inbetalningar och rätten till skattekredit endast föreligger för inbetalningar som gjorts till pensionsinstitut som har sitt säte i Danmark, medan några sådana skattefördelar inte medges för inbetalningar som gjorts till pensionsinstitut som har sitt säte i en annan medlemsstat.

Sverige har intervenerat till stöd för Danmark och anfört att det hinder för de fria rörligheterna som de danska pensionsbeskattningsreglerna medför kan rättfärdigas av tvingande hänsyn till allmänintresset, nämligen av behovet att säkerställa det nationella skattesystemets inre samband. I ett system som det danska återfinns det direkta sambandet mellan möjligheten att dra av premier och skatteplikten för belopp som betalas ut av försäkringsgivarna. Sambandet föreligger även i förhållande till det enskilda skattesubjektet vilket är ett och detsamma. Blotta förekomsten av ett dubbelbeskattningsavtal i förhållande till ett visst land kan inte leda till att samtliga interna regler som syftar till att upprätthålla det inre sambandet i skattesystemet ifrågasätts. Det som är avgörande för om ett visst regelsystem kan accepteras är att det inre sambandet i skattesystemet upprätthålls genom en strikt överensstämmelse i de nationella bestämmelserna mellan avdrag för premier och beskattning av pensioner.

De förenade målen C-39/05 P och C-52/05 P (ERS2003/113:3 och ERS2005/52:3) Konungariket Sverige, Maurizio Turco, Republiken Finland och Konungariket Danmark mot Europeiska unionens råd, Förenade kungariket och kommissionen

Överklagande – Insyn – Allmänhetens tillgång till rådets handlingar – Tillgång delvis vägrad – Förordning (EG) nr 1049/2001 (öppenhetsförordningen) – Undantag – Juridisk rådgivning

Sverige, som liksom Finland och Danmark intervenerade till stöd för sökanden i förstainstansrätten, har överklagat förstainstansrättens dom och yrkat att domen ska upphävas. Sverige har anfört att rättens bedömning att rådet inte gjort en felaktig bedömning genom att vägra tillgång till ett rättsutlåtande inte är förenligt med skyldigheten att pröva frågan om utlämnande med hänsyn till innehållet i den specifika handlingen. Förstainstansrätten har därmed genom sitt avgörande åsidosatt gemenskapsrätten.

C-64/05 P (ERS2002/153:3) Konungariket Sverige, Internationaler Tierschutz-Fonds (IFAW) GmbH, Konungariket Nederländerna och Konungariket Danmark mot Europeiska gemenskapernas kommission och Förenade kungariket

Talan om ogiltighetsförklaring – Tillgång till handlingar – Förordning (EG) nr 1049/2001 (öppenhetsförordningen) – Artikel 4.5 – Handling från medlemsstat – Medlemsstatens medgivande

Sverige har överklagat och yrkat att förstainstansrättens dom skall upphävas eftersom rätten gjort en oriktig tolkning av öppenhetsrättsakten när man konstaterat att den så kallade upphovsmannaregeln, dvs. principen att den som har upprättat en handling råder över handlingen, ska tillämpas för de handlingar som har upprättats av medlemsstaterna.

C-91/05 (ERS2005/111:4) Europeiska gemenskapernas kommission mot Europeiska unionens råd

Talan om ogiltigförklaring – Bristande behörighet enligt artikel 230.2 EG – Rådets beslut 2004/833/GUSP – Genomförande av gemensam åtgärd 2002/589/GUSP – Bidrag från Europeiska unionen till Ecowas inom ramen för moratoriet för handeldvapen och lätta vapen – Avdelning V i EG-fördraget – Artikel 11.3 i Cotonou-avtalet – förenlighet med artikel 47 EU – Gemenskapens behörighet inom området för utvecklingsstöd.

Kommissionen har yrkat att domstolen ska ogiltigförklara rådets beslut om ett bidrag från Europeiska unionen till Ecowas inom ramen för moratoriet för handeldvapen och lätta vapen, Till stöd för sin talan har kommissionen anfört att rådets beslut strider mot artikel 47 EU eftersom de påverkar gemenskapens behörighet inom området för utvecklingsstöd.

Sverige har intervenerat till stöd för rådet och anfört följande. Rådets beslut bidrar med hänsyn till sitt syfte och innehåll till att motverka den omfattande anhopningen och spridningen av handeldvapen och lätta vapen i Västafrika. Denna anhopning och spridning är i första hand en

freds- och säkerhetsfråga och omfattas som sådan inte av gemenskapens befogenhet inom utvecklingspolitiken i EG-fördraget. De ifrågavarande rättsakterna inverkar därför inte på gemenskapens behörighet enligt EG-fördraget i strid med artikel 47 EU.

Skr. 2005/06:85
Bilaga 1

C-284/05 (ERS2005/214:1) Europeiska gemenskapernas kommission mot Republiken Finland

Gemenskapens egna medel – Den gemensamma tulltaxan – Dröjsmålsränta vid för sent krediterade medel – Artikel 296 EG – Undantagssituationer – Krigsmateriel

Målet rör samma fråga som C-294/05 kommissionen mot Sverige (se bilaga 4).

Sverige har ansökt om intervention till stöd för Finland.

C-299/05 (ERS2005/187:2) Europeiska gemenskapernas kommission mot Europaparlamentet och Europeiska unionens råd

Förordning (EEG) nr 1408/71 – Särskilda och icke avgiftsfinansierade förmåner – Handikappersättning – Vårdbidrag

Kommissionen har väckt talan mot Europaparlamentet och rådet och yrkat att vissa bestämmelser i förordning (EG) nr 647/2005 om ändring i förordning (EEG) nr 1408/71 skall förklaras ogiltiga. Bidrag som tillhör kategorien särskilda och icke avgiftsfinansierade förmåner är undantagna från kravet på att förmåner enligt förordningen skall betalas ut även vid bosättning i annan medlemsstat. Genom förordning 647/2005 har definitionen av särskilda och icke avgiftsfinansierade förmåner och förteckningen däröver ändrats bl.a. med hänsyn till praxis från EG-domstolen. Kommissionen gör gällande att vissa svenska (handikappersättning och vårdbidrag), brittiska och finska bidrag i förteckningen inte omfattas av definitionen och aktuell praxis varför förteckningen är ogiltig i denna del.

Sverige har ansökt om intervention till stöd för Europaparlamentet och rådet.

T-237/02 (ERS2002/175:3) Technischen Glaswerke Ilmenau GmbH mot Europeiska gemenskapernas kommission

Tillgång till handlingar – Stödförfaranden – Förordning (EG) nr 1049/2001 (öppenhetsförordningen) – Undantag – Motiveringskyldighet

Sökanden har yrkat att kommissionens beslut att vägra bolaget tillgång till vissa handlingar ska ogiltigförklaras eftersom avslagsbeslutet varit otillräckligt motiverad.

Sverige har intervenerat till stöd för sökanden. Sverige har anfört att kommissionens beslut ska upphävas redan på den grunden att beslutet varit bristfälligt motiverat eftersom denna invändning framförts först i kommissionens svaromål. Sverige har i sak gjort gällande att beslutet utgör en oriktig tillämpning av öppenhetsförordningen eftersom

kommissionen inte har prövat begäran om utlämnande i förhållande till uppgifterna i varje enskild handling utan i stället, som det får förstås, har utgått från att generell sekretess skulle gälla i ärenden om statligt stöd. Slutligen har kommissionen underlåtit att iaktta sina skyldigheter att bistå och samråda med sökanden.

T-170/03 (ERS2003/154:1) British American Tobacco (Investments) Limited mot Europeiska gemenskapernas kommission

Tillgång till vissa handlingar – Väsentligt intresse – Handlingar från tullsamarbetsrådet – Närvarolistor från kommittémöten – Förordning (EG) nr 1049/20012 (öppenhetsförordningen)

Sökanden har överklagat kommissionens beslut att vägra lämna ut bl.a. närvarolistor från Punktskattekommitténs möten.

Sverige har intervenerat till stöd för sökanden. Sverige har gjort gällande att kommissionens beslut grundas på en oriktig tillämpning av öppenhetsförordningen. Ett beslut om att avslå en begäran om att få ta del av en allmän handling kan endast grundas på bestämmelserna i öppenhetsförordningen och inte, som kommissionen har gjort gällande, på bestämmelserna i förordningen 45/2001 om skydd för personuppgifter. Att ålägga sökanden att visa nödvändigheten av att få ta del av handlingarna står direkt i strid med öppenhetsförordningen.

T-229/04 (ERS2004/38:1) Konungariket Sverige mot Europeiska gemenskapernas kommission

Ogiltighetstalan – Direktiv 2003/112/EG – Växtskyddsmedel – Parakvat – Försiktighetsprincipen

Sverige har väckt talan mot kommissionen och gjort gällande att kommissionen har åsidosatt EG-fördraget och sekundärrätten på ett flertal punkter vid antagandet av direktiv 2003/112/EG som innebär att det verksamma ämnet parakvat, vilket används i ogräsbekämpningsmedel, förs in i bilaga 1 till direktiv 91/414/EEG (växtskyddsmedelsdirektivet). Kommissionen har på ett uppenbart felaktigt sätt bedömt de risker som följer med användningen av ämnet samt åsidosatt den höga skyddsnivå som följer av växtskyddsmedelsdirektivet. Kommissionen har vidare vid antagandet av direktiv 2003/112/EG klart överskridit gränsen för sin skönmässiga bedömning genom att åsidosätta försiktighetsprincipen i samband med bedömningen av riskerna med parakvat. Detta har fått till följd att den höga skyddsnivå som föreskrivs i EG-fördraget och växtskyddsmedelsdirektivet inte har kunnat uppnås. På grund av åsidosättandet av principen om en hög skyddsnivå kan kommissionen inte heller anses ha tagit hänsyn till miljöskyddskraven och den i EG-fördraget föreskrivna integrationsprincipen. Kommissionen har även handlagt ärendet på ett felaktigt sätt eftersom kommissionen inte har beaktat tillgängliga offentliga data som innehöll indikationer på att parakvat kan orsaka nervskador och eventuellt Parkinsons sjukdom.

Kommissionen har bestritt talan.

Målet anhängiggjordes inledningsvis vid EG-domstolen (mål C-102/04). EG-domstolen har dock beslutat att överlämna målet till förstainstansrätten. Skr. 2005/06:85
Bilaga 1

3.2 Förhandsavgöranden

C-330/03 (ERS2003/156:1) Colegio de Ingenieros de Caminos, Canales y Puertos mot Administración del Estado. Annan part G.M. Imo; begäran från Tribunal Supremo, Spanien

Erkännande av examensbevis – Högre utbildning som omfattar minst tre års studier – Partiellt erkännande av sökandens yrkeskvalifikationer

Den spanska domstolen har frågat EG-domstolen om direktiv 89/48/EEG medger att värdlandet partiellt erkänner sökandens yrkeskvalifikationer.

Sverige har anfört att ett partiellt erkännande av examensbevis strider mot direktivets ordalydelse och mot fördragets regler om fri rörlighet för arbetstagare. Ett partiellt erkännande kan medföra att särskilda yrkeskategorier skapas för medborgare med examen från annan medlemsstat vilket får diskriminerande effekter.

Generaladvokatens förslag till avgörande den 30 juni 2005: Direktivet utgör inte hinder mot att en nationell myndighet med sökandens medgivande endast beviljar ett partiellt erkännande av sökandes yrkeskvalifikationer.

C-470/03 (ERS2004/6:2) A.G.M.-COS.MET s.r.l. mot 1. Finska staten 2. Tarmo Lehtinen; begäran från Tampere käräjäoikeus, Finland

Direktiv 98/37/EG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om maskiner – Maskiner med CE-märkning som inte uppfyller en harmoniserad standard – Artikel 28 EG – Åtgärder med motsvarande verkan – Statstjänstemans offentliga varning för fordonslyftar som importeras från en annan medlemsstat – Statens ansvar för en tjänstemans handlande – Tjänstemäns rätt att yttra sig – Proportionalitet – Statens skadeståndsansvar – Tjänstemäns skadeståndsansvar

Den finska domstolen har frågat om en statstjänstemans uttalande om en importerad maskin utgör handelshinder enligt artikel 28 EG. Vidare ställs frågan om han med stöd av yttrandefriheten i artikel 10 i Europakonventionen hade rätt att göra uttalandena, även om de strider mot artikel 28 EG och slutligen även frågan om vilket skadeståndsansvar som kan föreligga för en medlemsstat vid handelshinder av förevarande karaktär.

Sverige har anfört att statstjänstemannens uttalanden inte utgör åtgärder med motsvarande verkan i den mening som avses i artikel 28 EG.

Generaladvokatens förslag till avgörande den 17 november 2005: Säkerhetskraven för den aktuella maskinen har fullständigt harmoniserats genom direktiv 98/37/EEG. Bedömningen i målet måste därför ske med hänsyn till direktivets bestämmelser och inte enligt artikel 28 EG. En statstjänstemans uttalanden skall tillskrivas medlemsstaten när adressaterna p.g.a. uttalandenas form och omständigheterna i övrigt ges intrycket att det är fråga om officiella statliga upplysningar och inte tjänstemannens personliga uppfattning. Av betydelse kan särskilt vara att tjänstemannen i allmänhet är ansvarig för det berörda området, att tjänstemannen gör sina skriftliga uttalanden på den behöriga myndighetens officiella brevpapper, att tjänstemannen ger TV-intervjuer på sitt tjänsterum och att tjänstemannen inte klargör att hans uttalanden är personliga och inte heller att de avviker från den behöriga myndighetens ståndpunkt. I en sådan situation kan medlemsstaterna inte undgå ansvar genom att hänvisa till den interna ansvarsfördelningen. Om adressaterna får intrycket att uttalandena görs med statlig auktoritet, trots att sådan inte existerar, kan en medlemsstat dock undgå ansvar för uttalandena genom att omgående ge adekvat information om det rätta förhållandet. Det ankommer på den nationella domstolen att slutligen bedöma hur uttalandena har uppfattats samt om finska staten har vidtagit omgående åtgärder för att informera om det rätta förhållandena för det fall uttalandena anses ha gjorts med statlig auktoritet. Om den nationella domstolen finner att tjänstemannens uttalanden i detta fall skall tillskrivas finska staten måste uttalandena i enlighet med tidigare praxis också anses utgöra en begränsning av handeln med den aktuella maskinen. För det fall tjänstemannens uttalanden inte kan tillskrivas finska staten anser generaladvokaten att finska staten genom sina tillrättalägganden av tjänstemannens uttalanden måste anses ha uppfyllt sina skyldigheter att säkerställa skyddet för den fria rörligheten för varor när privatpersoner gör intrång i denna. Ett åsidosättande som kan tillskrivas staten kan inte rättfärdigas med hänvisning till skyddet för hälsa eller tjänstemannens yttrandefrihet. Om uttalandena inte kan tillskrivas staten kan staten dock åberopa sin tjänstemans yttrandefrihet så långt som staten är skyldig att respektera denna enligt de konkreta omständigheterna i det enskilda fallet.

C-475/03 (ERS2003/204:1) Banca Popolare di Cremona Soc. coop. arl mot Agenzia Entrate Ufficio Cremona; begäran Commissione Tributaria Provinciale di Cremona, Italien

Direktiv 77/388/EEG (sjätte mervärdesskattedirektivet) – Förbud mot andra nationella omsättningsskatter än mervärdesskatt – Begränsning av rättsverkan av EG-domstolens dom i mål om förhandsavgörande

Den italienska domstolen har frågat EG-domstolen om en skatt såsom IRAP – en regional produktionsskatt som tas ut i Italien – är förenlig med det gemenskapsrättsliga förbudet mot andra nationella omsättningsskatter än mervärdesskatt (artikel 33.1 i sjätte mervärdesskattedirektivet) samt under vilka förutsättningar och i vilken omfattning rättsverkningarna av EG-domstolens dom i ett mål om förhandsavgörande kan begränsas.

Generaladvokatens förslag till avgörande den 17 mars 2005: En skatt såsom IRAP uppvisar de grundläggande kännetecknen för mervärdes-skatt och omfattas av förbudet i artikel 33 i sjätte mervärdes-skattedirektivet. Det skall emellertid prövas vilka konkreta verkningar denna slutsats får. Enskilda har rätt att återfå nationella pålagor som uttagits i strid med gemenskapsrätten. Den period för vilken sådana retroaktiva anspråk kan göras gällande enligt italienska bestämmelser skulle uppgå till 48 månader. Det skattebelopp som upptagits under denna period för att finansiera regionala myndigheters verksamhet överstiger 120 miljarder euro. Mot bakgrund av dessa allvarliga verkningar har Italien därför yrkat att domens rättsverkningar skall begränsas i tiden. Den tolkning som domstolen gör av en gemenskapsrättslig bestämmelse klargör och preciserar i erforderlig utsträckning innebörden och räckvidden av denna bestämmelse, såsom den skall eller skulle ha tolkats och tillämpats från och med sitt ikraftträdande. Domstolen kan dock i undantagsfall begränsa de berördas möjlighet att åberopa den tolkade bestämmelsen i ett sådant avgörande. För att en sådan begränsning skall föreskrivas skall de berörda ha handlat i god tro och det skall föreligga en risk för allvarliga återverkningar. Förutsättningar för att begränsa rättsverkningarna av EG-domstolens dom föreligger i detta fall. Frågan uppkommer till vilken tidpunkt domens rättsverkningar skall begränsas. Ett stort antal italienska företag har redan ansökt om återbetalning eller uppmuntrats att ansöka om återbetalning av vad som erlagts för IRAP, i avvaktan på domstolens avgörande i förevarande mål. Domstolen bör därför tillämpa det angreppssätt som ofta används av den tyska författningsdomstolen, nämligen att fastslå att bestämmelser är oförenliga från ett framtida datum, innan vilket enskilda inte på något sätt kan åberopa oförenligheten vid anspråk mot staten. Denna tidpunkt väljs så att det finns tillräcklig tid för att ny lagstiftning skall kunna införas.

Sverige yttrade sig inte under det skriftliga eller muntliga förfarandet men begärde efter det att generaladvokaten lämnat sitt förslag till avgörande att det muntliga förfarandet skulle återupptas med hänsyn till generaladvokatens förslag om begränsning av domens rättsverkan.

Efter att EG-domstolen beslutat att det muntliga förfarandet skulle återupptas har Sverige i skriftligt svar inför förhandlingen liksom vid förhandlingen argumenterat för att det kan finnas situationer då det är motiverat att begränsa rättsverkningarna av EG-domstolens domar och att detta också kan ske till ett framtida datum för samtliga som avser att åberopa domen.

C-137/04 (ERS2004/81:2) Amy Rockler mot Riksförsäkringsverket; begäran från Regeringsrätten, Sverige

Artikel 39 EG – Arbetskraftens fria rörlighet – Kvalifikationstid för att få ersättning på sjukpenningnivå under föräldraledighet – Tjänsteman i EU

Regeringsrätten har frågat EG-domstolen om artikel 39 EG skall tolkas så att, vid tillämpning av en nationell bestämmelse om viss kvalifikationstid för ersättning på sjukpenningnivå under föräldra-

ledighet, sammanläggning skall ske med en period under vilken arbetstagaren varit tjänsteman i EU.

Skr. 2005/06:85
Bilaga 1

Sverige har anfört att det av Sverige upprätthållna villkoret – att det i de fall förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen är tillämplig endast kräver att föräldern varit försäkrad för sjukpenning i Sverige en enda dag – är ett lågt ställt krav för att Sverige skall kunna tillämpa principen om sammanläggning och, i enlighet med villkorets syfte, motverka missbruk. Villkoret diskriminerar dessutom inte någon medlemsstats medborgare. Systemet med två nivåer på föräldrapenningen under de första 180 dagarna är ett utslag av en försäkringslösning som inte inverkar på den grundläggande rätten till föräldrapenning. En nyanländ arbetstagare i Sverige som inte uppfyller kvalifikationskravet är inte avskuren från föräldrapenning, utan enbart från den delen som ger ett högre utfall. Den första tiden får den migrerande arbetstagaren då, liksom arbetstagare i Sverige som inte heller uppfyller kvalifikationskravet, bosättningsbaserad föräldrapenning enligt garantinivån.

C-170/04 (ERS2004/90:3) Klas Rosengren mfl mot Riksåklagaren; begäran från Högsta domstolen, Sverige

Förbud för privatperson att själv föra in alkoholdrycker i annat fall än då denne medföljer transporten – Förenlighet med artiklarna 28, 30 och 31 EG

Högsta domstolen har frågat EG-domstolen om det svenska principiella förbudet (jämför 4 kap 2 §, 5 kap 5 § och 10 kap 10 § alkohollagen (1994:1738)) för en privatperson att själv föra in alkoholdrycker i annat fall än då denne medföljer transporten som resande är förenligt med gemenskapsrätten.

Sverige har anfört att det svenska detaljhandelsmonopolets ensamrätt omfattar alla tillhandahållanden av alkoholdrycker mot ersättning till konsumenter i Sverige, oavsett formen för tillhandahållandet. Det saknar alltså betydelse om tillhandahållandet sker genom t ex butiksförsäljning, postorder eller Internet. Att andra aktörer inte kan tillhandahålla konsumenter i Sverige alkoholdrycker är en nödvändig följd av detaljhandelsmonopolets existens. Eftersom de aktuella reglerna är bestämmelser om handelsmonopolet och dess funktion, skall de enligt domstolens praxis bedömas enligt artikel 31 EG. Systembolagets ensamrätt är rimligt avgränsad eftersom det endast är fråga om monopol på detaljhandel. Bestämmelserna missgynnar heller inte handeln med utländska varor i förhållande till inhemska. De är därför förenliga med artikel 31 EG. Om det skulle anses att artiklarna 28 och 30 EG skall tillämpas är bestämmelserna under alla omständigheter förenliga med gemenskapsrätten eftersom de är nödvändiga för att skydda folkhälsan och inte är mer ingripande än vad som krävs för att uppnå detta mål.

C-185/04 (ERS2004/99:2) Ulf Öberg mot Stockholms läns allmänna försäkringskassa; begäran från Länsrätten i Stockholms län, Sverige
Artikel 39 EG – Arbetskraftens fria rörlighet – Kvalifikationstid för att få ersättning på sjukpenningnivå under föräldraledighet – Tjänsteman i EU

Skr. 2005/06:85
Bilaga 1

Länsrätten har frågat EG-domstolen om gemenskapsrätten skall tolkas så att, vid tillämpning av en nationell bestämmelse om viss kvalifikationstid för ersättning på sjukpenningnivå under föräldraledighet, sammanläggning skall ske med en period under vilken arbetstagaren varit tjänsteman i EU.

Sverige har anfört i stort sett samma argument som i mål C-137/04 Rockler med tillägg för följande. Frågan om unionsmedborgarskapets betydelse för likabehandlingsprincipen har prövats av domstolen ett antal gånger under de senaste åren. Det har främst rört sig om dess tillämpning på personer som utan att tillhöra kretsen av ekonomiskt aktiva utnyttjat sin rätt att röra sig fritt inom gemenskapen. Det nu aktuella målet rör rätten till social förmån för en arbetstagare som ostridigt varit och är ekonomiskt aktiv. Inom området för sociala förmåner för sådana arbetstagare finns en mycket väl utvecklad sekundärrätt som reglerar olika situationer. Införandet av unionsmedborgarskapet har inte syftat till att införa några nya rättigheter i materiellt hänseende inom den sociala trygghetens område. Under sådana förhållanden finns inte skäl att hämta stöd i artiklarna 17 och 18 EG för en sammanläggning av försäkringsperioder inom föräldraförsäkringens område.

C-196/04 (ERS2004/106:2) Cadbury Schweppes PLC och Cadbury Schweppes Overseas Ltd mot The Commissioners of Inland Revenue; begäran från The Special Commissioners, Förenade kungariket

Artikel 43, 49 och 56 EG – Kontroll över utländska företag (CFC-regler)

Den brittiska domstolen har frågat EG-domstolen om den brittiska lagstiftningen om kontroll över utländska företag (så kallade CFC-regler), som innebär att ett företag med säte i Förenade kungariket under vissa förutsättningar beskattas för vinster från ett dotterbolag med säte i en annan stat om dessa vinster beskattas med en lägre skattesats än den som tillämpas i Förenade kungariket, är förenlig med gemenskapsrätten.

Sverige har anfört att CFC-regler allmänt sett syftar till att förhindra eller försvåra skatteplaneringsåtgärder genom transaktioner med lågbeskattade utländska juridiska personer. CFC-regler som de brittiska innebär i själva verket att man skapar mer likvärdiga förutsättningar, eftersom inhemska företag totalt sett behandlas på samma sätt vare sig de äger andelar i inhemska eller i utländska bolag. I avsaknad av CFC-regler uppstår förhållandevis negativa konsekvenser för inhemska företag vid ägande av inhemska dotterbolag jämfört med ägande av vissa utländska bolag. Även om man skulle anse att regler av samma typ som de brittiska är diskriminerande och utgör en inskränkning av etableringsfriheten eller den fria rörligheten för kapital kan sådana regler vara motiverade med

hänsyn till intresset att upprätthålla det inre sambandet i skattesystemet och för att förhindra skatteflykt.

Skr. 2005/06:85
Bilaga 1

C-234/04 (ERS2004/146:4) Rosmarie Kapferer mot Schlank & Schick GmbH; begäran från Landesgericht Innsbruck, Österrike

Lagakraftvunnet domstolsavgörande – Skyldighet att göra en ny prövning – Samarbetsprincipen – Artikel 10 EG – Rättssäkerhet – Gemenskapsrättens företrädare – Domstols behörighet på privaträttens område – Förordning (EG) nr 44/2001 – Artiklarna 5.1 a, 15.1 c och 16 – Talan som väcks i syfte att erhålla en vinst som uppenbarligen har vunnits – Avser avtal

Den österrikiska domstolen har frågat EG-domstolen om samarbetsprincipen i artikel 10 EG innebär att en domstol i högre instans är skyldig att ompröva och upphäva underinstansens bedömning att den är behörig domstol när domen såvitt denna fråga vunnit laga kraft enligt nationella processuella bestämmelser.

Sverige har i sitt yttrande anfört att samarbetsprincipen i artikel 10 EG inte innebär att överinstansen är skyldig att ompröva underinstansens beslut.

Generaladvokatens förslag till avgöranden den 10 november 2005: Av domstolens praxis följer att gemenskapsrätten inte innebär att en nationell domstol är skyldig att underlåta att tillämpa nationella processuella bestämmelser, enligt vilka ett avgörande vinner laga kraft, även om man därigenom skulle kunna fastslå att gemenskapsrätten har åsidosatts genom detta avgörande. Den nationella domstolen ska därmed inte pröva avgörande i första instans på nytt.

C-265/04 (ERS2004/138:2) Margaretha Bouanich mot Skatteverket; begäran från Kammarrätten i Sundsvall, Sverige

Fri rörlighet för kapital (artikel 56 EG och artikel 58 EG) – Skattelagstiftning – Beskattning av inlösenlikvid – I utlandet bosatta aktieägares avdragsrätt för anskaffningskostnad

Kammarrätten har frågat EG-domstolen om det strider mot gemenskapsrätten att ha nationella regler som beskattar en inlösenlikvid, utan rätt till avdrag för anskaffningskostnaden för inlöst aktie, om den utbetalas till en aktieägare som inte är bosatt eller stadigvarande vistats i medlemsstaten, medan en inlösenlikvid som utbetalas till en aktieägare som är bosatt i medlemsstaten i stället beskattas som en kapitalvinst, med rätt till avdrag för anskaffningskostnaden för inlöst aktie.

Sverige har anfört att de svenska reglerna kan innebära att en begränsat skattskyldig aktieägare beskattas hårdare än en obegränsat skattskyldig aktieägare i motsvarande situation. Ändring av reglerna övervägs därför.

Generaladvokatens förslag till avgörande den 14 juli 2005: Bestämmelserna om fri rörlighet för kapital utgör hinder för en sådan nationell lagstiftning som den svenska. Den nationella domstolen skall

underlåta att tillämpa bestämmelser i den nationella lagstiftningen om dessa utgör hinder för en likabehandling av aktieägare som är bosatta eller stadigvarande vistas i en medlemsstat i vilken ett aktiebolag som återköper egna aktier har sitt hemvist och aktieägare som varken är bosatta eller stadigvarande vistas i denna stat.

Skr. 2005/06:85
Bilaga 1

C-372/04 (ERS2004/206:1) The Queen på begäran av Yvonne Watts mot Bedford Primary Care Trust och Secretary of State for Health; begäran från Court of Appeal of England and Wales, Förenade kungariket

Fri rörlighet för tjänster (artikel 49 EG) – Villkor för ersättning av kostnader för sjukhusvård, utan förhandstillstånd, i en annan medlemsstat än där den behöriga institutionen är belägen – Rimlig väntetid

Den brittiska domstolen har frågat EG-domstolen hur gemenskapsrätten skall tolkas i fråga om vilka krav som uppställs på de nationella sjukvårdssystemen när det gäller ersättning för vårdkostnader i en annan medlemsstat och då särskilt vad som kan anses vara en rimlig väntetid för att få den aktuella vården i den egna medlemsstaten.

Sverige har särskilt framhållit de särdrag som kännetecknar ett nationellt sjukvårdssystem där finansieringen av verksamheten helt sker genom skatter och där produktionen av vårdtjänsterna oftast ombesörjs av en och samma huvudman. Några av dessa särdrag är exempelvis att alla tillgängliga medel finns uppbundna i den produktionsapparat som byggts upp för att tillförsäkra medborgarna den vård de har behov av och att det saknas en ekonomisk relation mellan vårdgivare och patient. För att kunna upprätthålla en väl fungerande hälso- och sjukvård inom ramen för ett nationellt sjukvårdssystem bör de särdrag som är kännetecknande för ett sådant system också kunna beaktas när man bedömer huruvida inskränkningar i friheten att tillhandahålla tjänster kan anses motiverade.

Generaladvokatens förslag till avgörande den 15 december 2005: Situationen att en patient söker sig till en annan medlemsstat för att få vård mot betalning omfattas av den fria rörligheten för tjänster helt oavsett om sjukvårdssystemet i patientens ursprungsstat är offentlig-finansierat eller inte. Personer som är varaktigt bosatta i en medlemsstat som förvaltar ett nationellt hälso- och sjukvårdssystem har enligt gemenskapsrätten rätt att få sjukhusvård i en annan medlemsstat på bekostnad av det nationella hälso- och sjukvårdssystemet. För att en sådan rätt skall föreligga får medlemsstaterna uppställa krav på att personen har erhållit förhandstillstånd, förutsatt att ett sådant system för förhandstillstånd uppfyller vissa krav. I detta fall har det gjorts gällande att ett beslut om avslag på ansökan om förhandstillstånd har varit objektivt motiverat eftersom ett tillstånd allvarligt skulle undergräva systemet för hantering av medicinska prioriteringar genom väntelistor. Det är tillåtet att ta hänsyn till väntetider och den kliniska prioritering som vården har getts av behörigt organ, men endast under förutsättning att dessa grundas på konkreta uppgifter om patientens hälsotillstånd vid bedömningstillfället och på dennes sjukdomshistoria samt det sannolika förloppet av den sjukdom som patienten söker vård för.

C-390/04 (ERS2004/201:4) GöteborgsOperan AB mot Skatteverket; begäran från Regeringsrätten, Sverige

Skr. 2005/06:85

Bilaga 1

Artikel 17 och 19.1 i direktiv 77/388/EEG (sjätte mervärdesskattedirektivet) – Begränsning av avdrag för ingående mervärdesskatt om stöd från det allmänna erhållits – Blandad verksamhet

Regeringsrätten har frågat EG-domstolen om nationella bestämmelser som innebär att avdrag för ingående mervärdesskatt i viss verksamhet begränsas om bidrag eller stöd från det allmänna erhålls – även om verksamheten enbart utför skattepliktiga transaktioner – är förenliga med sjätte mervärdesskattedirektivet.

Sverige har anfört att de svenska bestämmelserna är förenliga med sjätte mervärdesskattedirektivet. Effekterna av en tolkning av direktivet som innebär att bidrag endast skulle få beaktas för att begränsa avdragsrätten när det är fråga om blandad verksamhet strider mot den för mervärdesskattesystemet grundläggande principen om skatteneutralitet och konkurrensneutralitet. Effekterna av en sådan tolkning innebär nämligen en omotiverad skillnad i behandlingen av blandade verksamheter i förhållande till verksamheter som enbart utför skattepliktiga transaktioner.

C-434/04 (ERS2004/221:4) Brottmålet mot Jan-Erik Anders Ahokainen och Mati Leppik; begäran från Korkein oikeus, Finland

Tillstånd för införsel av alkohol – Artiklarna 28 och 30 EG

Den finska domstolen har frågat EG-domstolen om nationella bestämmelser som kräver tillstånd för införsel av etylalkohol (sprit), som inte har denaturerats och som har en alkoholhalt som överstiger 80 volymprocent, är förenliga med bestämmelserna om den fria rörligheten för varor.

Sverige har anfört att krav på tillstånd för införsel är en sådan åtgärd som begränsar den fria rörligheten för varor. Etylalkohol, som inte är denaturerad och som har en alkoholhalt som överstiger 80 volymprocent, är dock en sådan produkt för vilken det är motiverat att med hänsyn till skyddet för folkhälsan och den allmänna ordningen att begränsa den fria rörligheten.

C-473/04 (ERS2004/237:4) Plumex mot Young Sports; begäran från Hof van Cassatie, Belgien

Förordning nr 1348/2000 – Delgivning av handlingar – Parallella förfarande – Överklagandefrist

Den belgiska domstolens fråga: Om delgivningsförfarandet enligt artiklarna 4–11 i förordningen (EG) nr 1348/2000 om delgivning i medlemsstaterna av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur är överordnat postdelgivning enligt artikel 14 i förordningen och, när delgivning enligt båda dessa förfaranden har tillämpats parallellt, om överklagandefristen för den som ska delges

börjar löpa från dagen för delgivning enligt artiklarna 4–11 i förordningen och inte från delgivning enligt artikel 14.

Skr. 2005/06:85
Bilaga 1

Sverige har anfört att förordningen med hänsyn till sin ordalydelse och sitt syfte bör tolkas på så sätt att de däri angivna delgivningsförfarandena är alternativa.

Generaladvokatens förslag till avgörande den 17 november 2005: Förordningen inrättar inte någon hierarkisk ordning mellan delgivningsförfarandena i artiklarna 4–11 och postdelgivning enligt artikel 14. Förordningen måste tolkas så att om delgivning enligt artiklarna 4–11 och postdelgivning enligt artikel 14 har tillämpats parallellt så ska delgivning anses ha skett så snart något av dessa delgivningsförfaranden har utförts i behörig ordning.

C-1/05 (ERS2005/36:1) Yunying Jia; begäran från Utlänningsnämnden, Sverige

Uppehållstillstånd för tredjelandsmedborgare – tolkning av förordning (EEG) nr 1612/68 och direktiv 73/148/EEG – artikel 234 EG

Utlänningsnämnden frågade EG-domstolen om nämnden är att anse som en domstol i den mening som avses i artikel 234 EG. Vidare rör frågan tolkningen av bestämmelser i dels förordning (EEG) nr 1612/68 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen, dels direktiv 73/148/EEG om avskaffande av restriktioner för rörlighet och bosättning inom gemenskapen för medborgare i medlemsstaterna i fråga om etablering och tillhandahållande av tjänster, för att bedöma om uppehållstillstånd skall beviljas en tredjelandsmedborgare på grund av ekonomiskt beroende av en unionsmedborgare som har uppehållstillstånd i medlemsstaten i fråga.

Sverige har anfört att Utlänningsnämnden uppfyller de kriterier som EG-domstolen i sin praxis ställt upp för att ett organ skall ha rätt att begära förhandsavgörande enligt artikel 234 EG. I sak har Sverige anfört att det skall vara fråga om ett faktiskt beroendeförhållande mellan tredjelandsmedborgaren och unionsmedborgaren för att uppehållstillstånd skall kunna meddelas. Beroendeförhållandet bör ha uppstått i hemlandet. Det måste också vara möjligt att uppställa krav på bevisning av viss styrka vad gäller detta faktiska beroendeförhållande. En åtagandeförklaring från en anhörig kan inte anses utgöra tillräcklig bevisning för att ett beroendeförhållande föreligger.

C-2/05 (ERS2005/29:1) Rijksdienst voor sociale zekerheid mot N.V. Herbosch Kiere; begäran från Arbeidshof te Brussel, Belgien

Rättsverkningar av blankett E 101 – Socialförsäkringsavgifter

Den belgiska domstolen har till EG-domstolen ställt ett antal frågor om vilka rättsverkningar blankett E 101 har i förhållande till den behöriga institutionen i den stat som tagit emot arbetstagaren.

Sverige har anfört att svaret på den nationella domstolens frågor går att utläsa av domstolens avgöranden i mål C-202/97 Fitzwilliam (REG 2000 I-0883) och mål C-178/97 Banks (REG 2000 I-2005). Ett intyg i form av blankett E 101 som utfärdats av den behöriga institutionen i en medlemsstat är därmed bindande för behöriga institutioner i andra medlemsstater i den mån intyget anger att arbetstagare som utstationerats av ett företag skall omfattas av det sociala trygghetssystemet i den medlemsstat där företaget är etablerat.

C-5/05 (ERS2005/31:3) Staatssecretaris van Financiën mot B F Joustra et v v; begäran från Hoge Raad der Nederlanden, Nederländerna

Artiklarna 6–10 i direktiv 92/12/EEG (punktskattedirektivet) – Införsel för privat bruk – Kommersiella ändamål

Den nederländska domstolen har frågat EG-domstolen om punktskattedirektivet medger att punktskatt kan tas ut också i destinationsmedlemsstaten för punktskattpliktiga varor (i detta fall vin) som förvärfvas från en annan medlemsstat av en enskild för sin egen och andras räkning och som transporteras till den egna medlemsstaten genom ett fristående transportföretag.

Sverige har anfört följande. En transaktion som inte omfattas av reglerna om införsel för privat bruk i punktskattedirektivet skall behandlas enligt de generella reglerna i direktivet som rör transaktioner som sker för kommersiella ändamål. I det aktuella fallet har samtliga privatpersoner som ingår i gruppen anlitat ombud för transporten. Situationen skall därmed behandlas enligt de generella regler i punktskattedirektivet som gäller för kommersiella transaktioner.

Generaladvokatens förslag till avgörande den 30 november 2005: Reglerna i punktskattedirektivet om införsel för privat bruk är, i enlighet med avgörandet i mål C-296/95 Man in Black, inte tillämpliga när den enskilde inte utför transporten av varorna personligen. Dessa regler är således inte tillämpliga här. När varorna har släppts för konsumtion i en medlemsstat och punktskatt därmed har utgått i denna medlemsstat kan punktskatt emellertid inte tas ut på nytt utan stöd av någon bestämmelse i direktivet. I förevarande fall kan det därför endast bli aktuellt att ta ut punktskatt i destinationsstaten, om den enskilde som köpt vinet kan anses förvara detta för kommersiella ändamål. Det vin som den enskilde har förvärvat för eget bruk kan per definition inte anses förvarat för kommersiella ändamål. Det vin som han förvärvat för övriga personers räkning skall dock anses förvarat för kommersiella ändamål och punktskatt får därmed tas ut i destinationsstaten.

C-40/05 (ERS2005/55:3) Överklagande av Kaj Lyyski; begäran från Överklagandenämnden för högskolan, Sverige

Skr. 2005/06:85

Bilaga 1

Artikel 12 EG – Krav på anställning i svensk skola för tillträde till utbildning

Överklagandenämnden frågade EG-domstolen om principen om diskrimineringsförbud p.g.a. nationalitet enligt artikel 12 EG utgör hinder för svenska regler som kräver av sökande till särskild lärarutbildning (SÄL) innehar anställning vid svensk skola. SÄL har inrättats för att på kort sikt fylla behovet av behöriga lärare i Sverige. Klaganden i ärendet vid överklagandenämnden är en svensk medborgare som är verksam vid en finsk skola och som därmed inte ansetts behörig att antas till SÄL vid Umeå universitet eftersom han saknar anställning vid svensk kommunal skola.

Sverige har anfört att SÄL är en kompetenshöjande åtgärd som finansieras av särskilt avsatta offentliga medel och som riktar sig till lärare som är anställda i en svensk kommunal skola men som saknar lärarexamen och därför inte kan ges en fast anställning. SÄL kan omfatta högst 60 högskolepoäng och leder fram till lärarexamen. Syftet med den särskilda lärarutbildningen är att garantera kvaliteten i utbildningen i den svenska kommunala skolan genom att höja kompetensen hos dem som verkar där. De avsatta medlen är begränsade. Syftet med den särskilda lärarutbildningen skulle gå om intet om de medel som har avsatts för att höja kompetens hos personalen i de svenska kommunala skolorna i stället skulle användas för kompetenshöjande insatser för lärare som verkar i skolor i andra medlemsstater. Anställning i de svenska kommunala skolorna sker genom ett öppet ansökningsförfarande och den utländska arbetskraften kan därmed konkurrera på lika villkor om arbetstillfällena i den kommunala skolan. Kravet på anställning i en svensk kommunal skola för att få tillträde till den särskilda lärarutbildningen gör inte någon åtskillnad på grund av nationalitet och missgynnar inte heller medborgare från andra medlemsstater, eller mer generellt arbetstagare, som har utnyttjat sin rätt till fri rörlighet. Det kan därför inte anses strida mot gemenskapsrätten.

C-101/05 (ERS2005/69:3) Skatteverket mot A; begäran från Regeringsrätten, Sverige

Artikel 56 EG – Fri rörlighet för kapital mellan medlemsstater och tredjeland – Skatteavtal

Regeringsrätten har frågat EG-domstolen om reglerna om fri rörlighet för kapital mellan medlemsstater och tredjeland medför att de svenska reglerna om skattefrihet vid utdelning i form av aktier i dotterbolag (Lex Asea) skall gälla även i förhållande till ett tredjeland med vilket Sverige inte har ingått ett skatteavtal som innehåller en bestämmelse om informationsutbyte.

Sverige har i första hand argumenterat för att bestämmelserna om fri rörlighet för kapital i förhållande till tredjeland skall ges en mer restriktiv tolkning än vad som gäller medlemsstater emellan. Sverige har därmed i

första hand ifrågasatt att bestämmelsen i förhållande till tredjeland omfattar kapitalrörelser i form av utdelning. Under alla omständigheter anser Sverige att de svenska reglerna, även om de skulle anses utgöra en restriktion för den fria rörligheten för kapital, är berättigade med hänsyn till syftet att upprätthålla en effektiv skattekontroll. Utan ett skatteavtal med en bestämmelse om informationsutbyte saknar svensk skattemyndighet möjlighet att få tillgång till information för kontroll av att villkoren för skattefrihet är uppfyllda.

C-102/05 (ERS2005/72:3) Skatteverket mot A och B; begäran från Regeringsrätten, Sverige

Artikel 56 EG – Fri rörlighet för kapital mellan medlemsstater och tredjeland – Skatteavtal

Regeringsrätten har frågat EG-domstolen om de svenska reglerna för beskattning av utdelning till andelsägare i fåmansföretag är förenliga med fördragsbestämmelserna om fri rörlighet för kapital mellan medlemsstater och tredjeland. För att motverka att andelsägare i fåmansföretag tar ut arbetsinkomster som utdelning i stället för som lön gäller enligt inkomstskattelagen att utdelning i fåmansföretag endast beskattas som inkomst av kapital upp till en viss nivå (så kallat gränsbelopp). Överskjutande del beskattas som inkomst av tjänst. Gränsbeloppet räknas fram schablonmässigt med utgångspunkt i anskaffningskostnaden för andelarna. Enligt den så kallade löneregeln, får dock löner som har betalats ut till andra än andelsägaren också räknas in i gränsbeloppet och höjer på så vis utrymmet för att bli beskattad i inkomstslaget kapital. Beaktande av löneunderlag är alltså till fördel för andelsägaren. Regeringsrätten har nu önskat EG-domstolens tolkning av om även löner som betalas till anställda i tredjeland skall beaktas vid tillämpning av löneregeln.

Sverige har i första hand argumenterat för att bestämmelserna om fri rörlighet för kapital i förhållande till tredjeland skall ges en mer restriktiv tolkning än vad som gäller medlemsstater emellan. Sverige har därmed i första hand ifrågasatt att bestämmelsen i förhållande till tredjeland omfattar kapitalrörelser i form av utdelning. Sverige har dock att under alla omständigheter gjort gällande att de svenska bestämmelserna inte strider mot fördragsbestämmelserna eftersom det inte är fråga om en gränsöverskridande kapitalrörelse. Slutligen har Sverige framhållit att bestämmelserna, även om de skulle anses utgöra en restriktion för den fria rörligheten för kapital, är berättigade med hänsyn till syftet att upprätthålla en effektiv skattekontroll. Det är nämligen inte möjligt att på ett effektivt sätt kontrollera att eller i vilken omfattning löner har betalats ut i tredjeland. Detta gäller oavsett om det rör sig om ett tredjeland med vilket Sverige har ingått ett skatteavtal som innehåller bestämmelser om informationsutbyte eller inte. I praktiken ger ett sådant avtal inte verksamma medel att upprätthålla en oberoende kontroll.

C-111/05 (ERS2005/75:3) Aktiebolaget NN mot Skatteverket; begäran från Regeringsrätten, Sverige

Skr. 2005/06:85

Bilaga 1

Direktiv 77/388/EEG (sjätte mervärdesskattedirektivet) – Leverans av vara eller tjänst

Regeringsrätten har frågat EG-domstolen om en skattepliktig transaktion som avser leverans och installation av en kabel, vilken placeras på två medlemsstaters territorium och även utanför gemenskapens territorium, skall bedömas som en leverans av vara eller en tjänst vid tillämpning av sjätte mervärdesskattedirektivets bestämmelser.

C-142/05 (ERS2005/98:1) Brottmålet mot Percy Mickelsson och Joakim Roos; begäran från Luleå tingsrätt, Sverige

Artiklarna 28–30 EG – Förbud mot användning av vattenskoter på annan plats än allmän farled eller vattenområde för vilket lokal myndighet meddelat tillåtande föreskrift – Den svenska vattenskoterförordningen – Direktiv 2003/44/EG om ändring av direktiv 94/25/EG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar i fråga om fritidsbåtar

Luleå tingsrätt frågade om artiklarna 28–30 EG utgör hinder för nationella bestämmelser som, likt den svenska vattenskoterförordningen, innebär förbud mot användning av vattenskoter på annan plats än allmän farled eller vattenområde för vilket lokal myndighet meddelat tillåtande föreskrift. Vidare önskas klarhet i om artiklarna 28–30 EG i annat fall kan utgöra hinder för en medlemsstat att tillämpa bestämmelser av detta slag på ett sådant sätt att användning av vattenskoter förbjuds även i vattenområden som ännu inte varit föremål för utredning av lokal myndighet om huruvida tillåtande föreskrift för området skall meddelas eller inte. Dessutom rör målet om direktiv 2003/44/EG om ändring av direktiv 94/25/EG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar i fråga om fritidsbåtar (fritidsbåtsdirektivet) utgör hinder för de aktuella nationella bestämmelserna.

Sverige har i fråga om fritidsbåtsdirektivet anfört att detta direktiv inte hindrar att medlemsstaterna antar nationella bestämmelser om användning av fritidsbåtar i vissa vatten. De svenska bestämmelserna kan därför inte stå i strid med direktivets bestämmelser. Vattenskotrar kan vidare importeras fritt till Sverige och användas i de vatten där det inte är miljömässigt olämpligt. De begränsningar i användningen av vattenskotrar som föreskrivs i vattenskoterförordningen är därmed inte av en sådan art och omfattning att de kan anses utgöra ett handelshinder i den mening som avses i artikel 28 EG. Under alla omständigheter måste de begränsningar som följer av vattenskoterförordningen anses såväl nödvändiga som proportionerliga. Andra åtgärder för att reglera användningen av vattenskotrar skulle inte vara tillräckliga för att uppnå det skydd för miljön som eftersträvas. Exempelvis skulle hastighetsbegränsningar inte vara effektiva för att komma till rätta med miljöstörningar i särskilt känsliga miljöer eftersom det i lika hög grad är körtekniken som hastigheten som framkallar störningarna. De vidsträckta vattenområdena i Sverige gör det dessutom i praktiken omöjligt att

övervaka efterlevnaden av regler om hastighetsbegränsningar eller störande åkteknik. Ett mer generellt regelsystem innebär däremot att tillsynsmyndigheterna kan dra nytta av anmälningar från allmänheten och bättre styra sina insatser.

Skr. 2005/06:85
Bilaga 1

C-149/05 (ERS2005/92:3) Harold Price mot Conseil des ventes volontaires de meubles aux enchères publiques; begäran från Cour d'appel de Paris, Frankrike

Erkännande av yrkeskvalifikationer – Möjlighet att komplettera examen – Valmöjlighet när det gäller sättet att komplettera en examen

Den franska domstolen frågade EG-domstolen om det är förenligt med den så kallade generella ordningen för erkännande av yrkeskvalifikationer (direktiv 89/48/EEG och direktiv 92/51/EEG) att i fråga om tillstånd för unionsmedborgare att få utöva viss verksamhet begränsa sökandens möjlighet att komplettera sin utländska examen.

Sverige har anfört att det åligger den ansvariga myndigheten att undersöka om sökanden kan beviljas tillstånd att utöva yrket med stöd av ett utländskt examensbevis. Om den ansvariga myndigheten kan konstatera att det föreligger en väsentlig skillnad mellan de olika ländernas examensbevis och att sökandens yrkeserfarenhet inte fullt ut täcker denna väsentliga skillnad kan dock värdlandet kräva att sökanden slutför en anpassningstid eller genomgår ett lämplighetsprov. Om värdlandet avser att använda sig av denna möjlighet, skall sökanden dock ges rätt att välja mellan en anpassningstid eller ett lämplighetsprov. Värdlandet kan i vissa fall göra undantag från sökandens valmöjlighet om det är fråga om ett yrke som kräver en exakt kunskap om landets lagstiftning och i vilket ständigt och i stor omfattning rådgivning och/eller bistånd rörande landets lagar ingår. Med sådana yrken kan emellertid endast förstås specifikt juridiska yrken, såsom att verka som domare, advokat eller revisor. Undantaget kan därför inte åberopas i det aktuella fallet.

C-150/05 (ERS2005/93:3) Jean Leon Van Straaten mot Nederländska staten och Republiken Italien; begäran från Rechtbank 's-Hertogenbosch, Nederländerna

Begreppet "samma gärning" – Artikel 54 i Schengenkonventionen – Frikännande domar

Den nederländska domstolen har frågat hur principen *ne bis in idem* (icke två gånger i samma sak) enligt artikel 54 i Schengenkonventionen skall tolkas.

Sverige har i sitt yttrande till frågan framhållit att ordalydelsen av artikel 54 i Schengenkonventionen inte ger stöd för att principen *ne bis in idem* i artikelns mening ska tolkas så att endast sådana avgöranden som innebär att personen i fråga har dömts för gärningen omfattas av artikeln. En sådan tolkning skulle vidare strida mot artikelns syfte. Den tolkningen skulle dessutom innebära att principen *ne bis in idem* enligt artikel 54 i Schengenkonventionen ges en annan innebörd än vad som gäller enligt

såväl Europakonventionen och FN-konventionen som EU-stadgan. Sverige har föreslagit att en frikännande dom, som har meddelats efter en verklig och materiell prövning av den tilltalades skuld, utgör ett sådant avgörande genom vilket en persons ansvar har prövats i den mening som avses i artikel 54 i Schengenkonventionen och att en frikännande dom därmed utgör hinder mot en ny lagföring för samma gärning.

C-169/05 (ERS2005/100:3) URADEX mot Union professionnelle de la radio et de la télédistribution (RTD) och Société intercommunale de la diffusion de la télévision (BRUTELE); begäran från Cour de cassation de Belgique, Belgien

Artikel 9.2 i rådets direktiv 93/83/EEG – förvaltning av rättigheterna för en innehavare av upphovsrätt organisation – Befogenhet att utöva innehavarens rätt

Den belgiska domstolen har frågat EG-domstolen om artikel 9 i direktiv 93/83/EEG kan tolkas så att, när rättighetsinnehavaren inte uttryckligen har överfört handhavandet av sina rättigheter till en upphovsrättsorganisation, upphovsrättsorganisationen endast kan anses ha befogenhet att förvalta de finansiella aspekterna av rättigheten.

Sverige har anfört att det redan av direktivets ordalydelse framgår att det åligger medlemsstaterna att införa ett system för obligatorisk kollektiv förvaltning av upphovsrätt och närstående rättigheter vid vidareändring via kabel. Obligatorisk kollektiv förvaltning innebär att upphovsrätt och närstående rättigheter endast kan utövas genom en upphovsrättsorganisation.

C-231/05 (ERS2005/124:3) Oy Esab mot Keskusverolautakunta; begäran från Korkein hallinto oikeus, Finland

Artiklarna 43, 56 och 58 EG – Direktiv 90/435/EEG – Koncernbeskattnings

Den finska domstolen har frågat EG-domstolen om gemenskapsrätten utgör hinder för ett koncernbeskattningsystem likt det finska, där avdragsrätten för koncernbidrag är villkorad av att både givaren och mottagaren av bidraget omfattas av finsk skattejurisdiktion.

Sverige har anfört i huvudsak samma argument som i C-446/03 Marks & Spencer.

C-288/05 (ERS2005/163:4) Brottmålet mot Jürgen Kretzinger; begäran från Bundesgerichtshof, Tyskland

Åtal för "samma gärning" – Artikel 54 i Schengenkonventionen – Villkorligt straff

Den tyska domstolen har frågat om hur principen om ne bis in idem (icke två gånger i samma sak) enligt artikel 54 i Schengenkonventionen ska tolkas i fråga om begreppet samma gärning, i fråga om kriteriet att straff ska vara avtjänat eller under verkställighet uppfylls om frihetsstraffet är villkorligt och den åtalade varit häktad och kan avräkna denna tid samt i

fråga om begreppet verkställighet påverkas av rambeslutet om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna.

Skr. 2005/06:85
Bilaga 1

Sverige har anfört att ett straff är under verkställighet eller avtjänat om personen i fråga har dömts till ett villkorligt frihetsstraff som innebär att den dömda under en viss tid har att uppfylla vissa villkor och denna tid påbörjats eller löpt ut.

C-300/05 (ERS2005/169:2) Hauptzollamt Hamburg-Jonas mot ZVK Zuchtvieh-Kontor GmbH; begäran från Bundesfinanzhof, Tyskland
Tid för på- och avlastning – ”Transporttid” – Avsnitt 48.4 d i bilagan till direktiv 91/628/EEG om skydd av djur vid transport (ändrad lydelse genom direktiv 95/29/EG)

Den tyska domstolen har frågat om tiden för i- och urlastning skall ingå i de längsta transporttider som avses i bilagan till direktiv 91/628/EEG om skydd av djur vid transport.

Sverige har anfört att tiden för i- och urlastning skall ingå i de längsta tillåtna tiderna för transport av djur i denna bestämmelse. En motsatt tolkning av direktivet medför att tiden för i- och urlastning, som ofta är det moment under transporten som ger upphov till mest stress, lämnas oreglerad. Denna tolkning kommer också till klart uttryck i den förordning som kommer att ersätta och upphäva direktivet.

C-316/05 (ERS2005/172:3) Nokia Corporation mot Joacim Wärdell; begäran från Högsta domstolen, Sverige
Begreppet ”särskilda skäl” – Artikel 98 i förordning (EG) nr 40/94 – Gemenskapsvarumärken – Förbud mot Intrång – Varumärkeslagen

Högsta domstolen har frågat om begreppet ”särskilda skäl” i artikel 98 i förordning (EG) nr 40/94 om gemenskapsvarumärken ska tolkas så att en domstol som finner att svaranden har gjort intrång i ett gemenskapsvarumärke kan, oavsett omständigheterna i övrigt, underlåta att utfärda ett särskilt förbud mot fortsatt intrång om domstolen bedömer att risken för fortsatt intrång inte är påtaglig eller på annat sätt endast begränsad. Frågan är därmed om artikel 98 i förordningen innefattar en mer långtgående skyldighet att utfärda förbud mot varumärkesintrång och att förena sådana förbud med vite än vad som följer av 37 a § varumärkeslagen (1960:644).

C-330/05 (ERS2005/180:1) Fredrik Granberg mot åklagaren; begäran från Hovrätten för Övre Norrland, Sverige
Artiklarna 9.3 och 7.4 i direktiv 92/12/EEG (punktskattedirektivet) – Eldningsolja

Hovrätten har frågat EG-domstolen om sådana nationella bestämmelser, såsom de som återfinns i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och mineraloljeprodukter, är förenliga med punktskattedirektivet.

Sverige har anfört att punktskattedirektivet medför en möjlighet för medlemsstaterna att generellt undanta flytande eldningsbränslen (eldningsolja) från tillämpningsområdet för reglerna om införsel för privat bruk i direktivet. Medlemsstaten får i dessa fall således alltid föreskriva att punktskatt skall tas ut i den medlemsstat där förbrukningen sker. Detta medför också att de varor som förflyttas mellan medlemsstaterna i en sådan situation måste behandlas enligt de generella regler i punktskattedirektivet som gäller för kommersiella transaktioner.

C-341/05 (ERS2005/197:1) Laval un Partneri Ltd mot Svenska Byggnadsarbetareförbundet och Svenska Elektrikerförbundet; begäran från Arbetsdomstolen, Sverige

Fackliga stridsåtgärder – Artikel 12 och 49 EG – Utstationeringsdirektivet 96/71/EG – Lex Britannia

Arbetsdomstolen har frågat EG-domstolen om artiklarna 12 EG och 49 EG samt direktiv 96/71/EG (utstationeringsdirektivet) utgör hinder för att fackliga organisationer genom stridsåtgärder i form av blockad försöker förmå ett gästande tjänsteföretag att teckna kollektivavtal avseende vissa arbets- och anställningsvillkor, om värdlandets lagstiftning som har till syfte att genomföra utstationeringsdirektivet saknar uttryckliga bestämmelser om tillämpning av arbets- och anställningsvillkor i kollektivavtal. Även fråga om nämnda gemenskapsrättsliga bestämmelserna utgör hinder för den så kallade Lex Britannia i svensk rätt.

Skr. 2005/06:85
Bilaga 1

Viktigare domar meddelade av EG-domstolen under år 2005

Associationsrätt

Förenade målen C 387/02, C 391/02 och C 403/02, brottmålen mot Silvio Berlusconi, Sergio Adelchi och Marcello Dell'Utri m.fl., dom den 3 maj 2005. Bolagsrätt – Artikel 5 i EEG fördraget (senare artikel 5 i EG fördraget, nu artikel 10 EG) och artikel 54.3 g i EEG fördraget (senare artikel 54.3 g i EG fördraget, nu artikel 44.2 g EG i ändrad lydelse) – Första direktivet 68/151/EEG, fjärde direktivet 78/660/EEG och sjunde direktivet 83/349/EEG – Årsbokslut – Principen om en rättvisande bild – Påföljder som föreskrivs om oriktiga uppgifter lämnas om bolagen (upprättande av falska bokföringshandlingar) – Artikel 6 i första direktivet 68/151 – Kravet att de påföljder som föreskrivs för överträdelse av gemenskapsrätten skall vara lämpliga.

Mål C-26/03, Stadt Halle och RPL Recyclingpark Lochau GmbH mot Arbeitsgemeinschaft Thermische Restabfall- und Energieverwertungsanlage TREA Leuna, dom den 11 januari 2005. Direktiv 92/50/EEG – Offentlig upphandling av tjänster – Tilldelning utan offentlig anbudsinfordran – Tilldelning av kontrakt till ett halvoffentligt företag – Rättsligt skydd – Direktiv 89/665/EEG.

Mål C-458/03, Parking Brixen GmbH mot Gemeinde Brixen, Stadtwerke Brixen AG, dom den 13 oktober 2005. Offentlig upphandling – Förfaranden vid offentlig upphandling – Tjänstekoncession – Driften av avgiftsbelagda offentliga parkeringsplatser.

Energi

Förenade målen C-128/03 och C-129/03, AEM SpA och AEM Torino SpA mot Autorità per l'energia elettrica e per il gas m.fl, dom den 14 april 2005. Inre marknad för el – Uttag av en tilläggsavgift för tillträde till och nyttjande av det nationella överföringssystemet för el – Statligt stöd – Direktiv 96/92/EG – Tillträde till systemet – Icke-diskrimineringsprincipen.

Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa

Mål C-257/01, Europeiska gemenskapernas kommission m.fl. mot Europeiska unionens råd m.fl, dom den 18 januari 2005. Förordningarna (EG) nr 789/2001 och nr 790/2001 – Viseringspolitik – Gränskontroll och övervakning – Artikel 202 EG – Genomförandebefogenheter som är förbehållna rådet – Uppdatering som är förbehållen medlemsstaterna – Fall av specifik karaktär – Motiveringsskyldighet.

Mål C-443/03, Götz Leffler mot Berlin Chemie AG, dom den 8 november 2005. Skr. 2005/06:85
Civilrättsligt samarbete – Delgivning av handlingar i mål och ärenden – Handlingen har inte översatts – Följder. Bilaga 2

Etableringsfrihet

Mål C-411/03, SEVIC Systems AG, dom den 13 december 2005. Etableringsfrihet – Artiklarna 43 EG och 48 EG – Gränsöverskridande fusioner – Avslag på registrering i ett nationellt handelsregister – Förenlighet.

Europeiskt medborgarskap

Mål C-258/04, Office national de l'emploi mot Ioannis Ioannidis, dom den 15 september 2005. Arbetsökande – Unionsmedborgarskap – Icke-diskrimineringsprincipen – Artikel 39 EG – Särskild arbetslöshetsersättning till unga som söker sin första anställning – Beviljande av ersättning beroende av om gymnasieutbildning har avslutats i den berörda medlemsstaten – Fri rörlighet för kapital.

Mål C 174/04, Europeiska gemenskapernas kommission mot Republiken Italien, dom den 2 juni 2005. Fördragsbrott – Artikel 56 EG – Automatiskt upphörande av rösträtten i privatiserade företag.

Fri rörlighet för personer

Mål C 231/03, Consorzio Aziende Metano (Coname) mot Comune di Cingia de' Botti, dom den 21 juli 2005. Artiklarna 43 EG, 49 EG och 81 EG – Koncession avseende administration av den offentliga tjänsten att distribuera gas.

Fri rörlighet för varor

Mål C-438/02, brottmålet mot Krister Hanner, dom den 31 maj 2005. Artiklarna 28 EG, 31 EG, 43 EG och 86.2 EG – Försäljning av läkemedel – Etablering av detaljhandlare – Statligt monopol för detaljhandel med läkemedel – Företag som fått i uppdrag att tillhandahålla en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse.

Mål C-212/03, Europeiska gemenskapernas kommission mot Republiken Frankrike, dom den 26 maj 2005. Fördragsbrott – Åtgärder med motsvarande verkan – Förfarande med förhandstillstånd för införsel av läkemedel för personligt bruk – Humanläkemedel – Homeopatika.

Mål C-366/04, Georg Schwarz mot Bürgermeister der Landeshauptstadt Salzburg, dom den 1 december 2005. Fri rörlighet för varor – Kvantitativa restriktioner – Åtgärder med motsvarande verkan –

Frihet att tillhandahålla tjänster

Mål C-341/02, Europeiska gemenskapernas kommission mot Förbundsrepubliken Tyskland, dom den 14 april 2005. Fördragsbrott – Direktiv 96/71/EG – Utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster – Företag inom byggnadssektorn – Minimilöner – Jämförelse mellan den minimilön som fastställts i den medlemsstats lagstiftning inom vars territorium arbetstagaren är utstationerad och den lön som faktiskt utbetalas av den i en annan medlemsstat etablerade arbetsgivaren – Underlåtenhet att beakta samtliga löneförhöjningar och tillägg som utbetalas av den i en annan medlemsstat etablerade arbetsgivaren.

Mål C-39/04, Laboratoires Fournier SA mot Direction des vérifications nationales et internationales, dom den 10 mars 2005. Hinder för friheten att tillhandahålla tjänster – Skattelagstiftning – Bolagsskatt – Skattereduktion för forskning.

Mål C 89/04, Mediakabel Bv mot Commissariaat voor de Media, dom den 2 juni 2005. Direktiv 89/552/EEG – Artikel 1 a – TV-sändningar – Tillämpningsområde – Direktiv 98/34/EG – Artikel 1.2 – Informationssamhällets tjänster – Tillämpningsområde.

Institutionell rätt

Mål C-304/02, Europeiska gemenskapernas kommission mot Republiken Frankrike, dom den 12 juli 2005. Fördragsbrott – Fiske – Kontrollskyldigheter som åligger medlemsstaterna – Dom av domstolen i vilken ett fördragsbrott fastställs – Underlåtenhet att följa domen – Artikel 228 EG – Betalning av ett engångsbelopp – Vitesföreläggande.

Jordbruk

Förenade målen C-465/02 och C-466/02, Förbundsrepubliken Tyskland och Konungariket Danmark mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 25 oktober 2005. Jordbruk – Geografiska beteckningar och ursprungsbeteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel – Beteckningen feta – Förordning (EG) nr 1829/2002 – Giltighet.

Mål C-135/03, Europeiska gemenskapernas kommission mot Konungariket Spanien, dom den 14 juli 2005. Fördragsbrott – Gemenskrättiliga bestämmelser om ekologisk produktion av jordbruksprodukter och uppgifter därom på jordbruksprodukter och

livsmedel – Nationell lagstiftning som innebär att det är tillåtet att använda termen "bio" för produkter som inte är ekologiskt producerade. Skr. 2005/06:85
Bilaga 2

Mål C-107/04, Comité Andaluz de Agricultura Ecológica mot Administración General del Estado, Comité Aragonés de Agricultura Ecológica, dom den 14 juli 2005. Gemenskapsrättsliga bestämmelser om ekologisk produktion av jordbruksprodukter och uppgifter därom på jordbruksprodukter och livsmedel – Nationell lagstiftning som innebär att det är tillåtet att använda termen "bio" för produkter som inte är ekologiskt producerade.

Konkurrens

Mål C-141/02 P, Europeiska gemenskapernas kommission m.fl. mot T-Mobile Austria GmbH m.fl, dom den 22 februari 2005. Överklagande – Artikel 90.3 i EG-fördraget (nu artikel 86.3 EG) – Avgift som Republiken Österrike ålagt GSM-operatörer – Inga åtgärder vidtogs med avseende på en del av klagomålet – Upptagande till sakprövning.

Förenade målen C-189/02 P, C-202/02 P, C 205/02 P–C 208/02 P och C 213/02 P, Dansk Rørindustri A/S m.fl. mot Europeiska gemenskapernas kommission m.fl, dom den 28 juni 2005. Överklagande – Konkurrens – Fjärrvärmerör (förisolerade rör) – Artikel 85.1 i EG-fördraget (nu artikel 81.1 EG) – Konkurrensbegränsande samverkan – Bojkott – Böter – Riktlinjer för beräkning av böter – Retroaktiv verkan saknas – Skydd för berättigade förväntningar – Lagenlighet – Meddelande om samarbete – Motiveringsskyldighet.

Mål C-12/03 P, Europeiska gemenskaperna kommission mot Tetra Laval BV, dom den 15 februari 2005. Överklagande – Konkurrens – Förordning (EEG) nr 4064/89 – Beslut om att en koncentration av konglomerattyp är oförenlig med den gemensamma marknaden – Hävstångseffekt – Domstolsprövningens omfattning – Omständigheter som skall beaktas – Beteendeariktade åtaganden.

Mål C-13/03 P, Europeiska gemenskapernas kommission mot Tetra Laval BV, dom den 15 februari 2005. Överklagande – Konkurrens – Förordning (EEG) nr 4064/89 – Dom genom vilken ett beslut förklaras rättsstridigt, vilket beslut innebar förordnande om att företag skall delas upp till följd av att ett tidigare beslut om att förklara en företagskoncentration oförenlig med den gemensamma marknaden var rättsstridigt.

Mål C 53/03, Synetairismos Farmakopoion Aitolias & Akarnanias (Syfait) m.fl. mot GlaxoSmithKline plc m.fl, dom den 31 maj 2005. Upptagande till sakprövning – Begreppet nationell domstol – Missbruk av dominerande ställning – Vägran att leverera läkemedel till grossister – Parallellhandel.

Mål C-494/01, Europeiska gemenskapernas kommission mot Irland, dom den 26 april 2005. Fördragsbrott – Miljö – Avfallshantering – Direktiv 75/442/EEG i dess lydelse enligt direktiv 91/156/EG – Artiklarna 4, 5, 8, 9, 10, 12, 13 och 14.

Mål C-117/03, Società Italiana Dragaggi SpA m.fl. mot Ministero delle Infrastrutture e dei Trasporti, Regione Autonoma del Friuli Venezia Giulia, dom den 13 januari 2005. Direktiv 92/43/EEG – Bevarande av livsmiljöer – Vilda djur och växter – Nationell lista över områden som kan utses till områden av gemenskapsintresse – Åtgärder för bevarande.

Mål C 198/03 P, Europeiska gemenskapernas kommission mot CEVA Santé Animale SA m.fl, dom den 12 juli 2005. Överklagande – Förordning (EEG) nr 2377/90 – Veterinärmedicinska läkemedel – Fastställande av gränsvärdet för högsta tillåtna restkoncentration för progesteron – Förutsättningar för gemenskapens utomobligatoriska skadeståndsansvar.

Mål C-336/03, easyCar (UK) Ltd mot Office of Fair Trading, dom den 10 mars 2005. Konsumentskydd vid distansavtal – Direktiv 97/7/EG – Avtal om tillhandahållande av tjänster som avser transport – Begrepp – Biluthyrningsavtal.

Mål C-350/03, Elisabeth Schulte, Wolfgang Schulte mot Deutsche Bausparkasse Badenia AG, dom den 25 oktober 2005. Konsumentskydd – Hemförsäljning – Köp av fast egendom – Investering som finansieras genom ett hypotekslån – Hävningsrätt – Följderna av en hävning.

Mål C-229/04, Crailsheimer Volksbank eG mot Klaus Conrads m.fl, dom den 25 oktober 2005. Konsumentskydd – Avtal som ingås utanför fasta affärslokaler – Låneavtal som är kopplat till ett avtal om förvärv av fast egendom som ingåtts vid hemförsäljning – Hävningsrätt.

Polissamarbete och straffrättsligt samarbete

Mål C 105/03, brottmålet mot Maria Pupino, dom den 16 juni 2005. Polissamarbete och straffrättsligt samarbete – Artiklarna 34 EU och 35 EU – Rambeslut 2001/220/RIF – Brottsoffrets ställning i straffrättsliga förfaranden – Skydd för utsatta personer – Vittnes- eller målsägandeförhör med underåriga – Ett rambesluts verkningar.

Mål C-176/03, Europeiska gemenskapernas kommission mot Europeiska unionens råd, dom den 13 september 2005. Talan om ogiltigförklaring – Artiklarna 29 EU, 31 e EU, 34 EU och 47 EU – Rambeslut 2003/80/RIF – Skydd för miljön – Straffrättsliga påföljder – Gemenskapens behörighet – Rättslig grund – Artikel 175 EG.

Förenade målen C-453/02 och C-462/02, Finanzamt Gladbeck mot Edith Linneweber och Finanzamt Herne-West mot Savvas Akritidis, dom den 17 februari 2005. Sjätte mervärdesskattedirektivet – Undantag från skatteplikt för hasardspel – Fastställande av villkor och begränsningar för undantaget från skatteplikt – Skattskyldighet för spel anordnade på andra ställen än i offentliga kasinon – Iakttagande av principen om skatteneutralitet – Artikel 13 B f – Direkt effekt.

Mål C-33/03, Europeiska gemenskapernas kommission mot Förenade kungariket, dom den 10 mars 2005. Fördragsbrott – Artiklarna 17 och 18 i sjätte mervärdesskattedirektivet – Nationella bestämmelser enligt vilka en arbetsgivare har rätt att dra av mervärdesskatt på leveranser av motorbränsle till sina anställda när han ersätter dem för bränslekostnaden.

Mål C-204/03, Europeiska gemenskapernas kommission mot Konungariket Spanien, dom den 6 oktober 2005. Fördragsbrott – Artiklarna 17 och 19 i sjätte mervärdesskattedirektivet – Subventioner – Begränsning av avdragsrätten.

Mål C 349/03, Europeiska gemenskapernas kommission mot Förenade kungariket, dom den 21 juli 2005. Fördragsbrott – Direktiv 77/799/EEG – Ömsesidigt bistånd av behöriga myndigheter – Området för mervärdesskatt och punktskatter – Ofullständigt införlivande – Gibraltar.

Mål C-446/03, Marks & Spencer plc mot David Halsey (HM Inspector of Taxes), dom den 13 december 2005. Artiklarna 43 EG och 48 EG – Bolagsskatt – Koncerner – Skattelättnad – Moderbolagens vinst – Avdrag för förluster i dotterbolag som har samma hemvist som moderbolaget – Tillåtet – Avdrag för förluster som uppkommit i en annan medlemsstat i ett dotterbolag som har ett annat hemvist än moderbolaget – Tillåts inte.

Mål C-465/03, Kretztechnik AG mot Finanzamt Linz, dom den 26 maj 2005. Sjätte mervärdesskattedirektivet – Tillhandahållande som sker mot vederlag – Aktieemission – Börsnotering av ett bolag – Möjlighet att dra av mervärdesskatten.

Social trygghet för migrerande arbetstagare

Mål C-302/02, Nils Laurin Effing, dom den 20 januari 2004. Familjeförmåner – En medlemsstats beviljande av bidragsförskott till underåriga barn – Barn till en intagen – Villkor för beviljande av bidrag – Intagen som överförts till en annan medlemsstat för att där avtjäna sitt fängelsestraff – Artikel 12 EG – Artiklarna 3 och 13 i förordning (EEG) nr 1408/71

Mål C 145/03, Arvingarna till Annette Keller mot Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS), Instituto Nacional de Gestión Sanitaria

(Ingesa), dom den 12 april 2005. Social trygghet – Artiklarna 3 och 22 i förordning nr 1408/71 – Artikel 22 i förordning nr 574/72 – Sjukhusvård i en annan medlemsstat än den behöriga medlemsstaten – Behov av akut vård av livsavgörande betydelse – Överflyttning av den försäkrade till en sjukvårdsinrättning i ett tredjeland – Innebörd av blanketterna E 111 och E 112. Skr. 2005/06:85
Bilaga 2

Mål C 543/03, Christine Dodl och Petra Oberhollenzer mot Tiroler Gebietskrankenkasse, dom den 7 juni 2005. Förordningarna (EEG) nr 1408/71 och nr 574/72 – Familjeförmåner – Vårnadsbidrag – Rätt till samma typ av förmåner i anställningsmedlemsstaten och i bosättningsmedlemsstaten.

Socialpolitik

Mål C-209/03, Dany Bidar mot London Borough of Ealing m.fl., dom den 15 mars 2005. Unionsmedborgarskap – Artiklarna 12 EG och 18 EG – Bistånd till studerande i form av subventionerade lån – Bestämmelse enligt vilken sådana lån endast beviljas studerande som har sin hemvist inom det nationella territoriet.

Mål C-14/04, Abdelkader Dellas m.fl mot Premier ministre, Ministre des Affaires sociales, du Travail et de la Solidarité, dom den 1 december 2005. Socialpolitik – Skydd för arbetstagares säkerhet och hälsa – Direktiv 93/104/EG – Begreppet arbetstid – Räckvidd – Nationell lagstiftning som, bland annat vad gäller längsta tillåtna arbetstid per vecka, innehåller regler som är mer förmånliga för arbetstagaren – Bestämning av arbetstiden vid vissa sociala inrättningar – Jourtjänst som innebär att arbetstagaren måste vistas på arbetsplatsen – Perioder av sysslöshet för arbetstagaren under sådan tjänstgöring – Nationell formel för beräkning av närvarotid, där tillgodoräkandet beror på arbetets intensitet.

Mål C-144/04, Werner Mangold mot Rüdiger Helm, dom den 22 november 2005. Direktiv 1999/70/EG – Klausulerna 2, 5 och 8 i ramavtalet om visstidsarbete.

Statligt stöd

Mål C-66/02, Republiken Italien mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 15 december 2005. Talan om ogiltigförklaring – Statligt stöd – Beslut 2002/581/EG – Skattelättnader som beviljats banker – Motivering av beslutet – Betecknas som statligt stöd – Villkor – Förenlighet med den gemensamma marknaden – Villkor – Viktigt projekt av gemensamt europeiskt intresse – Utveckling av viss verksamhet.

Mål C 415/03, Europeiska gemenskapernas kommission mot Republiken Grekland, dom den 12 maj 2005. Statligt stöd – Skyldighet att återkräva – Absolut hinder för verkställighet föreligger inte. Skr. 2005/06:85 Bilaga 2

C-148/04, Unicredito Italiano SpA mot Agenzia delle Entrate, Ufficio Genova 1, dom den 15 december 2005. Statligt stöd – Beslut 2002/581/EG – Skattelättnader som beviljats banker – Motivering av beslutet – Betecknas som statligt stöd – Villkor – Förenlighet med den gemensamma marknaden – Villkor – Artikel 87.3 b och c EG – Viktigt projekt av gemensamt europeiskt intresse – Utveckling av viss verksamhet – Skattelättnader som har beviljats tidigare – Krav på återbetalning av stödet – Principen om skydd för berättigade förväntningar – Rättssäkerhetsprincipen – Proportionalitetsprincipen.

Tillnärmning av lagstiftning

Mål C 418/02, Praktiker Bau- und Heimwerkermärkte AG, dom den 7 juli 2005. Varumärken – Direktiv 89/104/EEG – Varumärken för tjänster – Registrering – Tjänster som tillhandahålls inom ramen för detaljhandeln – Precisering av innehållet i tjänsterna – Likhet mellan tjänsterna i fråga och varorna eller övriga tjänster.

Mål C-228/03, The Gillette Company m.fl. mot LA-Laboratories Ltd Oy, dom den 17 mars 2005. Varumärken – Direktiv 89/104/EEG – Artikel 6.1 c – Varumärkesskyddets begränsningar – Tredje mans användning av varumärket om det är nödvändigt för att ange en varas eller tjänsts avsedda ändamål.

Mål C-244/03, Republiken Frankrike mot Europaparlamentet och Europeiska unionens råd, dom den den 24 maj 2005. Kosmetiska produkter – Djurförsök – Direktiv 2003/15/EG – Delvis ogiltigförklaring – Artikel 1.2 – Odelbarhet – Avvisning.

Mål C-353/03, Société des produits Nestlé SA mot Mars UK Ltd, dom den 7 juli 2005. Varumärke – Direktiv 89/104/EEG – Bristande särskiljningsförmåga – Förvärv av särskiljningsförmåga genom bruk – Användning som en del av eller i kombination med ett registrerat varumärke.

Mål C-537/03, Katja Candolin m.fl. mot Vahinkovakuutusosakeyhtiö Pohjola m.fl., dom den 30 juni 2005. Obligatorisk ansvarsförsäkring för motorfordon – Direktiv 84/5/EEG och 90/232/EEG – System för civilrättsligt ansvar – Passagerares medverkan till skadan – Förvägrad eller nedsatt ersättning.

Förenade målen C-154/04 och C-155/04, The Queen, Alliance for Natural Health m.fl. mot Secretary of State for Health och The Queen, National Association of Health Stores m.fl. mot Secretary of State for Health m.fl., dom den den 12 juli 2005. Tillnärmning av lagstiftning – Kosttillskott – Direktiv 2002/46/EG – Förbud mot handel med produkter

som inte uppfyller kraven i direktivet – Giltighet – Rättslig grund – Artikel 95 EG – Artiklarna 28 EG och 30 EG – Förordning (EG) nr 3285/94 – Subsidiaritets-, proportionalitets- och likabehandlingsprinciperna – Äganderätt – Rätt att utöva ekonomisk verksamhet – Motiveringsskyldighet.

Skr. 2005/06:85
Bilaga 2

Transport

Mål C-320/03, Europeiska gemenskapernas kommission mot Republiken Österrike, dom den 15 november 2005. Fördragsbrott – Artiklarna 28 EG–30 EG – Fri rörlighet för varor – Artiklarna 1 och 3 i förordning (EEG) nr 881/92 – Artiklarna 1 och 6 i förordning (EEG) nr 3118/93 – Transporter – Sektoriellt körförbud för lastbilar som väger mer än 7,5 ton och som används för transport av vissa varor – Luftkvalitet – Skydd för hälsan och miljön – Proportionalitetsprincipen.

Yttre förbindelser

Mål C-377/02, Léon Van Parys NV mot Belgisch Interventie- en Restitutiebureau (BIRB), dom den 1 mars 2005. Gemensam organisation av marknaden – Bananer – GATT 1994 – Artiklarna I och XIII – Ramavtal av den 23 april 1993 mellan EEG och Cartagenagruppern – Direkt effekt – Rekommendationer och utslag av WTO:s tvistlösningsorgan – Rättsverkningar.

Mål C 265/03, Igor Simutenkov mot Ministerio de Educación y Cultura, Real Federación Española de Fútbol, dom den 12 april 2005. Partnerskapsavtalet mellan gemenskaperna och Ryssland – Artikel 23.1 – Direkt effekt – Arbetsvillkor – Icke-diskrimineringsprincipen – Fotboll – Begränsning av det antal professionella spelare som är medborgare i tredje land som får användas i nationellt tävlingsspel.

Mål C-347/03, Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia m.fl. mot Ministero delle Politiche Agricole e Forestali, dom den 12 maj 2005. Yttre förbindelser – Avtalet mellan EG och Ungern om ömsesidigt skydd och kontroll av vinbenämningar – En beteckning för vissa viner med ursprung i Ungern som åtnjuter skydd i gemenskapen – Den geografiska beteckningen Tokaj – Skriftväxling – Möjligheten att använda ordet Tocai i namnet Tocai friulano eller Tocai italico för att beteckna och presentera vissa italienska viner, särskilt kvalitetsvin framställt i ett specificerat område (kvalitetsvin fso), under en övergångsperiod som löper ut den 31 mars 2007 – Möjligheten upphör efter utgången av övergångsperioden – Giltighet – Rättslig grund – Artikel 133 EG – Principer i internationell rätt rörande traktater – Artiklarna 22–24 i TRIPs-avtalet – Skydd för grundläggande rättigheter – Rätten till egendom.

Skr. 2005/06:85
Bilaga 2

Viktigare domar meddelade av EG:s förstainstansrätt under år 2005

Frihet att tillhandahålla tjänster

Mål T-33/01, Infront WM AG mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 15 december 2005. TV-sändning – Direktiv 89/552/EEG – Direktiv 97/36/EG – Artikel 3a – Evenemang av särskild vikt för samhället – Upptagande till sakprövning – Åsidosättande av väsentliga formföreskrifter.

Mål T-193/02, Laurent Piau mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 26 januari 2005. Internationella fotbollförbundets (FIFA) reglemente för spelaragenters verksamhet – Beslut av en företagssammanslutning – Artiklarna 49 EG, 81 EG och 82 EG – Klagomål – Avsaknad av gemenskapsintresse – Avslag.

Gemenskapsvarumärke

Mål T-140/02, Sportwetten GmbH Gera mot Byrån för harmonisering inom den inre marknaden (varumärken, mönster och modeller), dom den 13 september 2005. Gemenskapsvarumärke – Ansökan om ogiltigförklaring – Gemenskapfigurärke innehållande orddelen INTERTOPS – Varumärke som strider mot allmän ordning eller mot allmän moral – Artikel 7.1 f och 7.2 och artikel 51 i förordning (EG) nr 40/94.

Förenade målen T-160/02 – T-162/02, Naipes Heraclio Fournier, SA mot Byrån för harmonisering inom den inre marknaden (varumärken, mönster och modeller), dom den 11 maj 2005. Gemenskapsvarumärke – Ogiltighetsförfarande – Artikel 51.1 a i förordning nr 40/94 – Figurärke med en bild av ett svärd från en kortlek – Figurärke med en bild av en ryttare i färgen påk från en kortlek – Figurärke med en bild av en kung i färgen svärd från en kortlek – Absolut registreringshinder – Artikel 7.1 b och c i förordning (EG) nr 40/94.

Mål T-33/03, Osotspa Co. Ltd mot Byrån för harmonisering inom den inre marknaden (varumärken, mönster och modeller), dom den 9 mars 2005. Gemenskapsvarumärke – Invändningsförfarande – Det äldre nationella figurärket SHARK och det äldre gemenskapsfigurärket SHARK – Ansökan om registrering av ordmärket Hai som gemenskapsvarumärke – Relativt registreringshinder – Förväxlingsrisk – Artikel 8.1 b i förordning (EG) nr 40/94.

Mål T-336/03, Les Éditions Albert René, Paris mot Byrån för harmonisering inom den inre marknaden (varumärken, mönster och modeller), dom den 27 oktober 2005. Gemenskapsvarumärke – Invändningsförfarande – Äldre gemenskapsordmärket OBELIX som

även är nationellt ordmärke – Ansökan om registrering av ordmärket MOBILIX som gemenskapsvarumärke – Artikel 8.1 b och 8.2 i förordning (EG) nr 40/94. Skr. 2005/06:85 Bilaga 3

Mål T-29/04, Castellblanch SA mot Byrån för harmonisering inom den inre marknaden (varumärken, mönster och modeller) (harmoniseringsbyrån), dom den 8 december 2005. Gemenskapsvarumärke – Invändningsförfarande – Ansökan om registrering av gemenskapsfigurmärke innehållande orddelen CRISTAL CASTELLBLANCH – Det äldre nationella ordmärket CRISTAL – Verklig användning av det äldre varumärket – Risk för förväxling – Artiklarna 8.1 b, 15.2 a, 43.2 och 43.3 i förordning (EG) nr 40/94.

Institutionell rätt

Mål T-2/03, Verein für Konsumenteninformation mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 13 april 2005, Tillgång till handlingar – Förordning (EG) nr 1049/2001 – Ansökan som avser ett mycket stort antal handlingar – Total vägran att ge tillgång till handlingarna – Skyldighet att göra en konkret och individuell prövning – Undantag.

Jordbruk

Mål T-69/00, T-151/00, T-301/00, T-320/00, T-383/00 och T-135/01, Fabbrica italiana accumulatori motocarri Montecchio SpA (FIAMM) och Fabbrica italiana accumulatori motocarri Montecchio Technologies mfl mot Europeiska unionens råd och Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 14 december 2005. Gemenskapens utom-obligatoriska skadeståndsansvar – Gemenskapsordningen för import av bananer är oförenlig med Världshandelsorganisationens (WTO) regler – Amerikas förenta staters införande av motåtgärder i form av tilläggstull på import från gemenskapen enligt bemyndigande från WTO – Utslag av WTO:s tvistlösningsorgan – Rättsverkningar – Gemenskapens skadeståndsansvar då dess organ inte kan tillskrivas något rättsstridigt agerande – Orsakssamband – Onormal och särskild skada.

Konkurrens

Mål T-209/01, Honeywell International Inc. mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 14 december 2005. Talan om ogiltigförklaring – Konkurrens – Kommissionens beslut att förklara en företagskoncentration oförenlig med den gemensamma marknaden – Förordning (EEG) nr 4064/89 – Delar av invändningarna mot beslutet saknar verkan – Flygindustrimarknaderna – Talan kan inte leda till en ogiltigförklaring av beslutet.

Mål T-210/01, General Electric Company mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 14 december 2005. Talan om ogiltigförklaring – Konkurrens – Kommissionens beslut att förklara en företagskoncentration oförenlig med den gemensamma marknaden – Förordning (EEG) nr 4064/89 – Flygindustrimarknaderna – General Electrics uppköp av Honeywell – Vertikal integration – Sammanslagning – Utmätning – Horisontella överlappningar – Rätt till försvar.

Mål T-325/01, DaimlerChrysler mot Europeiska gemenskapernas kommissionen, dom den 15 september 2005. Konkurrens – Artikel 81 EG – Konkurrensbegränsande samverkan – Agenturavtal – Distribution av motorfordon – Ekonomisk enhet – Åtgärder som syftar till att hindra parallellhandeln med motorfordon – Prisfastställelse – Förordning (EG) nr 1475/95 – Böter.

Mål T-38/02, Groupe Danone mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 25 oktober 2005. Konkurrens – Avtal – Vite – Riktlinjer för uträknandet av summan av vitet.

Förenade målen T-49/02 – T-51/02, Brasserie nationale SA (tidigare Brasseries Funck-Bricher och Bofferding) m.fl. mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 27 juli 2005. Karteller – Luxemburgska ölmarknaden – Böter.

Förenade målen T-71/03, T-74/03, T-87/03 och T-91/03 Tokai Carbon co. Ltd m.fl. mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 15 juni 2005. Konkurrens – Konkurrensbegränsande samverkan – Marknaden för specialgrafit – Prisfastställelse – Fastställelse av bötesbeloppet – Dubbla påföljder – Motiveringsskyldighet – Rätten till försvar – Riktlinjer för beräkning av böter – Tillämplighet – Överträdelsens allvar och varaktighet – Förmildrande omständigheter – Försvårande omständigheter – Betalningsförmåga – Samarbete under det administrativa förfarandet – Betalningsvillkor.

Mål T-87/05, EDP mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 21 september 2005. Konkurrens – Koncentration – Förordning (EEG) nr 4064/89 – Beslut om att en koncentration är oförenlig med den gemensamma marknaden – De portugisiska marknaderna för elektricitet och gas – EDP:s och Enis förvärv av GDP – Direktiv 2003/55/EG – Liberalisering av marknaderna för gas – Åtaganden.

Statligt stöd

Mål T-171/02, Regione autonoma della Sardegna mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 15 juni 2005. Statligt stöd – Stödordning för omstrukturering av små jordbruksföretag – Stöd som påverkar handeln mellan medlemsstaterna och snedvrider eller hotar att snedvrider konkurrensen – Riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter – Villkorligt beslut – Tidsfrist tillämplig på förfarandet för granskning av statligt stöd – Skydd för

berättigade förväntningar – Motivering – Intervention – Intervenientens yrkanden, grunder och argument.

Skr. 2005/06:85
Bilaga 3

Mål T-349/03, Corsica Ferries France SAS mot Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 15 juni 2005. Statligt stöd – Talan om ogiltigförklaring – Omstruktureringsstöd – Beslut att stödet är förenligt med den gemensamma marknaden – Kommissionens riktlinjer – Motiveringsskyldighet – Iakttagande av villkor – Stödets ringa omfattning.

Utrikes- och säkerhetspolitik

Mål T-306/01, Ahmed Ali Yusuf och Al Barakaat International Foundation mot Europeiska unionens råd och Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 21 september 2005. Gemensam utrikes- och säkerhetspolitik – Restriktiva åtgärder mot personer och enheter knutna till Usama bin Ladin, nätverket al-Qaida och talibanerna – Gemenskapens behörighet – Frysning av penningmedel – Grundläggande rättigheter – Jus cogens – Domstolsprövning – Talan om ogiltigförklaring.

Mål T-315/01, Yassin Abdullah Kadi mot Europeiska unionens råd och Europeiska gemenskapernas kommission, dom den 21 september 2005. Gemensam utrikes- och säkerhetspolitik – Restriktiva åtgärder mot personer och enheter knutna till Usama bin Ladin, nätverket al-Qaida och talibanerna – Gemenskapens behörighet – Frysning av penningmedel – Grundläggande rättigheter – Jus cogens – Domstolsprövning – Talan om ogiltigförklaring.

Pågående överträdelseärenden 2005

I det följande redovisas de ärenden som vid utgången av december 2005 var föremål för formellt överträdelseförfarande mot Sverige. Redovisningen upptar under separata rubriker de ärenden som är föremål för talan vid EG-domstolen, motiverat yttrande respektive formell underrättelse. Redovisningen sker departementsvis.

1 JUSTITIEDEPARTEMENTET

1.1 Mål i EG-domstolen

Rekonstruktion och likvidation av försäkringsföretag (ärendenummer 2003/0667, mål C-116/04)

Kommissionen yrkade att domstolen skulle fastställa att Sverige, genom att inte anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktiv 2001/17/EG om rekonstruktion och likvidation av försäkringsföretag eller i vart fall genom att inte underrätta kommissionen om detta, har brutit i att fullgöra sina skyldigheter enligt direktivet. Direktivet skulle ha genomförts i nationell lagstiftning senast den 20 april 2003.

Sverige har medgivit kommissionens talan.

EG-domstolen biföll i dom den 18 november 2004 kommissionens talan.

Kommissionen har härefter tillställt Sverige en formell underrättelse enligt artikel 228 EG.

Sverige har besvarat kommissionens underrättelse och meddelat att de nya författningarna beräknas kunna träda i kraft den 1 januari 2006.

1.2 Motiverade yttranden

Svenska domstolars tillämpning av skyldigheten att begära förhandsavgörande enligt artikel 234 tredje stycket EG (ärendenummer 2003/2161)

Kommissionen har mot bakgrund av EG-domstolens dom i mål C-99/00 Lyckeskog ifrågasatt om Sverige uppfyller sina skyldigheter enligt artikel 234 tredje stycket EG. Enligt kommissionen består överträdelsen i att Sverige *dels* inte har vidtagit åtgärder mot den praxis som enligt kommissionen tillämpas av de högsta domstolsinstanserna, att inte begära förhandsbesked vid EG-domstolen i samband med att de prövar frågor om prövningstillstånd i de fall fråga uppkommit om tolkningen eller giltigheten av en gemenskapsrättslig regel, *dels* inte har ålagt dessa

domstolar en skyldighet att i sådana fall begära förhandsbesked och inte krävt att beslut om avslag på prövningstillstånd i sådana fall motiveras.

Skr. 2005/06:85
Bilaga 4

Den svenska regeringen har anfört följande. Regeringen delar inte kommissionens uppfattning att Sverige inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 234 tredje stycket EG. Denna bestämmelse gäller, enligt lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen, här i Sverige med den verkan som följer av EG-fördraget, vilket innebär att skyldigheten att begära förhandsavgörande gäller för de högsta domstolsinstanserna. Regeringen har vidare anfört att det inte finns fog för påståendet att de högsta domstolsinstansernas praxis står i strid med EG-rätten. Regeringen har dock anfört att detta inte innebär att det inte finns utrymme för förbättringar av den svenska lagstiftningen.

Inom Justitiedepartementet har, med anledning av överträdelseärendet, utarbetats en promemoria, Förhandsavgörande från EG-domstolen (Ds 2005:25). I promemorian föreslås en lagbestämmelse som syftar till att, utifrån nuvarande praxis, skapa en tydlig reglering om att domstolar som omfattas av en skyldighet att begära förhandsavgörande, i vissa fall, skall ta uttrycklig ställning till frågan om förhandsavgörande skall inhämtas eller inte. Beslutet skall ange de skäl som det grundas på. Förslaget påverkar inte den fördrags- och konventionsreglerade skyldigheten för domstolarna att inhämta förhandsavgörande. Promemorian har remissbehandlats. Lagstiftningsärendet bereds i Regeringskansliet.

1.3 Formella underrättelser

Bristfällig tillämpning av vissa delar av direktiv 92/100/EEG gällande offentlig utlåning (ärendenummer 2003/2193)

Kommissionen har anfört att den svenska lagstiftningen om ersättning till upphovsmän vid offentlig utlåning av böcker och fonogram är diskriminerande. Detta eftersom rätten till ersättning är förbehållen dels upphovsmän som skriver på svenska eller har sin vanliga vistelseort i Sverige när det gäller böcker, dels upphovsmän som har sin huvudsakliga verksamhet i Sverige eller har sin vanliga vistelseort i landet när det gäller fonogram. Enligt kommissionens uppfattning diskriminerar den svenska lagen indirekt mellan svenska författare och författare från andra EU-länder, vilka uppenbarligen mer sällan publiceras i original på svenska eller är bosatta i Sverige. Detsamma gäller ersättning för lån av fonogram eftersom upphovsmännen i det fallet skall ha sin huvudsakliga verksamhet i Sverige eller sin vanliga vistelseort i landet. Kommissionen menar att de svenska bestämmelserna strider mot artikel 12 EG samt mot bestämmelserna i direktiv 92/100/EEG om uthyrnings- och utlåningsrättigheter och vissa upphovsrätten närstående rättigheter inom det immaterialrättsliga området.

Sverige har i och för sig inte ifrågasatt att principen om icke-diskriminering enligt artikel 12 EG är tillämplig även på upphovsrätt och närstående rättigheter men har framhållit att reglerna i artikel 5 i direktiv

92/100/EG angående undantag från ensamrätten till offentlig utlåning ger medlemsstaterna en stor frihet att bestämma hur ersättningsreglerna skall vara utformade. Medlemsstaterna kan enligt punkt 3 helt undanta vissa kategorier av inrättningar från skyldigheten att betala ersättning. Enligt punkt 1 skall medlemsstaterna också ha frihet att bestämma ersättningens storlek med hänsyn till sina kulturfrämjande syften. Artikeln har således utformats med hänsynstagande till medlemsstaternas kulturpolitiska intressen. Den svenska ersättningsordningen för biblioteksersättningen liknar den danska på så sätt att båda innehåller ett språkrav som grund för att ersättning skall utgå. Enligt de svenska reglerna ges därutöver ersättning också till de upphovsmän som har sin vanliga vistelseort i Sverige, oavsett vilket språk verket är skrivet på. I juni 1992 avgav kommissionen en förklaring i rådet att det danska systemet var förenligt mer artikel 5 i direktivet. Detta bekräftas även av att den då ansvarige kommissionären i ett svar på en fråga i Europaparlamentet uttalade att kommissionen inte hade kunnat påvisa att den danska lagstiftningen om offentlig utlåning stred mot EG-fördraget och då särskilt icke-diskrimineringsprincipen. Sverige har mot den bakgrunden sammanfattningsvis tillbakavisat kommissionens påstående att de svenska reglerna skulle strida mot gemenskapsrätten.

2. UTRIKESDEPARTEMENTET

2.1 Mål i EG-domstolen

–

2.2 Motiverade yttranden

Bilaterala investeringskyddsavtal (ärendenummer 2004/2055)

Kommissionen har gjort gällande att vissa av Sveriges åtaganden i Sveriges bilaterala investeringskyddsavtal med Vietnam är oförenliga med gemenskapsrätten. Kommissionen menar att åtagandena i artikel 5 i överenskommelsen innebär att Sverige har gjort åtaganden i förhållande till tredjeland som avviker från gemenskapspolitiken på det breda området kapitalrörelser. Kommissionen har preciserat att Sveriges åtagande enligt artikel 5 i avtalet strider mot artikel 59 EG, artikel 60.1 tillsammans med artikel 301 EG och artikel 57.2 EG. Kommissionen anser även att motsvarande bestämmelse i ett antal andra uppräknade bilaterala överenskommelser som Sverige har ingått före sitt medlemskap i EU ger upphov till liknande konflikter med gemenskapslagstiftningen. Kommissionen har mot den bakgrunden påkallat att Sverige skall uppfylla sina skyldigheter att enligt artikel 307 EG och vidta lämpliga åtgärder för att undanröja oförenligheter med fördraget.

Sverige har anfört följande. Överenskommelser av den typ som Sverige har ingått med Vietnam ger utrymme för Sverige att, under sådana om-

ständigheter som krävs för att åtgärder enligt artikel 57.2 EG, 59 EG och 60.1 EG skall bli aktuella, delta i beslut om och verkställa gemenskapsåtgärder enligt artiklarna i fråga. Sverige delar därför inte kommissionens uppfattning att artikel 5 i investeringskyddsavtalet mellan Sverige och Vietnam skulle strida mot Sveriges gemenskapsrättsliga förpliktelser. Detsamma gäller därmed för de övriga avtal som kommissionen har omnämnt i det motiverade yttrandet. Som kommissionen har noterat är bestämmelsen i artikel 5 i Vietnam-avtalet generellt utformad. Det är också riktigt att det avtalet, liksom de övriga uppräknade investeringskyddsavtalen, inte innehåller någon uttrycklig undantagsbestämmelse som i övrigt gäller inom avtalens tillämpningsområde. Vid tolkningen av ett bilateralt investeringskyddsavtal har man emellertid att utgå från folkrättsliga principer för avtalstolkning, som återfinns i Wienkonventionen om traktaträtten. Bedömningen av vilka åtaganden avtalet innebär tolkas bland annat med hänsyn till parternas intentioner med avtalet. Bestämmelser om rätt att till investerarens hemland återföra utländska investeringar och vinster som genereras av sådana är en central bestämmelse i investeringskyddsavtalen. Utan en sådan bestämmelse skulle syftet med avtalet i huvudsak kunna gå om intet. I de bilaterala avtalen utformas sådana bestämmelser oftast ungefär på det sätt som bestämmelserna i de svenska bilaterala investeringskyddsavtalen. Parterna utgår härvid från att en situation av normal ordning råder i staterna i fråga. Sverige ser det varken som nödvändigt eller under rådande omständigheter lämpligt att föra in en uttrycklig bestämmelse som anger att undantag från transfereringsrätten kan göras om förutsättningarna förändrar sig på ett oförutsett och exceptionellt sätt. Enligt den allmänt folkrättsligt accepterade principen *clausula rebus sic stantibus* kan ett avtal inklusive den absoluta rätten att återföra kapital som är relaterat till investeringar suspenderas om omständigheterna förändras på ett fundamentalt sätt och en avgörande annorlunda situation därmed uppstår. Enligt Sveriges mening är detta en förutsättning som de bilaterala investeringskyddsavtalen vilar på och som båda parter är fullt medvetna om. Som ytterligare stöd för Sveriges inställning vad gäller restriktiva åtgärder enligt artikel 60.1 EG har anförts att orsaken till att sådana åtgärder vidtas dessutom i regel kan hänföras direkt till avtalsparten. Ett exempel är den situationen att gemenskapen beslutar om ekonomiska sanktioner mot tredjeland på grund av att staten bryter mot något av de grundläggande värden som framgår av artikel 11 EU, t.ex. mänskliga rättigheter. Ett tredjeland som bryter mot sådana fundamentala principer kan inte åberopa bestämmelser i ett bilateralt investeringskyddsavtal. Orsaken till att de restriktiva åtgärderna vidtas är i det fallet ett folkrättsbrott från avtalspartens sida. Förutom att det kan vara fråga om att tillämpa principen om *clausula rebus sic stantibus*, kan det också innebära en folkrättsligt legitim repressalie att suspendera förpliktelser enligt ett bilateralt avtal när en annan stat har handlat folkrättsstridigt. Sverige har slutligen framhållit att gemenskapen har gjort samma typ av åtagande mot tredjeland i Engergistadgefördraget och att kommissionens påstående att gemenskapen, men inte medlemsstaterna, kan avtala bort fördragsbestämmelser i förhållande till tredjeland inte rimligen kan vara korrekt. Som Sverige förklarade i svaret på den formella underrättelsen står det i stället klart att gemenskapens utgångspunkt, när det gäller den

folkrättsliga innebörden av ett åtagande som det i Energistadgefördraget och i artikel 5 i investeringskyddsavtalet mellan Sverige och Vietnam, är densamma som Sveriges. Även gemenskapen utgår således från att ett sådant åtagande inte innebär att gemenskapen är förhindrad att vidta åtgärder under sådana exceptionella omständigheter som krävs för att de aktuella fördragsbestämmelserna skall kunna tillämpas. Om Energistadgefördraget inte gav detta handlingsutrymme hade, som anges i artikel 300.5 EG, fördragsändring krävts innan avtalet ingicks.

2.3 Formella underrättelser

Uppehållstillstånd för familjemedlemmar (ärendenummer 2004/2235)

Kommissionen har anfört att den svenska lagstiftningen och förfarandet i Sverige, när det gäller utfärdande av uppehållstillstånd till medborgare i tredjeland som är familjemedlemmar till medborgare i Europeiska unionen och som vill utnyttja bestämmelserna i direktiv 73/148/EEG om avskaffande av restriktioner för rörlighet och bosättning inom gemenskapen för medborgare i medlemsstaterna i fråga om etablering och tillhandahållande av tjänster, är oförenliga med artikel 18 EG och direktiv 73/148/EEG, eftersom det ställs krav på att personen först vistas lagligt i gemenskapen, att ekonomiskt oberoende i ursprungslandet kan bevisas och att det finns ett åtagande från gemenskapsmedborgaren som garanterar en viss levnadsnivå.

Sverige har anfört följande. Kommissionens påståenden återspeglar varken innehållet i svensk lagstiftning eller svenska myndigheters praxis. Några krav på bevis om ekonomiskt oberoende eller åtagande från gemenskapsmedborgaren som garanterar en viss levnadsnivå finns inte. Vad som däremot följer av den svenska lagstiftningen är att det skall finnas ett beroendeförhållande mellan unionsmedborgaren och den anhöriga tredjelandsmedborgaren. Det skall vara fråga om ett faktiskt beroendeförhållande som uppstått i hemlandet. Medlemsstaten behöver därför inte nöja sig med en åtagandeförklaring från den anhörige unionsmedborgarens sida. Något krav på att personen ska vistas lagligen i gemenskapen för att uppehållstillstånd ska kunna utfärdas ställs inte upp. Vad gäller rätten till skydd för familjeliv enligt artikel 8 i Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna måste en bedömning göras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet.

Det kan noteras att den formella underrättelsen har sin grund i ett enskilt ärende som för närvarande handläggs i Utlänningsnämnden. Utlänningsnämnden har i det ärendet beslutat inhämta förhandsavgörande från EG-domstolen enligt artikel 234 EG (EG-domstolens mål C-1/05).

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2003/86/EG om rätt till familjeåterförening, har brutit mot direktivet.

Underrättelsen skall besvaras senast den 5 februari 2006.

3. FÖRSVARSDPARTEMENTET

3.1 Mål i EG-domstolen

–

3.2 Motiverade yttranden

–

3.3 Formella underrättelser

–

4 SOCIALDEPARTEMENTET

4.1 Mål i EG-domstolen

Privat införsel av alkohol (ärendenummer 2000/2267, mål C-186/05)

Kommissionen har yrkat att domstolen skall fastställa att Sverige har brutit mot artikel 28 EG genom att hindra så kallad privatinförsel av alkoholhaltiga drycker genom oberoende mellanhand eller yrkesmässig befordran, vilket inte kan anses rättfärdigat enligt artikel 30 EG. Målet rör samma fråga som mål C-170/04 Rosengren m.fl. mot Riksåklagaren, begäran om förhandsavgörande från Högsta domstolen.

Sverige har bestritt talan i enlighet med vad som framhållits av regeringen i det skriftliga yttrandet i mål C-170/04 Rosengren m.fl. Till detta kommer att EG-domstolens dom den 31 maj 2005 i mål C-438/02 Hanner (apoteksmålet) nu har givit klart stöd för regeringens inställning att den princip som framgår av domen i mål C-189/95 Franzén (REG 1997 I-5909) – nämligen att bestämmelser som rör handelsmonopols omfattning och funktionssätt inte skall bedömas enligt artiklarna 28 och 30 EG utan enligt artikel 31 EG – alltjämt gäller. Sverige har därför bestritt talan redan på den grunden att fastställelseyrkandet endast avser

överträdelse av artiklarna 28 och 30 EG. Sverige har dock sakframställningsvis framhållit att bestämmelserna är förenliga med artikel 31 EG. Under alla omständigheter har Sverige gjort gällande att de svenska bestämmelserna är berättigade enligt artikel 30 EG, eftersom de är ägnade att uppnå målet att motverka alkoholens skadeverkningar genom att hålla konsumtionen nere och då de inte är mer ingripande än vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.

Finland har ansökt om intervention till stöd för Sverige.

4.2 Motiverade yttranden

Svensk lagstiftning om föräldraförsäkring (ärendenummer 2002/4075)

Kommissionen har gjort gällande att kravet i svensk lag om erhållande av föräldraförmåner, att en förälder skall ha varit försäkrad i 240 dagar före barnets födelse, i praktiken innebär att migrerande arbetstagare behandlas på ett mindre gynnsamt sätt. Kommissionen anser att bestämmelsen, som den tillämpas i Sverige, är indirekt diskriminerande och står i strid med artikel 3 i förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen och artikel 7 i förordning (EEG) nr 1612/68 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen.

Sverige har anfört att för att sammanläggning skall kunna ske krävs att det finns någon period att sammanlägga med i Sverige. I annat fall följer av regeln om sammanläggning att sammanläggning inte kan ske, vilket innebär att villkoren för att utge en förmån i det enskilda fallet inte är uppfyllda. Sådan sammanläggning behöver emellertid göras endast om föräldrapenning skall utges på sjukpenningnivån. 240-dagarsvillkoret är ett försäkringsvillkor för att föräldrapenning skall kunna utges med belopp motsvarande sjukpenning. Förmånen är avgiftsfinansierad. Principen om likabehandling kan således inte åberopas i denna situation, eftersom den skall bedömas utifrån sammanläggningsprincipen. Om man lägger likabehandlingsprincipen till grund för att åsidosätta regler om sammanläggning, kan detta leda till att sammanläggningsprincipen urholkas på ett sådant sätt att det till slut kan framstå som meningslöst att ha en reglering om sammanläggning.

Bristande genomförande av direktiv 2004/94/EG (ärendenummer 2004/1342)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2004/94/EG om ändring av direktiv 76/768/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om kosmetiska produkter avseende bilaga IX, har brutit mot direktivet. Det faktum att bilaga IX för närvarande inte innehåller några alternativa metoder ger inte en medlemsstat rätt att avstå från att uppfylla sina skyldigheter enligt direktivet.

Sverige har anfört att även om man kan ifrågasätta lämpligheten av att implementera bilagan trots att den för närvarande inte innehåller några alternativa metoder så kommer Sverige att tillmötesgå kommissionens krav.

Skr. 2005/06:85
Bilaga 4

Anmälan av genomförandet gjordes den 7 november 2005.

4.3 Formella underrättelser

Svenska medborgares tillgång till sjukvård i andra medlemsstater och kravet på förhandstillstånd (ärendenummer 1998/4859, 2002/4274 och 2003/4985)

Kommissionen har gjort gällande att det svenska systemet för patienters tillgång till sjukvård i andra medlemsstater och reglerna för ersättning av kostnader för sjukvård i andra medlemsstater strider mot artikel 49 EG. Kommissionen menar att Sverige inte uppfyller sina skyldigheter enligt artikel 49 EG för det första eftersom Sverige tillämpar ett system enligt vilket det krävs förhandstillstånd för ersättning av kostnader för öppen vård i andra medlemsstater när kostnaden skulle ha täckts av det svenska hälso- och sjukvårdssystemet om behandlingen hade tillhandahållits i Sverige. För det andra menar kommissionen att det svenska systemet inte är förenligt med artikel 49 EG eftersom Sverige tillämpar ett system enligt vilket det krävs förhandstillstånd för ersättning av kostnader för sluten vård i andra medlemsstater, och lagstiftningen inte innehåller några bestämmelser om kriterierna för att få förhandstillstånd som uppfyller kraven på öppenhet och rättssäkerhet.

Sverige har anfört att det i svensk rätt inte finns något krav på förhandstillstånd för den som önskar utnyttja sin rätt enligt artiklarna 49 och 50 EG att ta emot medicinska tjänster på sjukhus i en annan medlemsstat och begära ersättning för kostnaderna härför. Enligt regeringens uppfattning står det också klart att EG-rätten inte kräver att Sverige upprätthåller ett krav på förhandstillstånd. Den 30 januari 2004 meddelade Regeringsrätten en dom som med utgångspunkt i EG-domstolens praxis klagade på rättsläget beträffande den svenska regleringen. Sedan Regeringsrättens dom meddelats står det klart för den svenska regeringen och de svenska myndigheterna att avsaknaden av ett generellt krav på förhandstillstånd för sjukhusvård i andra medlemsstater inte medför att ansökningar om ersättning för vård idag kan avslås på den grunden att förhandstillstånd inte beviljats. De klagomål som kommissionen mottagit torde härröra från tiden före Regeringsrättens dom då svenska myndigheter och regeringen uppfattat rättsläget på ett annat sätt. Om ansökan om förhandstillstånd enligt förordning 1408/71 avslås, eller om patienten överhuvudtaget inte önskar använda sig av ett 1408/71-förfarande står det patienten fritt att ändå motta vården i den andra medlemsstaten. Patienten får då lägga ut kostnaden för vården, men kan sedan vården mottagits begära ersättning hos Försäkringskassan. Försäkringskassan betalar då ut ersättning för vården med avdrag endast för svenska patientavgifter. Den enda situation när ersättning

nekas är om den vård som mottagits inte skulle ha täckts av det svenska hälso- och sjukvårdssystemet om behandlingen hade getts i Sverige eller om behandlingen som mottagits inte är internationellt accepterad. Inom Socialdepartementet pågår ett arbete med att se över den svenska lagstiftningen om rätten till vård och ersättning härför i andra EU/EES-länder. Avsikten är att överväga om ett generellt förhandstillståndssystem skall inrättas för planerad sjukhusvård. Avsikten är att ett förslag skall kunna remitteras efter årsskiftet 2004/2005.

Kommissionen har begärt komplettering med information om vilka åtgärder som vidtagits för att garantera att patienter får den ersättning de har rätt till.

Sverige har svarat att målsättningen är att ett förslag till system med förhandsbesked skall remitteras under hösten 2005. Det innebär att någon förändring av svensk nationell rätt inte har skett sedan det tidigare svaret avgavs i december 2004. Av Försäkringskassans delrapport från den 19 april 2005 framgår bl.a. att när det gäller ersättning med stöd av artiklarna 49 och 50 EG för vårdkostnader som har uppkommit i ett annat EU- eller EES-land har, under perioden den 1 februari 2004 till och med den 31 januari 2005, totalt 243 personer ansökt om ersättning i efterhand. 216 personer, vilket motsvarar ca 89 procent av de sökande, blev beviljade ersättning. De vanligaste orsakerna till avslag var att ansökan om ersättning inkommit för sent, dvs. att det gått mer än två kalenderår från det att betalning för vården erlades samt att vården inte bedömdes vara vetenskaplig. Uppgifterna i delrapporten ger stöd för uppfattningen att personer som omfattas av det svenska sjukvårdssystemet och söker ersättning med stöd av EG-fördraget ges ersättning för hälso- och sjukvård i ett annat EU- eller EES-land utan förhandstillstånd.

Handikappersättning och vårdbidrag (ärendenummer 2004/2159)

Kommissionen anser att dessa två förmåner utgör klassiska socialförsäkringsförmåner, och inte "särskilda icke avgiftsfinansierade förmåner" i artiklarna 4.2 a och 10 a i förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen. Sverige uppfyller därför inte sina skyldigheter enligt artiklarna 39 och 34 EG genom att kräva bosättning i landet för tillerkännande av förmånerna.

Sverige har anfört att det kan konstateras att de särskilda avgiftsfinansierade förmåner som avses i artikel 4.2 a i förordning 1408/71 omfattas av samordningsreglerna vilket bl.a. innebär att personer skall likabehandlas. Principen om likabehandling medför att vid bosättning i en medlemsstat finns en rätt till alla de särskilda förmåner som det landets medborgare har tillgång till. Förmånerna utges enligt reglerna i denna stats lagstiftning och på bekostnad av denna stat. Denna princip är grundläggande för att befrämja rörligheten. När det gäller förmåner som inte har en tydlig koppling till arbete eller avgifter är det emellertid också en rimlig utgångspunkt att den fria rörligheten inte behöver innebära att migrerande arbetstagare helt och hållet undantas från konsekvenserna av

att det finns olika nationella trygghetssystem. Man bör i detta sammanhang särskilt konstatera att typen särskilda icke avgiftsfinansierade förmåner har en stark koppling till de ekonomiska och sociala förhållandena i ett land och att detta i sig utgör ett starkt vägande skäl till att undanta dem från regeln om exportabilitet. Sverige hävdar att det inte är relevant att med utgångspunkt i domen i målet C-215/99 Jauch generellt konstatera att vissa förmåner, som den svenska handikappersättningen, skall anses vara kontantförmåner vid sjukdom och på den grunden avföras från bilaga IIa. Den förmån som var aktuell i Jauch-målet utgavs som ett schablonbidrag. Kopplingen till en pension gav bidraget drag av klassisk socialförsäkringsförmån och den var indirekt avgiftsfinansierad. En förmån som den svenska handikappersättningen är emellertid en särskild förmån som beviljas individuellt i förhållande till den försäkrades situation som handikappad. Den kan inte på något sätt anses vara en förmån som utbetalas med schablonbelopp som det österrikiska vårdbidraget i Jauch-målet. Handikappersättningen utges inte som tillägg till någon förmån enligt artikel 4.1 och den är inte heller avgiftsfinansierad, varken direkt eller indirekt. Denna bedömning gäller för övrigt även det svenska vårdbidraget. Det svenska vårdbidraget som utges för handikappade barn är inte generellt utan utges efter individuell prövning. Vårdbidraget är inte kopplat till avgifter utan är skattefinansierat. Det svenska vårdbidraget bör därför inte kunna jämföras med förmån av den typ som domen i målet C-43/99 Leclere behandlar. Domstolen har vid ett flertal tillfällen medgivit att förmåner som är nära knutna till sociala förhållanden kan beviljas med ett förbehåll för ett villkor om bosättning i den stat där den behöriga myndigheten finns. Den svenska handikappersättning och det svenska vårdbidraget tillhör en kategori förmåner vars villkor för beviljande är nära knutna till ett särskilt ekonomiskt och socialt sammanhang. När det gäller den nationella rätten avseende den svenska handikappersättningen och det svenska vårdbidraget kan konstateras att bestämmelserna om beviljande av förmånerna inte ger mottagaren en i lag definierad rättighet och att förmånerna inte automatiskt beviljas personer som uppfyller vissa objektiva kriterier. I stället sker en noggrann individuell bedömning i varje enskilt fall av de personliga behoven.

Bristande genomförande av direktiv 2002/98/EG (ärendenummer 2005/0866)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2002/98/EG om fastställande av kvalitets- och säkerhetsnormer för insamling, kontroll, framställning, förvaring och distribution av humanblod och blodkomponenter och om ändring av direktiv 2001/83/EG, har brutit mot direktivet.

Sverige har anfört att de bestämmelser i direktivet som ännu inte är genomförda kräver vissa lagändringar. En lagrådsremiss är under utarbetande och en proposition kommer att lämnas till riksdagen under våren 2006. Den nya lagstiftningen föreslås träda i kraft den 1 juli 2006.

Bristande genomförande av direktiv 2004/33/EG (ärendenummer 2005/0870)

Skr. 2005/06:85
Bilaga 4

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2004/33/EG om genomförande av direktiv 2002/98/EG i fråga om vissa tekniska krav på blod och blodkomponenter, har brutit mot direktivet.

Sverige har anfört följande. Direktivet föranleder lagändringar och en promemoria med förslag till genomförandeåtgärder håller på att tas fram för att därefter remitteras. En proposition beräknas kunna lämnas till riksdagen i mars 2006. Lagändringarna beräknas kunna träda i kraft den 1 juli 2006.

Bristande genomförande av direktiv 2004/24/EG (ärendenummer 2005/1047)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2004/24/EG om ändring, avseende traditionella växtbaserade läkemedel, av direktiv 2001/83/EG om upprättande av gemenskapsregler för humanläkemedel, har brutit mot direktivet.

Underrättelsen skall besvaras senast den 5 februari 2006.

Bristande genomförande av direktiv 2004/27/EG (ärendenummer 2005/1048)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2004/27/EG om ändring av direktiv 2001/83/EG om upprättande av gemenskapsregler för humanläkemedel, har brutit mot direktivet.

Underrättelsen skall besvaras senast den 5 februari 2006.

Bristande genomförande av direktiv 2004/28/EG (ärendenummer 2005/1049)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2004/28/EG om ändring av direktiv 2001/82/EG om upprättande av gemenskapsregler för veterinärmedicinska läkemedel, har brutit mot direktivet.

Underrättelsen skall besvaras senast den 5 februari 2006.

5.1 Mål i EG-domstolen

Punktskatter på öl och vin (ärendenummer 1999/4452, mål C-167/05)

Kommissionen har yrkat att domstolen skall fastställa att Sverige, genom att tillämpa interna skatter som är av sådan art att de indirekt skyddar handeln med öl som är en produkt som huvudsakligen tillverkas i Sverige från handeln med vin som är en produkt som huvudsakligen importeras från andra medlemsstater, har åsidosatt sina skyldigheter enligt artikel 90 andra stycket EG.

Sverige har bestritt talan och anfört följande. Det är visserligen riktigt att det svenska skatteuttaget på öl respektive vin inte är identiskt. Enligt fast praxis avseende artikel 90 andra stycket EG åligger det emellertid kommissionen att visa att den prisskillnad som uppkommer på grund av att olika beskattning tillämpas är av sådan art att den kan påverka konsumenternas val mellan öl och vin. Vin är en väsentligen dyrare vara än öl. I Sverige är det genomsnittliga slutligt försäljningspriset 65,33 kr/l för vin och 30,33 kr/l för öl. Om vinet skulle beskattas enligt punktskattesatsen för öl skulle det genomsnittliga slutliga försäljningspriset för vin bli 60,69 kr/l. Ställt i relation till den skillnad som finns vad gäller försäljningspriset för öl respektive vin är den prisskillnad som uppkommer på grund av skillnaden i skattepåslag därmed inte sådan att den kan antas påverka konsumenternas val mellan öl och vin. Den tillgängliga statistiken över utvecklingen av konsumtionsmönstren talar inte emot denna slutsats. Kommissionen har därför inte visat att konsumtionsmönstren har påverkats på ett sådant sätt att de nu gällande beskattningsreglerna har en skyddande effekt för handeln med den inhemska varan öl.

Lettland har ansökt om intervention till stöd för Sverige.

Importtull för krigsmateriel (ärendenummer 2003/2143 och 2003/2185, mål C-294/05)

Kommissionen har yrkat att domstolen skall fastställa att Sverige inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt artiklarna 2, 9, 10 och 11 i förordning (EEG) nr 1552/89 om genomförande av beslut 88/376/EEG, Euratom om systemet för gemenskapernas egna medel i dess lydelse före den 31 maj 2000 och för tiden därefter i enlighet med förordning (EEG) nr 1150/2000 om genomförande av beslut 94/728/EG, Euratom om systemet för gemenskapernas egna medel, genom att för tiden 1 januari 1998 till och med den 31 december 2002 underlåta att fastställa och kreditera egna medel i samband med import av krigsmateriel och varor med civil och militär användning samt genom att underlåta att betala dröjsmålsränta på beloppen.

Sverige har bestritt talan och anfört att möjligheten att befria denna import från tullavgift framgår av artikel 296 EG. Av artikel 296 1 (b) framgår funktionsfördelningen mellan gemenskapen och medlemsstaterna liksom att gemenskapen inte har behörighet inom det område som rör en medlemsstats försvarsmakts försörjning av krigsmateriel. Denna ordning syftar till att bevara medlemsstaternas handlingsfrihet på vissa områden som rör nationellt försvar och nationell säkerhet. Artikelns placering bland fördragets allmänna bestämmelser och slutbestämmelser bekräftar att den har, i fråga om de verksamheter som den avser och på de villkor som ställs däri, en allmän räckvidd. Bestämmelsen kan således påverka alla allmänt tillämpliga bestämmelser i fördraget, däribland de som avser tullreglerna. Det är upp till varje medlemsstat, beroende på förhållandena just i den medlemsstaten, att avgöra om det föreligger en rätt att göra undantag. Av artikel 296 EG följer att hänsyn skall tas till medlemsstatens specifika situation och villkor.

Tyskland och Finland har ansökt om intervention till stöd för Sverige.

5.2 Motiverade yttranden

Beskattning av utländska pensionsförsäkringar (ärendenummer 2000/4538)

Kommissionen har ifrågasatt om den svenska skattelagstiftningen rörande pensionsförsäkringar står i överensstämmelse med gemenskapsrätten. Kommissionen har anfört att den svenska skattelagstiftningen innehåller olika bestämmelser för försäkringar som meddelas av en försäkringsgivare som är etablerad i Sverige och för försäkringar som meddelas av en försäkringsgivare som är etablerad i ett annat land inom EES. Olikheten rör enligt kommissionen dels beskattningen av kapitalvinster på en försäkring som meddelas av en utländsk försäkringsgivare, dels arbetsgivarens rätt att göra avdrag för premier som betalas för sådana försäkringar. Kommissionen anser att dessa olikheter är oförenliga med det fria tillhandahållandet av tjänster enligt artikel 49 EG respektive artikel 36 EES och den fria rörligheten för kapital enligt artikel 56 EG respektive artiklarna 40 och 41 EES samt att olikheterna i behandling dessutom kan äventyra livförsäkringsföretags rättigheter enligt direktiv 2002/83/EG om livförsäkring. I fråga om arbetsgivarens rätt till avdrag för premier avseende utländska försäkringar har kommissionen främst hänvisat till EG-domstolens avgörande i mål C-422/01 Skandia.

Sverige har för det första anfört att det, enligt fast praxis, i ett fall som detta saknas anledning att bedöma frågan om den nationella lagstiftningens förenlighet med gemenskapsrätten annat än med hänsyn till den fria rörligheten för tjänster. Sverige har för det andra anfört att de svenska reglerna om avkastningsskatt, i den lydelse som gäller sedan den 1 januari 2005, inte strider mot gemenskapsrätten. Genom de nu gällande reglerna om beskattningen av avkastningen på pensionsmedel tillämpas från och med den 1 januari 2005 samma skattesats (15 procent) för en

försäkring som meddelas av en försäkringsgivare som är etablerad i Sverige som för en försäkring som meddelas av en försäkringsgivare som är etablerad i en annan stat inom EES. Inget särskilt förfarande tillämpas för redovisning och uppbörd av avkastningsskatten utan den gällande rutinen för årlig självdeklaration gäller också för denna skatt. Den omständligheten att arbetsgivaren är betalningsansvarig för avkastningsskatten avseende en utländsk försäkring innebär i sig ingen överträdelse av gemenskapsrätten och är för övrigt snarast att beteckna som en likviditetsmässig fördel för arbetsgivaren. Vad gäller den fråga som direkt behandlades av EG-domstolen i mål C-422/01 Skandia, dvs. arbetsgivarens avdragsrätt för en utländsk försäkring, har Sverige slutligen förklarat att det genom EG-domstolens dom och Regeringsrättens avgörande i det målet står klart att arbetsgivarens rätt till avdrag uppkommer då premien betalas in. Med hänsyn till detta klarläggande har regeringen emellertid inte sett något omedelbart behov av att överväga ändringar i den svenska lagstiftningen i fråga om arbetsgivarens avdragsrätt. Sverige har vidare bedömt det som angeläget att den skattemässiga behandlingen av pensionsförsäkringar övervägs i ett större sammanhang. En utredning som har till uppdrag att utföra en samlad översyn av den skattemässiga behandlingen av arbetsgivarnas kostnader för tjänstepensioner, beskattningen av pensioner och det privata pensionssparandet har därför tillsatts. Av direktiven till utredningen framgår att tjänstepensioner och tjänstepensionsförsäkringar endast utgör en mindre del av ett komplicerat system för beskattning av ersättning för arbete och olika lösningar för att säkerställa den förvärvsarbetandes försörjning efter pension. Uppdraget skall redovisas senast den 1 december 2006. I mål C-422/01 Skandia aktualiserades frågan om tjänstepensionsförsäkring. Frågan om den skattemässiga behandlingen av andra livförsäkringar och pensioner är emellertid föremål för EG-domstolens prövning i det fördragsbrottsmål som kommissionen för mot Danmark (mål C-150/04). Sverige har intervenerat till stöd för Danmark i det målet. Det är tydligt att detta mål rör en sådan situation där principen om bevarande av skattesystemets inre samband, i enlighet med vad EG-domstolen fastställde i målet C-204/90 Bachmann, kan motivera en skillnad i skattemässig behandling av försäkringar beroende av var de meddelats. EG-domstolen har ännu inte tagit ställning till denna fråga och det är därmed i nuläget inte möjligt att avgöra om det kan komma att krävas ändring av de svenska bestämmelserna för beskattning av livförsäkringar och pensioner. Rättsläget är alltså för närvarande så oklart att en entydig väg att välja inte kan skönjas. Sverige avser därför att avvakta utgången i målet mot Danmark så att större säkerhet kan uppnås om såväl behovet som arten av eventuella lagändringar. Under tiden arbetar utredningen med att förbereda för den lagstiftning som eventuellt kan komma att krävas.

Kommissionen har i en kompletterande formell underrättelse pekat på ytterligare ett fall där den anser att den svenska skattelagstiftningen om premier för tjänstepensionsförsäkringar och praxis vid dess tillämpning strider mot artiklarna 12, 49 och 56 i EG. Kommissionen menar även att de svenska bestämmelserna kan äventyra den ordning med en enda

auktorisation som föreskrivs i artikel 4 i direktiv 2002/83/EG om livförsäkring.

Skr. 2005/06:85
Bilaga 4

Den kompletterade formella underrättelsen skall besvaras senast den 19 februari 2006.

Upphandlingsförfarandet inom vatten-, energi-, transport och telekommunikationssektorerna (ärendenummer 2001/4424)

Kommissionen gjorde gällande att de upphandlingsförfaranden som tillämpades av Kalmar Läns Trafik AB stred mot artikel 34 i direktiv 93/38/EEG om samordning av upphandlingsförfarandet för enheter som har verksamhet inom vatten-, energi-, transport- och telekommunikationssektorerna. Kommissionen anförde att företaget använde tilldelningskriterier som hänförde sig till anbudsgivarens egenskaper som sådana och inte till de tjänster som skulle utföras. Detta stred enligt kommissionen mot EG-domstolens avgörande i mål C-31/87 enligt vilket granskningen av anbudsgivarens lämplighet och tilldelningen av kontraktet är två olika moment som i och för sig kan ske samtidigt men då skall ske enligt olika regler. Eftersom effekterna av överträdelsen fortsatte i form av serviceavtal som skulle gälla till den 20 augusti 2006 hade inte överträdelserna inte upphört och Sverige uppmanades att vidta de åtgärder som krävdes för att få dessa att upphöra.

Sverige anförde följande. Direktiv 93/38/EG genomförs i svensk lag genom lagen (1992:1528) om offentlig upphandling (LOU). Genom en ändring i lagen (1997:1068) införlivades i 1 kap. 20 a § LOU den bestämmelse i direktiven för den klassiska sektorn som anger att utvärderingen av anbuderna skall göras efter det att den upphandlande enheten prövat vilka anbudssökande eller anbudsgivare som bedömts lämpliga (artikel 23 i direktiv 92/50/EEG, artikel 15 i direktiv 93/36/EEG och artikel 18 i direktiv 93/37/EEG). Bestämmelsen i den svenska lagen omfattar inte förfarandet för försörjningssektorerna (4 kap. LOU), eftersom någon sådan uttrycklig motsvarighet inte finns i direktiv 93/38/EEG. Den svenska regeringen delade emellertid kommissionens uppfattning att urval av lämpliga anbudsgivare och tilldelning av kontrakt också inom försörjningssektorerna skall hållas åtskilda med hänsyn till att de två momenten styrs av olika regler. Kalmar Läns Trafik AB hade därför inte förfarit i enlighet med artikel 34 i direktiv 93/38/EEG. Det vitsordades att överträdelsen medförde effekter. Det är dock överlåtet till medlemsstaterna att besluta om de åtgärder som krävs för att komma till rätta med dessa effekter. Kommissionen kunde därmed inte kräva att det tilldelade kontraktet skulle hävas för att överträdelsen skulle anses ha upphört.

Kommissionen beslöt att skriva av ärendet den 7 juli 2004.

Kommissionen har nu mot bakgrund av uppgifter om att Kalmar Länstrafik AB förlängt alla tjänsteavtal med ytterligare två år skickat en skrivelse till Sverige och anförde följande. Avskrivningsbeslutet grundades på förutsättningen att de svenska myndigheterna hade medgett

överträdelsen och fastställt att de redan tilldelade tjänsteavtalen skulle sluta gälla efter den 20 augusti 2006. Om tjänsteavtalen avtal nu verkligen har förlängts strider detta mot det åtagande de svenska myndigheterna har gjort vilket i sin tur utgör brott mot skyldigheten till lojal samverkan enligt artikel 10 EG. I sådana fall avser kommissionen att riva upp sitt avskrivningsbeslut och föra ärendet vidare till EG-domstolen.

Skrivelsen skall besvaras senast den 13 januari 2006.

Realisationsvinst i samband med avyttring av privatbostäder (ärendenummer 2003/4314)

Kommissionen har gjort gällande att den svenska skattelagstiftning enligt vilken uppskovsavdrag för kapitalvinster, som uppkommer vid avyttring av ägarbebodda bostäder när den skattskyldige förvärvar ersättningsbostad, endast beviljas om både den avyttrade och den förvärvade bostaden ligger inom landets territorium strider mot artiklarna 18, 39, 43 och 56.1 EG samt artiklarna 28, 31 och 40 EES.

Sverige har anfört att utformningen av regeln om att ursprungsbostaden måste ligga i Sverige i och för sig utgör ett hinder för den fria rörligheten för personer och kapital. Det svenska systemet bygger emellertid på att givna uppskovsavdrag skall beskattas i Sverige. Att i så fall endast slopa kravet på att ursprungsbostaden skall ligga i Sverige skulle inte lösa problemet. Då skulle nämligen uppskov med beskattningen kunna ges för en fastighetsvinst som uppkommit i ett annat EU-land medan däremot uppskov aldrig skulle kunna upplösas utanför Sverige. Om Sverige skall upprätthålla kravet på att ersättningsbostaden skall ligga i Sverige kräver systemets inre sammanhang i stället en helt annan regel, nämligen att om en i Sverige oinskränkt skattskyldig person avyttrar en fastighet utomlands skall Sverige inte alls beskatta vinsten om förhållandena är sådana att uppskov skulle ha kunnat medges om fastigheten legat i Sverige. Vad gäller förvärv av ersättningsbostad är inkomstskattelagens krav att ersättningsbostaden skall vara belägen i Sverige berättigat med hänsyn till behovet av att säkerställa skattesystemets inre sammanhang.

Beskattning av i Sverige bosatta sjömän (ärendenummer 2003/4565)

Kommissionen har ifrågasatt att villkoren för att i Sverige bosatta sjömän skall vara berättigade till skatteavdrag och skattereduktion enligt 64 och 65 kap inkomstskattelagen (1999:1229) är förenliga med gemenskapsrätten och anfört följande. Dessa villkor innebär att i Sverige bosatta sjömän som arbetar på fartyg som drivs av rederier som är etablerade i andra medlemsstater behandlas mindre förmånligt än i Sverige bosatta sjömän som arbetar på fartyg som drivs av rederier som är etablerade här. Således innebär dessa villkor indirekt diskriminering av och en inskränkning i rätten för rederier etablerade i andra medlemsstater att fritt bedriva sin verksamhet i Sverige genom filialer i landet och att fritt erbjuda sina tjänster på den svenska marknaden. Diskrimineringen och inskränkningarna är inte berättigade med hänsyn till något överordnat

allmänintresse. Inte heller kan de berättigas av det förhållandet att skattebestämmelserna utgör en del av det svenska stödsystemet för sjöfartsnäringen, vilket är tillåtet enligt kommissionens riktlinjer. Kommissionen gör mot denna bakgrund gällande att Sverige inte uppfyllt sina skyldigheter enligt artiklarna 12, 43 och 49 EG.

Sverige har tidigare i svar på formell underrättelse anfört följande. Vad gäller möjligheterna till sjöinkomstavdrag och skattereduktion synes kommissionen grunda sina farhågor på en missuppfattning av de svenska reglerna. För att erhålla sådana avdrag krävs att sjömannen är anställd för arbete på ett svenskt fartyg – det krävs emellertid inte att han är anställd av en svensk redare. Med svenskt fartyg avses ett fartyg som är registrerat i det svenska fartygsregistrets skeppsdel – en registrering som kan erhållas av en redare som är etablerad i en annan medlemsstat och som bedriver ekonomisk verksamhet i Sverige. Sjömän som arbetar på fartyg som registrerats av EES-redare med ekonomisk verksamhet i Sverige åtnjuter samma förmåner som sjömän som är anställda av svenska redare. Regeringens uppfattning är således att det inte föreligger något etableringshinder.

Det motiverade yttrandet skall besvaras senast den 19 februari 2006.

Offentlig upphandling av konsulttjänster av vissa kärnkraftsoperatörer (ärendenummer 2003/5204)

Kommissionen har anfört att de svenska upphandlande enheterna har överträtt artikel 31 i försörjningsdirektivet. Enligt kommissionen består överträdelsen av att de upphandlande enheterna har uteslutit ett företag som tillhandahåller tjänster från framtida upphandlingsförfaranden och inte heller gett någon information till det företag som uteslutits om vilka kriterier och regler som de tillämpar vid urvalet av kandidater i upphandlingsförfarandena.

Sverige har tidigare i svar på formell underrättelse anfört följande. I frågan om konsultbolaget fått information om vilka kriterier och regler för urval av prekvalificerade kandidater som konsultbolagen tillämpat står ord mot ord. Vidare pågår domstolsprocess där dessa frågor är föremål för prövning. Eftersom något lagakraftägande avgörande inte föreligger kan den svenska regeringen inte vitsorda att kraftbolagen överträtt artikel 31 i försörjningsdirektivet. I svar på en kompletterande formell underrättelse har Sverige lämnat information om läget i de pågående domstolsprocesserna samt upplyst kommissionen om på vilket sätt Nämnden för offentlig upphandling (NOU) lämnar information om EG-domstolens praxis

Det motiverade yttrandet skall besvaras senast den 19 februari 2006.

Bristande genomförande av direktiv 2002/87/EG (ärendenummer 2004/1323)

Skr. 2005/06:85
Bilaga 4

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2002/87/EG om extra tillsyn över kreditinstitut m.m., har brutit mot direktivet.

Sverige har anfört följande. Genomförandet av direktivet är försenat. En lagrådsremiss i ärendet kommer att lämnas under september månad 2005 och regeringen planerar att lämna en proposition till riksdagen i november 2005. De nya författningarna beräknas kunna träda i kraft den 1 juli 2006.

Bristande genomförande av direktiv 2003/6/EG (ärendenummer 2004/1327)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2003/6/EG om insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan, har brutit mot direktivet.

Sverige har anfört att direktivets genomförande i svensk rätt anmälts i skrivelse till kommissionen daterad den 23 juni 2005. De nya bestämmelserna trädde i kraft den 1 juli 2005.

Bristande genomförande av direktiv 2003/124/EG (ärendenummer 2004/1332)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2003/124/EG om genomförandet av direktiv 2003/6/EG när det gäller definition och offentliggörande av insiderinformation och definition av otillbörlig marknadspåverkan, har brutit mot direktivet.

Sverige har anfört att direktivets genomförande i svensk rätt anmälts i skrivelse till kommissionen daterad den 23 juni 2005. De nya bestämmelserna trädde i kraft den 1 juli 2005.

Bristande genomförande av direktiv 2003/125/EG (ärendenummer 2004/1333)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2003/125/EG om genomförande av direktiv 2003/6/EG när det gäller skyldigheten att presentera investeringsrekommendationer sakligt och att uppge intressekonflikter, har brutit mot direktivet.

Sverige har anfört att direktivets genomförande i svensk rätt anmälts i skrivelse till kommissionen daterad den 23 juni 2005. De nya bestämmelserna trädde i kraft den 1 juli 2005.

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2004/72/EG om genomförande av direktiv 2000/6/EG när det gäller godtagen marknadspraxis, definition av insiderinformation rörande råvarudirektivet, upprättande av förteckningar över personer som har tillgång till insiderinformation, anmälan av transaktioner som utförs av personer i ledande ställning och rapportering av misstänkta transaktioner, har brutit mot direktivet.

Sverige har anfört att direktivets genomförande i svensk rätt anmälts i skrivelse till kommissionen daterad den 23 juni 2005. De nya bestämmelserna trädde i kraft den 1 juli 2005.

Vissa bestämmelser om mervärdesskatt och deras förenlighet med direktiv 77/388/EEG (ärendenummer 2004/2011)

Kommissionen har gjort gällande att mervärdesskattelagens (1994:200) bestämmelser i fråga om beskattning av uttag av varor och tjänster som sker till underpris strider mot motsvarande bestämmelser i rådets sjätte direktiv 77/388/EEG om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning rörande omsättningsskatter Gemensamt system för mervärdesskatt: enhetlig beräkningsgrund (sjätte mervärdesskattedirektivet). I den svenska lagstiftningen likställs, vid uttag, en situation då ersättningen för en vara eller tjänst understiger inköpspriset eller självkostnadspriset för varan respektive kostnaden för att tillhandahålla tjänsten med en situation då ingen ersättning utgår alls. Om en nedsättning av priset inte är marknadsmässigt betingad utlöser tillhandahållandena uttagsbeskattning och beskattningsunderlaget fastställs i båda fallen till inköpspris eller självkostnadspris respektive kostnaden för att tillhandahålla tjänsten. Kommissionen gör gällande att det endast är i det fall då ingen ersättning alls utgår som beskattningsunderlaget skall fastställas på detta sätt. I de fall ersättning utgår anser kommissionen att beskattningsunderlaget, enligt artikel 11.A.1.a i direktivet, i stället skall utgöras av den ersättning som utgått för varan eller tjänsten. Kommissionen har i det motiverade yttrandet åberopat EG-domstolens dom den 20 januari 2005 i mål C-412/03 Gåsabäck (begäran om förhandsavgörande från Regeringsrätten). I domen fastställde domstolen att artiklarna 2, 5.6 och 6.2 b i sjätte mervärdesskattedirektivet skall tolkas så att de utgör hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken ett tillhandahållande av en vara eller en tjänst mot ett faktiskt vederlag utgör uttag för privata ändamål av denna vara eller tjänst, och detta gäller även när nämnda vederlag understiger självkostnadspriset för den tillhandahållna varan eller tjänsten.

Sverige har anfört följande. Som kommissionen har framhållit innebär domstolens dom i mål C-412/03 Gåsabäck att det nu är klarlagt att en sådan lagstiftning som de svenska bestämmelserna i 2 kap 2 § 2 jämförd med 7 kap 3 § 2 a mervärdesskattelagen (1994:200), enligt vilka beskatt-

ningsunderlaget för ett uttag av en vara som sker till underpris bestäms till inköpsvärdet eller, om sådant värde saknas, till självkostnadspriset, inte är förenlig med sjätte mervärdesskattedirektivets bestämmelser. På samma sätt förhåller det sig med motsvarande svenska bestämmelser om uttagsbeskattning av tjänster, 2 kap 5 § första stycket 1 jämförd med 7 kap 3 § 2 b mervärdesskattelagen. När det rör sig om transaktioner som sker mot vederlag skall – även om vederlaget understiger inköpsvärdet eller självkostnadspriset för varan eller kostnaden för att utföra tjänsten – beskattningsunderlaget fastställas till det faktiska vederlaget i enlighet med artikel 11.A.1 a i sjätte mervärdesskattedirektivet. Arbetet med att ändra mervärdesskattelagen i detta avseende inleddes omedelbart efter det att EG-domstolen klargjort rättsläget genom domen i mål C-412/03 Gåsabäck. Den nya reglering som nu övervägs har följande huvudsakliga utformning. Möjligheten att beskatta uttag enligt mervärdesskattelagen anpassas till motsvarande regler i det sjätte mervärdesskattedirektivet (artiklarna 5.6 och 6.2 b) genom att bestämmelserna 2 kap 2 § 2 och 2 kap 5 § första stycket 1 mervärdesskattelagen ändras. De avsedda ändringarna har den innebörden att uttag av vara respektive uttag av tjänst enbart skall anses beskattningsbart då en vara överlåts eller en tjänst tillhandahålls utan ersättning. Som beskattningsbart uttag skall följaktligen inte längre anses de fall då transaktioner sker mot ersättning som understiger inköpsvärdet eller självkostnadspriset för varorna eller kostnaden för att utföra tjänsten. Dessa ändringar får till följd att för transaktioner som sker till underpris kommer beskattningsunderlaget att utgöras av det faktiska vederlaget i enlighet med artikel 11.A.1 a i sjätte mervärdesskattedirektivet. För att undvika skatteflykt och undandragande av mervärdesskatt genom underprissättning eller undervärdering av tillhandahållanden anser den svenska regeringen dock att det är nödvändigt att införa regler som gör det möjligt att omvärdera beskattningsunderlaget för vissa transaktioner. Omvärdering bör kunna ske i de fall det mellan närstående parter har bestämts en ersättning som är lägre än marknadsvärdet och förvärvaren inte har full avdragsrätt. Sådan omvärdering bör inte vara möjlig när det finns kommersiella skäl för den ersättning som säljaren har begärt. För att Sverige skall kunna införa regler av detta slag förutsätts att rådet med stöd av artikel 27 i sjätte mervärdesskattedirektivet bemyndigar Sverige att avvika från artikel 11.A.1 a i direktivet. Lagändringarna beräknas kunna träda i kraft i början av 2006.

5.3 Formella underrättelser

Öppnande av inlåningskonto utomlands (ärendenummer 2000/2081)

Kommissionen har anfört att vissa regler i svensk skattelagstiftning om öppnande av inlåningskonto utomlands förefaller vara oförenliga med gemenskapens bestämmelser om fri rörlighet för kapital. De berörda reglerna finns i lag (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter, och innebär att i Sverige bosatta fysiska personer som öppnar ett inlåningskonto i utlandet till Riksskatteverket skall lämna dels ett skriftligt medgivande till insyn på kontot, dels en skriftlig förbindelse

från den utländska kontoföraren att årligen lämna kontrolluppgift till verket. Kommissionen anser att dessa krav kan ”utgöra ett medel för godtycklig diskriminering eller en förtäckt begränsning av den fria rörligheten för kapital och betalningar” enligt artikel 58.3 EG.

Sverige har anfört att den aktuella lagen upphörde att gälla vid utgången av 2001. Den upphävda lagen har ersatts av lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter. Den nya lagen innehåller inga motsvarande bestämmelser om sådana skyldigheter som kommissionen ifrågasatt. Sverige anser därmed att de svenska reglerna är förenliga med gemenskapsrätten.

Kommissionen har i en kompletterande formell underrättelse gjort gällande att vissa begränsningar kvarstår i den ändrade lagen.

Sverige har anfört att det övergripande syftet med kravet i svensk lagstiftning på att kontrolluppgifter skall skickas till svenska myndigheterna är att dessa på ett enkelt och tillförlitligt sätt skall kunna åsätta de skattskyldiga korrekta taxeringar. För att undvika att de i Sverige skattskyldiga, i många fall omedvetet, bryter mot bestämmelserna om redovisning av sina inkomster anses det motiverat att samma bestämmelser som gäller för inhemska företag också gäller för de företag som aktivt bedriver verksamhet här utan att inrätta filial eller motsvarande. Det finns inte några sanktionsmöjligheter mot de företag som inte följer bestämmelsen. Eftersom problem kan uppstå för de företag som skulle vilja följa den svenska bestämmelsen men är förhindrade att göra detta pga. hemlandets bestämmelser är den svenska regeringen beredd att närmare överväga om det finns behov av möjlighet till att göra undantag från bestämmelsen i 13 kap. 1§ lagen om självdeklarationer och kontrolluppgifter.

Kontrollen av traditionella egna medel (ärendenummer 2000/2185), jfr. ärendenummer 2005/2168

Kommissionen har, angående den i Sverige utförda kontrollen av egna medel, anfört att de svenska myndigheterna inte iakttar de tidsfrister för bokföring i efterhand som fastställs i artikel 220 i förordning (EEG) nr 2913/92 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen (tullkodexen).

Sverige har anfört att det svenska förfaringssättet vid bokföring i efterhand sker helt i enlighet med artikel 220.1 i tullkodexen. Debitering sker så snart tullbeloppet lagligen kan beräknas, vilket enligt Sveriges uppfattning är efter det att gäldenären beretts tillfälle att yttra sig över Tullverkets förslag till granskningsrapport och förslag till debitering.

Kommissionen har valt att driva den principiella frågan om vid vilken tidpunkt bokföringsskyldigheten och därmed ansvaret för att betala in medlen till gemenskapen inträder i ett pilotmål mot Spanien (EG-domstolens mål C-546/03). Sverige, Danmark och Finland har intervenerat i målet till stöd för Spanien. Sverige har anfört att en tullskuld inte lagligen kan fastställas om inte förfarandet uppfyller de

grundläggande krav i fråga om handläggningen som följer av gemenskapsrätten. Detta gäller oavsett om det är en nationell myndighet eller ett gemenskapsorgan som fastställer tullskulden. Beslutet måste därmed grundas på ett godtagbart beslutsunderlag. Av främst den allmänna gemenskapsrättsliga principen om rätt till försvar framgår att så inte kan anses vara fallet om beslutsunderlaget består av uppgifter som den enskilde inte haft möjlighet att på ett ändamålsenligt sätt yttra sig över. Mot bakgrund av denna princip kan det inte stå i strid med medlemsstaternas skyldigheter att enligt tullkodexen bokföra tullskulder och ställa dessa medel till gemenskapernas förfogande enligt systemet för gemenskapernas egna medel, att vid tillämpning av artikel 220.1 i tullkodexen ge parten möjlighet att inom rimlig tid yttra sig över uppgifter som har tillförts ärendet av annan innan tullskulden bokförs.

Den svenska lagstiftningen om spelautomater (ärendenummer 2001/4826)

Kommissionen har gjort gällande att den svenska lagstiftningen om spelautomater står i strid med artiklarna 28, 43 och 49 EG och således utgör ett hinder för den fria rörligheten för varor, etableringsfriheten och fri rörlighet för tjänster. Kommissionen anser att detta hinder inte kan motiveras med hänvisning till allmännyttiga ändamål. Kommissionen menar att den svenska lagstiftningen om spelautomater strider mot de nu angivna artiklarna i fördraget eftersom utgångspunkten för den svenska lagstiftningen är förbud mot import, innehav och anordnande av spel på varuspelautomater, penningautomater, värdeautomater och skicklighetsautomater. Det är kommissionens uppfattning att det hinder som den svenska lagstiftningen utgör inte kan motiveras med hänvisning till allmännyttiga ändamål, eftersom det främsta syftet med den svenska lagstiftningen tycks vara ekonomiskt, nämligen att säkra att inkomsterna från spel med spelautomater går till offentlig spelverksamhet. Vidare menar kommissionen att straffen i 54 § lotterilagen inte överensstämmer med de principer som framgår av EG-domstolens praxis, eftersom de är mycket långtgående i fråga om tillverkare av spelautomater och de ekonomiska aktörer som tillhandahåller spel på spelautomater som lagligen får säljas i andra medlemsstater.

Sverige delar kommissionens bedömning att de aktuella bestämmelserna utgör hinder för den fria rörligheten av varor och tjänster samt etableringsfriheten. Den centrala frågan är emellertid om dessa hinder skall godtas i enlighet med den praxis som EG-domstolen har utvecklat när det gäller spel och lotterier. Det är regeringens uppfattning att den svenska regleringen på spel- och lotteriområdet är förenlig med EG-rätten. Frågan har även prövats av Regeringsrätten i en dom den 26 oktober 2004. Regeringsrätten ansåg att den svenska regleringen på spel- och lotteriområdet överensstämmer med de krav som EG-rätten ställer. Sedan Regeringsrätten meddelat sin dom har även Högsta domstolen i ett antal mål, i vilka underinstanserna funnit att den svenska regleringen är förenlig med EG-rätten, inte funnit skäl att meddela prövningstillstånd. Syftet med den svenska regleringen är således inte i första hand ekonomiskt. Det grundläggande syftet med regleringen är att begränsa

sociala skadeverkningar. Enligt regeringens mening är bestämmelserna i lotterilagen varken diskriminerande eller oproportionerliga.

Skr. 2005/06:85
Bilaga 4

Bristande genomförande av direktiv 2003/96/EG (ärendenummer 2004/0258)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2003/96/EG om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet, har brutit mot direktivet och artiklarna 10 och 249 EG.

Sverige har anfört att stora delar av direktivet redan är genomförda i svensk lagstiftning. Direktivet beräknas vara fullständigt genomfört den 1 januari 2007.

Beskattning av husbilar (ärendenummer 2004/5062)

Kommissionen har gjort gällande att Sverige, genom att tillämpa en väsentligt lägre fordonsskatt på husbilar som registrerats på grundval av en registreringsbesiktning i Sverige än på liknande husbilar som registreras på grundval av ett typgodkännandeintyg, inte uppfyller sina skyldigheter enligt artikel 90 EG.

Sverige har anfört att regeringen kommer att föreslå vissa lagändringar som innebär att husbilar kommer att tillhöra en fordonsklass som beskattas till samma nivå som lätta lastbilar. Eftersom husbilar som registreras på grundval av ett typgodkännandeintyg registreras som lätta lastbilar åstadkommes därmed en jämlik beskattning av husbilar på den svenska marknaden. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 2005.

Bristande genomförande av direktiv 2003/71/EG (ärendenummer 2005/0869)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2003/71/EG om de prospekt som skall offentliggöras när värdepapper erbjuds till allmänheten eller tas upp till handel och om ändring av direktiv 2001/34/EG, har brutit mot direktivet.

Sverige har anfört följande. Direktivet kommer att genomföras genom ändring i lag. En proposition lämnades till riksdagen i maj 2005 och denna behandlades i kammaren den 23 november 2005. Den nya lagstiftningen föreslås träda i kraft den 1 januari 2006.

Bristande genomförande av direktiv 2003/41/EG (ärendenummer 2005/1045)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2003/41/EG

om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut, har brutit mot direktivet.

Skr. 2005/06:85
Bilaga 4

Underrättelsen skall besvaras senast den 5 februari 2006.

Bokföring egna medel (ärendenummer 2005/2168, jfr. ärendenummer 2000/2185)

Kommissionen har gjort gällande att Sverige inte uppfyller sina förpliktelser enligt artiklarna 2, 6, 9, 10 och 11 i förordning (EEG) nr 1552/89 om genomförande av beslut 88/376/EEG, Euratom om systemet för gemenskapernas egna medel och förordning (EG) nr 1150/2000 samt enligt artikel 220 i förordning 2913/92, eftersom berörda myndigheter inte fastställer och bokför belopp i egna medel omedelbart när det upptäcks att beloppet inte tidigare bokförts, eller att det bokförts på en lägre nivå än vad som följer av gällande bestämmelser, trots att myndigheten förfogar över de uppgifter som krävs för att fastställa både tullbeloppet och vem som är gäldenär.

Sverige har anfört följande. Den principiella fråga som aktualiseras i detta ärende är föremål för prövning i EG-domstolens mål C-546/03, Kommissionen mot Konungariket Spanien. Även ärende 2000/2185 rör samma fråga. Sverige, Finland och Danmark har intervenerat i det målet till stöd för Spanien. Sverige anser att en tullskuld inte lagligen kan fastställas om inte förfarandet uppfyller de grundläggande krav i fråga om handläggningen som följer av gemenskapsrätten. Detta gäller oavsett om det är en nationell myndighet eller ett gemenskapsorgan som fastställer tullskulden. Beslutet måste därmed grundas på ett godtagbart beslutsunderlag. Av främst den allmänna gemenskapsrättsliga principen om rätt till försvar framgår att så inte kan anses vara fallet om beslutsunderlaget består av uppgifter som den enskilde inte haft möjlighet att på ett ändamålsenligt sätt yttra sig över. Mot bakgrund av denna princip kan det inte stå i strid med medlemsstaternas skyldigheter vid tillämpning av artikel 220.1 i tullkodexen att ge parterna möjlighet att inom rimlig tid yttra sig över uppgifter som har tillförts ärendet av annan innan tullskulden bokförs. Vidare bör utgången i mål C-546/03 avvaktas innan ytterligare åtgärder vidtas i detta ärende.

Offentlig upphandling av vårdtjänster – Polisen i Skåne län (ärendenummer 2005/4647)

Kommissionen har fått information som tyder på att polismyndigheten i Skåne län har slutit ett avtal på obegränsad tid om vårdtjänster direkt med den regionala hälso- och sjukvårdsmyndigheten, utan att offentliggöra upphandlingen. Polismyndigheten verkar därigenom ha underlåtit att följa principen om icke-diskriminering som medför en skyldighet att lämna insyn. Kommissionen menar därför att Sverige kan ha underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 49 EG.

Sverige har i sitt svar anfört följande. Den upphandling som avses i den formella underrättelsen avser utfärdande av läkarintyg mot avgift på

begäran av polisen. Den svenska regeringen delar kommissionens uppfattning att EG-domstolens praxis innebär ett krav på öppenhet och konkurrensutsättning också vid upphandling av så kallade B-tjänster. I de fall en svensk upphandlande myndighet tecknar ett avtal om upprättande av rättsintyg från en juridiskt fristående enhet skall upphandling ske med iakttagande av kravet på öppenhet. Nämnden för offentlig upphandling kommer att ta fram ett informationsmaterial i syfte att klarlägga för polismyndigheterna hur reglerna om rättsintyg skall förenas med reglerna om offentlig upphandling.

Skr. 2005/06:85

Bilaga 4

6 UTBILDNINGS- OCH KULTUR- DEPARTEMENTET

6.1 Mål i EG-domstolen

–

6.2 Motiverade yttranden

Erkännande av yrkeskvalifikationer (ärendenummer 2003/0261)

Kommissionen anser att Sverige inte vidtagit alla åtgärder avseende direktivet 2001/19/EG om ändring av rådets direktiv 89/48/EEG och 92/51/EEG om den generella ordningen för erkännande av yrkeskvalifikationer och av rådets direktiv 77/452/EEG, 77/453/EEG, 78/686/EEG, 78/687/EEG, 78/1026/EEG, 78/1027/EEG, 80/154/EEG, 80/155/EEG, 85/384/EEG, 85/432/EEG, 85/433/EEG och 93/16/EEG om yrkena sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, tandläkare, veterinär, barnmorska, arkitekt, farmaceut och läkare, och i vart fall inte anmält åtgärderna till kommissionen. Det motiverade yttrandet rör även Jordbruksdepartementet och Socialdepartementet.

Sverige har i samband med det motiverade yttrandet skickat underrättelser till kommissionen om genomförandeåtgärder i enlighet med direktivet.

Kommissionen har i ett kompletterande motiverat yttrande efterfrågat detaljerade upplysningar om genomförandet av direktivet beträffande vissa yrken.

Sverige har lämnat den information som kommissionen efterfrågat.

Sändning av TV-signaler (Teracom) (ärendenummer 2004/2197)

Kommissionen har uppmärksammat att sändningstillstånden för *analog*a marksändningar för programföretagen TV4 AB (TV4), Sveriges Television AB (SVT), Sveriges Utbildningsradio AB (UR) och Sveriges Radio AB (SR) innehåller villkoret att respektive programföretag skall

köpa överföringstjänster för sina TV- respektive radiosändningar av operatörsbolaget Teracom AB. Kommissionen har anfört att detta strider mot artikel 2 i direktiv 2002/77/EG om konkurrens på marknaderna för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (konkurrensdirektivet) eftersom villkoren innebär att Teracom AB ges exklusiva rättigheter på den svenska marknaden för analoga överförings- och sändningstjänster. Kommissionen har därför i ett motiverat yttrande påkallat att Sverige skall vidta åtgärder för att ändra villkoren i sändningstillstånden så att andra aktörer än Teracom AB ges möjlighet att tillhandahålla elektroniska kommunikationstjänster eller nät.

Sverige har i skrivelser till kommissionen den 16 december 2004 och den 18 maj 2005 meddelat att aktuella tillståndsvillkor skall tas bort.

Kommissionen har sänt en kompletterande formell underrättelse i ärende 2004/2197 i vilken kommissionen gör gällande att det svenska regelverket även avseende sändning via marknät av *digitala* TV-signaler inte står i överensstämmelse med artikel 2 i direktiv 2002/77/EG.

Den kompletterande formella underrättelsen skall besvaras senast den 20 januari 2006.

7 JORDBRUKSDEPARTEMENTET

7.1 Mål i EG-domstolen

Överfiske 1995 och 1996 (ärendenummer 1998/2262, mål C-271/02)

Kommissionen väckte talan mot Sverige och anförde att Sverige har överskridit vissa fångstkvoter under åren 1995 och 1996 och brutit mot vissa gemenskapsbestämmelser om skyldighet att fastställa närmare bestämmelser för tilldelade kvoter, att kontrollera fisket och vidta förvaltnings- eller straffrättsliga åtgärder mot de ansvariga samt att meddela tillfälligt fiskeförbud.

Sverige medgav, med undantag av zonen makrill i Norges fiskevatten, att det under åren 1995 och 1996 förekommit överfiske avseende de kvoter som tilldelats Sverige. Sverige bestred att Sverige inte fastställt närmare bestämmelser för Sveriges kvoter dessa fiskesäsonger. Däremot medgavs att kontrollen av fisket brustit under dessa år och att det därför inte gått att lagföra de personer som varit ansvariga för eventuella överträdelser. Med undantag för fiske i Estlands och Lettlands fiskevatten medgav Sverige även att Sverige inte har uppfyllt bestämmelserna om fiskeförbud.

Domstolen biföll i dom den 16 december 2004 i allt väsentligt kommissionens talan.

Kommissionen har i en skrivelse efterfrågat vilka åtgärder Sverige vidtagit för att uppfylla sina skyldigheter enligt domen.

Skr. 2005/06:85
Bilaga 4

Sverige har anfört att kraftfulla åtgärder har vidtagits för att förbättra förvaltningen av fisket och undvika att överträdelser sker i framtiden. Detta har också gett till resultat att inget överfiske har rapporterats för åren 2003 och 2004.

Föranmälan vid införsel av animaliska livsmedel från andra medlemsstater m m (ärendenummer 1999/4183, mål C-111/03)

Kommissionen yrkade att domstolen skulle fastställa att Sverige inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 5 i direktiv 89/662/EEG om veterinära kontroller vid handeln inom gemenskapen i syfte att fullborda den inre marknaden genom att bibehålla ett system med föranmälan och sanitär kontroll för importörer av vissa animaliska livsmedel från andra medlemsstater.

Sverige bestred talan och anförde att kravet på föranmälan inte strider mot direktivets syfte då det inte någonstans i direktivet anges vid vilken tidpunkt eller hur ofta en anmälan skall göras. Kravet är dessutom nödvändigt för att kunna utföra effektiva stickprovskontroller. Vidare görs kontrollerna inte uteslutande hos importören utan hos den "förste mottagaren", dvs. den som först mottar varorna och hanterar dem i livsmedelslokal. Det kan vara bl.a. tillverkningsindustri, parti- eller detaljhandel eller annat lager. Kontrollerna är därför inte diskriminerande.

Finland intervenerade till stöd för Sverige.

Domstolens fastställde i dom den 18 oktober 2005 att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt direktiv 89/662/EEG genom att upprätthålla en ordning som innebär skyldighet att föranmäla import av vissa produkter av animaliskt ursprung från andra medlemsstater.

Uppfödning av hästar och ponnyer (ärendenummer 1999/4253, mål C-206/05)

Kommissionen har yrkat att domstolen skall fastställa att Sverige genom att i sin nationella rättsordning uppställa ett krav på att en hingst skall vara avelsvärderad i Sverige för att få användas till avel med andra ston än hingstägarens egna, har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt – i första hand – artikel 3 i direktiv 90/427/EEG om avelsmässiga och genealogiska villkor för handeln med hästdjur inom gemenskapen eller – i andra hand – artikel 28 EG.

Sverige har medgivit talan.

7.2 Motiverade yttranden

–

7.3 Formella underrättelser

Import av idisslare (ärendenummer 2002/4536)

Kommissionen har anfört att direktiv 92/65/EEG om fastställande av djurhälsokrav i handeln inom och importen till gemenskapen av djur, sperma, ägg (ova) och embryon som inte faller under de krav som fastställs i de specifika gemenskapsregler som avses i bilaga A.I till direktiv 90/425/EEG innehåller uttömmande bestämmelser om hur många provtagningar som skall utföras, liksom var och när dessa skall ske. Eftersom regleringen av dessa frågor således är fullständigt harmoniserade har medlemsstaterna inte längre rätt att kräva provtagning utöver vad som föreskrivs i direktivet. Det svenska kravet på ytterligare provtagning av alla idisslare i karantän i Sverige strider därför mot artikel 6.A.2 b i direktivet.

Sverige har anfört att det framgår av artiklarna 14 och 15 i direktivet att lagstiftaren har ansett att det för medlemsstater med nationella bekämpningsprogram eller ett mycket gott djurhälsotillstånd finns ett behov att upprätthålla strängare krav. Mot bakgrund av det, jämfört med många andra medlemsstater, unika djurhälsotillståndet i Sverige och de officiella friförklaringar som Sverige har erhållit avseende de vanligaste lantbruksdjuren, är det nödvändigt att upprätthålla de strängare krav på provtagning som idag tillämpas i Sverige för idisslare. Sverige har därför för avsikt att under första delen av år 2004, jämlikt artikel 15 i direktivet, ansöka om friförklaring från tuberkulos för samtliga slag av idisslare som täcks av direktivet, med undantag av hjortar. Vad avser tuberkulos på hjort avser Sverige att inom samma tid ansöka om att det pågående kontrollprogrammet skall godkännas som ett nationellt bekämpningsprogram enligt artikel 14 i direktivet.

Sverige har i ett kompletterande svar uppgett att Sverige har återkallat sin ansökan om frihet från tuberkulos. Sverige kvarstår dock med sin ansökan om godkännande av kontrollprogram för hjortar. Med anledning av återkallelsen kommer Statens jordbruksverk, vad avser andra idisslare än hjortar, att ändra sina föreskrifter så att dessa uppfyller kraven i direktivet. Kommissionen har i en skrivelse den 2 september 2005 underrättats om de föreskrifter som Statens jordbruksverk antagit.

Hästtävlingar (ärendenummer 2002/5121)

Kommissionen har anfört att Sverige inte iakttar bestämmelserna i direktiv 90/428/EEG om handel med hästdjur som är avsedda för tävlingar och om villkor för deltagande i tävlingar. De nationella

bestämmelserna hindrar enligt klagomål till kommissionen, hingstar som inte är inskrivna i huvudavsnittet i den svenska stamboken från att tävla i Sverige.

Skr. 2005/06:85
Bilaga 4

Sverige har anfört att enligt artikel 4.2 a) i direktivet får undantag göras för "tävlingar endast för hästdjur som är registrerade i en särskild stambok och som har till syfte att förbättra rasen, ..." och förklarat att det är denna undantagsbestämmelse som utnyttjats.

Burar för värphöns (ärendenummer 2003/4481)

Kommissionen har anfört att Sverige genom att införa §§ 7–8 i Djurskyddsförordningen som innebär att burar för värphöns i förväg måste godkännas av Jordbruksverket och således skall underkastas ett obligatoriskt typgodkännande enligt 5–6 §§ i de administrativa föreskrifterna för förprovning, har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artiklarna 28 och 30 EG. Vidare menar kommissionen att den nyligen antagna klausulen om ömsesidigt erkännande i 2 § andra stycket i Statens jordbruksverks föreskrifter om förprovning av ny teknik för djurhållning inte har ändrat detta förhållande, eftersom klausulen inte tillämpas i praktiken. Kommissionen har också gjort gällande att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt direktiv 98/34/EG om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter genom att inte anmäla alla relevanta tekniska bestämmelser rörande det tekniska godkännandeförfarandet för inredda burar för värphöns.

Sverige har anfört att kravet på godkännande av nya tekniska system vad avser inredda hönsburar är både proportionerligt och nödvändigt med hänsyn till djurskyddet och djurhälsan. De genomförda provningarna pågick visserligen under en relativt lång period, mycket beroende på att systemen är så komplexa. Tidsperioden var dock nödvändig för att kunna erhålla vetenskapligt säkra resultat. Kostnaden för förfarandet kan inte anses vara obefogat hög. Vad gäller frågan om hur ömsesidighetsklausulen i djurskyddsmyndighetens föreskrifter om godkännande av ny teknik tillämpas, kan bara anföras att Djurskyddsmyndigheten inte har mottagit någon anmälan om användning av inhysningssystem som genomgått ett förfarande som motsvarar nyteknikgodkännandet, sedan ömsesidighetsklausulen trädde i kraft den 1 december 2004. Det kan emellertid bli aktuellt att beakta ömsesidighetsklausulen även i samband med förprovningen av djurstallar. Regeringen har dessutom anfört att direktiv 1999/74/EG är ett minimidirektiv och att det står varje medlemsstat fritt att välja att införa bestämmelser som medför en högre djurskyddsnivå. Vad gäller kommissionens påstående om underlåtenhet att anmäla tekniska föreskrifter har Sverige i vissa delar förståelse för kommissionens uppfattning. I dessa delar kommer anmälan att ske.

Hästävlingar (ärendenummer 2004/4528)

Kommissionen anser att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt gemenskapsrätten genom att underlåta att genomföra direktiv 90/428/EEG om handel med hästdjur som är avsedda för

tävlingar och om villkor för deltagande i tävlingar. Vidare menar kommissionen att Sverige överträder artikel 3 i samma direktiv genom att ponnyer som är registrerade i stambok i en annan medlemsstat eller har sitt ursprung i en annan medlemsstat inte tillåts delta i tävlingar som anordnas av Svenska ponnyavelsförbundet för tre och fyraåriga ponnyer.

Sverige har anfört att en särskild utredare har tillsatts för att lämna förslag på hur bestämmelserna i direktiv 90/428/EEG skall genomföras i Sverige. Utredaren skall redovisa sitt uppdrag i juni 2006. Efter remissförfarande beräknas direktivet vara genomfört i svensk lagstiftning den 1 juli 2007.

8 MILJÖ- OCH SAMHÄLLSBYGGNADS- DEPARTEMENTET

8.1 Mål i EG-domstolen

Spilloljor (ärendenummer 2000/2206, mål C-201/03)

I dom den 30 mars 2004 fastställde EG-domstolen att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt direktiv 75/439/EEG av den 16 juni 1975 om omhändertagande av spilloljor genom att inte i enlighet med artikel 3.1 i direktivet vidta de åtgärder som krävs för att spilloljor i första hand skall behandlas genom regenerering, om en sådan behandling är möjlig mot bakgrund av tekniska, ekonomiska och organisatoriska begränsningar.

Kommissionen har därefter i skrivelse den 20 juli 2004 önskat information om de åtgärder som Sverige vidtagit för att följa EG-domstolens dom.

Sverige har anfört att artikel 3.1 i direktivet har genomförts i svensk lagstiftning genom en ändring i förordningen (1993:1268) om spilloljor. Ändringen, som trädde i kraft den 1 december 2002, innebär att förordningstexten motsvarar lydelsen i artikel 3.1 i direktivet. Genom förordningsändringen framgår det klart att regenerering av spillolja är den form av omhändertagande av spillolja som skall prioriteras. Denna prioriteringsskyldighet tillämpas också i praktiken. En bidragande orsak till detta är Naturvårdsverkets informationsinsatser i kombination med en noggrann och kontinuerlig uppföljning av tillämpningen. Vidare har ett samarbete med regenereringsanläggningar i Danmark och Tyskland inletts. Sedan prioriteringsskyldigheten infördes har mängden spillolja som gått till regenerering ökat avsevärt och beräknas fortsätta att öka. Om denna positiva utveckling avtar är den svenska regeringen redo att vidta ytterligare åtgärder. Sammanfattningsvis anser Sverige att landet uppfyller sina skyldigheter enligt art 3.1 i direktivet.

Jakt på skarv och råka (ärendenummer 2001/5020)

Kommissionen har anfört att Sverige har godkänt jakt på och förstörelse av bon och ägg från skarv och råka utan att kunna visa att det sker för att förhindra allvarlig skada på fisket eller att det inte finns andra tillfredsställande lösningar. På grund härav menar kommissionen att Sverige inte har uppfyllt kraven i artiklarna 5 a–b och d, 7.2, 7.4 och 9.1 i fågeldirektivet (direktiv 79/409/EEG).

Sverige har tidigare i svar på formell underrättelse när det gäller mellanskarv framfört att det framgick av ett tidigare beslut att jakten hade tillåtits för att förebygga allvarliga skador på fisket. Undersökningar hade visat att skadeförebyggande åtgärder i form av förbättrade fiskeredskap inte hade kunnat lösa problemet. Det fanns därför inte någon annan lämplig lösning. Beträffande jakten på råka anförde Sverige att jakten hade tillåtits för att förhindra sanitära olägenheter och att det även här saknades annan lämplig lösning. Besluten var således förenliga med fågeldirektivet. Ärendet diskuterades på ett paketsmöte i Stockholm den 3 mars 2003. I ett kompletterande svar den 16 april 2003 lämnade Sverige ytterligare uppgifter angående skador förorsakade av skarv. Sverige har nu vidhållit sin inställning att den jakt och andra åtgärder som tillåtits på skarv och råka är förenlig med direktivets bestämmelser. De begränsade och väl kontrollerade åtgärder som vidtas mot skarv och råka i Sverige är motiverade, såvitt de avser skarv, för att förhindra allvarlig skada på fisket och, såvitt de avser råka, av hänsyn till människors hälsa. Åtgärderna innebär inte på något sätt ett hot mot de höga populationsnivåer av arterna som finns i Sverige. Regeringens uppfattning är att det saknas andra lämpliga lösningar på problemen.

Rening av avloppsvatten (ärendenummer 2002/2130)

Kommissionen har anfört att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 5.2–5.4 i direktiv 91/271/EEG om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse genom att inte se till att kväverening utförs genom tertiär rening av avloppsvatten från ett stort antal tätorter i de centrala delarna av Nord- och Sydsverige. Enligt kommissionen påverkar utsläppen eutrofieringsnivån i delar av Bottenhavet och Egentliga Östersjön. Den naturliga kväveretentionen som nu förekommer räcker inte till för att förhindra att kvävebelastningen vid utsläppskällan bidrar till eutrofieringen av Östersjön. Underlåtelsen består i att Sverige inte infört kväverening av allt avloppsvatten från tätorter med över 10 000 personer. Sverige har inte genom sina skrivelser visat att kvävereningen inte skulle påverka eutrofieringsnivån i Östersjön.

Sverige har anfört att Bottniska viken inte är känsligt för kväve, men för fosfor. Därför är det inte motiverat att installera kväverening i Bottniska viken. Det kväve som finns i Bottniska viken får inte någon effekt på vattnet i Östersjön. Vad gäller utsläppen i södra Sveriges inland så avgår kväve på naturlig väg när avloppsvattnet transporteras genom vattendrag

på vägen ut till kusten. I fråga om ett begränsat antal reningsverk i södra Sveriges inland vidgår regeringen att direktivet inte genomförts. Regeringen har också föreslagit ett möte för att ytterligare redogöra för den svenska ståndpunkt eftersom ärendet är tekniskt komplicerat med ett flertal hänvisningar till vetenskaplig litteratur.

Skr. 2005/06:85
Bilaga 4

8.3 Formella underrättelser

Kopparmateriel i Stockholms miljöprogram (ärendenummer 2003/4979)

Kommissionen har anfört att bestämmelserna i punkt 2.5 och 2.6 i Stockholms miljöprogram, som avser användningen av kopparmaterial på byggnader och i tappvattensystem, strider mot bestämmelserna om den fria rörligheten för varor i EG-fördraget.

Sverige har anfört att Stockholms miljöprogram är ett måldokument som inte är bindande för varken enskilda medborgare eller kommunens nämnder och styrelser. Syftet med dokumentet är att skapa en grund för frivilliga engagemang och för att hålla en hög nivå på miljö- och hälso-skyddsarbetet i staden. Miljöprogrammet utgör således inte någon sådan åtgärd som omfattas av bestämmelserna om den fria rörligheten för varor enligt fördraget.

Kommissionen har i en kompletterande formell underrättelse anfört att bestämmelserna i miljöprogrammet strider mot den fria rörligheten för varor enligt artiklarna 28 och 30 EG eftersom de begränsar användningen i Stockholmsområdet, och således importen och saluföringen, av kopparbaserade byggprodukter som lagligen tillverkas och saluförs i andra medlemsstater. De svenska myndigheterna har varken presenterat vetenskapliga belägg för att bevisa den påstådda miljörisken eller påvisat kopplingen mellan användningen av kopparbaserade byggprodukter och denna risk.

Den kompletterande formella underrättelsen skall besvaras senast den 19 februari 2006

Gemensamt stadscentrum för Torneå och Haparanda (ärendenummer 2004/5099)

Kommissionen har gjort gällande att i samband med ett projekt för ett gemensamt stadscentrum för städerna Torneå och Haparanda tillstånd till projektet har givits utan att någon bedömning av miljökonsekvenserna genomförts i enlighet med bestämmelserna i direktiv 85/337/EEG om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt.

Sverige har anfört följande. Miljökonsekvenserna av projektet i dess helhet har redovisats och bedömts i samband med upprättandet av kommunens översiktsplan 2002 enligt plan- och bygglagen och upprättandet av en genomförandeplan. Till översiktsplanen hör ett miljö-datakort, som är Sveriges och Finlands benämning på en gemensam

miljöutredning för att beskriva projektets effekter på miljö, fauna och flora, strand, vattenmiljö, fiske m.m. Kommunen har även antagit detaljplaner enligt plan- och bygglagen. Vid upprättandet av miljödatakortet har hänsyn tagits till att båda ländernas nationella lagstiftning skall uppfyllas. Miljöbedömningar har även föregått detaljplaner enligt plan- och bygglagen och motsvarande finsk lagstiftning. Miljökonsekvenserna av den vattenverksamhet som hör till projektet har prövats i ett mål av Finsk-svenska gränsälvskommissionen. De arbeten i vatten som prövats i detta mål är den enda delen av projektet som kräver tillstånd på grund av inverkan på miljön. Den utredning och miljöprövning som genomförts i Gränsälvskommissionens mål motsvarar de krav som följer av bestämmelserna i direktivet, inklusive kravet på att pröva behovet av en miljökonsekvensbedömning. Gränsälvskommissionen har i ett yttrande anfört att den verksamhet som prövades i målet vid Gränsälvskommissionen inte har haft en betydande inverkan på miljön i den mening som avses i artikel 2.1 i direktivet. Muddrings- och igenfyllnadsarbetena har därför inte krävt någon miljökonsekvensbedömning enligt direktivet. Sverige har således uppfyllt sina skyldigheter enligt direktivet.

Bristande genomförande av direktiv 2004/26/EG (ärendenummer 2005/0699)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2004/26/EG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om åtgärder mot utsläpp av gas- och partikelformiga föroreningar från förbränningsmotorer m.m., har brutit mot direktivet.

Sverige har anfört följande. Genomförandet av direktivet är försenat. Direktivet kommer att genomföras genom ändringar i förordning (1998:1709) om avgaskrav för vissa förbränningsmotordrivna mobila maskiner. Regeringsbeslut planeras före årsskiftet 2005/2006.

Bristande genomförande av direktiv 2004/42/EG (ärendenummer 2005/1050)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att inte i tid genomföra och rapportera till kommissionen om genomförandet av direktiv 2004/42/EG om begränsning av utsläpp av flyktiga organiska föreningar förorsakade av användning av organiska lösningsmedel i vissa färger och lacker m.m., har brutit mot direktivet.

Underrättelsen skall besvaras senast den 5 februari 2006.

Sveriges förslag till tillägg till Stockholmskonventionen (ärendenummer 2005/2405)

Kommissionen har anfört att Sverige, genom att ensidigt föreslå att perflouroktansulfonat (PFOS) läggs till bilaga A till Stockholmskonventionen om långlivade organiska föroreningar, har inskränkt

gemenskapens handlingsutrymme i internationella förhandlingar och berövat gemenskapsinstitutionerna möjligheten att utöva sin roll enligt fördraget i de internationella förhandlingarna. Sverige har därför brutit mot sin skyldighet till lojalt samarbete enligt artikel 10 EG och agerat i strid med artikel 300.1 EG.

Skr. 2005/06:85
Bilaga 4

Den formella underrättelsen skall besvaras senast den 19 februari 2006.

9 NÄRINGSDEPARTEMENTET

9.1 Mål i EG-domstolen

”Open skies” (ärendenummer 1995/2089, mål C-468/98)

I dom den 5 november 2002 i mål C-468/98 Europeiska gemenskapernas kommission mot Konungariket Sverige fastställde EG-domstolen att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artiklarna 5 i EG-fördraget (nu artikel 10 EG) och 52 i EG-fördraget (nu artikel 43 EG i ändrad lydelse), enligt förordning (EEG) nr 2409/92 om biljettpriser och tariffer för lufttrafik och enligt förordning (EEG) nr 2299/89 om en uppförandekod för datoriserade bokningssystem, i dess lydelse enligt förordning (EEG) nr 3089/93, genom att göra eller genom att, trots omförhandlingen av luftfartsavtalet av den 16 december 1944 mellan Konungariket Sverige och Amerikas förenta stater, bibehålla internationella åtaganden gentemot Amerikas förenta stater

- avseende vilka flygpriser som trafikföretag som Amerikas förenta stater har utsett skall tillämpa på flyglinjer inom gemenskapen,
- avseende de datoriserade bokningssystem som erbjuds eller används i Sverige och
- om att ge Amerikas förenta stater rätt att neka eller återkalla trafikrättigheter för det fall de av Sverige utsedda lufttrafikföretagen inte ägs av denna medlemsstat eller av svenska medborgare.

Kommissionen har i formell underrättelse i juli 2004 enligt artikel 228 EG påtalat att kommissionen inte har mottagit någon underrättelse om vilka åtgärder som vidtagits av Sverige för att följa EG-domstolens dom i mål C-468/98. Kommissionen har angivit att kommissionen anser att Sverige därmed inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 228.1 EG.

Sverige har anfört följande. Det är riktigt att EG-domstolen i domen i mål C-468/98 fastställde att vissa delar av Sveriges luftfartsavtal med USA inte var förenliga med Sveriges åtaganden enligt fördraget. Detsamma gällde för övriga berörda medlemsstater med motsvarande bilaterala luftfartsavtal med USA. Eftersom frågan inte enbart rör Sveriges förhållande till USA har Sverige i den uppkomna situationen sökt att samordna sitt agerande med övriga medlemsstater i syfte att nå en gemensam lösning. Som regeringen har uppfattat det har detta också skett helt i enlighet med kommissionens bedömning av vilken handlings-

linje som varit den lämpligaste. Regeringen har således utgått ifrån att det har rätt enighet om att det varken varit lämpligt eller önskvärt att Sverige skulle ha vidtagit ensidiga åtgärder i frågan. Kommissionen har beviljats mandat att för gemenskapens räkning förhandla ett luftfartsavtal med USA. Det har från svensk sida, ända sedan mandatet för kommissionen beviljades, varit utgångspunkten att bristerna i det bilaterala avtalet skulle tillrättaläggas genom det gemenskapsavtal med USA som kommissionen förhandlar om. Det har emellertid ännu inte varit möjligt att ingå något avtal med USA, varför bristerna i det bilaterala avtalet har kommit att kvarstå. Förhandlingarna med USA fortsätter emellertid och det är från svensk sida både en förvissning och en förhoppning att åtminstone ett delavtal inom kort skall kunna ingås med USA, varigenom bristerna i det bilaterala avtalet kan rättas till. Eftersom gemenskapsförhandlingar med USA med hög intensitet har pågått alltsedan kommissionen fick sitt mandat, har den svenska regeringen ännu inte övervägt att säga upp det bilaterala luftfartsavtalet. Vad gäller frågan om uppsägning/ändring av avtalet har Sverige slutligen särskilt hänvisat till den gemensamma deklaration som rådet och kommissionen antog vid ministerrådet i juni 2003. Enligt regeringens mening har USA inte motsatt sig erforderliga ändringar i avtalen och det har därmed inte uppstått en situation som enligt deklarationen kräver att medlemsstaterna som en sista utväg bör vidta en sådan allvarlig åtgärd som att säga upp luftfartsavtalen i fråga. Som framgår av deklarationen är detta under alla omständigheter inte en fråga som kan eller bör avgöras av medlemsstaterna var för sig.

Arbetstagares säkerhet och hälsa (ärendenummer 1998/2182, mål C-459/04)

Kommissionen har yrkat att domstolen skall fastställa att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 7.8 i direktiv 89/391/EEG om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet genom att inte definiera erforderliga färdigheter och kvalifikationer hos de personer som utsetts till att organisera förebyggande åtgärder och skyddsåtgärder vad beträffar hälsa och säkerhet i arbetet.

Sverige har bestritt kommissionens talan och anfört att bestämmelsen i artikel 7.8 i direktivet är genomförd i svensk rätt genom 6 § Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2001:1) om systematiskt arbetsmiljöarbete i deras ändrade lydelse enligt AFS 2003:4. Dessa bestämmelserna definierar på ett tillräckligt tydligt sätt de färdigheter och kvalifikationer som krävs och medger en kontroll av att kraven på dessa färdigheter och kvalifikationer är uppfyllda.

Transparensdirektivet (ärendenummer 2001/0581, mål C-141/03)

Kommissionen väckte talan mot Sverige och yrkade att domstolen skulle fastställa att Sverige, genom att inte anta de lagar och andra författningar som var nödvändiga för att följa kommissionens direktiv 2000/52/EG om ändring av direktiv 80/723/EEG om insyn i de finansiella förbindelserna

mellan medlemsstaterna och offentliga företag eller i vart fall genom att inte underrätta kommissionen om detta, hade brustit i att fullgöra sin skyldigheter enligt direktivet. Sverige medgav kommissionens talan. Domstolen biföll kommissionens talan i dom den 15 juli 2004.

Kommissionen har i formell underrättelse enligt artikel 228 EG påtalat att kommissionen inte har mottagit någon underrättelse om vilka åtgärder som vidtagits av Sverige för att följa EG-domstolens dom. Kommissionen har angivit att kommissionen anser att Sverige därmed inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 228.1 EG.

Sverige har i svar anfört att direktivet nu är genomfört och att anmälan gjordes till kommissionen den 30 juni 2005.

9.2 Motiverade yttranden

Elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (ärendenummer 2004/2318)

Kommissionen har anfört att medlemsstaterna, enligt artikel 27 i direktiv 2002/21/EG om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster, i nationell lagstiftning skall behålla alla skyldigheter som avses i artikel 7 i direktiv 2002/19/EG om tillträde till och samtrafik mellan elektroniska kommunikationsnät och tillhörande faciliteter och artikel 16 i direktiv 2002/22/EG om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster till dess att en nationell myndighet beslutar om dessa skyldigheter enligt artikel 16 i direktiv 2002/21/EG. Kommissionen har ifrågasatt hur Sverige genomfört artikel 27 i direktiv 2002/21/EG, artikel 7 i direktiv 2002/19/EG och artikel 16 i direktiv 2002/22/EG mot bakgrund av att det i svensk lagstiftning anges att de gällande skyldigheterna skall upphöra om inte beslut om dessa skyldigheter fattats före den 25 juli 2004 och något sådant beslut inte har fattats. Vidare har kommissionen anfört att Sverige, genom att inte ha slutfört alla marknadsanalyser, i praktiken inte uppfyllt skyldigheterna enligt artiklarna 16 och 27 i direktiv 2002/21/EG, artikel 7 i direktiv 2002/19/EG och artikel 16 i direktiv 2002/22/EG.

Sverige har anfört att stor möda lagts ned på att snarast möjligt införa det nya regelverket och att tillämpa detta så att målen med direktiven uppnås, bland annat för att säkerställa att användarna får maximalt utbyte när det gäller urval, pris och kvalitet och att det inte uppstår någon snedvridning eller begränsning av konkurrensen inom sektorn elektronisk kommunikation. Vad gäller den fråga som nu är relevant har genomförandet av direktiven skett på ett för operatörerna rättssäkert sätt, utan att det i övergången mellan regelverken uppstått några nämnvärda negativa konkurrenseffekter. Samtliga marknader som upptagits i kommissionens rekommendation kommer inom en snar framtid att vara analyserade. Sverige har därför, mot bakgrund av de rättssäkerhetsaspekter som iakttagits, lojalt uppfyllt sina skyldigheter enligt artiklarna

9.3 Formella underrättelser

Begränsningen av vissa fordon i större svenska städer (ärendenummer 2002/2157)

Kommissionen har konstaterat att Sverige förbjuder vissa tunga fordon att köras inom de särskilda miljözonerna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Lund om de inte förses med en viss dyrbar avgasreningsutrustning. Kommissionen har anfört följande. Eftersom denna avgasreningsutrustning endast kan kontrolleras av fyra laboratorier i EU och godkännas av Motortestcenter AB i Sverige hindras användningen av sådana utlandsregistrerade tunga fordon som lagligen tillverkas och saluförs i andra medlemsstater i dessa ur ekonomisk synvinkel viktiga svenska städer. Detta hindrar den fria rörligheten för dessa fordon mellan medlemsstaterna och Sverige uppfyller därför inte sina skyldigheter enligt artikel 28 EG.

Sverige har anfört att kommunerna är medvetna om den gemenskapsrättsliga problematik som kommissionen pekar på och därför gemensamt har utarbetat reviderade miljözonsbestämmelser, som skulle innebära att de kommunala föreskrifterna blev förenliga med artikel 28 EG. Tanken var att de nya föreskrifterna skulle beslutas under februari och mars 2005 och kunna träda i kraft den 1 januari 2006. Det har emellertid visat sig att de föreslagna nya kommunala föreskrifterna inte var förenliga med svensk nationell rätt. Inom Regeringskansliet har därför – i samråd med berörda kommuner och andra intressenter – tagits fram ett förslag till ändring av trafikförordningen. Dessa bestämmelser, som i princip bygger på det tidigare förslaget på nya kommunala föreskrifter, innebär sammanfattningsvis att villkoren för att föra vissa fordon i miljözonerna tas in direkt i trafikförordningen. Förslaget kommer inom kort att anmälas till kommissionen enligt anmälningsförfarandet i direktiv 98/34/EG.

Hinder för den fria rörligheten för kyl- och frysutrustning (ärendenummer 2002/2228)

Kommissionen har gjort gällande att de svenska bestämmelserna i Naturvårdsverkets föreskrifter om kyl- och värmepumpanläggningar strider mot direktiv 97/23/EG om tryckbärande anordningar. Enligt kommissionen innebär direktivet en harmonisering av bestämmelser om tryckbärande anordningar och en medlemsstat kan därför inte begära ytterligare eller särskilda krav utöver vad direktivet föreskriver. Kommissionen menar därför att krav på likvärdiga standarder inte är giltiga när det gäller aspekter som omfattas av direktivet. Alla varor som uppfyller kraven i direktivet och är EG-märkta skall garanteras fri rörlighet. Varorna måste således uppfylla kraven i direktivet och inte kraven i någon standard.

Sverige har anfört att de svenska reglerna i köldmediekungörelsen inte strider mot direktivets krav eftersom direktivet endast är tillämpligt på risker som härrör från tryck. Risker för utsläpp av ozonnedbrytande ämnen och fluorerade växthusgaser – som regleras i 3 § och 8 § köldmediekungörelsen – härrör i stället från själva förekomsten av sådana ämnen i tryckbärande anordningar. Dock kommer de svenska reglerna i köldmediekungörelsen att ses över med anledning av den kommande förordningen om fluorerade växthusgaser.

Kommissionen har i en kompletterande skrivelse anfört att den inte delar Sveriges uppfattning eftersom denna bygger på en alltför snäv tolkning av direktiv 97/23/EG.

Sverige har åberopat vad som tidigare anförts samt påpekat att 3 § köldmediekungörelsen inte innebär att kylsystem måste konstrueras i enlighet med Svensk Kylnorm eller likvärdig standard. Att tillämpa dessa standarder är endast ett sätt att uppfylla kraven i köldmediekungörelsen.

Medborgarskapskrav för befälhavare (ärendenummer 2004/2151)

Kommissionen har konstaterat att enligt 4 kap. 1 § fartygssäkerhetsförordningen (2003:438) skall befälhavare på ett svenskt handelsfartyg vara svensk medborgare och ha fyllt 20 år om inte Sjöfartsverket av särskilda skäl medger annat. När det gäller överstyrman finns dock inga sådana krav. Fartygssäkerhetsförordningen innehåller i 4 kap. 1 § också en möjlighet för Sjöfartsverket att ge dispens från regeln om svenskt medborgarskap. Den praxis som Sjöfartsverket utvecklat för att ge dispenser innebär att det råder överensstämmelse mellan de nationella bestämmelserna och gemenskapsrätten som den tolkats av EG-domstolen. Kommissionen har dock anfört att det faktum att dispens beviljas enbart på grund av administrativ praxis inte är tillförlitligt för medborgare i Europeiska unionen när de utnyttjar sin rätt till fri rörlighet och söker en tjänst som befälhavare på ett fartyg som seglar under svensk flagg. Kommissionen anser därför att denna administrativa praxis måste fastställas i bindande bestämmelser för att de svenska bestämmelserna skall kunna anses överensstämma med gemenskapslagstiftningen. Kommissionen anser därmed att Sverige inte har fullgjort sina skyldigheter enligt artikel 39 EG om fri rörlighet för arbetstagare.

Sverige har anfört att regeringen har beaktat kommissionens synpunkt och har för avsikt att ta bort kravet på svenskt medborgarskap för befälhavare i 4 kap. 1 § fartygssäkerhetsförordningen.

Bristande genomförande av direktiv 2003/42/EG (ärendenummer 2005/0868)

Kommissionen har anfört att Sverige inte har anmält genomförandet av direktiv 2003/42/EG om rapportering av händelser inom civil luftfart.

Sverige har anfört följande. Genomförandet är försenat. Direktivet föranleder lagändringar och en promemoria med förslag till

genomförandeåtgärder håller på att tas fram för att därefter remitteras. En proposition beräknas kunna lämnas till riksdagen i mars 2006. Lagändringarna beräknas kunna träda i kraft den 1 juli 2006. Skr. 2005/06:85
Bilaga 4

Bristande genomförande av direktiv 2002/74/EG (ärendenummer 2005/1044)

Kommissionen har anfört att Sverige inte har anmält genomförandet av direktiv 2002/74/EG om ändring av direktiv 80/987/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens.

Den formella underrättelsen skall besvaras senast den 5 februari 2006.

Avgifter på Öresundsbron (ärendenummer 2005/2199)

Kommissionen har gjort gällande att de mängdrabatter som tillämpas på avgifterna på Öresundsbron strider mot artiklarna 7.4, 7.9 och 7.10 i direktiv 1999/62/EG om avgifter på tunga godsfordon för användningen av vissa infrastrukturer.

Sverige har anfört följande. Kommissionen har upprättat ett förslag till ändringar i det nu gällande direktivet som – om de antogs – bl.a. skulle innebära att vägtullsatser i undantagsfall för särskilda projekt av stort europeiskt intresse på annat sätt får variera för att säkra sådana projekts lönsamhet. Avgifterna på Öresundsbron faller in under detta förslag och detta bör beaktas. Den danska och den svenska regeringen är dock överens om att det trots detta kan finnas behov av att ändra regeringsavtalet, så att det av avtalet framgår att avgiftsstrukturer skall stå i överensstämmelse med gemenskapsrätten.

Bristande genomförande av direktiv 2000/59/EG (ärendenummer 2005/2344)

Kommissionen har gjort gällande att Sverige inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 5 i direktiv 2000/59/EG om mottagningsanordningar för fartygsgenererat avfall genom att det saknas svenska bestämmelser om krav på godkännande beträffande planer för mottagning och hantering av avfall från fiske- och fritidshamnar.

Den formella underrättelsen skall besvaras senast den 19 februari 2006.

Skr. 2005/06:85
Bilaga 4

Beslut i rådet under 2005 som Sverige inte stött

En målsättning för regeringens EU-arbete är att genom tidigt agerande och aktivt deltagande i förhandlingsarbetet i rådets förberedande instanser försäkra sig om resultat som gagnar svenska och europeiska intressen. Vid ett fåtal tillfällen varje år uppkommer dock en situation då det inte är möjligt att stödja rådets beslut. Under året har Sverige i sju fall röstat nej till förslag som förelagts rådet för omröstning, i två fall har Sverige lagt ner sin röst.

Nej-röster

Rådet för allmänna frågor och yttre förbindelser – Gaerc

Sverige röstade nej till kommissionens förslag till ny tullregim för bananer. Frågan har kopplingar till WTO och har varit aktuell i olika omgångar ända sedan Sveriges inträde i EU. Sverige har därför en etablerad position och vi ansåg inte att det nya förslaget respekterade WTO-regelverket och dessutom innebar ett överskydd för EU:s (fåtaliga) bananproducenter på konsumenternas bekostnad. En viktig strategisk orsak till Sveriges nej-röst är att frågan inte är avgjord ännu i WTO och därför lär komma tillbaka till rådet igen under 2006. Det är viktigt att Sverige då har en stark och tydlig position.

Ekofin-rådet

Sverige röstade tillsammans med Finland och Nederländerna nej till antagandet av årsbudgeten för 2006. Orsaken var framför allt att utgiftstaken överskrids. Det fanns dock en kvalificerad majoritet för förslaget.

Jordbruksrådet

Sverige röstade nej till ett förslag som innebär möjlighet till kompensation till medlemsstaterna för höjda nationella räntekostnader i samband med intervention av jordbruksprodukter. Orsaken var att förslaget inte bedömdes vara en nödvändig och strukturellt riktig användning av gemenskapsmedlen eftersom den inhemska räntenivån är en nationell angelägenhet.

Sverige röstade också emot införande av importkvoter för socker från Västra Balkan. Sverige, liksom UK och Malta, ansåg det principiellt felaktigt att införa kvoter då dessa länder utlovats tullfri import till EU.

Sverige röstade som enda medlemsstat nej vid antagandet av rådets beslut om fiskemöjligheter i Östersjön för år 2006 eftersom beslutet inte bedöms leda till en hållbar förvaltning.

Sverige röstade nej till antagande av grundvattendirektivet därför att direktivets miljökvalitetsnorm för nitrat i grundvatten i praktiken inte får bäring på jordbruket i områden med problem med övergödning genom nitrat, vilket begränsar direktivets mervärde. Även Tyskland, Italien och Ungern röstade emot förslaget.

Konkurrenskraftsrådet

Vid omröstning om en partiell allmän inriktning rörande det sjunde ramprogrammet för forskning röstade Sverige emot eftersom det föreslagna forskningsrådet inte garanterar dess oberoende.

Nedlagda röster

Jordbruksrådet

Sverige lade ned sin röst vid antagande av beslut rörande fiske-möjligheter för år 2006. Den främsta orsaken var att beslutet om reducering av fiskeansträngningen inte bedömdes vara tillräckligt för att uppnå en ansvarsfull beståndsförvaltning.

Miljörådet

Vid omröstning om ett antal nationella skyddsåtgärder mot tidigare godkända GMO-produkter som vissa medlemsstater antagit lade Sverige ned sin röst. Anledningen var att Sverige ansåg att hänsyn måste tas till subsidiaritetsprincipen samt av respekt för de enskilda medlemsstaterna.

Lista över Internetadresser

Information på Internet om EU och den europeiska integrationen återfinns på ett stort antal webbplatser. Då det händer att några av dessa webbplatser ändras eller i vissa fall helt tas bort, är det bra att alltid kunna börja sin navigering utifrån ett antal mer beständiga Internet-adresser. En lista över dessa återfinns i denna bilagas andra del.

I de fall webbplatserna finns i flera språkversioner anges alltid i första hand Internetadressen för den svenska versionen. Om en sådan inte existerar har den engelska varianten valts.

Källhänvisningar i texten

Regeringens webbplats

www.regeringen.se

Regeringens publikationer och informationsmaterial

www.regeringen.se/sb/d/108

Europeiska rådets möten – ordförandeskapets slutsatser

http://ue.eu.int/cms3_applications/Applications/newsRoom/loadBook.asp?target=2005&bid=76&lang=6&cmsID=347

Europeiska rådets möten – pressmeddelanden

http://ue.eu.int/cms3_fo/showPage.asp?id=339&lang=SV&mode=g

GUSP-uttalanden

http://ue.eu.int/cms3_applications/applications/newsRoom/loadBook.asp?BID=73&LANG=6&cmsid=359

GUSP-beslut – gemensamma åtgärder och gemensamma ståndpunkter

http://europa.eu.int/eur-lex/sv/lif/reg/sv_register_18.html

EU:s avtal med tredjeland

http://www.consilium.eu.int/cms3_fo/showPage.asp?id=252&lang=sv&mode=g

Förordningar, direktiv och beslut

http://ue.eu.int/cms3_fo/showPage.asp?id=549&lang=SV&mode=g

Lista över tillgängliga kommissionsförslag

http://www.europa.eu.int/eur-lex/sv/search/search_lip.html

Kommissionens meddelanden, rapporter, grönböcker och vitböcker m.m.

http://www.europa.eu.int/eur-lex/sv/search/search_dpi.html

http://www.europa.eu.int/eur-lex/sv/com/dpi_index_sv.html

Europeiskt rättsligt nätverk på privaträttens område
http://europa.eu.int/comm/justice_home/ejn/

Skr. 2005/06:85
Bilaga 6

Det europeiska nätverket för förebyggande av brott, EUCPN
http://europa.eu.int/comm/justice_home/eucpn/

Kontaktpunkt för u-landsexportörer
<http://export-help.cec.eu.int/>

EU-projektet SAFT- Safety Awareness, Facts and Tools
<http://www.saftonline.org/>

Europeisk storstadskonferens Urban Futures 2.0
www.urbanfutures.se

Viktiga länkar

EU:s officiella webbplats, ”Europa”
<http://www.europa.eu.int/>

Allmän rapport om Europeiska unionens verksamhet
<http://www.europa.eu.int/abc/doc/off/rg/sv/welcome.htm>

Ordförandeskapet (länksamling till ordförandeskapswebbplatser)
http://ue.eu.int/cms3_fo/showPage.asp?id=695&lang=sv&mode=g

Europaparlamentet
http://www.europarl.eu.int/news/public/default_sv.htm

Europeiska kommissionen
http://europa.eu.int/comm/index_sv.htm

Europeiska unionens råd
http://ue.eu.int/cms3_fo/showPage.ASP?lang=sv

Domstolen och förstainstansrätten
<http://www.curia.eu.int/sv/index.htm>

Europeiska revisionsrätten
http://www.eca.eu.int/index_sv.htm

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén
http://www.esc.eu.int/pages/intro_sv.htm

Regionkommittén
<http://www.cor.eu.int/sv/index.htm>

Europeiska investeringsbanken
<http://www.eib.eu.int/>

Europeiska investeringsfonden
<http://www.eif.eu.int/>

Skr. 2005/06:85
Bilaga 6

Europeiska centralbanken
<http://www.ecb.int/home/html/index.en.html>

Europeiska ombudsmannen
<http://www.euro-ombudsman.eu.int/home/sv/default.htm>

Europol
<http://www.europol.net/>

Eurostat
http://epp.eurostat.cec.eu.int/portal/page?_pageid=1090,30070682,109033076576&_dad=portal&_schema=PORTAL

Internetadresser för Dig som vill veta mer

Lagstiftning

Fördragen
http://europa.eu.int/abc/treaties/index_sv.htm

<http://europa.eu.int/eur-lex/lex/sv/treaties/index.htm>

EU:s lagstiftning (Lagstiftningsprocessen i EU och Sverige, sökbar)
<http://www3.riksdagen.se/>

EUR-Lex (Portal till EU-rätten)
<http://europa.eu.int/eur-lex/sv/index.html>

PreLex (Databas om den interinstitutionella beslutsprocessen)
<http://europa.eu.int/prelex/apcnet.cfm?CL=sv>

EU-upplysningen Sveriges Riksdag (*Dokument & Ärenden*. Under den här avdelningen kan du följa olika typer av EU-relaterade ärenden. Det gäller förslag från Europeiska kommissionen, införlivande av EG-direktiv i Sverige samt ett urval riksdagsärenden med EU-relevans.)
http://www.eu-upplysningen.se/templates/EUU/sectionStartTemplate___1829.aspx

EU:s avtal med tredje land
http://ue.eu.int/cms3_fo/showPage.asp?lang=sv&id=252&mode=g&name=

Council Extranet (tillgång till rådsdokument)
<http://smeagol/extranet/index.cfm?&cfid=10958&cftoken=33506112&function=site.welcome>

EU-direktiv i Sverige (Kommerskollegiums genomförandedatabas)
<http://www.kommers.se/gdb/gdblist.aspx>

Skr. 2005/06:85
Bilaga 6

EU-handlingar
http://europa.eu.int/documents/index_sv.htm

EUR-Lex (Ny ingång till EU-rätten. Sammanslagning av den tidigare webbplatsen EUR-Lex med databasen Celex som innehåller EU:s lagstiftning.)
<http://europa.eu.int/eur-lex/lex/>

Europaparlamentets överläggningar (1997–)
<http://www.europarl.eu.int/searchdeb/searchdeb?ORATEUR=yes&LANGUE=SV>

Europeiska unionens råd – register
<http://register.consilium.eu.int/default.htm>

Grönböcker /EU/
http://europa.eu.int/comm/off/green/index_sv.htm

Kommissionsdokumentregister
http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/regdoc/recherche.cfm?CL=sv

Konsoliderad lagstiftning. (Endast avsedda som dokumentationshjälpmedel. Observera att dessa texter inte har något rättsligt värde. För rättsliga ändamål hänvisas till de texter som offentliggörs i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.)
<http://europa.eu.int/eur-lex/sv/consleg/index1.html>

Legislative Observatory – Oeil (Europaparlamentets sida för ärendegång)
<http://www.europarl.eu.int/oil/>

Parlamentsfrågor (1994–)
<http://www.europarl.eu.int/QP-WEB/home.jsp?language=sv&redirection>

Vitböcker /EU/
http://europa.eu.int/comm/off/white/index_sv.htm

Språkvård, terminologi och förkortningar

Terminologi (länksamling)
http://europa.eu.int/geninfo/info/guide/index_sv.htm#term

EU-språkvården
<http://www.regeringen.se/sb/d/2750>

Europeiska unionens framtid och den allmänna opinionen

Skr. 2005/06:85

Bilaga 6

Europeiska unionens medlemsstater

http://europa.eu.int/abc/governments/index_sv.htm#members

Europeiska konventets webbplats

<http://european-convention.eu.int/bienvenue.asp?lang=SV>

Inlägg/sammanfattningar från civila samhället till Europeiska konventet

http://europa.eu.int/constitution/futurum/forum_convention/doc_sv.htm

EU:s framtid – debatt

http://europa.eu.int/constitution/futurum/index_sv.htm

<http://www.eu-debatt.nu/extra/pod/>

Eurostat, officiell EU-statistik

http://epp.eurostat.cec.eu.int/portal/page?_pageid=0,1136162,0_45572073&_dad=portal&_schema=PORTAL

Europaparlamentet

Europaparlamentets bulletiner

http://www.europarl.eu.int/references/bull/default_sv.htm

[http://europa.eu.int/eur-](http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/sv/com/2004/com2004_0839sv01.pdf)

[lex/lex/LexUriServ/site/sv/com/2004/com2004_0839sv01.pdf](http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/sv/com/2004/com2004_0839sv01.pdf)

Europaparlamentets politiska grupper

http://www.europarl.eu.int/groups/default_sv.htm

Europaparlamentets kontor i Sverige

<http://www.europarl.se/>

Europeiska kommissionen

Kommissionsledamöterna

http://europa.eu.int/comm/commission_barroso/index_sv.htm

Dialog med medborgarna

<http://europa.eu.int/youreurope/nav/sv/citizens/home.html>

Pressrummet

http://europa.eu.int/press_room/index_en.htm

Europeiska kommissionens representation i Sverige

<http://www.eukomm.se/frameset.htm>

Europeiska kommissionens officiella dokument
http://europa.eu.int/documents/comm/index_sv.htm

Skr. 2005/06:85
Bilaga 6

Dokument/ytterligare information

EU-upplysningen vid Sveriges riksdag:
<http://www.eu-upplysningen.se/>

Aktuellt inom EU:s institutioner (kalendrar)
http://www.europa.eu.int/news/agenda/index_sv.htm

Europeiska Unionens Bulletin
<http://www.europa.eu.int/abc/doc/off/bull/sv/welcome.htm>

Kontoret för Europeiska unionens officiella publikationer
http://www.publications.eu.int/index_sv.html

ECLAS, Europeiska kommissionens bibliotekskatalog
http://www.europa.eu.int/comm/libraries/bibliotheques_sv.htm

IDEA, elektronisk utgåva av gemenskapernas institutionskatalog
<http://www.europa.eu.int/idea/sv/index.htm>

Ljud- och bildbiblioteket
http://www.europa.eu.int/comm/avservices/home/index_en.cfm

Regeringen och EU-arbetet
<http://www.regeringen.se/sb/d/2463>

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 2 mars 2006

Närvarande: statsrådet Ringholm, ordförande, och statsråden Sahlin, Pagrotsky, Östros, Sommestad, Karlsson, Nykvist, Andnor, Nuder, Hallengren, Björklund, Österberg, Baylan

Föredragande: statsrådet Ringholm

Regeringen beslutar skrivelse 2005/06:85 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2005